

JULLÄSNING
FÖR
BARN OCH UNGDOM
AF
C. H. von BECKER

J. M. E. ... 9 del felt

Julläsning för Barn och Ungdom.

JULLÄSNING

FÖR

BARN OCH UNGDOM,

UTGIFVEN

AF

C. H. von BECKER.

HELSINGFORS.

G. W. EDLUNDS FÖRLAG.

1875.

JULLÄSNING

FÖR

BARN OCH UNGDOM

O. H. VON HOLLER

HELSINGFORS

HELSINGFORS,

Theodor Sederholms boktryckeri, 1875.

FÖRORD.

Bland den myckenhet barnlitteratur, som om julen öfversvämmar boklådorna, är valet stundom svårt för dem, hvilka vilja ihågkomma sina små skyddslingar med en på samma gång underhållande och förädlande läsning. Ty huru ofta finner man ej en bra historia vid sidan af en mindre lämplig, det goda sammanställt med det värdelösa eller kanske förkastliga! Och dock är den till julen köpta boken i mångt hem, särdeles på landsbygden, ofta nog den enda, som — med undantag af skolböckerna — öfverräckes de små. Tagen i anspråk från perm till perm, får den merendels gå i arf hela barnskaran igenom. Af hvilken vigt det är, att under sådana förhållanden innehållet, från början till slut, är i möjligaste mätto värdadt och omväxlande, inses lätt; och orätt vore väl att utmönstra ett stycke endast därför att det är gammalt, eller att utesluta något för att det ursprungligen är afsedt för en mognare ålder, om det annars är tilltalande och äfven för yngre njutbart. Må man blott icke glömma, att liksom den fullvuxne ledes vid ett lillgammalt väsende hos barnet, likaså älskar icke heller barnet i den saga, som af den fullvuxne bjudes det, ett konstladt joller: sagan skall vara saga, först då är den rolig; lärdomarne, sentenserna, må de själfmant framgå ur det berättade, eller meddelas alldeles skildt för sig. Mottagligt för såväl lek som allvar, fattar barnets öppna sinne nog dem hvar-dera, blott bägge, ärligt och oförställt, framhållas sådana de äro. — Det är dessa åsigtter, som legat till grund för utgifvandet af för handen varande lilla urval af sånger och sagor m. m.; och har undertecknad derved sökt bereda de små en på samma gång ren och nöjsam läsning, som i deras unga sinnen måhända kunde kvarlämna något fruktbarande frö för framtiden. Skulle nu utgifna Julläsning befinnas välkommen, skall den kanske nästa jul efterföljas af en annan del, redigerad efter samma plan.

C. H. v. B.

INNEHÅLL.

	Sid.
Psalms för ungdom, af G. G. Adlerbeth	1.
Julen *, af C. J. Bergman	2.
Julqvällen, af J. L. Runeberg	5.
Gossen vid vårbäcken, af J. G. Carlén	7.
Gåtor, samlade af R. Dybeck	9.
Svenska ordspråk	11.
Fäderneslandet *, utdrag ur särskilda fosterländska sånger	13.
Gåsörten, af H. C. Andersen	14.
Simson och Salomo, af Z. Topelius	17.
Broder och syster, af bröderna Grimm	18.
Rida, rida ranka, af C. M. Ekbohrn	24.
Björken och stjernan, af Z. Topelius	25.
Gossen och fogeln i bur; af E. Ruda	33.
En nötknäppares öden, af F. Hoffmann	35.
Grefvinnans besök, af A. M. Lenngren	116.
Den förtrollade kålen, plattysk saga	119.
Vaggvisa, af S. J. Hedborn	125.
Reskamraten, af H. C. Andersen	127.
Hvi suckar det så tungt uti skogen, af B. E. Malmström	144.
Landstrykarne, af bröderna Grimm	146.
Vintervisa, af Z. Topelius	148.
Gåtor, samlade af E. Lönnrot	149.
Finska ordspråk	152.
Vårsång *, af C. F. Dahlgren	153.
De tre systrarnas krönika, af J. K. A. Musæus	154.
Välgörandet *, af C. v. Becker	181.
Resepelle, af H. Kletke	183.
Aspen, af J. G. Carlén	211.
Wittington, lord-mayor i London, bearbetning af C. M. Ekbohrn	212.
Tänkespråk	268.

	Sid.
Lycklig den, af A. M. Lenngren	268.
Aftonpsalm, af F. M. Franzén	269.
Förteckning på författarne	270.
Lösning af gåtorna	272.

INNEHÅLL

Anm. Tecknet * utmärker att ett stycke icke meddelas i sitt fullständiga skick.

1	Psalm för ungdom, af G. G. Adlersbeth	
2	Julen*, af C. J. Bergman	
3	Julqvällen, af J. I. Rannberg	
4	Gossen vid värdbäcken, af J. G. Carén	
5	Gåtor, samlade af R. Dybeck	
6	Svenska ordbruk	
7	Färdeslandet*, utdrag ur särskilda fästlandsåskade sånger	
8	Gästerna, af H. C. Andersson	
9	Simon och Salomo, af N. Topelius	
10	Broder och systor, af bröderna Grimm	
11	Rida, rida tanka, af C. M. Ekbohm	
12	Björken och stjärnan, af N. Topelius	
13	Gossen och fögelin i bur, af E. Rada	
14	En nötkäppares öden, af F. Hoffmann	
15	Gräfvennans besök, af A. M. Lenngren	
16	Den förtrolade kälan, plattysk saga	
17	Vagnväs, af S. J. Hedborn	
18	Roskastaten, af H. C. Andersson	
19	Hvi anskar det så tungt uti skogen, af B. E. Mathström	
20	Landatryckarne, af bröderna Grimm	
21	Vinternis, af N. Topelius	
22	Gåtor, samlade af E. Lönnrot	
23	Finska ordbruk	
24	Vårång*, af C. F. Dahlgren	
25	De tre systernas kronika, af J. K. A. Mænnas	
26	Välgörandet*, af C. v. Becker	
27	Respolle, af H. K. A. Mænnas	
28	Aspen, af J. G. Carén	
29	Wintington, af J. G. Carén	
30	Tänkesbruk	

Rättelser.

Sid. 4 rad. 10 upp. står förnimmas läs förnimmes
 " 91 " 19 ned. " skullror " skuldror
 " 256 " 21 upp. " orgelmässigt " oregelmässigt

Psalm för ungdom

af G. G. Adlerbeth.

blomman af min ungdoms dagar
 Hvem är jag skyldig tacksamhet,
 Om ej den Gud, hvars milda lagar
 Mig styrka skänkt och munterhet,
 Och öppnat världens fält för mig,
 Der all hans godhet röjer sig?

Men då jag knappt har lagt till rygga
 De första stegen af mitt lopp,
 Hvem är, som skall dess fortgång trygga
 Och gifva stadga åt mitt hopp?
 Dig ensam, Herre! tillhör det,
 Som redan räknat mina fjät.

Ledsäga mig den rätta vägen,
 Bland villor och bland farors hot,
 Att jag ej, blind och oförvägen,
 Mot stenen stöta må min fot,
 Och att jag ej, i förtid trött,
 Må gagnlöst se mitt lif förnött.
 När i bekymmersamma öden
 Jag, oförfaren, tarfvar råd,
 O! gif mig dem, jag har af nöden,
 Med fadersvishet, fadersnåd;
 Och, stapplar jag, så stöd mig mildt,
 Förrän mig fallet från dig skilt.

Låt aldrig mig förmåten tänka,
 Att den, som ung förglömt din lag,
 Tids nog åt bättringen kan skänka
 En bräcklig ålders sena dag:
 O! hvem är den, som visshet fått,
 Att morgondagen blir hans lott?

O! må jag visligt nyttja tiden
 Till ditt namns ära och mitt väl;
 Må nådens ljus och samvetsfriden
 Beständigt vårdas i min själ;
 Så skall jag möta oförskräckt
 Min framtid, fast i moln betäckt.

Julen

af C. J. Bergman.

Ungefär vid den tid, då vi fira jul, hade våra hedniska förfäder för sed, att anställa en af sina största offerfester, hvilken de kallade *Jól*. De tackade då sina gudar för den gröda, hvarmed jorden blifvit hugnad, för dagarnas tillväxt och för det återvändande ljusets seger öfver mörkret. Midt i vintern firade de så hoppet om en ny vår med sol-ljus och grönska. Vid sina julgillen gjorde de löften om berömliga gerningar. De visade gifmildhet mot de arme, och välviljan sträckte sig äfven till husdjuren, till och med till de små husvilla foglarna under himmelen. Namnet, jemte några vid den hedniska festen brukliga plägseder, öfvergick sedan till de kristnes firande af Frälsarens födelsehögtid.

Äfven vår jul är en ljusets, tacksamhetens, löftets, hoppets och gåfvornas fest.

Äfven vi fira då ljusets seger öfver mörkret — det andliga, eviga ljusets, den himmelska ledstjernans, som gick härlig upp öfver de förut "i mörko lande" boende folken, och som ännu med de klaraste stålar visar de irrande vägen till Betlehem, vägen till

försoning och frälsning. I våra boningar tända vi jul-ljus, och i våra hjertan tända vi tackoffer till Gud för Hans härligaste gåfva åt det fallna människoslägtet. Vi lofva ånger och bättring och rättskaffens gerningar; vi fröjdas i hoppet, att den Evige skall upptaga oss, efter slutade pröfningar, till sig i det stora fadershuset. I julens högtid fira vi Honom, som kom i verlden med de himmelska gåfvorna af nåd och frid, af försoning och evigt lif. Vi fira Honom, som bjöd barnen att komma till sig, och som förkunnade, att dem hörer himmelriket till. Derföre är det af gammalt en sed att åt de små gifva vänliga gåfvor, för att lära dem att tidigt glädja sig åt firandet af den höge gifvarens födelse-stund. Och icke blott barnen, äfven vår öfriga omgifning vilja vi fägna med mångahanda gåfvor, äfven åt den nödlidande vilja vi räcka en gifmild hand — till gemensam erinran om Den, från hvilken all god gåfva kommer, och hvilkens skatter vi här endast förvalta, och äfven till erinran om allas vårt behof af hjälp och stöd, af kärlek och barmhertighet.

Hvilket förunderligt mildt och vänligt skimmer hvilat icke öfver julaftonen, då i de lyckligt lottades boningar frukterna af så mycken hemlighetsfull flit, af så många ensliga vakor framträda för att öfverraska och fägna anhöriga och vänner, och då barnen jubla kring julgränen och julklappsbordet! Dock drifves ofta med dessa julgåfvor mycken fåfänga och flärd, som aflägsnar sinnet från julfestens verkliga fromma mening. — Äfven utan dessa timliga gåfvor, äfven utan dessa retande öfverraskningar, äfven utan att julbordet dignar under öfverflöd och yppighet — hur festligt vacker, hur innerligt betydelsefull kan ej denna afton vara i den lilla stugan, i den förnöjsamma kretsen, med det tarfliga ljuset bredvid bibeln på bordet, med den sprakande brasan i spisen och med halmen på golvet, och med den enkla måltiden invigd och avslutad under bön och sång!

Hvilket förunderligt rikt och fröjdefullt skimmer hvilat icke öfver julottan, då kyrkan i morgonmörkret står upplyst och strålande liksom ett himmelrike midt i jordens dystra natt, och härliga psalmer och mäktiga orgeltoner prisa den allsmäktige!

”Unga sjunga med de gamla”

julmorgonens ära! Är man då ett barn, eller har man ännu ett barns sinne, då inträder man med sällsamma känslor af undran

och glädje i den upplysta helgedomen; den talrika församlingen, de många ljusen i kronorna, på altaret, predikstolen och bänkarna — allt gör ett underbart intryck på hjerta och sinne. Men också för den äldre, hos hvilken lifvets allvar längesedan utplånat barnets öppna och känsliga sinne, finnes här så utsägligen mycket, som i denna tidiga gudstjenst griper och anslår: påminnelsen om kristendomens eviga ljus och sanning, det omiskänneliga behofvet af tack och lof till Gud för Hans oändliga kärlek, de sköna bibeltexterna, psalmernas härliga ord och toner. Manar icke allt detta till sabbat i ditt hjerta, och förnimmas icke ur dess djup ett stilla genljud af englarnas lofsång:

”Ära vare Gud i höjden,

Frid på jorden,

Menniskorna en god vilje!”

Julmorgon! sköna arlafest, du fridens och kärlekens gryning — hvar gång jag tänker på dig, då minnes jag så klart den skumma morgonväkten och templet i skinande ljus och klockornas klang och menighetens sånger. Och jag minnes då tillika så många fromma och goda människors stilla jul, så enkel, men ändå så rik, emedan böner bittida och sent nedkallade välsignelsen öfver deras låga tak.

Hvarje gång när julen kommer — o, må hon komma fridfull och glad till våra boningar, till våra hjertan! Må hon komma med tröst till den som klagar, med ljus till den som tviflar! Må hon komma med vederqvickelse till plågans bädd, der sjuklingen suckar vid minnet af forna lyckliga jultider — till armodets tjäll, der kanske på sjelfva julaftonen tårfyllda ögon stirra mot mörkret — till den nödställda enkans, till den föräldralöses, till den förskjutnes, till den arbetslöses boning! I fattigmans koja äro då behofven, i följd af årstidens stränghet, flere och större än vanligt. Men gåfvan till de arma skall Gud vedergälla, ty den är endast ett lån till Honom. Och den, som med vänlig håg tröstar och hjälper en like — han vet, hvad julen betyder, han har dess rätta fröjd i sitt hjerta.

Julqvällen

af Joh. Ludv. Runeberg.

Den bleka månen sken på mon,
Af hunger tjöt i klyftan lon,
Och hundens skall ljöd långt i byn;
Men vandrarn gick vid skogens bryn,
I ödemarken låg hans tjäll.
Det var en kulen juleqväll.

Han skyndade sin trötta gång
På stigen, öfveryrd och lång,
Af barn och maka väntad hem;
Han bar ett högtidsbröd åt dem,
På herregåln i byn begärdt.
De sjelfva länge bark förtärt.

Det börjar mörkna mer och mer,
Då han en ensam gosse ser,
Som sitter stum på drifvans rand
Och andas i sin kalla hand;
Vid qvällens än ej släckta sken
Han tycktes halft förstelnad ren.

"Hvart leder, arma barn, din stig?
Kom hem till oss att värma dig!"
Så sagdt, han tog den frusne med,
Och hann omsider gårdens led,
Och trädde in till stugans fest
Med brödet och sin späda gäst.

Vid muren satt hans dagars tröst
Med yngsta barnet vid sitt bröst:
"Du dröjt så länge på din färd,
Kom hit och sätt dig vid vår härd,
Och du också!" — Så öm, så lugn
Hon ledde gossen närmre ugn.

Och snart vid hennes vård man fann,
 Hur brasan mera lifligt brann.
 Hon tycktes glömma bort sin nöd,
 Hon tog så gladt sin makes bröd
 Och bar det fram till aftonvard
 Med litet mjölk, i bunken spard.

Från halmen, glest på golfvet bredd,
 Till festens måltid, sparsamt redd,
 De muntra barnen redan gått;
 Vid muren kvar blef gästen blott.
 Hon tog den arme med sig då
 Och förde honom fram också.

Och när en tacksam bön var slut,
 Hon tog sitt bröd och delte ut.
 "Välsignad är den godes skänk",
 Så talte gossen på sin bänk,
 Och tåren i hans öga log,
 När han den bjudna skifvan tog.

Hon ville dela, som hon delt;
 I hennes hand var brödet helt.
 Förvånad hon sitt öga fäst
 På främlingen, sin späda gäst;
 Hon undrar, och hon ser och ser:
 Han syntes ej den samme mer.

Hans öga brann som stjernan klart,
 Hans panna lyste underbart,
 Från skuldran spridde sig hans drägt
 Som dimmorna för vindens fläkt,
 Och hastigt står en engel der,
 Så skön, som Skaparns himmel är.

Ett saligare ljus gick opp,
 Hvert hjerta slog af fröjd och hopp,
 Det var en oförgätlig qväll
 Uti det goda folkets tjäll,

Och skönare var ingen fest,
Ty engeln blef hos dem som gäst.

* * *

Sen mången vinter gjort sitt tåg,
Jag kom en julqväll dit och såg:
De godas hydda fans der än,
Och deras soneson i den;
Han hade börjat gråna ren,
Och satt till bords vid brasans sken.

Det var så ljusst, det var så gladt,
Hans maka vid hans sida satt,
Och barnaskaran rask och skön;
Det var, som om de slutat bön;
Det var, som om de hade trott,
Att i en helgedom de bott.

Men högst vid bordet brann ett ljus,
Det enda i de frommas hus;
Dit ställdes mjölk och hvetebröd,
Men ingen njöt dess öfverflöd.
Jag frågte, hvems den platsen var:
”Den goda engelns”, gafs till svar.

Gossen vid vårbäcken

af Joh. Gabr. Carlén.

O, njut din fröjd, din oskuldsfröjd,
Du lille vandringsman i verlden!
I solens blick kring dal och höjd
Små engla-ögon följa färden . . .
Engla-ögon följa färden
I solens blick kring dal och höjd
För liten vandringsman i verlden.

Ack ... bäcken, med sitt lätta språng,
 Som drifver nu din qvarn och hammar,
 Skall snart, när stor han blir en gång,
 Stå fångslad inom tunga dammar ...
 Fångslad inom tunga dammar,
 Skall bäcken — stor som *du* en gång —
 Ej drifva mer din qvarn och hammar.

Der, längre fram, du honom ser
 Vid öde verket hitom kyrkan
 Bland murkna hjulen sjunka ner
 Förutan gagn af forna styrkan ...
 Utan gagn af forna styrkan
 Bland murkna hjulen sjunker ner
 Din gamle bäck der bredvid kyrkan.

Du svärmar nu i lifvets vår
 Bland rosenbilderna från Eden,
 Men lifvets vår så lätt förgår,
 Och ensam lemnas du på heden ...
 Ensam lemnas du på heden,
 När lifvets vår till slut förgår
 Med rosenbilderna från Eden.

Så njut då, njut din barndomsfröjd,
 Du lille vandringsman i världen!
 I solens blick kring dal och höjd
 Ännu Guds englar följa färden ...
 Än Guds englar följa färden
 I solens blick kring dal och höjd
 För liten vandringsman i världen.

Gåtor,

samlade af Richard Dybeck.

1.

Om morgonen går på fyra ben,
om middagen på tvenne,
om aftonen på trenne.

2.

Två små springa förut,
två stora springa efter;
springa hurtigt ibland,
hinna aldrig hvar ann'.

3.

Hvem bygger bredaste bro? —
Hvar lefver fisken som bäst uti ro?

4.

Litet och rödt:

Rätt som det flyger,
faller det dödt.

5.

Drager och åker på samma gång.

6.

Om dagen full af kött och blod,
Om natten står och gapar.

7.

Två hufvud,
två armar.
sex fötter,
tio tår,
fyra fötter i fläng.

8.

Hvem går på ryggen till kyrkan?

9.

Jag fröjdar dig om våren,
jag svalkar dig om sommaren
jag föder dig om hösten,
jag värmer dig om vintern.

10.

Det kom en tunna från främmande land,
utan laggar och utan band,
med tu slags öl i.

11.

Går i halmen och icke tassar.

12.

Trindt som ett ägg,
räcker rundt kring en vägg.

13.

Går uppför backe,
går utför backe
och står ändå stilla.

14.

Förr hade jag lif
och lefvande var
och kunde de lefvande föda;
men nu är jag död
och lefvande bär,
och går öfver lefvande och döda.

Ordspråk.

Friskt mod är godt harnesk.

Den som gapar efter mycket
mister ofta hela stycket.

Bittida herre blir länge dräng.

Gerna gifvet är dubbelt gifvet.

Illa fänget, snart förgånget.

Godt samvete har sin speleman i barmen.

Vrede villar visdom.

Envis blir aldrig vis.

Hafva tand för tunga
står väl hos gamla och unga.

Höga trån blåsa snart omkull.

Toma kar slamra mest.

Egennyttig är ingen nyttig.

Smid medan jernet är varmt.

Ärlighet varar längst.

På mulen morgon följer solklar dag.

Fäderneslandet.

Utdrag ur särskilda fosterländska sånger.

Vårt land, vårt land, vårt fosterland!

Ljud högt, o dyra ord!

Ej lyfts en höjd mot himlens rand,

Ej sänks en dal, ej sköljs en strand,

Mer älskad än vår bygd i nord,

Än våra fäders jord.

Joh. Ludv. Runeberg.

Du ärorika fosterland,

Der fädrens kummel stå;

Du höga, fjällbegrönta strand,

Den trogna böljor slå;

Du glada hem, du fridens kust —

Gud sträcke uti nöd och lust

Utöfver dig sin hand!

Fast lång min väg och brant min stig,

Jag lefver och jag dör för dig,

Mitt gamla fosterland!

Bernhard Elis Malmström.

Dig, våra fäders goda land!

Välsigne, hägne Herrans hand:

Frid dina gränser trygga göre,

Och sällhet dina tjäll tillhöre!

I ljus, i dygd, i ära stig:

Dem gånge väl, som älska dig,

Och önska dig af hjertat lycka!

Ve dem dig hata och förtrycka!

Johan Olof Wallin.

Gåsörten.

Saga af H. C. Andersen.

Nu skall du få höra!

Ute på landet, tätt vid vägen, låg ett sommarnöje; du har visst sjelf någon gång sett det. Framför det är en liten trädgård med blommor och ett måladt staket. Vid diket tätt bredvid växte midt ibland det skönaste gräs en liten gåsört; solen sken likaså varmt och vackert på henne som på de stora rika praktblommorna inne i trädgården, och därför växte hon från timme till timme. En morgon stod hon fullt utsprucken med sina små, skinande hvita blad, hvilka sitta som strålar rundt omkring den lilla gula solen inuti. Hon tänkte ej det ringaste på, att ingen menniska märkte henne, der hon stod i gräset, och att hon var en enkel föraktad blomma; nej, hon var så förnöjd, hon vände sig mot den varma solen, såg upp till den och hörde på lärkan, som sjöng i luften.

Den lilla gåsörten var så lycklig, som om det varit en stor helgdag, och det var ändå bara måndag. Alla barn voro i skolan; medan de sutto på sina bänkar och lärde något, satt hon på sin lilla gröna stjolk och lärde också af den varma solen och allt som omgaf henne, huru god Gud är, och hon tyckte att den lilla lärkan sjöng så tydligt och skönt allt hvad hon i stillhet kände; och gåsörten såg med en slags vörndnad upp till den lyckliga fogeln, som kunde sjunga och flyga, men var alldeles icke ledsen därför att hon ej sjelf kunde göra det. "Jag ser och hör ju!" tänkte hon, "solen skiner på mig och vinden kysser mig, ack, hvad jag i alla fall blifvit rikt begåfvad."

Innanför staketet stod så många stela, förnäma blommor; ju mindre vällukt de hade, dess mera yfdes de. Pionerna blåste upp sig, för att bli större än törnrosen, men storleken gör ingenting till saken! tulpanerna hade de allra grannaste färger, och det visste de också och höllo sig så raka, på det att man bättre skulle se dem. De brydde sig alldeles icke om gåsörten utanför, men hon såg dess mer på dem och tänkte: "Hvad de äro rika och vackra, till dem flyger visst den praktiga fogeln ner och gör visit! Gud ske lof att jag står så nära, att jag kan se stäten!"

Och i detsamma hon tänkte så, "qvirrevitt!" kom lärkan flygande, men icke ner till pioner och tulpaner, nej, ner i gräset till den enkla gåsörten, som blef så förskräckt af bara glädje, att hon icke längre visste hvad hon skulle tänka.

Den lilla fogeln dansade rundt omkring henne och sjöng: "Hvad gräset är mjukt, och se en sådan liten täck blomma med guld i hjertat och silfver på kjorteln!" Den gula pricken inuti gåsörten såg ju också ut som guld, och de små bladen rundt omkring den voro glänsande silfverhvita.

Den lilla gåsörten kände sig så lycklig, att det ej kan beskrivas. Fogeln kysste henne med näbben, sjöng för henne och flög åter upp i den blå rymden. Det dröjde bestämdt en hel qvart, innan blomman kunde komma till sig sjelf igen. Halft blyg och dock innerligt förnöjd blickade hon till blommorna i trädgården; de hade ju sett den ära och den lycka som vederfarits henne, de kunde väl inse hvilken glädje det var, men tulpanerna stodo dubbelt så styfva som förr, och de voro så spetsiga och röda i synen, ty det förargade dem. Pionerna voro så tjockhufvade, uh! det var väl att de icke kunde tala, eljest hade gåsörten ordentligt fått bannor. Den lilla stackars blomman kunde se att de icke voro vid godt lynne, och det gjorde henne så innerligen ondt. I detsamma kom en flicka med en stor knif, så blank och hvass, in i trädgården, hon gick rakt fram till tulpanerna och skar af den ena efter den andra. "Hu!" suckade den lilla gåsörten, "det var ju förskräckligt, nu är det förbi med dem", och så gick flickan bort med tulpanerna. Gåsörten glädde sig åt, att hon stod ute i gräset och var en liten obetydlig blomma; hon kände sig så tacksam; och då solen gick ner, slöt hon sina blad, somnade och drömde hela natten om solen och fogeln.

Morgonen derpå, då den lilla gåsörten utsträckte sina hvita blad liksom små armar mot luften och ljuset, igenkände hon fogelns stämma; men hans sång var nu så sorglig och klagande. Ja, den stackars lärkan hade stor orsak dertill, ty hon var fångad och satt nu i en bur tätt vid det öppna fönstret. Hon sjöng om att flyga ikring fri och lycklig, om den spåda gröna brodden på marken och om den trefliga resa hon kunde göra på sina vingar högt uppe i luften. Den stackars fogeln var ej vid godt lynne, fången satt den i buren.

Den lilla gåsörten önskade så gerna att hjälpa; men hur skulle hon bära sig åt, ja, det var ej lätt att utfundera. Hon glömde rent af hur vackert allt stod omkring henne, hur varmt solen sken och hur skönt hvita hennes blad glänste; ack! hon kunde blott tänka på den fångna fogeln, som hon icke var i stånd att göra det ringaste för.

I detsamma kommo två små gossar ut ur trädgården. Den ena af dem hade i handen en knif, stor och hvass som den, hvarmed flickan hade afskurit tulpanerna. De gingo ner till den lilla gåsörten, som alldeles icke kunde förstå hvad de ernade göra.

"Här kunna vi skära en präktig grästorfva åt lärkan!" sade den ena gossen och begynte skära djupt i fyrkant, omkring gåsörten, så att hon kom att stå midt på grästorfvan.

"Ryck af blomman!" sade den andra gossen, och gåsörten skälfdes ordentligt af ångest, ty att bli afryckt, var ju att mista lifvet, och nu ville hon så gerna lefva, då hon skulle få med grästorfvan komma in i buren till lärkan.

"Nej, låt den sitta!" sade den andra gossen, "den pryder så nått!" och så blef den sittande och kom med in i buren till lärkan.

Men den stackars fogeln klagade högt öfver sin förlorade frihet och slog med vingarne mot järntrådarna i buren, den lilla gåsörten kunde icke tala, icke säga ett tröstande ord, hur gerna hon än ville det. Så förflöt hela förmiddagen.

"Här finns intet vatten!" sade den fångna lärkan, "de ha alla gått ut och glömt att gifva mig en droppe att dricka, min hals är torr och brännande. Det är liksom eld och is uti mig och luften är så tung. Ack, jag dör från det varma solskenet, från den friska grönskan, från allt det härliga Gud har skapat!" och så borrade den sin lilla näbb ner i den kyliga grästorfvan för att något svalka sig. Då föllo dess ögon på gåsörten, och fogeln nickade åt henne, kysste henne med näbben och sade: "du skall också vissna härinne, du stackars lilla blomma! dig och den lilla gröna grästorfvan har man gifvit mig i stället för hela världen jag hade utanför; hvarje litet grässtrå skall ersätta mig ett grönt träd, hvart och ett af dina hvita blad en doftande blomma. Ack! J lären mig blott inse, huru mycket jag har förlorat!"

"Den som ändå kunde trösta honom!" tänkte gåsörten, men hon kunde icke röra ett blad; doften, som strömmade ut från de

fina bladen, var likväl mycket starkare, än hvad den eljest finnes hos denna blomma; det märkte också fogeln, och oaktadt den försmäktade af törst och i sin ångest afryckte de gröna grässtråna, rörde den likväl icke blomman.

Det blef afton och ännu kom ingen med en vattendroppe åt den stackars fogeln; då sträckte den ut sina vackra vingar, skakade dem krampaktigt, dess sång var ett vemodigt pip; det lilla hufvudet böjde sig mot blomman, och fogelns hjerta brast af saknad och längtan; då kunde blomman icke, såsom förra aftonen, sluta sina blad och sofva, hon hängde sjuk och sörjande mot jorden.

Först nästa morgon kommo gossarne, och då de sågo fogeln död, greto de, greto många tårar och gräfdde den en liten graf, som de smyckade med blomblad. Fogelns lik lades i en vacker röd ask, kungligt skulle han begrafvas. Den stackars fogeln; då han lefde och sjöng, då glömde de honom, lät honom sitta i burenen och plågas af saknad; nu fick han stå efter sig och många tårar.

Men gåsörten blef utkastad med grästorfvan i dammet på landsvägen, ingen tänkte på den, som dock ömmat mest för den lilla fogeln och som så gerna skulle velat trösta honom.

—•••—

Simson och Salomo

af Zachris Topelius.

Och liten pilt han läste så flitigt i sin bok,
Och dömde sen deröfver så godt som han var klok.

Det var det gamla Juda med dess försvunna magt,
De store hjeltars styrka, de vise kungars prakt.

Han läste ej, han såg det; — han var som en af dem;
Han slog de Philisteer, han drog från Babel hem.

”Och hör du, moder kära, vor’ jag nu Simson blott,
Af alla Finlands klippor jag byggde mig ett slott”.

”Och vore jag kung Salomo, med guld och ädelsten
Jag slott och gård förgylde; — du skulle bo der sen”.

”Och om jag vore Simson, så slog jag den ihjel,
Som illa gör min moder och ej vill Finland väl”.

”Och vore jag kung Salomo, jag gaf mitt gyllne slott
Åt den dig älskar, moder, och unnar Finland godt”.

”Och är jag nu ej Simson, ej Salomo — nå ja,
Så kan den dagen komma, när jag blir lika bra”.

”Och kommer ej den dagen, nog blir jag karl ändå,
Att älska land och moder och slåss för dem också”.

Broder och syster.

Tysk folksaga af bröderna Grimm.

Brodren tog sin syster vid handen och sade: ”sedan mor dog, går det ej bra för oss; vår styfmoder slår oss alla dagar, och när vi vilja gå till henne, sparkar hon oss bort. De hårda brödkanterna, som ingen vill ha, få vi till mat; ja, hunden har det mycket bättre än vi, ty åt honom kastar hon ändå ibland en god bit. Tänk om vår goda moder visste detta! Kom, vi vilja gå ut i den vida verlden.” De gingo nu hela dagen öfver åkrar och ängar, och när det regnade, sade den lilla system: ”Gud och våra hjertan gråta tillsammans!” Mot aftonen kommo de till en stor skog, och voro så trötta af sorg, hunger och den långa vägen, att de satte sig i ett ihåligt träd och somnade.

Om morgonen då de vaknade, stod solen redan högt på himlen och kastade varma strålar in i trädet. Då sade brodren: ”hör du syster, jag är så törstig, och om jag visste hvar en källa fanns, så skulle jag gå dit och dricka; jag tycker alldeles att jag hör sorlet af vatten här nära.” Han steg nu upp, tog system vid handen och de begynte leta efter källan. Men den elaka styf-

modren var en hexa och hade nog sett, huru de båda barnen gått bort. Hon hade strax smugit sig efter dem och hade förtrollat alla källorna i skogen. Då de nu kommo till en liten bäck, som klar och glittrande halkade fram öfver stenarne, ville brodern dricka af dess svala vatten; men systemen hörde huru den sorlande sade: "den som dricker af mig blir en tiger; den som dricker af mig blir en tiger." Då ropade hon: "ack, jag ber dig, drick ej af denna källa, ty då blir du ett vildt djur och sliter mig i stycken." Brodern drack ej, fastän han var mycket törstig, utan sade: "jag vill vänta till nästa källa." Då de kommo till en annan bäck, hörde systemen huru äfven denna sade: "den som dricker af mig, blir en varg; den som dricker af mig, blir en varg." Då ropade hon: "ack, jag ber dig, drick ej, ty då blir du en varg och äter upp mig." Och han drack ej, utan sade: "jag skall vänta, tills vi komma till nästa källa, men då måste jag nödvändigt dricka, du må säga hvad du vill, ty jag är så förskräckligt törstig." När de nu kommo till den tredje bäcken, hörde systemen huru den brusande sade: "den som dricker af mig blir ett rådjur; den som dricker af mig blir ett rådjur." Hon ropade nu åter: "ack, käraste broder, jag ber dig, drick ej, ty då blir du ett rådjur och springer din kos ifrån mig." Men brodern hade genast lagt sig på knä vid källan och lutat sig ned samt druckit af vattnet, och när de första dropparne kommit öfver hans läppar, låg han der förvandlad till ett litet rådjur.

Systemen gret nu bitterligen öfver sin arme förtrollade broder, och rådjuret gret äfven och satt så sorgset bredvid henne. Då sade flickan slutligen: "sörj ej, kära lilla rådjur, jag skall aldrig öfvergifva dig." Hon löste nu af sig sitt gyllene strumpeband och knöt det om det lilla rådjurets hals; derefter plockade hon säf och flätade deraf ett mjukt snöre. Härmed band hon rådjuret och förde det med sig under det hon gick allt djupare in åt skogen. När de länge hade gått, kommo de slutligen till ett litet hus, och flickan såg in der, och som det var alldeles tomt, tänkte hon: "här kunna vi blifva och bo." Hon tillredde nu af löf och mossa ett mjukt läger åt rådjuret, och hvarje morgon gick hon ut och samlade sig rötter, bär och nötter, och åt rådjuret plockade hon fint gräs, som det åt ur hennes hand, och det hoppade omkring henne, så gladt och förnöjdt. Om qvällen, när systemen var trött och hade läst sin

aftonbön, lade hon sitt hufvud på rådjurets hals; den var hennes kudde: på den somnade hon så sött. Och hade brodern blott haft sin menckliga gestalt, så skulle det varit ett härligt lif.

Så gick det nu en tid, under hvilken de lefde allena ute i ödemarken. Då hände det sig en gång att landets konung höll en stor jagt i skogen. Då ljödo hornens klang, hundarnes skall och jägarnes muntra rop bland träden, och det hörde det lilla rådjuret och fick lust att vara med. "Ack", sade det till system, "släpp mig ut på jagten, jag kan ej längre stå emot min lust att vara med", och det bad så länge, tills hon slutligen samtyckte dertill. "Men", sade hon, "kom igen till mig i afton; för de vil-da jägarne låser jag dörren; och på det att jag må känna dig, så klappa på och säg: "syster lilla, släpp mig in!" om du ej säger så, förs jag inte öppna dörren." Nu sprang rådjuret ut och kände sig så gladt och muntert i det fria. Konungen och hans jägare sågo det sköna djuret och satte efter det, men kunde ej upphinna det, och när de trodde sig säkra om sitt byte, hoppade det bort öfver buskarna och försvann i småskogen. När det blef mörkt, sprang det till det lilla huset, klappade på dörren och sade: "syster lilla, släpp mig in!" Då öppnades dörren och det sprang in och hvilade sig hela natten på sin mjuka bädd. Följande morgon börjades åter jagten, och då rådjuret fick höra hornets skall och jägarnes halloh! halloh! hade det ingen ro, utan sade till system: "lås upp! lås upp! jag måste ut." System öppnade dörren och sade: "i qväll måste du vara här igen och säga såsom jag bedt dig." Då konungen och hans jägare åter fingo se rådjuret med det gyllene halsbandet, jagade de alla efter det, men det var dem alltför vigt och snabbfotadt. Hela dagen varade jagten, men mot aftonen hade jägarne ändtligen lyckats omringa det, och en af dem sårade det litet i foten, så att det blef halt och långsamt sprang sina färde. Då smög sig en jägare efter det ända till det lilla huset och hörde huru det ropade: "syster lilla, släpp mig in!" och såg att dörren öppnades för rådjuret och sedan åter strax tillslöts. Jägaren lade allt detta noga på minnet, gick till konungen och berättade hvad han sett och hört. Då sade konungen: "i morgon skola vi åter hålla jagt."

Men system blef ganska förskräckt, då hon fick se att rådjuret var såradt. Hon aftvättade blodet, lade örter på såret och

sade: "gå och lägg dig mitt kära lilla rådjur, så att du må blifva friskt igen." Men såret var så obetydligt, att rådjuret om morgonen ej alls hade något mehn deraf. Och då det fick höra jagten ute i skogen, sade det: "jag kan ej stå emot min lust att vara med; jag måste ut, ingen skall så lätt få tag i mig. Systemen gret och sade: "nu skola de döda dig, och jag blir här ensam i vildmarken, öfvergifven af hela världen; nej, jag släpper icke ut dig." "Ja, då dör jag här af sorg", svarade rådjuret; "när jag hör jägarhornets klang, så är det alldeles som om en osynlig magt drefve mig ut i skogen." Då kunde systemen ej stå emot, utan öppnade dörren med tungt hjerta, och rådjuret sprang friskt och gladt ut i den gröna skogen. Då konungen fick se rådjuret, sade han till sina jägare: "jagen det nu hela dagen, men ingen må tillfoga det något ondt." När solen hade gått ned, sade konungen till jägaren: "kom nu och visa mig hyddan i skogen." Och då han kom till dörren, klappade han på och ropade: "syster lilla, släpp mig in!" Då öppnades dörren, konungen trädde in, och der stod nu en flicka, hvars like i skönhet han ännu aldrig skådat. Men flickan förskräcktes mycket, då hon såg att det icke var hennes lilla rådjur, utan en man med en präktig gyllene krona på hufvudet. Men konungen såg så vänligt på henne, räckte henne sin hand och sade: "vill du följa med mig till mitt slott och blifva min älskade drottning?" "Ack ja", svarade flickan, "men rådjuret måste äfven med, ty det vill jag ej lemna." Då sade konungen: "Det skall få blifva hos dig så länge du lefver, och ingenting skall fattas det." I detsamma kom rådjuret springande och systemen band det nu åter vid snöret, som hon flätat af vassen, och gick så, ledande det lilla rådjuret, ut ur hyddan i skogen.

Konungen satte den sköna flickan på sin häst och förde henne till sitt slott, der bröllopet firades med stor ståt och prakt. Hon var nu drottning, och de lefde länge förnöjda tillsammans; rådjuret vårdades väl och sprang omkring i slottsträdgården. Men den elaka styfmodern, för hvars skull barnen varit nödsakade att draga ut i vida världen, trodde att systemen blifvit söndersliten af vilda djur i skogen och att brodern såsom rådjur blifvit ihjelskjuten af jägarne. Då hon nu fick höra att de voro så lyckliga, och att det gick dem så väl, vaknade afunden och illviljan i

hennes hjerta på nytt och gånge henne ingen ro. Hon kunde ej tänka på något annat, än huru hon skulle kunna göra dem olyckliga. Hennes egen dotter, som var ful som natten och ej hade mer än ett öga, gjorde henne förebråelser och sade: "att blifva en drottning, den lyckan hade passat mig." — "Vänta barn", sade den gamla tröstande, "var lugn, när tid blir, skall jag nog hålla mig framme." Då nu en tid förgått och drottningen hade födt en liten vacker gosse till verlden, just under det konungen var på jagt, antog den gamla hexan kammarjungfruns gestalt, gick in i rummet, der den sjuka drottningen låg, och sade till henne: "kom, badet är färdigt, det skall göra er godt och stärka edra krafter; skynda, skynda innan det blir kallt." Hennes dotter var också med, och nu buro de den svaga drottningen i badrummet och lade henne i karet; sedan låste de dörren och sprungo derifrån. Men i badrummet hade de tillställt en riktig afgrundseld, på det att den sköna unga drottningen snart måtte qväfvas derinne.

Då detta skett, tog den gamla sin dotter, satte en mössa på henne och lade henne i sängen, i drottningens ställe. Hon gaf henne äfven drottningens ansigte och gestalt, endast det förlorade ögat kunde hon ej återgifva henne. Men på det att konungen icke skulle märka något, måste hon lägga sig på den sidan der hon ej hade något öga. Om aftonen då konungen kom hem och fick höra att en liten son blifvit honom född, fröjdade han sig högeligen och gick till sin kära gemåls bädd, för att se huru hon mådde. Då ropade den gamla strax: "skynda, släpp ner förhänget, drottningen tål ännu ej se dagsljuset och måste hafva ro." Konungen gick tillbaka och visste icke att en falsk drottning låg i sängen.

Men då det blef midnatt och alla sofvo, såg amman, som satt i barnkammaren vid vaggan och var den enda som ännu var vaken, huru dörren gick upp och den rätta drottningen trädde in. Hon tog barnet ur vaggan, lade det på sin arm och gaf det att dricka. Sedan makade hon kudden i ordning och lade barnet åter i vaggan och bredde täcket öfver det. Men hon glömde icke heller det lilla rådjuret, utan gick bort till vrån, der det låg, och klappade det så vänligt på ryggen. Derefter gick hon helt tyst ut genom dörren. Följande morgon frågade amman väktarne om

någon under natten hade gått genom slottet, men de svarade: "nej, vi hafva ej sett någon." Sålunda kom drottningen många nätter å rad, men sade aldrig någonting; amman såg henne alltjemnt, men vågade ej tala om det för någon.

Då nu en tid förflutit, hände det sig en natt att drottningen började att tala och sade:

"Hur mår nu mitt barn och mitt rådjur också?
Blott två gånger än hit jag komma må."

Amman svarade intet, men då skepnaden åter försvunnit, gick amman till konungen och berättade honom allt. Då sade konungen: "ack, min Gud, hvad kan det vara? nästa natt vill jag sjelf vaka hos barnet." Om aftonen gick han in i barnkammaren, och vid midnatt syntes drottningen åter och sade:

"Hur mår nu mitt barn och mitt rådjur också?
Blott en gång ännu hit jag komma må."

Och sedan skötte hon om barnet och klappade det lilla rådjuret såsom vanligt, innan hon försvann. Konungen vågade ej tilltala henne, men han vakade äfven följande natt. Då sade hon ånyo:

"Hur mår nu mitt barn och mitt rådjur också?
Ack! aldrig till er mer jag komma må."

Nu kunde konungen ej längre hålla sig tillbaka, utan sprang fram till henne och sade: "du kan ej vara någon annan än min älskade drottning." Då svarade hon: "ja, jag är din älskade drottning", och i samma ögonblick hade hon återfått sitt lif och var frisk och röd. Hon berättade nu för konungen hvilket nidingsdåd hexan och hennes dotter begått emot henne, och konungen lät döma dem båda såsom de förtjent hade. Dottren blef förd till skogen, der de vilda djuren, genast när de sågo henne, sleto henne i stycken, men hexan kastades på elden och blef jämmerligen bränd. Och när hon brunnit till aska, förvandlades äfven det lilla rådjuret och återfick sin menckliga gestalt; och syster och broder lefde lyckliga tillsamman till sin död.

Rida, rida ranka!

af Carl Magnus Ekbohrn.

Hopp, rida, rida rankeben!
Gullhofven han är icke sen:
Snart är han utom porten,
Som hjorten, som hjorten.

Och gossen sitter på hans rygg,
Han är så glad, så nöjd och trygg;
Och ut i vida världen
Går färden, går färden.

Och mycket får han röna der;
Ty full af faror vägen är,
Och villsam ofta leden
På heden, på heden.

Men framåt går det ... Hopp, hopp, hopp!
Det går i susande galopp,
Det går i kapp med hinden
Och vinden, och vinden.

Af gossen blir en ståtlig man,
Och sköld och svärd bekommer han;
Så drar han ut i striden
Mot tiden, mot tiden.

Men tiden är en kämpe båld,
Som ömsom brukar list och våld,
Och riddarn han blir fången
Som mången, som mången.

I tornet kastad blir han då,
Hans kind blir blek, hans lockar grå;
Men när sitt qual han glömmar,
Han drömmer, han drömmer ...

Han drömmer om sin barndomsverld
Och om sin första, glada färd,

Om allt, som, när han vaknar,
Han saknar, han saknar.

Då sväfvar ifrån himlens höjd
En engel ned; till fångens fröjd
Han krossar fångslets galler . . .
Det faller, det faller.

Snart efter många mödans år
Vid hemmet Gullhof åter står;
Men hvit han är i manen
Som svanen, som svanen.

Då stiger trötte ryttarn af.
Det är så mörkt som i en graf,
Så mörkt som hos de döde,
Och öde, och öde.

Men plötsligt öppnas hemmets dörr,
Och ryttaren, ett barn som förr,
Går in i fadershuset
Till ljuset, till ljuset.

Björken och stjernan

af Zachris Topelius.

I.

För ett hundra och sextio år sedan var i Finland stor nöd. Kriget härjade vida omkring; städer och byar brunno; skördarna trampades ned, och människorna öddes bort till mer än hundra tusental genom svärdet, hungern, landsflykten och förfärliga sjukdomar. Då var ej annat att höra och se än suckar och tårar, och klagan och sorg, och aska och blod; och de, som hoppades längst, visste slutligen icke mera, hvad de hade att hoppas. Ty Guds gissel gick öfver landet med stort betryck, och den tidens minnen förgätas aldrig.

Då hände ock under så mycken ofärd, att många familjer spredos omkring, så att somliga fördes till fiendeland och andra flydde i skogar och ödemarker eller fjerran till Sverige; och en hustru visste icke mer af sin man och en broder icke mer af sin syster, och en fader och moder visste icke af sina barn, om de vore lefvande eller döda. Derföre, när ändtligen freden kom och de, som ännu lefde, vände åter till sitt, då voro de ganska få, som icke hade någon af de sina att sakna och begråta.

Liksom det står i sagan om riddar Blåskäggs unga hustru, att hon skickade sin syster i tornet, hvarifrån man kunde se långt utåt vägen, och ständigt frågade: "Anna, min syster, ser du någon komma?" — så frågade mången den andra, när stugan var så enslig och de kära ej hördes af: "Ser du ingen komma? Ser du ingen komma?" Och merendels svarades: "Ingen, ingen!" — Men stundom hände liksom i Blåskäggs saga, att långt borta på vägen syntes ett litet moln af dam: molnet kom närmare, och slutligen såg man en skara flyktingar, som sökte de sina. — — Der sökte faders och moders ögon sina käraste, och funno de dem efter långa år, då var det fröjd, som om aldrig sorgen funnits, och hyddorna reste sig åter med hast, och åkrarna buro åter sin skörd, och en ny tid randades öfver de förgångna sorger.

2.

Under det långa kriget hade bland många andra två späda syskon, en gosse och en flicka, blifvit bortförda långt i främmande land och der funnit vänliga händer, som togo vård om dem. Åren gingo, syskonen vuxo upp och ledo ingen nöd, men i allt sitt öfverflöd kunde de icke förgäta fader och moder och fädernesland. När då ryktet kom, att det var fred i Finland, och att alla, som kunde, vände åter dit, då blef dem det främmande landet för tungt, och de begärde att åter få gå hem.

Främlingarne, deras vårdare, logo och sade: "Gå hem! Narraktiga barn, veten I väl, huru långt I då hafven till att gå? Två hundra mil."

"Det gör oss detsamma, blott vi gå hem."

"Men hafven I icke hos oss edert nya hem? Här hafven I kläder och mat i öfverflöd, goda frukter att äta, mjölk att dricka,

varma kläder, vackra boningar och vänliga menniskor, som älska eder af hjertat."

"Ja", sade barnen. "Men vi vilja gå hem."

"I edert hem är stor nöd och brist uppå allt. Der skolen I lefva i stor fattigdom, hafva mossa till bädd och en koja af granris till tak, blåst och köld till edert ständiga sällskap, trädens bark till edert dagliga bröd. Edra föräldrar och bröder och systrar äro längesedan döda; när I söken deras spår, skolen I finna vargarnes spår, som framgått öfver drifvorna på den öde plats, der eder stuga har stått."

"Ja", sade barnen. "Men vi vilja gå hem."

"Men tio år hafva förgått, sedan I fördens bort derifrån. Då voren I späda och oförståndiga, en broder om fem och en syster om tre år. Nu ären I femton och tretton år och kännen föga af verlden. Allt hafven I glömt, både vägen dit och edra föräldrars stuga och edra föräldrar sjelfva; och liksom I glömt dem, hafva de ock glömt eder."

"Ja", sade barnen. "Men vi vilja gå hem."

"Hvem skall då visa er vägen dit?"

"Gud", sade gossen. "Dessutom minnes jag, att på mina föräldrars gård står en stor björk, der många vackra foglar sjunga om mornarna.

"Och jag minnes," sade flickan, "att om qvällarna lyser en klar stjerna genom björkens löf."

"Narraktiga barn", sade det främmande folket, "det I begären är en dårskap och ett förderf." Och de förbjödo barnen att mera tänka derpå.

Men ju mera de förbjödo, dess mera tänkte barnen derpå, och det var icke af olydnad, utan emedan det så ständigt och oemotståndligt låg dem i hogen, att de ville åter tillbaka till sitt fädernesland. Ändtligen en månljus natt, när gossen ej fick en blund i sina ögon för tankarnas skull, sade han till sin syster: "Sofver du?" Hon sade: "Nej, jag kan icke sofva; jag tänker på vårt hem." — "Så är det också med mig", sade gossen. "Kom, låt oss knyta våra kläder i ett knyte och fly härifrån! Det förekommer mig, som om Gud sade i mitt hjerta utan uppehåll: gå hem, gå hem! Och hvad Gud säger, det kan ej vara synd."

"Ja", sade systemen. Och så gingo de tysta bort.

3.

Der ute sken månen öfver vägar och stigar, och det var en vacker natt. När de gått en stund, sade flickan: "Vet du, min bror, jag är så rädd, att vi ej hitta vägen hem." Brodren sade: "Låt oss ständigt gå åt nordvest, der vi se solen gå ned om qvällarna, ty hon gör så vid midsommartid, och vårt hem är ditåt. Och det skall vara vårt märke, att när vi se björken på gården och den klara stjernan, som lyser genom hennes löf, då skola vi veta, att vi funnit vårt hem."

Åter om en stund sade systemen: "Vet du, min bror, jag är så rädd, att vilddjur och röfvere göra oss illa." Brodren sade: "Gud skall skydda oss. Minnes du ännu den bönen vi lärde oss i vårt hem, när vi voro små:

Hvart jag mig i verlden vänder,
står min lycka i Guds händer."

"Ja", sade flickan. "Och Gud skall sända sina englar att gå vid vår sida i det främmande landet."

Så gingo de med godt mod framåt. Gossen skar sig en stadig käpp af en ung ek till att försvara sig och sin syster med. Men intet ondt hände dem.

En dag kommo de till ett ställe, der två lika breda vägar gingo hvar åt sitt håll, och de visste ej, hvilken de borde välja. Då sjöngo der två små foglar på vägen åt venster. "Kom!" sade brodren. "Här går rätta vägen; det hör jag på foglarnes qvitter." — "Ja", sade systemen, "våra foglar äro något för mer än andra foglar: Guds englar hafva klädt sig i foglahamn att ledsaga oss hem."

De gingo vidare, och foglarna flögo från gren till gren framför dem ej fortare, än att de godt kunde följa dem. Barnen åto skogens frukter och bär, de drucko källornas klara vatten och sofvo om nätterna på mjuka bäddar af björnmossa. Och det syntes dem märkvärdigt, att hvar de än kommo om dagen, der funno de mat, och hvar de än stannade om qvällen, der funno de plats att hvila uppå. Det kunde de icke förklara. Men hvar gång de sågo foglarna, utropade de: "Se, Guds englar ledsaga oss!" Så gingo de långa vägar framåt.

Slutligen började flickan tröttna och sade till gossen: "När få vi börja att söka vår björk?" Gossen sade: "Icke förr, än vi

rundt omkring oss höra människorna tala det språk, som vår fader och moder talat.”

Åter gingo de långa vägar fram emot vester och norr, och sommaren begynte lida till ände, och det blef kulet i skogarna. Flickan sade: ”Synes hon icke redan, vår björk?” Gossen sade: ”Icke ännu.”

Landet, der de gingo, började nu få ett annat utseende. De hade härtills gått öfver stora slätter och kommo nu till ett land med kullar, berg, floder och stora sjöar. Flickan sade: ”Huru skola vi komma öfver de branta bergen?” Gossen sade: ”Jag skall bära dig.” Och han bar henne. Åter sade flickan: ”Huru skola vi komma öfver floderna och sjöarna?” Gossen sade: ”Vi skola ro.” Och han rörde öfver sjöarna, ty öfverallt, der de kommo till stranden, var der en båt liksom för att vänta på dem. Men öfver somliga floder sam gossen med sin syster. Och de flöto lätt som vattenfoglar på vågen; ty englarne flögo vid deras sida i foglahamn och beredde dem väg.

4.

En dag hade de gått ända från morgonen utan hvila och voro mycket trötta. På qvällen kommo de till en enstaka gård, och han var nyss timrad af groft virke på askan af ett fordom brunnet hus. Der stod på gården ett litet barn och skalade rofvor. ”Vill du ej ge oss en af dina rofvor? sade gossen. ”Kom!” sade barnet. ”Mor skall ge er mat i stugan.”

Då klappade gossen högt i sina händer, föll om barnets hals, kysste det och gret af glädje. ”Hvarföre är du så glad, min bror?” sade flickan. ”Skulle jag ej vara glad?” sade gossen. ”Detta barnet talar vår faders och moders språk. Nu få vi begynna att söka björken och stjernan.”

Derpå gingo de in i stugan och blefvo vänligt emottagna. Man frågade dem, hvarifrån de kommo. Gossen sade: ”Vi komma från främmande land och söka vårt hem, men vi hafva ej annat märke derpå, än att på gården står en stor björk, der foglarna sjunga om morgonen, och om aftonen lyser en klar stjerna genom hennes löf.”

”Stackars barn!” sade folket i stugan medlidsamt. ”På jorden växa många tusen björkar, och på himmelen lysa många tu-

sen stjernor. Hur är det möjligt för er att ibland så många finna de enda rätta?"

Gossen och flickan sade: "Gud skall leda oss. Hafva icke hans englar redan ledt oss långa, långa vägar tillbaka till vårt land? Vi äro ju redan till hälften hemma."

"Finland är stort", sade folket i stugan och skakade betänkligt på hufvudet.

"Men Gud är ändå större", svarade gossen. Och så tackade de folket och gingo vidare. Och det kom dem väl till pass, att de nu mer icke behöfde äta och sofva i skogarna, utan de gingo från gård till gård, och ehuru stora ödemarker lågo mellan hvarje människoboning och stor fattigdom var öfverallt, funno de likväl herberge och bröd, hvar helst de behöfde det. Men björken och stjernan funno de ej. Från gård till gård sökte de dem och sågo många björkar och många stjernor, men icke de rätta.

"Ack!", suckade flickan. "Finland är så stort, och vi äro så små. Aldrig skola vi finna vårt hem." Men gossen bannade henne och sade: "Tror du på Gud?" — "Ja", sade flickan. "Då vet du ock", sade gossen, "att större under har skett än så. När herdarne gingo om natten till Betlehem, gick stjernan framför dem. Hon går också framför oss, blott vi tro." — "Ja", sade flickan, som hon alltid var van att säga till brodern. Och så gingo de med glad tro än vidare framåt.

5.

Sist kommo de en qväll till en ensam gård, och det var på andra året af deras vandring, en pingstafton i juni, när sommarens första löf började spricka ut på träden. Vid det de trädde in genom grinden, stod der på gården en stor björk med yfvig krona och späda löf, och genom de ljusgröna löfven sken i den halfklara qvällen den strålande aftonstjernan. "Der är vår björk!" utropade gossen strax. "Der är vår stjerna!" svarade flickan genast. Och båda föllo hvarandra om halsen och tackade Gud med strömmande glädjetårar.

"Här är stallet, der far brukade leda in hästarna", sade gossen eftersinnande.

"Och jag känner igen brunnen, der mor brukade vattna korna", sade flickan.

”Der stå två små kors under björken; hvad må de betyda?” sade gossen.

”Jag är så rädd att gå in i stugan”, sade flickan. ”Tänk, om vår fader och moder ej mera lefva, eller om de ej mera känna igen oss! Gå du förut, min bror!”

”Låt oss först lyssna vid dörren!” sade gossen med klappande hjerta.

Inne i stugan satt en gammal man med sin hustru, och gammal var egentligen ingen af dem, men sorger och nöd hade i förtid fårat deras panna.

Mannen sade till hustrun: ”Ja nu är det pingst, när Gud sände hugsvalaren ned till de bedröfvade hjertan; men till oss kommer ingen tröst. Alla våra fyra barn äro borta: två sofva under björken, två äro bortförda i fiendeland och komma visst aldrig igen. Det är tungt att vara allena, när man blir gammal.”

Hustrun sade: ”Gud är allsmächtig och god. Han, som förde Israels barn ur fångenskapen, kan väl ock gifva våra barn igen, om han finner det nyttigt. Huru gamla vore nu våra yngsta barn, om de vore vid lif?”

Fadren sade: ”Gossen vore nu sexton och flickan fjorton år. Ack, sådan Herrans välsignelse hafva vi icke förtjenat, att vi skulle få de kära barnen igen!”

Vid det han sade detta, öppnades dörren, och inträdde en gosse och en flicka, som sade sig vara komna långt ifrån och begärde en bit bröd.

”Kommen närmare, barn”, sade fadren, ”och blifven hos oss i natt! Ack, så stora skulle också våra barn hafva varit, om vi fått behålla dem!”

”Se”, sade hustrun, ”två så vackra barn! Ack, så vackra skulle också våra barn hafva varit, om de ännu lefvat och varit med oss!”

Och båda föräldrarna greto bitterligen. Då kunde barnen icke längre dölja sig, utan föllo med tårar i sin faders och moders famn och utropade: ”Kännen I icke igen oss: vi äro ju edra kära barn, och Gud har underbarligen fört oss tillbaka till er ifrån det främmande landet!”

Och föräldrarna omfamnade dem med kärlek utan namn och

föllo jemte barnen på sina knän och tackade Gud, som på sjelfva pingstaftonen hade skänkt dem alla en så stor hugsvalelse.

Sedan måste barnen berätta sina öden, och föräldrarna berätta sina, och ehuru der å ömse sidor varit mycken sorg, syntes nu sorgen alldeles glömd och bytt uti glädje. Och fadren pröfvade sonens armar och gladdes, att de voro så manligt starka, och modren jemnade dottrens bruna hår och kysste väl hundra gånger hennes blomstrande kind. "Ja", sade modren med barnlig glädje, "jag kunde väl tro, att något skulle hända, när två främmande foglar sjöngo så gladt uti björken i dag." — "Dem känner jag nog", sade flickan. "De äro två englar i foglahamn, som hela vägen flugit framför oss och ledt vår vandring, och nu glädja de sig med oss, att vi funnit vårt hem."

"Kom, låt oss ännu engång helsa på björken och stjernan!" sade gossen. "Ser du, min syster, derunder sofva våra små syskon. Om det nu vore vi, som sofve der, och våra syskon, som stode här och såge uppå vår graf huru vore vi då?"

"Som englar i himmelen", sade modren mildt.

"Nu vet jag", sade flickan. "Englarne i foglahamn, som följt oss hela vägen, och som i dag bådat i björken vår återkomst, de voro våra små syskon, som sofva här. Det var de, som sade så ständigt i våra hjertan: gå hem, gå hem till att trösta far och mor! Det var de, som i ödemarkerna visade oss väg, att vi icke förhungerade; som redde oss sängar af mossa, att vi icke fröso i-hjel; och som vid de strida floderna sände oss båtar, att vi icke drunknade. Det var också de, som sade till oss: det är den rätta björken, det är den rätta stjernan ibland så många tusen. Tack, våra syskon! Tack, gode Gud!"

"Ja", sade gossen. "Och se, huru himmelskt klar den blida stjernan lyser genom björkens löf! Nu hafva vi hunnit vårt hem, nu gå vi ej längre, syster!"

"Kära barn!" sade fadren. "En människas lif uppå jorden är ständigt en vandring emot eviga mål. Gån ännu ständigt, gån med Gud i edert hjerta och det eviga målet stadigt för ögonen! I gingen med englarne till vägvisare stadigt fram: o må de visa er vägen allt framgent ännu! I gingen efter björken — hon betydde edert fädernesland: välan, må det vara eder kärleks och edert arbetes mål, så länge I lefven! I gingen efter stjernan —

hon betecknar det eviga lifvet: välan, må hon lysa er hela eder lefnad igenom!"

"Amen, ske alltså!" sade barnen och modren med knäppta händer.

Gossen och fogeln i bur

af Elias Wilhelm Ruda.

Gossen.

"Säg, fogel, hvarför qvittrar du
Ej mer så gladt för mig?
När du var fri, jag hörde ju
Hvar morgon uppå dig".

Fogeln.

"Ack, gosse, när jag fordom sam
Uti det ljusa blå,
Då lekte jag, då flög jag fram
Med mina syskon små.

Jag var så nöjd, så glad, så säll,
Jag for från gren till gren,
Jag sjöng hvar morgon och hvar qväll
Min lofsång, öm och ren.

Jag fröjdades, ty jag var fri,
I rymden var min gång.
Nu är den ljufva tid förbi,
Och borta är min sång."

Gossen.

"Men fogel, när du älskar så
Att vara glad och fri,
Säg hvarför ville du väl då
Hos mig en fånge bli?"

Fogeln.

”Ack gosse! man är sällan nöjd
 Med det, som ödet ger;
 Man lemnar lätt en säker fröjd
 För den, som lyser mer.

Jag satt uti ett träd och såg
 Din bur, som öppnad stod;
 Och in uti den samma låg
 En drufva, röd som blod.

Jag bländades af drufvans sken,
 Jag ville smaka den;
 Jag flög i buren från min gren,
 Och gallret slöts igen.

Nu sitter jag så tyst och ser
 Hur världen fröjdar sig,
 Hur rosen blommor, solen ler,
 Ack, icke mer för mig!

Hör vindens susning, flodens brus
 Och mina bröders sång,
 Och uti sommarnattens ljus
 Jag klagar mången gång.”

Så fogeln sjöng. Men gossen log,
 Och uti en minut
 Den lilla dörren upp han drog
 Och släppte sångarn ut.

Den frälste utaf längtan brann
 Att hinna till det blå,
 Men satte sig på gossens hand
 Och sjöng melodiskt så:

”O, gosse! i din unga barm
 Blott frid och glädje bor;

Din väg är ljus, din himmel varm,
Men — engång blir du stor.

Då lemnar du din lugna stig
Och går till andra land;
Men glöm mig ej och påminn dig
Mitt oförstånd ibland.

Lef hellre fri bland stormars lek
På nödens klippa hård,
Än såsom slaf, vid vestans smek,
I nöjets rosegård.”

Så sjöng den lille sångaren
Och flög mot solens gull.
Men gossen sprang sin väg igen,
Af sällsam längtan full.

— 623 —

En nötknäppares öden

af F. Hoffmann.

1. Gudfar Drosselmayer.

I staden Nürnberg fans förr i verlden en president, vid namn Silfverborg, som hade stort anseende.

Denne president hade en son och en dotter.

Sonen, som var nio år gammal, hette Fritz.

Dottren, som endast var sju och ett halft år, hette Marie.

Ehuru båda sågo rätt hyggliga ut, voro de likväl hvarandra så olika, såväl till lynne som utseende, att ingen människa skulle kunnat tro dem vara syskon.

Fritz var en rask, rödblommig och bångstyrig pojke, som stampade i golftet, så fort något icke gick efter hans önskan, emedan han trodde ingenting i verlden finnas, som icke tillkommit enkom för att tillfredsställa hans böjelse för upptåg, och ur

den tron togs han aldrig oftare, än när fadren, trött vid hans skrikande, gråtande och stampande, stundom kom ut ur sin kammar, höjde pekfingeret till de rynkade ögonbrynen, och blott sade ordet:

”Fritz!”

Då hade Fritz alltid största lust i världen att sjunka genom golvet.

Det faller af sig sjelft att modren gerna kunde föra hela handen till ögonbrynen, utan att han brytt sig det minsta derom.

Hans syster, Marie, var deremot ett spensligt och klent barn, med af naturen lockigt hår, som föll ned öfver hennes små hvita skuldror, liksom en rörlig, strålande kärfve skulle falla öfver en alabastervas. Hon var saktmodig, vänlig och medlidsam med allas plågor, till och med med sin dockas, lydde alltid på fru presidentskans minsta vink, och motsade icke ens sin vårdarinna, Gertrud, hvarför Marie också var älskad af alla.

Man hade nu hunnit till den 24 december 17... Det lärer väl inte vara er obekant, mina små vänner, att den 24 december är julaftonen, det vill säga dagen före den, då Jesus, vår Frälsare, nedlades i krubban i Betlehem.

Om julafton begåfvar, såsom I veten, den helige Krist alla snälla barn; man ställer julgranen på bordet, och på alla dess grenar upphänger man de leksaker, hvilka man vill gifva barnen; det som icke får rum på grenarne, lägger man på bordet, och då säger man barnen, att den kära, lilla Jesus skickat dem en del af de gåfvor, Han fick af de tre konungarne från Österlanden, och när man påstår det, säger man icke en gång en half osanning, ty af Jesus få vi, såsom I nog veten, allt godt, som oss beskäres i denna världen.

Jag behöfver väl inte heller säga er, att presidenten Silfverborgs barn hörde till de lyckligt lottade, i den goda staden Nürnberg, som fingo rikligt af alla slags leksaker, ty utom sina föräldrar, hvilka hjertligt höllo af dem, hade de också en gudfar, hvilken synnerligen tyckte om dem, och den de kallade gudfar Drosselmayer.

Här är kanske rätta stället, att med några ord skildra denne berömda man, hvilken i staden Nürnberg fullt täflade i anseende med sjelfva presidenten Silfverborg.

Lifmedikus Drosselmayer var inte just någon vacker karl, utan kanske snarare tvärtom.

Han var lång och mager, gick något krokig, så att han, oakadt sina långa ben, gerna kunnat taga upp näsduken från golfvet, om han tappade den, utan att behöfva bocka sig särdeles mycket. Hans ansigte var lika fullt af skrynklor, som trots något frostbitet lökäpple. Der andra menniskor ha venstra ögat, hade han en stor svart plåsterlapp. Han var alldeles skallig, men denna olägenhet afhjelpade han med en mäga dråplig peruk, ett riktigt mästerstykke i sitt slag, emedan den var af spunnet glas, hvilket tvang honom att alltid bära hatten under armen. För öfrigt var det ögat, han hade i behåll, så glänsande och lifligt, att det icke allenast riktigt gjorde tjänst för sig sjelft, utan äfven för den felande kamraten, så qvickt spelade det ikring ett rum, hvars innehåll gudfar Drosselmayer med en blick ville mönstra, ... så stelt häftade det sig fast vid en person, hvars innersta tankar han ville utforska.

I stället för att, liksom sina embetsbröder, efter regler taga lifvet af folk, bemödade sig gudfar Drosselmayer, hvilken, såsom vi sagt, var lifmedikus, tvärtom att få lif i döda ting, eller med andra ord, han hade genom flitigt studerande af kropparna, såväl hos menniskor som djur, så noga kommit underfund med hela mekanismen uti dem, att han icke allenast kunde göra soldater som marcherade, gjorde honnör och exercerade, fruntimmer som dansade, klaver, harpor och violer som spelade, hundar som sprungo, skällde och apporterade, foglar som flögo, hoppade och sjöngo, utan äfven fiskar, hvilka simmade och åto. Slutligen hade det till och med lyckats honom att låta dockor och polichineller uttala några, om ock enkla, ord, såsom pappa och mamma, ehuru med entonig och skorrande stämma, som gjorde en ondt att höra, emedan man väl märkte, att allt detta var följderna af en anatomisk beräkning, och en anatomisk beräkning dock i det hela alltid blir en parodi på vår Herres mästerverk.

Oaktadt alla dessa fruktlösa försök, uppgaf gudfar Drosselmayer icke hoppet, utan påstod bestämdt, att han slutligen skulle bringa till stånd verkliga soldater, verkliga fruntimmer, verkliga hundar, verkliga foglar och verkliga fiskar. Det förstås af sig sjelft, att hans gudson och guddotter, hvilka han hade lofvat sina

första försök i den vägen, med största otålighet afvaktade detta ögonblick.

Man måste inse, att gudfar Drosselmayer, hvilken hunnit så långt i mekaniken, var en i hög grad nyttig person för sina vänner. Blef något af presidenten Silfverborgs ur sjukt, och dess visare, oakadt en vanlig urmakares behandling, upphörde att visa timmarne, eller hela mekanismen stod stilla, så berättade man detta för gudfar Drosselmayer, som då alltid genast infann sig, ty han var en konstnär, som högt älskade sin konst. Han lät föra sig till den döda, som han genast öppnade, söndertog dess verk, som han tog mellan knäna, sköt ut hakan under det hans öga gnistrade som en karbunkel, lade sin glasperuk på golvet, upplockade ur fickan en mängd små namnlösa verktyg, hvilka han sjelf förfärdigat, och hvilkas bruk han ensam kände, utvalde de spetsigaste, hvilka han instack i det inre af uret, hvilket förfärande gjorde lilla Marie mycket ondt i hjertat, emedan hon icke kunde få i sitt hufvud annat, än att det stackars uret led vid denna behandling, hvilken tvärtom åter gjorde det lefvande, så att det, så fort det åter kommit i sitt lilla hus, eller emellan sina pelare, började att lefva, att slå och att picka, hvilket återigen gaf kammaren tillbaka det lif, som det syntes ha förlorat på samma gång som den förlorade sin muntre invånare.

Än mer: på anhållan af lilla Marie, som med smärta såg kökshunden vända stekspettet, en mycket tröttande sysselsättning för det stackars djuret, hade gudfar Drosselmayer nedstigit från höjden af sin vetenskap, för att göra en automathund, hvilken nu utan smärta och utan begär att snatta, vände stekspettet, under det Turk, hvilken blifvit ganska frusen af denna sysselsättning, som han skött sedan tre år, värmden nosen och tassarne likt en äkta goddagspilt, utan att han numera hade annat att göra, än att åse sin efterträdare, hvilken, sedan han engång blifvit inlärd, en hel timme förrättade sitt köksarbete, utan att man behöfde bekymra sig om honom.

Näst presidenten, fru presidentskan, Fritz och Marie, var också Turk sannolikt den varelse i huset, hvilken gudfar Drosselmayer mest höll af och hedrade, hvarför denne äfven, när gudfadren kom, vänligt tog emot honom, ja stundom förkunnade den med sitt muntra skällande och sitt viftande på svansen, att

doktorn vore att vänta, redan innan han ännu lagt handen på låset.

På den lyckliga julaftonen således, när skymningen började inträda, suto Fritz och Marie, hvilka på hela dagen icke fått komma i helgdagsrummet, nedhukade i ett hörn af matsalen. Under det Gertrud, deras vårdarinna, satt och stickade vid fönstret, vid hvilket hon slagit sig ned för att begagna sista skymten af dagsljuset, kände de båda barnen ett slags räddhåga och hemskhet därför att man icke gifvit dem något ljus, såsom brukligt var på denna högtidsdag, så att de talade sakta med hvarandra, som man gör när man är rädd för något.

”Kära bror,” sade Marie, ”pappa och mamma hålla på med vår julgran, ty jag har hela dagen i dag hört ett stökande i för-maket, dit vi inte få komma.”

”Och jag,” sade Fritz, ”märkte för tio minuter sedan, af Turks skällande, att gudfar Drosselmayer är här.”

”Ack! utropade Marie, i det hon af glädje slog de små händerna tillsammans, ”hvad mon tro att vi få af den snälla gudfar? Mig ger han säkert en vacker trädgård med träd och en rinnande flod, som flyter öfver blomstrande ängar. Och på floden simma silfversvanor med guldhalsband, och en flicka ger dem sockerpullor, dem de äta utur hennes förkläde.”

”Framför allt,” svarade Fritz med en faderlig blick och ton, som var honom egen, och den föräldrarne förehöllo honom som ett hufvudfel, ”framför allt, mamsell Marie, borde du inse att svanor icke äta sockerpullor.”

”Jag kan tro det,” menade Marie; ”men du bör väl ock veta mer än jag, då du är halftannat år äldre.”

Fritz sträckte på sig och stoppade handen innanför koltén.

”Då,” fortfor han, ”tror jag mig kunna upplysa att om gudfar Drosselmayer har något med sig åt oss, så lär det väl vara en fästning, med soldater för att bevaka den, med kanoner för att försvara den och med fiender för att anfälla den. Det skall bli ett annat kalas!”

”Sådana kalas tackar jag för,” sade Marie. ”Om han har en fästning med sig, som du säger, så är den åt dig; jag begär ingenting annat än de sårade, för att få sköta och vårda dem.”

”Han må ha hvad han vill,” sade Fritz, ”du vet väl, att det

hvarken är åt dig eller mig, emedan man, under förevändning att gudfar Drosselmayers gåfvor alltid äro sådana märkvärdiga mästerstycken, tar dem af oss, så fort vi fått dem, och läser in dem öfverst i stora glasskåpet, dit bara pappa kan räcka, och inte en gång han, om han inte stiger på en stol; därför,“ fortfor Fritz, ”tycker jag vida mer om de leksaker, vi få af pappa och mamma, ty dem få vi leka med tills de gå sönder, än dem vi få af gudfar Drosselmayer.“

”Ja, jag med,“ svarade Marie; ”men det får du inte säga åt gudfar.“

”Hvarför inte det?“

”Emedan det skulle göra honom ledsen, att vi icke lika mycket tycka om hans leksaker, som om pappas och mammas. När han ger oss dem, tror han att vi ha mycket roligt af dem, och vi få inte ta honom ur den tron.“

”Hvad är det för prat!“ utropade Fritz.

”Mamsell Marie har rätt, Fritz“ sade Gertrud, som vanligtvis var mycket tystlåten, och blott vid särdeles viktiga tillfällen yttrade sig.

”Nå,“ inföll Marie hastigt, för att hindra Fritz ifrån att svara den gamla vårdarinnan något ohöfligt, ”låtom oss försöka gissa hvad vi få af våra föräldrar. Jag har sagt mamma, men under vilkor att hon inte skulle bli ond, att min docka, Pamela, blir allt oskickligare för hvar dag, fast jag predikar så mycket med henne, och hon faller alltid på näsan, en olägenhet, som aldrig händer, utan att hon får stora smackor i ansigtet, så att man inte kan tänka på att ta henne med sig bort, så litet passar hennes ansigte till kläderna.“

”Jag,“ sade Fritz, ”har talt om för pappa, att en dugtig skymmel skulle ta sig rätt bra ut i mitt stall, och så har jag bedt honom betänka huruledes en väl ordnad armé aldrig kan finnas utan lätta dragoner, och att det felas mig nu en sådan sqvadron för att komplettera den division, jag kommenderar.“

Nu tyckte Gertrud tiden vara inne för henne, att för andra gången taga till ordet.

”Barn,“ sade hon, ”I veten att Kristusbarnet hitför och väl-signar alla de vackra leksaker, som I fån. Talen därför icke på förhand om dem, ty Han vet nog bättre, hvad I helst viljen hafva.“

"Ack, ja," sade Fritz, "men förra året gaf Han mig bara infanteri, fast det, som sagdt, hade varit mig ganska angenämt, att ha en sqvadron ryttare."

"Jag," återtog Marie, "har allt skäl att vara belåten, ty jag önskade mig blott en docka, men fick utomdessa en liten vacker, hvit dufva med röd näbb och små röda ben."

Under tiden hade det blifvit alldeles mörkt, så att barnen talade allt tystare, och makade sig allt närmare hvarandra, ty det var dem som kände de vingslagen af deras gode engel, och som förnummo de i fjerran en ljufvig musik, som från en orgel, hvilken under de dunklä hvalfven i ett tempel prisade vår Herre. I samma ögonblick strålade ett klart ljussken på väggen, och Fritz och Marie menade att det var Jesusbarnet, som ditfört deras lek-saker till högtidsrummet, och nu på gyllne vingar flög till andra barn, som lika otåligt afvaktade honom.

Strax derefter ljöd en klocka, dörrarne slogos bullrande upp, och i kammaren inträngde ett så klart sken, att barnen stodo der, bländade, utan att kunna utropa annat än:

"Ah!... ah!... ah!..."

Derefter syntes presidenten och presidentskan på tröskeln, och togo Fritz och Marie vid handen.

"Kommen och sen, barn," sade de, "hvad I hafven fått af den helige Krist!"

Barnen sprungo genast in i stora rummet, och Gertrud, som lagt sin stickstrumpa på en stol, följde med.

2. Julgranen.

Om man någon gång fört er, kära barn, till en stor leksaks-handel och sagt till er: "tagen, väljen!" så hafven I troligen stått der andlösa, med öppna munnar, och så betagna, att I aldrig kunnat bli det mera. Så gick det också med Fritz och Marie, då de inkommo i helgdagsrummet och sågo julgranen, hvilken tycktes uppvuxen ur bordet, som var betäckt med en stor hvit duk, och på hvilken hängde sockerblommor, i stället för naturliga blommor, och brända mandlar och russin jemte de rödaste äpplen, under det alla qvistar skimrade af hundradetals små brinnande vaxstapelbitar. När Fritz såg allt detta, hoppade han och sprang

omkring, under det Marie icke en gång sökte tillbakahålla ett par glädjetårar, hvilka liksom glimmande perlor rullade utför ansigtet, hvilket var friskt och blomstrande som en ros i maj.

Än värre blef det emellertid, då man från det hela öfvergick till hvar sak särskildt, då barnen sågo bordet fullt med lek-saker af alla slag, då Marie fann en docka, dubbelt så stor som Pamela, och en den allratäckaste sidenklädning, som hängde på en ställning, så att hon kunde gå rundt omkring den, och när Fritz på bordet såg uppställd en sqvadron hussarer, med röda pelsar och guldsnören, ridande på skymjar, under det vid bordsfoten stod bunden den berömda skymmeln, som hade plats i hans stall; också svingade han sig genast upp på den präktiga fålen, som var både sadlad och betslad, och när han en tre eller fyra gånger galopperat ikring julgranen, förklarade han, att den visserligen var vild och bångstyrig, men att han nog skulle tämja honom, så att han blefve spak som ett lam, innan månaden vore till ända.

Men i samma ögonblick han steg utaf, och Marie döpt sin nya docka till Klara, hörde man för andra gången klockans silfverton; barnen vände sig åt den sidan, hvarifrån ljudet kom, d. v. s. åt ett hörn af rummet.

Då varseblefvo de något, som de hittills icke hade märkt för det de oupphörligt haft sina ögon fästade på julgranen i midten af rummet. Detta hörn af rummet var afskildt genom en kinesisk skärm, bakom hvilken ett buller och en musik hördes, hvilka bevisade att något nytt och ovanligt måste föregå der bakom. Nu först föll det också barnen in, att de ännu icke sett till lifmedikus'en och de utropade derföre med en mun:

”Ack! Gudfar Drosselmayer!”

Vid dessa ord öppnades skärmen, som hade han blott väntat på detta utrop för att röra på sig, och visade icke blott gudfar Drosselmayer, utan också på en grön äng med de täckaste blommor ett präktigt slott med en mängd spegelfönster och två glänsande, förgyllda torn på flyglarna.

I samma ögonblick hördes en ringning inifrån; dörrar och fönster öppnade sig och man såg i de af half tums höga vaxljus upplysta rummen små herrar och små damer vandra omkring; herrarne i ståtligt broderade frackar, vestar och korta sidenbyxor,

värjor vid sidan och hattarne under armen; damerna i glänsande brokadklädningar med styfkjortlar, friserade och med solfjädrar i händerna, med hvilka de flägtade sina ansigten, liksom vore de besvärade af för stor värme.

I mellersta salongen, som alldeles tycktes stå i ljusan låga i anseende till en ljuskrona af slipadt glas, med många små ljus, dansade efter detta ringande en hel mängd barn, gossar i små jackor, flickor i små rockar.

Liktidigt härmed visade sig i ett af fönstren i ett angränsande rum en man i pelskappa, vinkade och försvann, under det gudfar Drosselmayer sjelf i sin gula rock, sin plåsterlapp, och sin glasperuk, ända till förvillelse lik sitt mönster, men knappt tre tum hög, gick ut och in, liksom ville han bjuda in de spatserande till sig.

I början voro de båda barnen i hög grad öfverraskade och glada; men sedan Fritz, som stödde armbågarne på bordet, några ögonblick hade stått och sett härpå, for han upp, otåligt utbristande:

”Men gudfar Drosselmayer, hvarför går du oupphörligt ut och in genom samma dörr? Du måste ju bli rysligt trött utaf det! Gå ut der och in der!”

Och Fritz pekade på de båda tornens dörrar.

”Det går inte an,” svarade gudfar Drosselmayer.

”Så gör mig det nöjet,” invände Fritz, ”och stig uppför trappan, ställ dig i den der herrns ställe, och säg åt den der att han i stället går ut och in genom dörren.”

”Omöjligt, min lilla Fritz,” sade ännu en gång gudfadren.

”Då måtte väl barnen nu ha dansat nog; de måste nu gå och spatsera, medan de spatserande dansa.”

”Hvad är det du pratar,” sade nu gudfaren, som började bli ond: ”som mekanismen är, så får den bli också.”

”Så skall jag väl gå in i slottet,” sade Fritz.

”Nu är du alldeles besatt, min pojke,” svarade presidenten, ”du ser väl, att du omöjligen kan komma ditin, då väderflöjlarne på torntaken icke ens räcka dig till axeln.”

Fritz insåg detta och teg; men sedan han några ögonblick åsett huru herrarna och damerna oupphörligt fortsatte sitt promenerande, att barnen aldrig slutade att dansa, att herrn i pels-

kappan efter lika långa mellanstunder visade sig och åter försvann, och att gudfar Drosselmayer icke lemnade dörren, utbrast han med en ton af gäckad förhoppning:

"Gudfar Drosselmayer, om alla dina figurer icke kunna göra annat, än hvad vi sett, utan oupphörligt förnya detsamma, så kan du få ta hem dem i morgon igen, ty jag vill inte ha dem; då tycker jag vida mer om min häst, hvilken springer som jag vill, och mina hussarer, hvilka manövrera som jag kommenderar dem, marchera åt höger, venster, framåt eller tillbaka, och icke äro inspärrade i ett hus, såsom dina stackars små varelser, hvilka gå efter som mekanismen vill.

Efter dessa ord vände han gudfar Drosselmayer och hans slott ryggen, sprang till bordet och uppställde sin hussar-sqvadron.

Marie hade också i all tysthet aflägsnat sig, ty alla de små dockornas regelmässiga rörelser hade äfven förekommit henne något enformiga. Men som hon var ett artigt barn, hade hon icke sagt något, för att icke göra gudfar Drosselmayer ledsen. Också sade denne, då Fritz vändt honom ryggen, förtrytsamt till presidenten och presidentskan: "ja, ja, ett sådant mästerverk är icke för barn; jag skall åter lägga in mitt slott, och ta det med mig."

Men presidentskan gick till honom, godtgjorde åter Fritz' oartighet, lät så noga visa sig gudfadrens mästerstycke, samt lät så omständligt förklara för sig hela inrättningen, den hon så okonstladt berömde, att hon icke blott skingrade gudfadrens förtrytelse, utan äfven kom honom att ur fickorna på sin gula rock plocka fram en hel mängd små figurer med brun hy och hvita ögon samt förgyllda händer och fötter. Dessa små karlar och qvinnor hade, utom öfriga goda egenskaper, äfven en högst angenäm lukt, emedan de voro af kanelträd.

I detta ögonblick ropade Gertrud på Marie, för att tillbjuda henne att profva den vackra sidenklädningen, hvilken genast vid inträdet hade ådragit sig hennes uppmärksamhet; men Marie svarade, oaktadt sin vanliga artighet, icke Gertrud denna gång, så mycket var hon sysselsatt med en ny figur, hvilken hon upptäckt bland sina leksaker, och på hvilken I, mina vänner, torde fästa hela er uppmärksamhet, emedan han är hufvudpersonen i denna märkvärdiga historia, i hvilken Gertrud, Marie, Fritz, pre-

sidenten och presidentskan, ja till och med gudfar Drosselmayer, endast äro bipersoner.

3. Den lilla gubben med tråkappan.

Marie, sade vi, svarade icke på Gertruds uppmaning, därför att hon varseblifvit en ny leksak, som hon hittills icke sett.

Fritz hade nämligen, derigenom att han lät sin sqvadron manövrera åt alla kanter, skaffat utsigt åt en den allraälskvärdaste lilla karl, hvilken sorgset lutade sig emot stammen af julgranen, och tigande och blygsamt väntade tills det skulle bli hans tur att beskådas. Det kunde måhända åtskilligt vara att anmärka emot den lilles växt, och det var kanske förhastadt att kalla honom "den allraälskvärdaste", ty oansedt att hans långa och tjocka öfre kropp icke rätt passade till de spensliga benen, hade han också ett öfvermåttan tjockt hufvud.

Men, om också åtskilligt var att anmärka mot hans figur, så utplånades detta lätt genom förträffligheten i hans dräkt, hvilken förrådde en man af bildning och smak; han bar en polsk rock med en mängd snören och guldknappar, korta byxor och de ståtligaste små stöflar, som någonsin en officer skulle önskat sig, och hvilka sutto så trångt och slätt, att de sågo ut som de varit målade. Deremot kunde man anmärka något, som föreföll underligt hos en herre med i öfrigt så god smak, nämligen en liten ful kappa af trä, hvilken såg ut som en stor stångpiska, som var fästad nere i naeken och räckte till något under midten af ryggen, äfvensom en liten mer än tarflig mössa, hvilken han satt på sitt hufvud. Men när Marie såg dessa båda saker, hvilka så föga passade till den öfriga drägten, besinnade hon att gudfar Drosselmayer på sin gula rock hade en liten krage, hvilken icke var stort bättre än den lilla gubbens tråkappa, äfvensom att han rätt ofta brukade en så afskyvärd mössa, att ingen mössa i verlden kunde jämföras dermed, och att gudfar Drosselmayer ändå var en ganska god, präktig och beskedlig gudfar. Hon tänkte till och med, att om ock gudfar Drosselmayer skulle kläda sig alldeles som den lilla gubben med sin tråkappa, skulle han dock icke på långt när se så vacker och prydlig ut.

Man kan tänka sig att Marie icke anställde alla dessa

betraktelser, utan att ganska noga hafva betraktat den lilla karlen, hvilken redan vid första anblicken hade behagat henne; ju närmare hon beskådade honom, desto mer insåg Marie, huru mycken godmodighet och sagtmodighet stod att läsa i hans ansigte. Hans ljusgröna ögon, vid hvilka intet var att anmärka, om icke att de kanske voro för mycket utstående, förrådde idel vänlighet och välvilja. Skägget af krusad, hvit bomull, som betäckte hela hans haka, prydde honom ganska bra, emedan det förhöjde det älskvärda leendet omkring hans mun, hvilken kanske var något stor, men röd och glänsande. Sedan hon med stigande välvilja betraktat den lille mannen minst en qvart utan att våga röra honom, utropade hon slutligen:

”Ack, goda pappa, säg mig: hvem af oss får den der lilla söta gubben, som står och lutar sig emot julgranen?”

”Ingendera utaf er, utan båda gemensamt,” svarade presidenten.

”Huru så, pappa? Jag förstår dig inte.”

”Han är en arbetare för er båda,” svarade presidenten, ”hans framtida befattning är att knäppa alla de nötter, I kommen att äta, och han tillhör Fritz lika mycket som dig, och dig lika mycket som Fritz.”

Under det presidenten sade detta, tog han honom försigtigt bort ifrån platsen der han stod, upplyfte träkappan, och öppnade genom en snabb svängning hans mun, som dervid visade två rader hvita, spetsiga tänder. Dervid stoppade Marie, på fadrens vink, in en nöt, och . . . knack! knack! . . . sönderbet den lille mannen densamma så skickligt, att skalet spräcktes i många bitar, men kärnan alldeles hel stannade i presidentens hand. Då insåg Marie icke allenast att den lilla hyggliga gubben var en afkomling af nötknäpparnes släkt, hvilken minst är lika gammal som staden Nürnberg, och likt denna förlorar sig i tidernas dunkel, utan äfven att han fortsatte sina förfäders hedervärda och menniskoälskande yrke. Marie, som i hög grad gladde sig åt denna upptäckt, hopade förtjust omkring, hvarvid presidenten sade till henne: ”Nå, min kära lilla flicka, efter du tycker så mycket om nötknäpparen, så skall du få förvara honom, fast han i alla fall tillhör Fritz lika mycket som dig. Jag ställer honom under ditt beskydd.”

Efter dessa ord öfverlemnade presidenten den lilla gubben åt Marie, som tog honom på sina armar och genast lät honom utöfva sitt yrke, hvarvid hon dock — så godt hjerta hade den snälla flickan — utvalde de minsta nötterna, på det hennes skyddsling icke skulle behöfva öppna munnen för mycket, hvilket icke var bra, ty det gaf hans ansigte ett uttryck af löjlighet. Då kom också Gertrud för att glädja sig åt den lilla gubben, och nötknäpparen måste nu återigen utöfva sitt yrke, hvilket han ock helt vänligt gjorde, utan att visa den minsta motvilja, ehuru Gertrud, som man vet, blott var en tjenstqvinna.

Emellertid hade Fritz, medan han red in sin skymmel och manövrerade sina hussarer, hört knack! knack! och af detta sina trettio gånger upprepade ljud förnummit, att något nytt var på färde. Han hade derföre rätat på sig, frågande riktat sina stora ögon på gruppen, hvilken bestod af presidenten, Marie och Gertrud, hade märkt gubben med tråkappan på sin systems armar, hade stigit af skymmeln, utan att leda den in i stallet, sprungit till Marie och gifvit sin närvaro tillkänna genom ett häftigt skratt, dertill föranledd af nötknäpparens sällsamma ansigte, då denne öppnade sin stora mun. Då ville Fritz först ha med af nötterna, som gubben knäckte, hvilket ock beviljades honom, och sedan ville han sjelf låta honom knäppa, hvilket äfven tilläts honom, alldenstund han var till hälften egare af gubben. Nu utvalde Fritz, i motsats mot systemen, och oaktadt dennas föreställningar, de allrastörsta och hårdaste nötterna åt honom att knäppa, så att man strax efter fjerde eller femte nöten hörde: kratsch! hvarvid tre af tänderna trillade ut ur munnen på nötknäpparen, hvilkens käkar genast blefvo svaga och darrande som på en gammal gubbe.

"Ack, min stackars nötknäppare!" utropade Marie, i det hon ryckte gubben ur sin brors händer.

"Det var ett kräk!" utropade denne; "den der skall låtsa vara nötknäppare, och har käkar skörare än glas; den duger inte; han har gått för bittida från mästarn! Tag hit honom, jag skall lära honom knäppa jag, om också hvarenda tand skall ut! Hvarför har du medlidande med den der latmasken?"

"Nej, nej, nej!" utropade Marie, i det hon tryckte den lilla gubben till sitt bröst; "nej, nu slipper du min stackars nötknäppare. Se huru sorgset han tittar på mig, och visar mig sitt sjuka

kindben! Fy! Hvad du är elak! Inte nog med att du slår dina hästar, utan nu har du nyligen låtit skjuta en af dina soldater."

"Jag slår mina hästar, när de äro envisa," svarade Fritz, "och soldaten, som jag nyligen lät arkebusera, var en odugling, med hvilken jag icke kommit ur fläcken på hela året, som jag haft honom, och som, till råga på allt, en vacker dag deserterade med packning och allt; sådant straffas i alla riket med döden. För öfrigt hör sådant till krigstukten, och rör inte qvinfolk det minsta. Jag hindrar inte dig att gifva dina dockor ris; lägg dig derföre inte uti, om jag slår mina hästar eller låter skjuta mina soldater. Nu vill jag ha nötknäpparen."

"Hjelp, pappa!" ropade Marie, i det hon gömde nötknäpparen under halsduken, "hjelp! Fritz vill taga ifrån mig nötknäpparen!"

Vid Maries rop kom icke blott presidenten återigen till barnen, från hvilka han aflägsnat sig, utan också presidentskan och gudfar Drosselmayer. De båda barnen hade hvar och en sina skäl att andraga: Marie för att få behålla nötknäpparen, och Fritz för att få igen den, och till Maries stora förundran gaf gudfar Drosselmayer Fritz rätt, men med ett leende, som förekom lilla Marie högst grymt. Till lycka för den arme nötknäpparen, togo dock presidenten och presidentskan Maries parti.

"Min kära Fritz," sade presidenten. "jag har ställt nötknäpparen under din systems beskydd, och ehuru litet jag än känner af läkarkonsten, inser jag dock att den olycklige är ganska illa deran, samt har ett ytterst trängande behof af vård; jag öfverlemnar derför åt Marie att återskaffa honom helsan, utan att någon har att blanda sig deri. Hvar har du för öfrigt, du som är så mån om krigstukt, någonsin sett en general, som låter en sårad soldat återvända i elden? De sårade komma på sjukhuset tills de bli läkta, och om deras sår göra dem alldeles odugliga till tjenst, hafva de anspråk på att bli försörjda."

Fritz ville ändå fortfara med sitt påstående, men presidenten lyftade pek fingret till ögonen, och sade blott ordet:

"Fritz!"

Vi hafva redan sagt, hvilken verkan detta ord hade på den lilla gossen; också smög han sig helt skämsfull för det han ådragit sig denna straffpredikan, och utan att säga ett ord, till sidan

af bordet, der hussarerna helt tysta dragit sig i nattkvarter, efter att hafva utsatt skildtvakter och förposter.

Härunder plockade Marie upp de tänder, som fallit ur munnen på nötknäpparen, hvilken hon allt ännu höll inlindad i sin halsduk, och hvars haka hon bundit ihop med ett vackert hvitt band, det hon tagit från sin nya sidenklädning. Den stackars lilla varelsen, som i början sett helt blek och förskräckt ut, syntes emellertid ha fått mera förtroende till sin beskyddarinnas goda hjerta, och lugnade sig småningom, då han kände huru beskedligt hon vaggade honom på armarna. Då märkte Marie, huru hänfullt gudfar Drosselmayer betraktade den omvårdnad hon egnade den lilla mannen med tråkappan, och det förekom henne till och med som om lifmedikerns ena öga hade ett uttryck af skadeglädje, som hon vanligtvis icke märkt hos honom. Hon ville därför gå ifrån honom. Men då började gudfar Drosselmayer att skratta af hjertans grund i det han sade:

”Min kära guddotter, kan du säga mig, huru en liten vacker flicka, som du, kan se så der förtjust ut i en så ful gubbe?”

Marie vände sig om, och som, med hennes människokärlek, gudfadrens artighet icke uppvägrade det orättvisa tillmälet mot hennes nötknäppare, så blef hon alldeles emot vanan helt ond, och som den jämförelse, hon redan anställt mellan gudfadren och den lilla mannen i tråkappan föll henne i minnet, så sade hon:

”Gudfar Drosselmayer, du är orättvis emot min stackars nötknäppare, som du kallar en liten ful gubbe; hvem vet om du såge så bra ut som han, äfven om du hade en så der vacker rock med snören, sådana byxor och lika blanka stöflar!”

Maries föräldrar drogo på munnen vid dessa ord, och doktors näsa blef märkbart lång.

Hvarföre blef gudfadrens näsa lång, och hvarföre logo presidenten och presidentskan? Det kunde Marie omöjligt begripa, hon endast undrade öfver verkningarna af sitt svar.

Som emellertid ingen verkan finnes utan orsak, så stod utan tvifvel äfven denna i sammanhang med någon hemlig och obekant orsak, hvilken skall förklaras i följande kapitel.

4. Underbara saker.

Jag vet inte, om I kommen ihåg, att jag talat om ett stort glasskåp, i hvilket barnens leksaker voro inställda. Detta skåp stod till höger innanför dörren i presidentens kammare. Marie låg ännu i vaggan och Fritz kunde knappt gå för sig sjelf, då presidenten lät göra detta skåp hos en utmärkt skicklig snickare och polera det så blankt, att leksakerna sågo tio gånger vackrare ut när de stodo der, än då man höll dem i handen. På öfversta hyllan, dit hvarken Marie eller Fritz kunde räckta, ställdes alltid gudfar Drosselmayers mästerstycken. På hyllan derunder stodo bilderböckerna; de andra båda hyllorna voro öfverlåtna åt Marie och Fritz att fylla efter eget behag. Likasom enligt en tyst öfverenskommelse hade Fritz emellertid nästan alltid bemäktigat sig den öfre till exercisplats åt sina trupper, Marie tagit den undre till sängkammare åt sina dockor. Så var äfven förhållandet denna julafton; Fritz ställde sina nya soldater på öfre hyllan, och Marie hade, sedan hon förvisat Pamela till en skamvrå, gifvit Klara — så kallade hon den nya dockan — den förras säng, och bjudit henne till sig på namnam till qvällen. Klara såg ock helt belåten ut öfver sin nya bostad, sedan hon sett sig omkring i sängkammaren och märkt huru städadt der var, samt huru många karameller och brända mandlar der lågo på bordet, och hvilket vackert rödt siden-täcke hon hade på sin säng.

Under alla dessa anordningar hade aftonen skridit långt framåt, det var nära midnatt och gudfar Drosselmayer redan längesedan hemgången, utan att man kunde få barnen från skåpet.

Emot sin vana gaf slutligen Fritz efter för föräldrarnas föreställningar att det vore tid att gå till sängs.

”Det är sannt,” sade han, ”mina stackars hussarer måste vara trötta, då de exercerat hela qvällen; jag känner dem, de äro tappra karlar, hvilka veta sina pligter emot mig, och som ingen af dem skulle våga sluta ett öga, så länge jag är hos dem, så skall jag väl dra mig tillbaka.”

Efter dessa ord, och sedan han gifvit dem parole, på det de icke skulle låta öfverrumpla sig af fiendliga patruller, drog Fritz sig verkligen tillbaka.

Men så var det icke med Marie, ty när presidentskan, som

också ville gå och lägga sig, uppfordrade henne att gå ifrån sitt kära skåp och göra sammaledes, svarade hon:

”Bara ett ögonblick, ett enda litet ögonblick, söta mamma, så har jag slutat; jag har ännu en mängd viktiga göromål, men så snart jag slutat, skall jag lägga mig, det lofvar jag dig.”

Marie yttrade detta med så bedjande röst, och var i öfrigt ett så lydigt och snällt barn, att modren icke hade något skäl att neka hennes begäran. Som emellertid Gertrud redan hade gått upp för att bädda den lilla flickans säng, och Marie möjligen midt under leken kunde somna från ljuset, så släckte presidentskan sjelf ut det, och lät endast lampan i taket brinna med sitt milda, matta sken, samt begaf sig sjelf till hvila, sägande:

”Kom snart, kära Marie, ty om du blir förlänge uppe, kan du bli så trött, att du inte orkar stiga upp i morgon bittida.”

Efter dessa ord gick presidentskan ut, och läste igen dörren efter sig.

Så snart Marie var ensam, började hon genast tänka på det som mer än allt annat sysselsatte henne, nämligen sin lilla stackars nötknäppare, som hon oupphörligt burit på armen, inlindad i halsduken.

Hon lade honom nu försigtigt på bordet, vecklade ut honom ur halsduken och besåg hans sår. Nötknäpparen syntes lida mycket och vara ännu mer missbelåten.

”Ack, du lilla stackare,” sade hon helt sakta, ”var inte ond, snälla du, för det min bror Fritz gjort dig så illa; han menade icke så ondt, det kan du vara öfvertygad om; han är endast något klumpig i sitt sätt att vidröra saker, och hans hjerta är bara förstenadt af fältlifvet. Annars är han en beskedlig gosse, det kan jag försäkra dig, och är öfvertygad att du förlåter honom, när du får lära känna honom närmare. Till ersättning för den skada, min bror tillfogat dig, vill jag dessutom sköta och vårda dig så uppmärksamt, att du skall vara frisk och rask igen om några dagar. Att sätta in dina tänder igen och laga ditt kindben, blir gudfar Drosselmayers bestyr, ty han förstår sig på sådana saker.”

Men Marie hann icke fortsätta sitt lilla tal. I det ögonblick, hon uttalade gudfar Drosselmayers namn, grinade nötknäpparen, till hvilken talet var stäldt, så förskräckligt, och ur hans båda gröna

ögon sköto så vilda blixtar, att flickan helt förskräckt tog ett steg tillbaka. Som emellertid nötknäpparen snart återtog sitt välvilliga utseende och sitt sorliga leende, så trodde hon sig ha sett orätt, och att lågan i lampan fladdrat till genom något luftdrag, samt derigenom vanställt hennes lilla gubbe. Hon log till och med åt sig sjelf och sade: "jag är för mycket dum, som kunde tro att träansigtet kunde grina så der . . . Jag får lof att gå till honom igen och se om hans sår.

Efter detta samtal med sig sjelf, tog Marie åter sin skyddsling på armen, gick till glasskåpet, klappade på dörren, som Fritz läst igen, och sade till den nya dockan:

"Bästa mamsell Klara, var snäll och afstå din säng för i natt åt min sjuka nötknäppare, och låt dig nöja med soffan; betänk att du är alldeles frisk och rask, och röd som en ros om kinderna. För öfrigt är ju natten snart slut, soffan är präktig och många dockor i Nürnberg ligga inte ens så bra som du kommer att ligga på den."

Mamsell Klara svarade inte ett ord, som väl kan förstås, men det förekom Marie som hon såg stött ut. Som Marie likväl tyckte sig ha iakttagit all möjlig höflighet emot mamsell Klara, gjorde hon inga vidare omständigheter, utan drog sängen till sig, lade helt varligt den sjuke nötknäpparen deri, och drog upp täcket omkring honom, ända till hakan. Derefter betänkte hon, att hon ännu icke kunde känna mamsell Klaras karakter, då hon icke haft henne mer än några timmar; att hon hade visat dåligt lynne för det hon fick afstå sin säng; och att det kunde hända den sårade någon olycka, om hon lemnade honom ensam med en så illasinnad person. Hon ställde derföre sängen med nötknäpparen i öfre rummet, tätt utmed den vackra byn, i hvilken Fritz' rytteri låg kantonerad, lade sedan mamsell Klara på hennes soffa, läste igen skåpet, och ämnade just gå in till Gertrud i barnkammaren, då plötsligen ett sakta buller hördes rundt omkring det stackars barnet, både under stolarne och skåpet och bakom spiseln. Dessutom surrade det stora vägguret, på hvilket en stor förgylld ugglan thronade, allt hårdare och hårdare, utan att likväl komma sig till att slå. Marie tittade upp och märkte att den stora förgyllda ugglan sänkt sina vingar, så att de nästan öfverskyggade hela uret, och dertill så långt som möjligt framsträckte sitt fula

hufvud med dess runda ögon och krokiga näbb. Derefter förbyttes surrandet, som oupphörligt tilltog i styrka, till ett mummel, liknande en mensklig stämma, och man kunde tydligt förnimma följande ord, hvilka tycktes komma från ugglans näbb: "Klocka, klocka, klocka, surra helt sakta; råttkungen har fint öra — barn, barn, barn, sjung blott, sjung hans gamla visa för honom. Bom, bom, bom, slå lilla klocka, slå hans sista stund, ty snart är det ute med honom."

Och — bom! . . . bom! . . . bom! . . . hörde man tolf dofva och hemska slag.

Marie var helt rädd. En hemsk rysning genomlopp henne från hufvudet till fötterna, och hon var just färdig att fly, då hon, i stället för ugglan, ofvanpå uret såg gudfar Drosselmayer, hvars gula rockskört intagit den plats, roffogelns vingar förut innehade. Vid denna anblick blef hon af idel förvåning liksom fastnaglad vid golfvet, och utropade gråtande: "Hvad gör du deruppe, gudfar? Kom ner för all del, ty jag är så rädd."

Men efter dessa ord hördes rundt omkring rummet ett gällt pip i förening med tassandet af flere tusen små fötter, som sprungo utåt väggarna, och derefter syntes tusentals små ljus, hvilka lyste igenom golfspringorna. När jag säger tusentals små ljus, så menar jag likväl lika många små glänsande ögon. Marie märkte nu att det måste vara ett helt folk af råttor, som rustade sig till att komma på besök. Efter fem minuter inträngde också genom dörrfogningarna och golfspringorna tusentals små möss, och började — strutt, strutt, strutt! hopp, hopp, hopp! — att galoppa åt alla kanter, samt uppställde sig derefter i led och svaadroner, liksom när Fritz ställde upp sina soldater i slagordning. Detta förekom Marie helt putslustigt, helst hon icke, i likhet med somliga barn, kände någon slags räddhåga för möss; och hon skulle utan tvifvel haft ganska roligt, derest hon icke fått höra ett så genomträngande, skärande och uthållande pip, att kallsvetten lopp henne utåt ryggen. I samma ögonblick öppnades golfvet, just vid hennes fötter, och midtibland mull och grus syntes råttkonungen, med sina sju krönta hufvuden, hvilka hvart för sig började pipa på det afskyvärdaste sätt, under det kroppen, till hvilka alla dessa hufvuden hörde, också småningom framkom. I ett nu rusade hela råttthopen ikring sin konung, och pep tre gånger i cho-

rus; och strax derefter började råttregementena marschera emot glasskåpet, och omringade på alla sidor Marie, som just dragit sig undan dit. Vi ha sagt att hon icke var någon pjåkig flicka; men när hon såg sig omgifven af denna otaliga skara af möss, anförd af odjuret med de sju hufvudena, greps hon af en stor ångest, och hennes hjerta bultade så häftigt, att det förekom henne som det ville hoppa ut ur bröstet. Derefter förekom det henne som om all blodet stelnat; andedräkten förgick henne; halft vanmäktig tog hon ett steg tillbaka, då ... kling, kling, klirr! en af skåpdörrarnes rutor, hvilken hon utstött med armbågen, i tusende bitar föll ned på golfvet. Hon kände visserligen nu en stark sveda i sin venstra arm, men på samma gång blef hon också lättare om hjertat, ty hon hörde icke mera det förskräckliga pipandet, hvilket så mycket hade skrämt henne; allt hade åter blifvit tyst och stilla, mössen voro försvunna, och hon trodde att de blifvit skrämnda af skramlet från glasbitarne och åter nedstörtat i sina gömställen.

Men nästan samtidigt med detta skrammel börjades ett sällsamt oväsen i skåpet, från hvilket en mängd spåda stämmor hördes ropa: "till vapen! till vapen! till vapen!" Liktidigt härmed pinglade klockspelet i slottet, och från alla håll hördes: "Vak upp! Vak upp! Vak upp! ... Fienden är här! Till strids! Till strids! Till strids!"

Marie vände sig om. Skåpet var på det märkvärdigaste sätt upplyst, och derinne rustades väldeliga: alla hansyurstar, dansmästare och polichineller hade fått lif, sprungo om hvarandra och intalade hvarandra mod, under det dockorna tillredde linneskaf och läkemedel för dem som komme att såras. Till och med nötknäpparen afkastade plötsligen täcket, rusade upp ur sängen och ropade: "Knack! knack! knack! Dumma råttpack! Om I inte genast krypen ned i edra hål, skolen I få med mig att göra!"

Men på denna hotelse följde ett gällt pip, och Marie märkte nu att mössen ingalunda krupit tillbaka i sina hål, utan att de blott, af skrämsel öfver den spräckta glasrutans fall, flytt under bord och stolar, hvarifrån de nu framkommo.

Nötknäpparen syntes, å sin sida, alls icke frukta detta pip, utan tvärtom bli allt modigare.

"Ömkliga råttkung," sade han, "vågar du äntligen upptaga

den stridshandske, jag redan för så längesedan kastat åt dig? Stig på du! Denna natt skall allt vara afgjort oss emellan. Och I, vänner, kamrater och bröder! Stån mig bi i denna hårda kamp, om det är sannt, att vi i Zachariæ lådor blifvit förbundne genom kärlek! Framåt! Den som har mig kär, följ mig!”

Aldrig har en proklamation förr haft sådana följder; två polichineller och tre andra utropade som med en mun:

”Räkna på oss, i lif och död! Under er fana skola vi segra eller falla!

Vid dessa ord, hvilka bevisade att hans tal funnit gensvar i hans vänners hjertan, kände nötknäpparen sig så hänförd, att han drog sitt svärd och, utan att fästa afseende på den svindlande höjden, störtade ned till den nedre hyllan. Marie skrek högt till, när hon såg det vådliga språnget, ty hon kunde aldrig inse annat än att han rakt skulle gå i bitar; men mamsell Klara, som var på undre hyllan, hoppade upp från sin soffa och emottog nötknäpparen i sina armar.

”Ack, min lilla snälla Klara,” utropade Marie, i det hon i glädjen slog händerna tillsammans, ”hvad jag har misskänt dig!”

Men mamsell Klara, som icke gaf akt härpå, sade till nötknäpparen:

”O, herre! Huru kan ni vara så oförsigtig, då ni så nyligen blifvit sårad. Var belåten med kommandot; öfverlemna fäktningen åt de andra. Ert mod är tillräckligt känt, för att ytterligare behöfva bevisas.”

Under det mamsell Klara yttrade detta, sökte hon tillbakahålla den modige nötknäpparen, i det hon tryckte honom emot sin sidenspens; men han sprattlade så häftigt, att mamsell Klara måste släppa honom. Han kom sålunda fullkomligt helbregda ned på hyllan, föll på knä, och sade:

”Var öfvertygad, prinsessa, att mina tankar, äfven under slagningens vilda buller, städse skola vara hos er, ehuru ni en viss tid varit orättvis emot mig.”

Då bockade mamsell Klara sig så mycket som möjligt, fattade honom i hans små armar, tvang honom att stiga upp, afknöt hastigt sin gördel, som glittrade af silfver och guld, och gjorde deraf ett skärp, hvilket hon ville linda om den lilla hjeltens hals; men denne tog ett par steg baklänges, bugade sig till tecken af

tacksamhet för en så stor gunst, aftog det korta bandet, med hvilket Marie förbundit honom, tryckte det till sina läppar, virade det kring sitt lif, och hoppade, lätt som en fogel, med höjdt svärd ifrån hyllan ned på golvet. I ögonblicket började pipandet vildare än förr, och, liksom för att mottaga nötknäpparens utmaning, framkom råttkungen från bordet, i midten af sin hufvud-armé, under det de båda flyglarne till höger och venster framryckte öfver stolarne, bakom hvilka de hållit sig förskansade.

”Blås till anfall, trumpetare! Slå generalmarsch, trumslagare!” ropade nötknäpparen.

I samma ögonblick började trumpetaren vid Fritz' hussarregemente att blåsa, och trumslagarna vid hans infanteri att trumma, under det man förnam det dofva bullret af framkörande kanonvagnar. Liktidigt härmed bildade sig en musik-korps: spaniorer med sina guitarrer, pipare med sina klarinetter, tyrolare med sina horn, negrer med sina trianglar stego ned som frivilliga och uppspelade en marsch, utan att nötknäpparen behöft uppmana dem. Detta anslog till och med de fredligaste; ty inom ett ögonblick bildades, under anförande af en kyrkvaktare, ett slags medborgaregarde, i hvilket inträdde harlekiner, polichineller och pierroter, hvilka beväpnade sig med det första bästa de finga tag uti, och stodo der nu stridsfärdige. Till och med en kock lemnade sin spis, och klef ned, med stekspettet i högsta hugg, och ställde sig i ledet. Nötknäpparen satte sig i spetsen för denna tappra skara, hvilken, till skam för de reguliera trupperna, först var i ordning.

Man kunde kanske beskylla oss, att vårt deltagande för medborgargardet förbländat oss, om vi icke sade sanningen hel och hållen; skulden att icke Fritz' hussarer och infanterister kunde komma så fort, var icke deras. Fritz hade nämligen, sedan han utställt nödiga poster, inqvarterat den öfriga arméen i fyra askar, på hvilka han ordentligt tilltryckt locken. De olycklige fångarne hörde nog trummorna och trumpeterna, hvilka kallade dem till strids, men de kunde icke komma ut. Man hörde huru de kraf-lade, liksom kräftor i en korg, men huru mycket de än ansträngde sig, kommo de dock icke ur fläcken. Slutligen lyckades det dock, med biträde af några jägare, en grenadier, som var mindre strängt instängd än de andra, att knuffa upp locket på asken. I

ett ögonblick voro alla på benen, och, som de insågo huru nyttigt kavalleriet kunde vara, befriade de också hussarerna, hvilka nu störtade ikring åt alla kanter.

Om ock de reguliera trupperna, till följd af den stränga disciplin, hvori Fritz höll dem, försummat sig några minuter, så togo de dock snart skadan igen; och likt en lavin framstörtade nu infanterister, hussarer och artillerister, under Pamelas och Klaras höga jubelrop och handklappningar.

Rättkonungen hade insett att han skulle få att göra med en hel armé. I centern befann sig nötknäpparen med sitt stridslystna medborgare-garde; till venster hussar-regementet, hvilket blott afvaktade signalen till anfall, och till höger ett fruktansvärdt infanteri, under det att ett batteri af tio kanoner var uppställt på en pall, som beherrskade hela slagfältet. Dessutom hade en stark reserv af pepparkaks-gubbar och figurer af färgadt socker kvarblifvit i skåpet och började nu likaledes att röra på sig. Men han hade redan gått för långt, för att kunna återvända; han gaf signal med ett pipande, som i chorus upprepades utaf hela hans armé.

I samma ögonblick dånade från en pall en full salva som spridde hagel och kartescher i rättskarornas leder.

Nästan liktidigt härmed satte sig hela hussarregementet i rörelse, så att på ena sidan de af hästarne uppdrifna dammolnen, och på den andra krutröken, som i hvart ögonblick blef tjockare, betogo Marië utsigten öfver slagfältet.

Midt under kanonernas dunder, de stridandes rop och de fallnes dödsrosslingar, hörde hon likväl alltid nötknäpparens stämma dåna öfver hela tumultet:

"Fältväbel Harlekin!" ropade han, "tag tjugu man och tiraljers fiendens flank! Löjtnant Polichinell, bilda en carré! Kapten Pajazzo, låt gifva plutoneld? Hussaröfverste! hugg in i massa, och icke fyra man i stöten som ni gör! Bravo! Tennsoldater! Bravo! Hvar och en göre sin pligt, så som ni, och segern är snart vår!

Men just af dessa uppmuntringsrop insåg Marie, att slagtningen var het och segern tvifvelaktig. Rättorna, hvilka dels blifvit tillbakaträngde af hussarerna, dels förlorat många genom plutonelden och karteschskotten, ryckte likväl i allt tätare massor fram-

åt, bitande och sönderslitande allt som kom i deras väg. Det gick till, alldeles som i riddartiden: en blodig strid man och man emellan, i hvilken hvar och en angrep eller försvarade sig, utan att bekymra sig om sin granne. Nötknäpparen bjöd fåfängt till att samla sin här, för att låta den anfalla i massa. Hussarerna, hvilka blifvit omringade af en betydlig rått-trupp, voro skingrade och bjödo nu fåfängt till att åter samlas kring deras öfverste; en stark bataljon möss hade afskurit dem reträtten till hufvudstyrkan, och en annan rusade emot medborgare-gardet, hvilket verkligt gjorde under af tapperhet. Kyrkvaktaren slog omkring sig med sin hillebard, som om han varit vansinnig; kocken spetsade hela skaror af möss på sitt spett; tennsoldaterna stodo orörliga som murar. Men harlekin, med tjugu man, hade blifvit tillbakadrifven och posterat sig under kanonerna; löjtnant Polichinells carré hade blifvit sprängd, och öfverlevvorna af densamma förlagda till medborgare-gardet; kapten Pajazzo, slutligen, hade, troligtvis af brist på patroner, inställt sin eld och drog sig tillbaka. Närmaste följden af denna reträtt var att kanonbatteriet förlorade all betäckning. Råttkungen, som nogsamt insåg att stridens utgång hufvudsakligast berodde på intagandet af detta batteri, befallde genast sina tappraste att angripa detta. I ett ögonblick var pal-len bestigen; kanoniererna läto nedstöta sig vid sina kanoner. En af dem kastade till och med eld i sin krutvagn och tog tjugu fiender med sig i sitt hjeltmodiga fall. Allt detta hjeltmod var emellertid otillräckligt emot öfvermagten, och snart öfvertygades nötknäpparen af en karteschsalva, hvilken skingrade en af hans bataljoner, tillräckligt om att batteriet var i fiendens våld.

Nu var slaget förloradt, och nötknäpparen tänkte endast på ett ärofult återtåg; han kommenderade därför fram reserven, för att låta de reguliera trupperna hemta sig litet.

Genast störtade en mängd pepparkaks- och sockerfigurer in i elden. Dessa trupper voro visst friska, men något oöfvade. Synnerligen oskickliga voro pepparkaksfigurerna, hvilka blindt slog omkring sig och utan försyn sårade både vänner och fiender. Sockerfigurerna buro sig visserligen bättre åt, men ibland dem funnos så många olika slag, såsom: kejsare, riddare, tyrolare, trädgårdsmästare, kärleksgudar, apor, lejon och krokodiler, att deras rörelser icke kunde förenas, blott verka i massa. Någon

nytt hade deras anfall dock. Knappt hade mössen fått smak på pepparkaks- och sockerfigurerne, förrän de öfvergåfvo såväl tennsoldaterna, hvilka de knappt kunde bita uti, som polichinellerna, pajazzo's, schweitzarne och kockarne, hvilka endast voro stoppade med kli, sågsån och dylikt, för att rusa öfver den olyckliga reserven, hvilken i ögonblicket omringades af tusentals möss, och, med vapen och allt, förtärdes.

Nötknäpparen hade velat begagna dessa ögonblick för att åter samla sin skingrade här, men det fasaväckande skådespelet af reservens afrättning hade injagat skräck i de modigaste. Pajazzo var likblek; harlekin magrade i ett ögonblick så, att hans redan af striden sönderslitna kläder nu hängde som säckar omkring honom; i polichinellens puckel hade en rått ätit sig in, och höll nu på att smörja sig med hans inelfvor; hussar-öfversten, slutligen, var, tillika med en del af sitt regemente, tagen till fånga, och nu red en del af rått-arméen muntert omkring på de stackars fångarnes hästar.

Den olycklige nötknäpparen behöfde numera hvarken tänka på seger eller återtåg — han måste bereda sig till döden.

Han ställde sig därför i spetsen för en liten hop, liksom han, besluten att så dyrt som möjligt sälja sina lif.

Emellertid rådde den största bestörtning ibland dockorna; Klara och Pamela vred sina händer och jämrade sig öfverlyjdt.

"Ack!" sade Klara, "skall jag nu dö i blomman af min ålder, jag, én konungadotter, som hade en så härlig framtid att vänta mig!"

"Ack!" sade Pamela, "skall jag falla lefvande i fiendens våld! Har jag bibehållit mig så bra, för att gnagas sönder af otäcka råttor!"

De andra dockorna blandade äfven sina klagorop med de båda förnämstas.

Emellertid gick det allt sämre och sämre för nötknäpparen; han hade blifvit öfvergifven af de få vänner, som ännu återstodo honom. Öfverlevorna af hussar-skvadronen hade flyktat in i skåpet; tennsoldaterna hade ända till sista man fallit i fiendens våld; artilleristerna hade redan länge legat på platsen; och medborgargardet hade fallit, liksom de trehundra spartanerna — utan att vika ett steg tillbaka. Nötknäpparen hade ställt sig med ryggen

mot foten af skåpet, i hvilket han förgäfvos sökte komma upp; dertill hade behöfts Klaras eller Pamelas hjälp, men båda hade fallit i vanmägt. Nötknäpparen gjorde nu en sista ansträngning, samlade alla sina krafter och ropade i högsta förtviflan: "En häst! En häst! Min krona för en häst!" Men hans röst var i detta ögonblick liksom Richard III:s — den fick intet återsvar; den för-rådde honom endast åt fienden. Tvenne tiraljörer störtade fram och fattade honom i tråkappan. I samma ögonblick hördes rätt-konungen, som ropade med alla sina sju munnar: "Vid edra huf-vuden, fången honom lefvande! Betänken att jag måste hämnas min moder! Hans straff måste bli en varnagel för alla framtida nötknäppare!" Härvid rusade rättkungen i egen person emot nötknäpparen.

Men Marie kunde icke längre uthärda denna gräsliga syn. "Ack, min stackars nötknäppare!" utbrast hon snyftande, "min stackars nötknäppare, som jag så hjertligt håller af, skall jag nu se dig omkomma!"

Vid dessa ord drog Marie, liksom fattad af en ovilkorlig in-gifvelse, och utan att rätt veta hvad hon gjorde, sin ena sko från foten och kastade den med full fart midt i högen, och måt-tade dervid så väl, att det förskräckliga skottet just träffade rätt-konungen, som störtade till jorden. Knappt var detta gjordt förr än konung och här, segrare och besegrade voro liksom bortblåsta. Marie kände nu en lifligare smärta i sin armbåge, och ville sätta sig på en stol, men krafterna öfvergäfvos henne, och hon sjönk vanmägtig till golvet.

5. Sjukdomen.

När Marie vaknade ur sin dödsslummer, låg hon i sin lilla säng, och solen sken klart och strålande genom de frusna fönstren. Bredvid henne satt en främmande, den hon snart igenkände som fältskären Wäggstjerna, hvilken, så fort hon uppslagit ögonen, helt sakta yttrade:

"Hon är vaken."

Då steg presidentskan fram och betraktade sin dotter med sorgsen och ängslig uppsyn.

”Ack, söta mamma,” sade lilla Marie, så snart hon varse-
blifvit modren, ”äro alla de otäcka mössen borta? är min stac-
kars nötknäppare räddad?”

”Tala för all del inga sådana tokerier mera, kära Marie.
Hvad hafva mössen att göra med din nötknäppare? Har du inte
redan skrämt oss nog. Så går det, när barn äro egensinniga och
icke vilja lyda sina föräldrar. I natt lekte du med dina dockor,
tills du troligen insomnade; möjligtvis har du blifvit skräm-
d af någon råtta; och då i skrämselfn stött armbågen mot skåp-
rutan, samt så skurit sönder dig, att herr Wäggstjerna, som uttagit skärf-
vorna ur såret, påstår, att du lika lätt kunnat afskära en pulsåder
och förblöda, utan att någon vetat ett grand. Gud vare lof, att
jag, jag vet icke huru, vaknade, att jag kom ihåg att du var kvar
der ute, och gick dit. Der låg du, lilla stackare, på golfvet bred-
vid skåpet, och rundtomkring dig, huller om buller, dockor, poli-
chineller, tennsoldater, pepparkaksgubbar och hussarer, medan du
höll nötknäpparen mot din blödande arm. Men hvarföre hade du
tagit af dig din venstra sko, och hvarföre låg den så långt ifrån
dig?”

”Ack, söta mamma,” svarade Marie, ännu darrande vid tan-
ken derpå, det var ju till följd af den stora slagtingen, som stod
emellan dockorna och mössen, och jag var så rädd, då mössen
segrade och ville taga till fånga den stackars nötknäpparen, som
anförde dockorna, att jag kastade min ena sko efter rättkungen.
Hvad som sedan hände, vet jag inte.”

Fältskären vinkade åt presidentskan, som helt vänligt hvi-
skade åt Marie:

”Glöm nu allt det der, mitt barn, och lugna dig; alla mös-
sen äro borta, och den lilla nötknäpparen ligger välbehållen i
glasskåpet.”

Nu inkom också presidenten i rummet och talade med fält-
skären; men Marie hörde af hela samtaleet endast följande:

”Det är bara yrsel och tokerier!”

Af dessa ord gissade Marie att man tviflade på hennes be-
rättelse, och som hon sjelf, sedan det blifvit dag, fullkomligt insåg
att det som händt henne mycket liknade en fabel, så talade
hon icke mera derom, utan underkastade sig allt hvad man ville;
ty hon önskade att så snart som möjligt komma upp för att helsa

på sin stackars nötknäppare. Men hon visste att han helbregda dragit sig ur tumultet, och detta var allt hvad hon för ögonblicket önskade veta.

Emellertid hade Marie skäligen ledsamt. Den sårade armen hindrade henne att leka, och om hon ville läsa sina bilderböcker, så gick allt omkring för hennes ögon, så att hon äfven snart fick slå detta nöje ur hågen. Tiden förekom henne sålunda orimligt lång, och hon väntade otåligt till aftnarne, emedan hennes mor då brukade sätta sig vid hennes säng och berätta eller föreläsa historier.

En afton hade presidentskan just berättat den vackra historien om prins Facardin, då dörren öppnades och gudfar Drosselmayer tittade in, sägande:

”Jag måste med egna ögon se, huru det står till med min lilla sjukling.”

Men så fort Marie varseblef gudfadren med sin glasperuk, sin plåsterlapp och sin gula rock, stod genast den der natten, då nötknäpparen förlorade det namnkunniga slaget mot mössen, så lefvande för hennes själ, att hon ovilkorligen utbrast:

”Ack, hvad du är elak, gudfar; jag såg dig nog, der du red på uret, det du betäckte med dina rockskört, så att slagen inte skulle höras; om klockan fått slå, hade nog mössen blifvit skräm-
da utaf det. Jag hörde nog huru du ropade på kungen med de sju hufvudena. Hvarföre kom du inte min stackars nötknäppare till hjälp, otäcka gudfar Drosselmayer? Hade du gjort det, så hade jag nu inte behöft ligga här och vara sårad!”

Presidentskan afhörde allt detta med oroliga blickar, ty hon trodde att det stackars barnet ånyo fallit i sin yrsel. Också frågade hon helt skräm-
d:

”Hvad pratar du nu för tokerier igen, kära Marie?”

”Ack,” svarade denna, ”gudfar Drosselmayer vet nog, att jag talar sant!”

Men gudfadren svarade icke, utan grinade till så gräsligt, som om han stått på glödande kol. Derefter började han med entonig stämma mumla:

Perpendickeln måste surra,

Loden väl sig skicka,

Hjulen löpa lätt och snurra,

Uret sakta picka,
 Visarn gå ikring i ring, —
 Klang, kling!
 Upp och ned, hi och hej!
 Lilla docka, darra ej!
 Klockan klingar — det var bra,
 Råttorna fly bort — hurrah!
 Ha, ha, ha!
 Victoria!
 Surra perpendickel, surra;
 Hjul, beskäftigt snurra,
 Klocka, ring!
 Klang, kling!
 Knick, knack, tick, tack,
 Surr, surr, surrrr!

Marie stirrade allt stelare på gudfadren, ty han förekom henne nu långt fulare än vanligt. Ja, hon skulle blifvit riktigt rädd, om icke hennes mor varit inne och om ej Fritz, som just nu inträdde, afbrutit den sällsamma sången med ett skallande skratt.

”Ha, ha, ha!” utbrast Fritz. ”I dag är du då riktigt befängd, gudfar! Du bär dig åt aldeles som min gamla polichinell, hvilken jag kastat bakom kakelugnen; för att inte tala om din klasiska sång, som hvarken har rim eller rason.”

Men presidentskan såg ännu helt allvarsam ut.

”Min värde herr lifmedikus,” sade hon, ”detta är ett ganska sällsamt skämt, som icke synes ha annat ändamål, än att göra Marie ännu sjukare, än hon är.”

”Bah!” svarade gudfadren, ”känner inte fru presidentskan igen den gamla urmakarvisan, som jag brukar sjunga, när jag laggar edra klockor?”

Och han satte sig bredvid Maries säng, sägande:

”Var inte ond på mig nu, för det jag inte med egen hand ryckte ut råttkungens fjorton ögon; men jag visste väl hvad jag gjorde. I dag vill jag till försoning berätta en historia för dig.”

”Hvad för en historia?” frågade Marie.

”Den om nöten Krakatuk och prinsessan Pirlipat. Har du hört den?”

”Ack, nej, snälla gudfar,” svarade den lilla flickan, hvilken

af detta tillbud strax var försonad med mekanikern. ”Berätta! Berätta!”

”Kära lifmedikus,” sade presidentskan, ”jag får väl hoppas, att inte er berättelse blir lika hemsk och ryslig som er visa.”

”Nej, bevars, min värda presidentska,” svarade gudfar Droselmayer, ”den är tvärtom ganska skämtsam och lustig.”

”Nå, berätta! Berätta då för all del!” ropade barnen.

Och gudfadren började sålunda:

Historien

om

NÖTEN KRAKATUK

och

PRINSESSAN PIRLIPAT.

Huruledes prinsessan Pirlipat kom till världen, och hvilken stor glädje denna hitkomst förorsakade hennes högförnäma föräldrar.

I grannskapet af Nürnberg fans en gång ett litet konungarrike, som hvarken var Preussen, eller Polen, eller Bayern, eller ens Pfalz, och som styrdes af en konung.

Denne konungs gemål, som i kraft häraf var en drottning, födde en vacker dag en liten flicka, som följaktligen till börden var en prinsessa, och fick det på samma gång hyggliga och förnäma namnet Pirlipat.

Man lät genast underrätta konungen om denna lyckliga tilldragelse. Han kom ock oförtöfvadt rusande, med andan i halsen; och då han såg den lilla vackra flickan ligga i vaggan, blef han så utom sig af glädje öfver att vara far till ett så underskönt barn, att han i början bara skrek, derefter dansade, och slutligen hoppade på ett ben, ropande:

”Helige sancte Pehr! du som alla dagar ser englarne, har du någonsin sett något skönare, än min lilla Pirlipat?”

Och då nu, strax efter konungen, hans ministrar, generaler, presidenter, råder och domare voro inkomna, och sågo hans majestä

hoppa omkring på ett ben, så började de alla att hoppa likasom konungen, sägande:

”Nej, nej! Aldrig, nådige herre! Nej, nej, aldrig! Det har aldrig i verlden funnits någon vackrare, än er lilla Pirlipat!”

Och i detta svar låg verkligen, huru underligt det än må förefalla er, icke ett grand smicker, ty sedan verldens skapelse hade verkligen intet skönare barn blifvit födt till verlden, än prinsessan Pirlipat. Hennes lilla ansigte tycktes likasom sammansatt af det finaste rosenröda och liljevita sidensarge. Hennes ögon voro strålände och blå, och ingenting kan tänkas älskligare, än hennes sirliga gyllene lockar, vällände öfver de alabasterhvitaste axlar. Dertill må man besinna huruledes Pirlipat fört med sig hit till verlden tvenne rader små tänder, eller snarare verkliga perlor, med hvilka hon, två timmar efter sin födelse, så stadigt bet till fingrarne på storkanslern, hvilken var något närsynt och därför tittat litet för nära på henne, att han, som några påstå, utropade: ”fanken anacka! under det andra mena att han blott sade: ”Au! au! au-u!“ Öfver denna stora fråga äro meningarne likväl ännu i dag delade, alldenstund intetdera partiet vill gifva efter. Det enda, hvarom de kommit öfverens, och hvilket också är obestridligt, är att prinsessan Pirlipat bet storkanslern i fingret.

Alla invånarne i det, likasom af himlen sjelf omhuldade, landet voro således lyckliga. Endast drottningen var i hög grad ängslig och orolig, utan att någon visste hvarföre. Besynnerligast af allt föreföll dock den omsorg, hvarmed denna ängsliga mor lät bevaka sitt barns vagg. Vid alla utgångar stodo nämligen icke allenast drabanter, utan dertill funnos, utom de båda vanliga vårdarinnorna, hvilka aldrig lemnade prinsessan, ytterligare sex andra, hvilka måste sitta rundtomkring vaggan, och alla nätter aflöste hvarandra.

Men hvad ingen kunde begripa, och som uppväckte den allrastörsta nyfikenhet, var att hvar och en af de sex väktarinorna måste hålla en katt i sitt knä, och nätterna igenom smeka den, på det den icke måtte upphöra att spinna eller kurra.

Jag är öfvertygad att I, mina kära barn, lika gerna som invånarne i det lilla namnlösa konungariket, skullen vilja veta, hvarför de sex väktarinorna hade katter i famnen, och oupphör-

ligt måste smeka dem, på det de aldrig måtte upphöra att kurra. Men då I skullen få fundera till evig tid på denna gåta, så vill jag tala om det för er, för att bespara er hufvudvärk, hvilket annars är en nästan gifven följd, om man anstränger tankekraften för mycket.

Det hände nämligen en gång att ett dussin krönta furstar gäfvö hvarandra handslag på, att alla på en gång besöka vår hjeltinnas tillkommande fader, jag säger "tillkommande" ty då var prinsessan Pirlipat ännu icke född; och de åtföljdes af sina kronprinsar och erkestorhertigar. Detta blef nu en ypperlig anledning för den praktälskande konungen, som de besökte, att göra en hyggelig grop i sin skatt och tillställa torneringar, komedier och fester af alla slag. Men det var ändå icke allt. Sedan han genom sin öfverköksmästare fått kunskap om astronomens förutsägelse att stjernornas ställning visat året vara gynnsamt för svinslagt och skinkberedning, anbefalldes han genast ett måhända grymt dödande af alla svin; steg derpå i sin vagn och inbjöd personligen alla de konungar och prinsar, hvilka nu befunno sig i hans hufvudstad, att äta köttsoppa hos sig; ty han ville förbehålla sig sjelf nöjet af deras öfverraskning vid anblicken af det ståtliga kalas han ämnade gifva dem. Sedan han derpå väl kommit hem igen, lät han anmäla sig hos drottningen, steg in till henne och sade med den smeksamma ton, som brukade förmå henne till allt:

"Kära gumma, du har väl inte glömt, hör du . . . hur mycket jag tycker om korf? . . . Säg du, det har du ju inte glömt?"

Drottningen gissade, redan vid första orden, hvad konungen ville säga. Hans majestät menade rakt ingenting annat, än att hon, liksom ofta tillföre, skulle göra något nyttigt, det vill säga: med sina egna kungliga händer laga till största möjliga antal risgryns-, blod- och lefverkorfvar. Hon smålog alltså åt denna sin gemåls önskan, ty änskönt hon rätt väl visste att skicka sig som drottning, så kände hon sig likväl mindre smickrad öfver de artigheter, hon fick uppbära för den värdighet, hvarmed hon förstod att föra spira och krona, än öfver den skicklighet, hon innehade att tillreda pudding och laga korf. Hon inskränkte sig således till att göra en blygsam bugning för sin gemål, i det hon sade sig vara hans tjenarinna — såväl i att göra korf, som i allt öfrigt.

Bums måste storskatmästaren rusa till det kungliga köket

med den rysligt stora kitteln af förgylt silfver och de fasansfullt stora silfverkastrullerna, i hvilka risgryns-, blod- och lefverkorfvarne skulle kokas. Man gjorde upp en stor eld af mahogny. Drottningen satte på sig sitt köksförkläde af vitaste damast, och snart uppstego de angenämaste väl lukter ur kitteln. Denna väl lukt spridde sig snart till korridorerna, trängde in i alla rum och hann slutligen ända till thronsalen, der kungen just höll råd. Hans majestät var en stor läckergom, och denna lukt gjorde, i följd deraf, det lifligaste intryck på honom. Men som han var en allvarsam furste, hvilken hade rykte att kunna beherrska sig, så spjernade han länge och väl emot den frestande hågen åt köket; men huru han än kunde beherrska sina passioner, måste han slutligen gifva efter för den ljufva hänryckning han erfor.

"Mina herrar," sade han, i det han reste sig, "ursäkten mig; jag kommer på ögonblicket tillbaka; vänten mig här!"

Och genom salar och korridorer rusade han till köket, slöt drottningen i sina armar, rörde om kittelns innehåll med sin gyllene spira och smakade derpå med tungspetsen, återvändande sedan lugnare till rådet, och fortsatte, ehuru tankspridd, de göromål, han afbrutit.

Han hade lemnat köket just i det viktiga ögonblick, då det i bitar sönderskurna fläsket skulle rostas på det förgylta silfverhalstret. Drottningen, mer än vanligt sporrad af berömmet, var nu sysselsatt med detta magtpåliggande arbete; och de första fett-dropparne föllo just i de glödande kolen, då hon förnam en fin, späd stämma, som sade: "Gif också mig en bit fläsk, syster lilla; jag är ju också drottning och önskar må väl. Men som sådant sällan händer mig, så önskar jag mig nu en liten bit af den der läckra steken."

Drottningen kände genast igen rösten; det var fru Mauserinks.

Fru Mauserink bodde sedan flere år i palatset. Hon påstod sig vara slägt till det kungliga huset, och dertill drottning öfver allt hvad råttor heter. Detta var orsaken att hon höll ett ganska anseeligt hof under spiseln.

Drottningen var en god och beskedlig gumma, som väl icke uppenbart erkände fru Mauserink för drottning och syster, men dock alltid i tysthet visade henne små uppmärksamheter, hvilka hennes mera stolta gemål ofta förebrådde henne. I närvarande

högtidliga ögonblick ville hon, som man väl kan tänka, icke neka sin unga väninna något, hvarföre hon sade:

”Kom närmare, lilla fru Mauserink, och smaka på mitt fläsk så mycket du vill.“

Fru Mauserink kom nu helt upprymd framskuttande, hoppade upp på härden, och nappade helt behändigt de fläskbitar, drottningen räckte henne.

Lockade af deras drottningens glädjeutrop, eller kauske snarare af den angenäma lukten, framkommo först fru Mauserinks sju söner, samt derefter alla hennes anförvandter, hvilka voro särdeles snåla, och störtade så glupskt öfver fläsket, att drottningen, så gästfri hon annars var, snart fann sig nödsakad att låta dem förstå det aldrig ett grand skulle bli öfrigt till korfvarna, derest de fortforo fem minuter till på det sättet. Så sann denna anmärkning än var, aktade fru Mauserinks sju söner dock föga derpå, utan fortforo, oakadt både modrens och drottningens föreställningar, med den vildaste ifver att sluka tantens fläsk, hvilket nästan helt och hållet hade försvunnit ur verldens åsyn, derest icke, på drottningens rop om hjälp, öfverhofmästarinnan störtat in och ropat på köksmästaren, som ropade på köksgossarne, hvilka alla genast infunno sig med damborstar, qvastar och viskor och åter nedsopade hela råttherrskapet under spiseln. Ehuru visserligen fullständig, kom segern dock något sent. Knappt fjerdedelen af fläsket, som skulle begagnas till risgryns-, blod- och lefverkorfvarne, var kvar, och denna kvarlefva delades nu, af konungens matematiker, som man i största hast tillkallat, så vetenskapligt noga som möjligt emellan den stora korfkitteln och de båda stora kastrullerna.

En half timme efter denna tilldragelse hördes kanonernas dunder, blandadt med trumpetstötter, och man såg nu alla potentater, alla kronprinsar, alla arfstorhertigar, som befunno sig i landet, i deras ståtligaste drägter, somliga åkande i vagnar af slipad kristall, andra ridande på sina paradhästar. Konungen väntade dem på palatsets nedersta trappsteg och emottog dem med den älskvärdaste artighet och den gladaste hjertlighet; förde dem derefter in i matsalen, satte sig såsom värd, med krona på hufvudet och spira i handen, vid öfre ändan, och anmodade de andra monarkerna att intaga sina platser efter rang och värdighet.

Bordet var rikligen fylldt, och så länge soppan och första rätten förtärdes, gick allt bra. Men när korfvarne inburo, märkte man att konungen började bli orolig; vid anblicken af risgrynskorfvarne bleknade han synbart; vid blodkorfvarne blickade han mot höjden; suckar undsluppo hans bröst, hela hans själ syntes söndersliten af de förfärligaste qual; omsider dignade han tillbaka i stolen, betäckte ansigtet med händerna och snyftade så högt och hjertskakande, att sällskapet mangrannt reste sig för att betyga sin sorg. Anfallet syntes verkligen betänkligt; hofkirurgen sökte förgäfvos den af någon oerhörd olycka nedtryckte monarkens puls. Sedan de kraftigaste medel, såsom bränd fjäder och luktsalt, blifvit använde för att bringa honom till lifs igen, syntes konungen åter hemta sig litet. Han uppslog till hälften de slocknade ögonen, och stammade med bruten stämma följande märkeliga ord:

”Inte tillräckligt fläsk!”

Vid dessa ord bleknade å sin sida, drottningen. Hon nedstörtade på sina knän och utbrast med af snyftningar bruten stämma:

”Ack! Min olycklige, osalige och kunglige gemål! Hvilka bekymmer har jag icke förorsakat er derigenom, att jag icke lydde edra ofta upprepade föreställningar. Den skyldiga ligger för edra fötter, väntande sitt straff!”

”Hvad vill det säga!” utbrast konungen. ”Hvad har hänt, som man vågat dölja för mig?”

”Ack! ack!” svarade den vid så hårda ord ovana drottningen. ”Fru Mauserink med sina sju söner och deras farbröder och mostrar och morbröder och fastrar hafva uppätit nästan allt fläsket . . . !”

Mera kunde drottningen icke säga; krafterna öfvergäfvos henne, hon dignade ned och svimmade.

Då reste konungen sig full af vrede och dundrade:

”Hvad betyder det här, fru öfverhofmästarinna? Tala! Jag vill veta allt!”

Då berättade hofmästarinnan, hvad hon visste, nämligen, att hon på drottningens rop om hjälp instörtat och sett hennes maj:t i strid med hela mauserinkska släkten, hvarpå hon å sin sida ropat köksmästaren, hvilken slutligen, med sitt folks biträde, åter kört ned hela röfvarhopen under spiseln igen.

Då konungen småningom började inse att det handlade om ett gräsligt majestätsbrott, återtog han snart hela sin värdighet och sitt vanliga sublimes lugn samt befallde att hemliga rådet, i anseende till missdådets ryslighet, ögonblickligen skulle sammankallas, och målet föreläggas hans klokaste rådgifvare. I följd derutaf samlades statsrådet, och man beslöt der, med stor pluralitet, att fru Mauserink, såsom anklagad att hafva uppätit det till konungens risgryns-, blod- och lefverkorfvar bestämda fläsket, skulle ställas till rätta, och, derest hon befundes skyldig, såväl hon sjelf som hela hennes släkt landsförvisas, och all deras egendom, vare sig länderier, slott eller kungliga residenser, tagas i beslag.

Konungen lät emellertid sitt hemliga statsråd förstå, att fru Mauserink och hela hennes släkt, under processens fortgång, måtte lida samma plågor som han sjelf utstått i närvaro af sex krönte furstar, för att ej nämna alla kronprinsar och erkehertigar. Han begärde derföre att fru Mauserink och hela hennes släkt måtte obetingadt lemnas i hans våld.

Som man väl kan förstå, hade statsrådet ingenting att invända deremot; och sålunda fick konungen fru Mauserink och hela hennes släkt i sitt våld.

Då skickade han en af sina bästa vagnar, med förridare, så att det skulle gå så mycket qvickare, till en ganska skicklig mekanikus, som bodde i staden Nürnberg och hette Christian Elias Drosselmayer, för att låta anmoda nämnde mekanikus att, för ett högst angeläget ärende, genast infinna sig i palatset. Christian Elias Drosselmayer lydde genast, ty han var en verklig konstnär, som icke betviflade att en så vidtberömd konung kallade honom för annat, än att beställa något mästerverk. Sedan han kommit sig i vagnen, reste han dag och natt, tills han kom fram till konungen. Han hade till och med skyndat sig så förskräckligt, att han icke gaf sig tid att taga frack på sig, utan kom, som han gick och stod, i sin gula hvardagsrock. Men i stället att vredgas öfver detta etikettsbrott, blef kungen tvärtom öfvermåttan glad, ty det hade så mycket förr-förskaffat honom nöjet af mekanikerns ankomst.

Konungen lät nu Christian Elias Drosselmayer inträda i det innersta gemaket, der han förkunnade honom: 1:o sitt beslut att

statuera ett stort exempel, derigenom att han ville rensa hela sitt rike från möss; och 2:o att han hört hans stora rykte vida omtalas och nu kastat sina ögon på honom för att få detta beslut verkställt; dervid konungen blott fruktade att något hinder på mekanikerns sida skulle uppstå, som kunde göra denna hans plan om intet.

Men Christian Elias Drosselmayer lugnade konungen, och lofvade att, efter åtta dagar, inte ens en enda råtta skulle finnas kvar i hans konungarike.

Och redan samma dag började han göra sina små sinnrika aflånga lådor, i hvilka han slutligen insatte en stekt fläskbit på en jerltråd. Så snart tjufven, hvem han ock månne vara, drog på fläskbiten, for genast dörren ned och han var fången. På mindre än en vecka voro hundrade sådana lådor färdiga, och icke blott uppställda under spiseln, utan i hvarenda af palatsets bodar, kontor och källare.

Fru Mauserink var mycket för klok och skarpsinnig, att icke vid första anblicken ana mäster Drosselmayers list. Hon sammankallade derföre sina sju söner, jemte deras morbröder och fastrar och farbröder och mostrar, för att göra dem uppmärksamma på det försåt, man utlagt för dem. Men sedan de låtsat som om de af aktning för hennes rang och ålder velat afhöra henne, aflägsnade de sig skrattande åt hennes rädsla, läto så locka sig af fläsklukten, hvilken var starkare än alla föreställningar, och beslöto att njuta det goda som erbjöds, utan att bry sig om hvarifrån det kom.

Inom tjugufyra timmar voro fru Mauserinks sju söner, aderton af hennes svågrar och svågerskor och tvåhundra trettiöfem af hennes släktingar i olika led, oberäknadt ungefär tusen af hennes undersåtar, fångade i råttfällorna och på ett skymfligt sätt af rättade.

Då beslöt fru Mauserink att, med det öfverblifna af sitt hof, lemna en ort, som var befläckad med hennes anförvandters blod. Ryktet om detta beslut utdunstade snart och hann innan kort ända till konungens öron. Hans majestät lyckönskade sig högt till denna framgång; och hofpoeterna skrefvo hoptals sonnetter öfver segern, medan smickrarena liknade honom vid Sesostris, Alexander och Cæsar.

Drottningen ensam var ledsen och bedröfvad. Hon kände fru Mauserink för väl, att icke inse det denna skulle hämnas sina söners och anförwandters död. Och drottningen hade ej misstagit sig. Just då hon, för att bli vän med konungen igen, med egna höga händer lagade i ordning en lefverpastej, hvilket han gerna åt, visade sig plötsligen fru Mauserink och sade: ”Mina söner, mina svågrar och mina svägerskor äro döda, skoningslöst dödade af din gemål! Men darra och bäfva, fru drottning! Det barn, du bär i ditt sköte och som inom kort blir ett föremål för din kärlek, är redan föremål för mitt oblidkeliga hat. Din gemål har fästningar, kanoner, soldater, mekanici, statsråder, ministrar och rättfällor; drottningen öfver mössen har intet af allt detta, men himlen gaf henne tänder, att dermed uppäta dina arfvingar!”

Derefter försvann hon, och sedan har ingen sett till henne. Men drottningen, hvilken redan några dagar märkt att hon var i välsignadt tillstånd, förskräcktes så öfver denna hotelse, att hon slog ut lefverpastejen i spisel.

Fru Mauserink beröfvade konungen sålunda för andra gången en af hans älsklingsrätter, hvilket så förtröt honom, att han ännu ytterligare lyckönskade sig öfver den seger, han vunnit.

Det förstas af sig sjelft att Christian Elias Drosselmayer fick präktiga skänker för sitt besvär, och att han med dem triumferande återvände till Nürnberg.

Huruledes fru Mauserink, oaktadt all drottningens försigtighet, utför sin hotelse emot prinsessan Pirlipat.

Nu veten I, mina vänner, lika bra som jag, hvarför drottningen så sorgfälligt lät vårda den lilla underbara prinsessan Pirlipat: hon fruktade fru Mauserinks hämnd, ty efter hvad fru Mauserink sagt, var det icke fråga om mindre, än arftagerskans till det lyckliga lilla riket lif, eller åtminstone hennes skönhet, hvilket, såsom man påstår, är ännu värre för ett fruntimmer. Hvad som isynnerhet fördubblade den ömma modrens ångest var, att mäster Drosselmayers machiner förmådde intet emot fru Mauserinks erfarenhet. Hof-astronomen, som på samma gång var stor spåman och stor astrolog, och fruktade att man möjligen kunde hitta på att upphäfva hans embete, såsom onyttigt, om han icke

äfven i denna sak hade sitt ord med, påstod sig bestämdt hafva läst i stjernorna, att blott den berömde katten Murrs familj vore i stånd att skydda vaggan för fru Mauserinks närmande. Af denna orsak måste hvar och en af de sex väkterskorna oupphörligt hålla en katt i sitt knä, en manlig medlem af denna familj, som i öfrigt var anställd vid hofvet såsom geheime-ambassad-sekreterare, och genom ett mildt smekande för de unge diplomaterne underlätta denna besvärliga syssla.

En afton, det gifves, som I veten, dagar på hvilka man uppvaknar omorgnad, en afton således blefvo såväl de sex vårdarinnorna, hvilka sutto i kammaren med hvar sin katt i knäet, som ock de två geheime-öfvervårdarinnorna, hvilka sutto vid prinsessans lilla bädd, småningom öfverfallna af en oemotståndlig sömnlust, huru mycket de än stretade emot. Som nu hvar och en var sysselsatt med sina egna tankar, dem hon noga aktade sig att anförtro sin granne, emedan hon icke ville att denna skulle märka hennes brist på vaksamhet, utan vaka för henne med, under det hon sof, så hände sig att allas ögon småningom slötos, att deras händer, hvilka skulle smeka kattorna, likaledes sjönko ned, och att kattorna, hvilka icke mer blefvo smekta, begagnade tillfället för att äfven insomna.

Vi kunna icke med säkerhet påstå huru länge denna allmänna sömn hade räckt, då en af geheime-öfvervårdarinnorna plötsligt uppvaknade framåt midnatten. Allt ikring henne syntes försänkt i en dödsstumhet; icke ens den tystaste snarkning förnams; till och med andedrägten tycktes ha stannat; öfverallt en dödsstillhet, endast afbruten af trämaskens pickande. Men huru blef geheime-öfvervårdarinnan till mods, då hon helt nära sig varseblef en stor, afskyvärd råtta, som stod på bakfötterna, med hufvudet instucket inom vaggan, och tycktes sysselsatt att gnaga prinsessans ansigte? Hon störtade upp med ett skri af fasa, hvarvid alla vaknade; men fru Mauserink, ty det var hon, var ögonblickligt i den mörkaste vrån af rummet. Geheime-ambassad-sekreterarne störtade efter henné; ack! det var för sent! Fru Mauserink hade redan försvunnit genom en af golfspringorna. I detta ögonblick började prinsessan Pirlipat, som vaknat af detta buller, att gråta. Vårdarinnorna och öfver-vårdarinnorna blefvo häraf mägta förtjusta. "Gudi vare låf!" sade de, "efter prinsessan gråter, så är hon inte död." Och

de skyndade till vaggan, men stor var deras förtviflan, då de sågo hvad det blifvit af den täcka och hulda varelsen.

I stället för det älskliga, röda och hvita ansigtet, det lilla hufvudet med de gyllene lockarne och de blå ögonen, himmelens spegel, hade ett det vanskapligaste hufvud blifvit satt på en lika vanskaplig kropp. Hennes båda sköna ögon hade förlorat deras himmelska färg, och voro nu gröna, stela och stirrande. Hennes lilla mun hade blifvit så bred, att den gick från ena örat till det andra, och hakan var betäckt med ett krusigt ullskägg, ganska bra passande åt en gammal polichinell, men som såg högst gement ut på en ung prinsessa.

I detta ögonblick inträdde drottningen. De sex vanliga väktarinnorna och de båda geheime-öfvervårdarinnorna föllo med sina ansigten mot golvet, under det de sex geheime-ambassad-sekreterarne tittade sig omkring efter något öppet fönster, genom hvilket de kunde komma ut på taket.

Den arma modrens förtviflan var gräslig. Man bar bort henne vanmäktig.

Men den olycklige fadrens smärta var än fasansfullare, så djup och dyster var den. Man måste hänga lås för fönstren, på det han icke skulle störta sig ut derigenom, och vaddera väggarne i hans rum, så att han icke skulle slå hufvudet emot dem. Det förstas af sig sjelft att man tog ifrån honom värjan, och att man hvarken gaf honom knif eller gaffel, eller annars något, hvarmed han kunnat göra sig illa. Detta var så mycket lättare, som han icke åt något de första två à tre dagarne, utan blott ropade:

“Ack, en sådan olycklig kung jag är! Öde, huru grymt är du icke!”

Kanske hade konungen, i stället att anklaga ödet, bort betänka det han sjelf hufvudsakligen var skuld till sin olycka, såsom händelsen nästan alltid är; ty om han nöjt sig med de mindre fläskrika korfvarna, och således icke heller hämnats på fru Mauserink och hennes familj, utan låtit dem vara i fred och ro under spiseln, så hade ju den stora olyckan icke hänt. Men det är vår skyldighet, såsom historieskrifvare, att underrätta våra läsare det den lilla Pirlipats kungliga herr pappas tankar icke togo denna filosofiska riktning.

Tvärtom sköt han, i likhet med andra jordens store, skulden

på den skicklige mekanikern Christian Elias Drosselmayer. Och som han var fullt öfvertygad det denne nog skulle akta sig att hörsamma kallelsen, om han läte befalla honom till hofvet för att hängas eller halshuggas, så skickade han efter honom med löfte om en ny orden, som han just stiftat till belöning åt skriftställare, konstnärer och mekanici. Mäster Drosselmayer saknade icke stolt-
het; han menade att ett band icke just skulle taga sig så illa ut på hans gula rock, och han begaf sig derföre genast på väg. Men hans glädje förvandlades snart i förskräckelse. Vid gränsen emotogs han af dragoner, som bemäktigade sig honom och förde honom till hufvudstaden.

Konungen, som utan tvifvel fruktade att bli rörd till mildhet, ville alls icke taga emot mäster Drosselmayer vid dennes ankomst till palatset, utan lät genast föra honom till Pirlipats vagga, med antydning att det kostade hans hufvud, derest prinsessan icke inom en månad återfått sin förra gestalt.

Mäster Drosselmayer gjorde inga anspråk på hjeltomod, och hade aldrig beräknat att dö annat än en naturlig död; hvarföre han ganska mycket förskräcktes af denna hotelse. Men icke desto mindre ihågkom han snart sina stora kunskaper, hvilka ändå aldrig hittills kommit honom att glömma sin naturliga blygsamhet. Han lugnade sig småningom, och besinnade att han först och främst borde undersöka, huruvida det onda verkligen var obotligt eller ej.

Men ju djupare han inträngde i hemligheten af prinsessans konstruktion, desto tydligare insåg han, att prinsessan skulle bli allt fulare, ju äldre hon blef. Och som han icke visste hvad han skulle taga sig till, eller hvad det skulle bli utaf honom, så slog han sig bedröfvad ned vid prinsessans vagga, med fast föresats att icke lemna den förr, än hon återfått sin förra gestalt.

Fjerde veckan var redan ingången, och man hade hunnit till onsdag, då konungen efter vanligheten tittade in för att se hur det lidit med prinsessans förändring; men då han märkte att det stod på samma punkt, hotade han mekanikern med spiran, sägande:

”Christian Elias Drosselmayer, tag dig till vara! Besinna att du bara har tre dagar kvar! Är flickan inte i ordning till nästa söndag, så mister du hufvudet!”

Mäster Drosselmayer, som icke saknade vilja, utan blott kunskap, började bitterligen gråta, och blickade med sina tårfyllda

ögon på prinsessan Pirlipat, hvilken just knäppte en nöt med samma förtjusning, som om hon varit den vackraste flicka på jorden. Vid denna rörande anblick, föll det mekanikern för första gången in, icke allenast att-prinsessan, allt ifrån sin födelse, visat en synnerlig förkärlek för nötter, utan äfven den omständigheten att hon var född med tänder. Allt sedan sin förvandling hade hon gråtit, ända tills hon händelsevis fick en hasselnöt, hvars kärna hon uppåt, och sedan lugnt insomnade. Sedan dess drogo alltid geheime-öfvervårdarinnorna försorg om att lillans fickor voro fulla med nötter; och så snart hon grinade, fick hon strax en.

”O, instinkt! O, alla skapade väsendens outransakliga sympathi!” utropade Christian Elias Drosselmayer, ”du visar mig den väg, jag bör vandra för att upptäcka dina hemligheter; jag vill undersöka den nogare.”

Vid dessa, för konungen högst öfverraskande ord, vände mekanikern sig om och bad hans majestät om nåden att få besöka hofastronomen. Konungen beviljade detta, ehuru under vilkor att tillräckligt antal soldater finge bevaka honom. Mäster Drosselmayer hade väl hellre gått ensam; men som han icke rådde sig sjelf, måste han underkasta sig hvad han icke kunde förhindra, och vandrade likt en missdådare genom stadens gator.

Anländ till astronomen, sjönk mäster Drosselmayer i dennes armar, och båda omfamnade hvarandra under strömmar af tårar, ty de voro gamla bekanta, hvilka älskade hvarandra hjertligen. Derefter begåfvo de sig in i studerkammaren och bläddrade der tillsammans i en otalig mängd böcker, handlande om instinkt, sympathier, antipathier och dylika icke mindre hemlighetsfulla saker. Sedan natten härunder inbrutit, steg astrologen upp på sitt torn, och upptäckte slutligen der, med den äfven i sådana saker skicklige mäster Drosselmayers tillhjälp, det enda sättet att lösa Pirlipats förtrollning vore att hon skulle uppäta kärnan af nöten Krakatuk, hvilken hade så hårdt skal, att en fyratioåttapundig kanons hjul icke förmådde krossa det. Utomdess måste detta skal, i prinsessans närvaro, knäckas med tänderna af någon yngling, som ännu aldrig blifvit rakad, och dertill ständigt burit stöflar. Slutligen måste han med slutna ögon öfverlemna den åt prinsessan, och derefter likaledes med slutna ögon gå sju steg baklänges, utan att stappla. Sålunda stod skrifvet i stjernorna.

Drosselmayer och astronomen hade utan uppehåll arbetat i tre nätter för att få reda på dessa underbara saker. Det var nu om lördags afton, och konungen hade just ätit aftonvard, samt höll just på med deserten, då mekanikern, hvilken tidigt andra morgonen skulle halshuggas, helt muntert inskuttade i den kungliga matsalen, förkunnande att han äntligen funnit det medel, hvarigenom prinsessan Pirlipat kunde återfå sin förlorade skönhet. Vid denna underrättelse slöt konungen honom med den mest rörande glädje i sina armar, och frågade hvilket detta medel vore.

Mekanikern meddelade konungen resultatet af sina rådslag med astrologen.

”Ack, jag visste nog, mästare Drosselmayer,” sade konungen, ”att det blott var egensinnighet utaf er . . . Det är således afgjort; bara aftonvarden är slut, så gripa vi verket an. Laga för all del, min kära mekanikus, att ni inom tio minuter har reda på den aldrig rakade ynglingen med sina stöflar och nöten Krakatuk. Se för all del efter att han inte dricker något vin, ty annars kunde han stappla, när han gör sina sju kräftsteg; men säg honom att hela min källare står till hans förfogande, bara operationen väl är slut; . . . då kan han gerna få dricka så mycket han orkar.”

Men till konungens stora förvåning såg mästare Drosselmayer bestört ut, när han hörde detta tal; och då han teg, ville konungen ovilkorligen veta, hvarför han stod så der stum och orörlig, i stället för att begifva sig på väg och utföra den kungliga befallningen. Då föll mekanikern på sina knän och sade:

”Sire, det är väl sannt, att vi funnit medlet, som kan hjälpa prinsessan; och detta medel består deruti, att hon uppåter kärnan af nöten Krakatuk, sedan densamma blifvit knäckt af en yngling, som dittills aldrig varit rakad, och som allt sedan sin födelse burit stöflar; men . . . vi hafva hvarken ynglingen eller nöten, vi veta icke en gång hvar de finnas, och efter all sannolikhet blir det först efter mycket letande vi finna såväl nöten, som nötknäpparen.”

Vid dessa ord höjde konungen vredgad sin spira öfver mekanikerns hufvud, och utropade:

”Nå, då måste du dö!”

Men se, då störtade äfven drottningen på knä, bredvid Drosselmayer, och gjorde sin höge gemål uppmärksam derpå, att om man tog hufvudet af mekanikern, så förlorades i detsamma allt

hopp; . . . att den som ställt horoskopet, efter all sannolikhet äfven borde kunna finna nöten och nötknäpparen; . . . att man så mycket mer borde tro på denna astrologens nya förutsägelse, som ingen af hans föregående förutsägelser hittills gått i fullbordan, och att hans profetior dock någon gång måste slå in, när konungen, som omöjligen kunde misstaga sig, sjelf hade utnämnt honom till sin öfver-generalspåman; . . . och att slutligen prinsessan Pirlipat, som ännu knappt var fem månader gammal, säkert hade minst fjorton år och sju månader qvar, innan hon behöfde tänka på att gifta sig; och att följaktligen mästern Drosselmayer och hans vän, astrologen, hade god tid på sig för att leta upp nöten Krakatuk och den unge mannen, som skulle knäppa den, samt att man därför kunde utsätta en något längre tid, inom hvilken Christian Elias Drosselmayer skulle öfverlemna sig i konungens händer, antingen han funnit botemedlet eller ej, i förra fallet för att erhålla en kunglig belöning, i det senare för att utan nåd och barmhertighet mista hufvudet.

Konungen, som var en öfvermåttan rättvis man, och ifrågasvarande dag just smort sig med sina båda älsklingsrätter: korf och lefverpastej, skänkte verkligen sin ädelmodiga gemåls bön en viss benägen uppmärksamhet. Han beslöt därför att mekanikern och astrologen genast skulle börja letandet efter nöten och nötknäpparen, en förrättning, hvartill han lemnade dem fjorton år och sju månader, men under vilkor likväl att båda två, efter denna tids förlopp, åter skulle öfverlemna sig i hans våld, på det han, derest de återkommo med toma händer, måtte få öfverhopa dem med sin kungliga onåd.

Men om de deremot hade med sig nöten Krakatuk, hvilken skulle återgifva prinsessan Pirlipat hennes ursprungliga skönhet, skulle astrologen få en årlig pension af tvåtusen riksdaler banko samt en hederstüb, och mekanikern en värja af diamanter, gyllenspindelorden, som var statens förnämsta, och en spritt ny rock.

Hvad åter vidkom ynglingen, som skulle knäcka nöten, var konungen mindre bekymrad, ty han trodde sig nog kunna få tag i en sådan genom flitigt annonserande i alla in- och utländska tidningar.

Christian Elias Drosselmayer, som rördes af detta ädelmod, hvilket till hälften förminskade uppgiftens svårighet, gaf konungen

sitt hedersord att antingen uppsöka nöten, eller också, likt en annan Regulus, återvända för att öfverlemna sig i konungens händer.

Samma afton tågade mekanikern och astrologen ut ur rikets hufvudstad, för att börja sina efterforskningar.

Huruledes mekanikern och astrologen genomvandrade de fyra verldsdelarne, och upptäckte en femte, utan att hitta nöten Krakatuk.

Astrologen och mekanikern hade irrat alla världens vägar ikring hela fjorton år och fem månader, utan att hafva funnit det ringaste spår efter hvad de sökte. Först hade de rest igenom Europa, sedan Amerika, derpå Afrika och slutligen Asien; de hade till och med upptäckt en femte verldsdel, hvilken de lärde sedan hafva kallat Nya Holland. Men under hela denna resa hade de icke funnit nöten Krakatuk, ehuru de utan öfverdrift sett otaliga nötter af olika former och storlek. Det oaktadt hade de, ehuru fåfängt, tillbragt långa år både vid Dadelkungens och Mandelfurstens hof. De hade lika förgäfves rådfrågat de gröna apornas berömda akademi, kamelernes och enhörningarnes vidtbekanta naturforskare-sällskap, äfvensom de akademiske krubb-bitarenes lärda samfund, och slutligen, öfvervåldigade af trötthet, nedsjunkit vid början af den stora skog, som gränsar till berget Himalayas fot, samt der helt modlösa betänkt det de blott hade etthundradetjugutvå dagar qvar för att finna, hvad de nu förgäfves hade letat efter i fjorton år och tre månader.

Om jag bara ville berätta, kära barn, alla de underbara äfventyr, som hände våra båda resande under denna långa vandring, så skulle jag minst få hålla på en månad, och då blefven I säkert uttråkade. Jag vill således blott underrätta er att Christian Elias Drosselmayer, hvilken allt var den ifrigaste af de båda letande, emedan hans hufvud till en stor del berodde af en lycklig slutföljd, uthärdade större ansträngningar och utsatte sig för större faror, och att han till följd deraf förlorade allt håret genom ett solstyggn under ækvatorn, och mistade sitt ena öga genom en afskjuten pil från en Caraiber-höfdings båge; också gick hans, redan vid afresan icke just nya, gula rock alldeles i trasor. Hans belägenhet var högst beklagansvärd, men människans kärlek till

lifvet är så stor, att han med tilltagande förtviflan såg annalkandet af det ögonblick, då han skulle öfverlemna sig i konungens händer.

Mekanikern var emellertid en man af ära, som omöjligen kunde ens tänka på att bryta sitt gifna ord. Han beslöt alltså, huru mycket det än kostade på honom, att genast andra morgonen begifva sig på återvägen till Tyskland. Det var också ingen tid att förlora; fjorton år och tre månader voro tilländalupna, och våra båda resande hade, som sagdt, endast etthundradetjugutvå dagar qvar för att hinna fram till prinsessan Pirlipats pappas hufvudstad.

Christian Elias Drosselmayer meddelade således sin vän, astrologen, sin ädla föresats, och båda öfverenskommo att bryta upp i dagningen följande morgon.

Andra dagen begåfvo de sig också verkligen af på vägen åt Bagdad; från Bagdad anlände de till Venedig; från Venedig kommo de till Tyrolen, och derifrån tvärt in i prinsessan Pirlipats pappas rike, i den ljufva förhoppning att denne monark antingen måtte vara död eller åtminstone barn på nytt.

Men, ack! så väl var det icke! Den olycklige mekanikern erfor, vid ankomsten till hufvudstaden, att den värdige fursten icke blott hade alla sina skrufvar i behåll, utan till och med befann sig vid vida bättre helsa än någonsin tillföre. Intet hopp om räddning från det rysliga öde, som väntade honom, återstod således, — såvida icke prinsessan Pirlipat af sig sjelf återfått sin skönhet, hvilket knappt var troligt, eller konungens hjerta blifvit mildare med åren, hvilket heller icke var sannolikt.

Icke destomindre begaf han sig modigt till palatsets port, ty han hoppades ännu på något öfvernaturligt, och begärde att få tala med konungen.

Denne som var ganska tillgänglig och genast brukade emottaga alla som sökte honom, befallde sin öfverkammarherre att införa de båda främlingarne.

Öfverkammarherrn gjorde då hans majestät uppmärksam uppå att de båda främlingarne sågo ganska illa ut, och voro än sämre klädda; men konungen svarade att man icke skulle bedömma hjertrat efter ansigtet och icke mannen efter kläderna.

Öfverkammarherrn insåg sanningen häraf; bugade sig derpå

underdånigst och aflägsnade sig för att hemta mekanikern och astrologen.

Konungen var ännu alltid densamme, så att de genast igenkände honom; men de voro så förändrade, synnerligen den arme Christian Elias Drosselmayer, att han måste säga sitt namn.

När konungen såg de båda resande opåkallade återkomma, intogs han af en stor glädje, ty han var fullt öfvertygad att de skulle uteblifvit, derest de icke funnit nöten Krakatuk. Han togs emellertid snart ur denna villa, då mekanikern, som kastat sig ned för hans fötter, tillstod att han och hans vän astrologen, oaktadt de ifrigaste efterforskningar, återkommo med toma händer.

Som vi redan nämnt, hade konungen ett visserligen något häftigt sinnelag, men likväl en i grunden förträfflig karakter. Han blef så rörd af den samvetsgrannhet, med hvilken Christian Elias Drosselmayer hållit sitt ord, att han förvandlade det utlofvade dödsstraffet till lifstids-fängelse. Astrologen blef endast landsförvisad.

Men som ännu tre dagar återstodo af de fjorton åren och sju månaderna, dem konungen utsatt, så bad mästern Drosselmayer, som i högsta grad älskade sin födelsestad, konungen om tillåtelse att på dessa dagar få återse Nürnberg.

Denna bön syntes konungen så billig, att han utan något vilkor beviljade den.

Mästern Drosselmayer, som nu hade tre dagar på sig, beslöt att begagna tiden, och som han lyckligtvis fick plats på en diligens, så reste han på ögonblicket.

Som astrologen var landsförvisad, och det föreföll honom likgiltigt, derest han begåfve sig till Nürnberg eller annorstädes, gjorde han mekanikern sällskap.

Andra dagen, fram emot klockan tio på förmiddagen, voro de i Nürnberg. Som mästern Drosselmayer icke hade någon annan släkting der, än sin bror, Christoffer Zacharias Drosselmayer, en af stadens förnämsta leksakshandlare, så stego de af hos honom.

Christoffer Zacharias Drosselmayer intogs af en stor glädje vid åsynen af sin bror, den han trott vara både död och begravnen. Att börja med ville han icke ens känna igen honom, för den kala hjessans och plåstrets skull; men mekanikern visade honom sin vidtberömda gula rock, hvilken, så trasig den ock var,

ännu på flere ställen bar spår af den ursprungliga färgen; och till stöd för detta bevis, anförde han dessutom så många hemliga förhållanden, hvilka endast kunde vara kända af Zacharias och honom, att leksakshandlaren slutligen tvangs att tro sina egna ögon.

Då ville han också veta, hvarföre han så länge varit borta från sin födelsestad, och i hvilket land han lemnat sitt hår, sitt öga och bitarne till sin rock.

Christian Elias Drosselmayer insåg icke något rimligt skäl att dölja för sin bror de äfventyr, som mött honom. Han föreställde honom således först sin olyckskamrat, och berättade, efter fullgörandet af denna högst viktiga formalitet, hela sin olycka från början ända till slut, samt slöt med yttrandet, att som han icke funnit nöten Krakatuk, och således dagen derpå skulle göra inträde i sitt lifstidsfängelse, kunde han endast några timmar få fagna sig åt nöjet af sin brors sällskap.

Under hela brodrens berättelse hade Christoffer Zacharias Drosselmayer mer än en gång lagt fingret på näsan, snurrat omkring på ett ben och smackat med tungan. Under andra omständigheter skulle mekanikern troligtvis frågat hvad allt detta betydde, men nu var han för mycket sysselsatt med sina egna tankar att märka allt detta; och först sedan hans bror två gånger sagt "hm! hm!" och tre gånger "åh! åh! åh!" frågade han hvad detta hade att betyda.

"Det betyder," sade Zacharias, "att det måste vara . . . men nej . . . om inte . . ."

"Hvilket måste?" sporde mekanikern.

"Om . . ." fortfor leksakshandlaren.

"Om . . . hvad?" frågade mästern Drosselmayer ånyo.

Christoffer Zacharias Drosselmayer, som under dessa frågor och svar troligtvis samlat sina minnen, kastade, i stället för att svara, sin peruk i vädret, dansade rundtomkring och ropade: "broder, du är räddad! Broder, du skall inte gå i fängelse! Broder, om jag inte bedrager mig, så har jag nöten Krakatuk!"

Utan att gifva sin förbluffade broder någon vidare förklaring, störtade Christoffer Zacharias Drosselmayer ur rummet, och återkom inom ett par ögonblick med en liten dosa, i hvilken låg en stor förgylld hasselnöt, den han räckte mekanikern.

Denne, som icke vågade tro på en så stor lycka, tog tve-

kande nöten, vände den på alla sidor, besåg den med den uppmärksamhet som saken förtjente, och förklarade efter denna pröfning att äfven han vore af sin brors mening samt att det mycket skulle förundra honom derest icke denna nöt vore nöten Krakatuk; hvarpå han öfverlemnade den åt astrologen för att få höra dennes tanke.

Denne betraktade nöten med icke mindre uppmärksamhet, än mästern Drosselmayer hade gjort, skakade på hufvudet och svarade:

”Jag skulle äfven vara af samma mening, och följaktligen äfven af er brors, om inte nöten vore förgylld; men jag har ingenstädes läst i stjernorna att den frukt, vi söka, behöfver vara försedd med en sådan grannlåt. Hvar skulle er bror för öfrigt fått nöten Krakatuk ifrån?”

”Jag skall berätta för er,” sade Christoffer, ”både huru jag fått tag i den, och hvarföre den har denna förgyllning, som gör att ni inte känner igen den.”

Sedan han bett båda sätta sig, i förmodan att de, efter en vandring af fjorton år och sju månader, kunde vara trötta, började han sålunda:

”Samma dag som konungen skickade efter dig, under förefrivande att göra dig till riddare, kom en främling hit till Nürnberg med en säck nötter; men stadens frukthandlare, som ville vara ensam om denna handel, började gräla med honom just utanför min port. För att då lättare kunna försvara sig, kastade främlingen ifrån sig nötsäcken; och striden gick just sin jemna gång, till alla gatpojkers och hamnbusars stora glädje, då i och med detsamma en tung vagn körde rakt öfver nötsäcken. När handelsmännen sågo denna olycka, den de tillskrefvo en himmels skickelse, ansågo de sig tillräckligt hämnade, och lemnade främlingen i ro. Denne lyfte upp sin säck, i hvilken verkligen hvarenda nöt var knäckt, utom en enda, den han med ett sällsamt leende tillbjöd mig emot en ny åttaskilling af år 1720, och sade att den dag skulle komma, då jag skulle glädja mig åt denna handel, så ofördelaktig den än syntes för ögonblicket. Jag sökte i min ficka, och blef helt förundrad att der finna just ett sådant mynt, som mannen åstundat. Detta föreföll mig så märkvärdigt, att jag gaf honom detsamma; han å sin sida gaf mig nöten och försvann.”

”Jag annonserade nu nöten; men fast jag icke begärde mer än tolf skilling för den, fick jag annonsera i sju eller åtta år, utan att någon människa brydde sig om den. För att förhöja dess värde, lät jag då förgylla den; men det var endast bortkastade penningar, ty än i dag har jag den kvar.”

I detta ögonblick började astronomen, som fattat tag i nöten, att vråla af glädje. Under brodrens berättelse hade mästern Drosselmayer försigtigt skrapat bort förgyllningen med en pennknif, och på dess skal funnit namnet Krakatuk inristadt med kinesiska bokstäver.

Nu fans intet skäl att tvifla på nöten äkthet.

Huruledes mekanikern och astrologen, sedan de funnit nöten Krakatuk, äfven finna ynglingen, som skulle knäcka den.

Christian Elias Drosselmayer fick nu så brådt att meddela konungen denna goda nyhet, att han bums ville sätta sig på diligensen; men Christoffer Zacharias bad honom åtminstone vänta tills hans son komme igen, och mekanikern gaf så mycket hellre efter för denna begäran, som han icke sett sin brorson på hela femton åren, och han dessutom vid nogare eftersinnande påminte sig att denne, då mekanikern lemnade Nürnberg, ännu var en liten vacker pojke om tre och ett halft år, den han af hjertat älskade.

I detta ögonblick inkom en vacker yngling, om aderton eller nitton år, i Christoffer Zachariæ bod, och helsade denne, i det han kallade honom pappa.

Sedan Zacharias omfamnat honom, föreställde han honom för Elias, i det han sade till den unge mannen:

”Omfamna nu din farbror.”

Ynglingen tvekade, ty farbror Drosselmayer, med sin trasiga rock, sin kala hjässa och sitt plåster, såg inte särdeles tilldragande ut. Men när fadren såg denna tvekan, hvilken han fruktade kunna såra Elias, sköt han ynglingen i ryggen, så att denne, med eller mot sin vilja, störtade i mekanikerns armar.

Emellertid beskådade astrologen med så oafslätlig uppmärksamhet den unge mannen, hvilken förekom honom högst besyn-

nerlig, att denne måste begagna första bästa förevändning att komma ut, för att slippa detta beskådande.

Då bad astrologen Zacharias berätta några af sin sons egenheter, hvilket denne ock med faderlig utförlighet gjorde.

Unge Drosselmayer var verklig, såsom hans ansigte utvisade, mellan sjutton och aderton år. Från sina spädaste år hade han varit så nätt och fiffig tillika, att hans moder på skämt plägade kläda honom liksom leksakerna nere i boden, d. v. s. än som student, än som postiljon, än som ungrare, men alltid likväl i någon dräkt, hvartill stöflar behöfdes, ty som han hade de vackraste fötter, men temligen smala ben, så förskönade stöfveln foten och dolde bristen hos benet.

”Er son har således alltid burit stöflar?” sade astrologen till Zacharias.

Elias var en bild af öfverraskningen.

”Min son har alltid burit stöflar,” svarade leksakshandlaren, och fortfor:

”Vid tio års ålder skickade jag honom till institutet i Tübingen, der han blef till sitt adertonde år, utan att tillegna sig sina kamraters dåliga vanor, utan att dricka, utan att svärja och slåss. Den enda svaghet, jag vet honom hafva, är att han låter sina få skäggstrån växa, utan att låta barberarn komma åt sitt ansigte.“

”Er son,” frågade astrologen, ”har således aldrig varit rakad?”

Elias greps af än större förvåning.

”Aldrig!” svarade Zacharias.

”Hvad gjorde han under universitets-ferierna då?” fortfor astrologen.

”Hm,” svarade fadren, ”han stod i boden här, i sin nätta studentdräkt, och knäckte, af idel artighet, nötter åt alla flickor som kommo hit för att köpa leksaker, och hvilka derföre kallade honom nötknäppare.”

”Nötknäppare!” utropade mekanikern.

”Nötknäppare!” upprepade å sin sida astrologen.

Derefter sågo båda på hvarandra, under det Zacharias såg på dem.

”Kära herre,” sade astronomen till Zacharias, ”jag börjar tro att er lycka är gjord.”

Leksakshandlaren, som icke med likgiltighet afhört denna förutsägelse, ville hafva en närmare förklaring, men astrologen uppsköt dermed till följande morgon.

När mekanikern och astrologen kommit in i kammaren, störtade astrologen i sin väns famn, och utropade:

”Det är han! Vi ha honom!”

”Du tror det?” frågade Elias med ett uttryck i rösten, såsom om han tviflade, men gerna skulle låta öfvertyga sig.

”Sannerligen tror jag icke det; som det tyckes, innehar han alla nödiga egenskaper.”

”Låtom oss tänka efter.”

”Han har ständigt burit stöflar.”

”Det är sannt.”

”Han har aldrig varit rakad.”

”Det är också sannt.”

”Slutligen har han af artighet, eller snarare af naturlig kallelse, stått i sin fars bod och knäckt nötter åt flickor, hvilka kallat honom nötknäppare.”

”Också sannt.”

”Min kära vän, en lycka kommer inte allena. Om du ännu tviflar, vilja vi för öfrigt rådfråga stjernorna.”

De gingo upp i ett vindskontor; och sedan de ställt den unge mannens horoskop, sågo de, att en stor lycka väntade honom.

Denna profetia, hvilken bestyrkte alla astrologens förhoppningar, hade till följd att mekanikern öfvergick på hans sida.

”Och nu,” sade astrologen, ”få vi blott icke glömma två saker.”

”Hvilka då?” frågade Elias.

”Först och främst måste du i din brorsons nacke sätta en stark träklamp, hvilken så noga passar in med käkarne, att han derigenom kan fördubbla kraften hos dessa!”

”Ingenting är lättare,” svarade Elias, ”det är mekanikens A B C.”

”Det andra,” fortfor astrologen, ”består deruti, att vi vid ankomsten till residenset noga dölja att vi fört med oss den unge mannen, som kan knäcka nöten Krakatuk; ty konungen skall, som jag tror, bjuda så mycket större lön åt den som lyckas knäcka den, ju flere tänder afbitas och käkar gå ur led på de fåfänga försöken.”

”Min käre vän,” svarade mekanikern, ”du har ett ljust hufvud. Låtom oss nu krypa till kojs.“

Sedan de båda vännerna efter dessa ord lemnat vindskontoret, och åter begifvit sig ned i kammaren, lade de sig, drogo nattmössorna öfver öronen, och insomnade lugnt, för första gången på fjorton år och sju månader.

Tidigt andra morgonen begåfvo de sig till Zacharias, och meddelade honom sina planer. Som nu Zacharias icke var utan äregirighet och han i sin fadersstolthet smickrade sig med att hans son ovilkorligen måste vara den starkaste bitare i hela Tyskland, antog han med hänryckning deras plan, efter hvilken både nöten och nötknäpparen skulle utgå ur hans bod.

Kinkigare var det att komma öfverens med den unge mannen. Den der träklampen, som man ville anbringa i stället för hans prydliga hårpung, oroade honom företrädesvis. Emellertid förespeglade både astrologen, farbrodern och fadren honom så praktiga saker, att han slutligen gaf efter. Som nu Elias Drosselmayer ögonblickligen grep verket an, så var inrättningen snart i ordning och fastskrufvad vid den förhoppningsfulle unge mannens nacke.

För att stilla våra läsares billiga nyfikenhet, böra vi kanske tillägga att det sinnrika machineriet lyckades särdeles väl, och att vår skicklige mekanikus genast första dagen fick de mest lysande resultat på de hårdaste aprikos- och persikekärnor.

Sedan dessa försök voro gjorda, begåfvo sig genast astrologen, mekanikern och den unge Drosselmayer på väg till residenset. Zacharias hade väl också gerna följt med, men som någon ovilkorligen måste se efter boden, så uppoffrade sig den förträfflige fadren, och stannade kvar i Nürnberg.

Slut på historien om prinsessan Pirlipat och nöten Krakatuk.

Mekanikerns och astrologens första bestyr, sedan de ankommit till residenset, bestod i att aflemna unga Drosselmayer i värds-
huset, och anmäla i palatset, att de äntligen funnit nöten Krakatuk i Nürnberg, sedan de förgäfves sökt den i alla fem verldsdelarne.

Men enligt öfverenskommelse, sade de aldrig ett ord om honom som skulle knäcka den.

Glädjen i palatset var mäga stor. Konungen lät genast kalla sitt geheimeråd, hvilket hade sig uppdraget att vaka öfver mensklighetens tankar och omdömen och derföre hade sitt finger i alla landets tidningar, samt befallde honom att kasta in en offentlig artikel i statstidningen, för att sedan aftryckas af de andra tidningarne, med anmaning till alla, hvilka trodde sig ha nog starka tänder att kunna knäppa nöten Krakatuk, att ofördröjligen infinna sig i palatset, för att, efter väl förrättad knäppning, erhålla en offentlig belöning.

Det behöfs icke mer, än en sådan artikel, för att få reda på ett rikes alla käkar. Sökande infunno sig i sådan myckenhet, att man måste utnämna en kommission, med hoftandläkaren till ordförande, hvilken undersökte först om nötknäpparne verkligen hade sina två och trettio tänder, och sedan om dessa icke voro maskätna.

Till denna första undersökning, som räckte i åtta dagar, och icke hade annat resultat, än ett obestämdt antal lösryckta tänder och ur led vrickade käkar, hade tretusen femhundrafyra sökande blifvit insläppta.

Man måste besluta sig till ännu nya uppmaningar i alla in- och utländska tidningar. Konungen bjöd nu egaren till de käkar, hvilka kunde knäcka nöten Krakatuk, lifstidsbesittning af presidentstolen i landets akademi äfvensom gyllene-spindelorden. Någon lärdom behöfde de sökande för öfrigt icke.

Till andra undersökningen infunno sig femtusendefem sökande. Alla lärda samfund i Europa skickade sina ombud till denna viktiga kongress; men detta nya försök, som varade i fjorton dagar, hade tyvärr! ändå olyckligare följder, än det första. De lärda samfundens ombud ville ovilkorligen, för hederns skull, försöka knäcka nöten, men endast deras bästa tänder stannade i sticket.

Hvad nöten anbelangar, så visade dess skal icke ens skymten af spår efter de ansträngningar man gjort för att knäcka den.

Konungen var i förtviflan. Han beslöt att göra slag i saken. Som han icke hade någon afkomling på svärdssidan, lät han införa ett tredje tillkännagifvande, i alla in- och utländska

tidningar, att den som knäckte nöten Krakatuk, skulle få prinsessan Pirlipat till hustru och utnännas till konungens thronföljare. Det enda vilkor, som fästades härvid, var att de sökande ickeingo vara yngre, än sexton år, och icke äldre, än tjugufyra.

Tanken på en sådan belöning satte lif i hela Tyskland. Sökande infunno sig från alla vinklar och vrår i Europa, ja, de skulle komma från Asien, Afrika och Amerika, och till och med från den femte verldsdel, hvilken Christian Elias Drosselmayer och hans vän, astrologen, hade upptäckt, derest icke de som läste annonsen, betänkt att undersökningen måhända gått för sig, eller skulle göra det, kanske just när de läste tillkännagifvandet.

Nu trodde mekanikern och astrologen ögonblicket vara inne att komma fram med unga Drosselmayer, ty högre pris eller härligare belöning var det omöjligt för konungen att bjuda, än han nu utlofvat. Som de emellertid blindt förtröstade på en lycklig utgång, oaktadt en mängd furstliga, kungliga och kejsrerliga käkar denna gång erjudit sig att täfla, så begåfvo de sig icke förr till uppskrifningsbyrån, än just i samma ögonblick den skulle stängas, hvarföre namnet Nathaniel Drosselmayer blef det sista, eller 11,375:te på listan.

Denna gång gick det alldeles som de förra. Nathaniel Drosselmayers 11,374 medtäflare blefvo endast förderfvade i sina käkar och tänder, och på nittonde dagen af denna tredje undersökning, just som klockan slog tolf, eller precis på minuten då prinsessan fyllde sitt femtonde år, uppropades namnet Nathaniel Drosselmayer.

Den unge mannen steg fram, åtföljd af sina båda beskyddare, mekanikern och astrologen. Detta var första gången som desse så namnkunnige män återsågo prinsessan, sedan de lemnat hennes vagga; och sedan den tiden hade hon undergått stora förändringar, ehuru, vi måste frimodigt medgifva det, icke just till sin fördel. När de lemnade henne, såg hon bara ful ut, . . . nu var hon afskyvärd att åse.

Hennes kropp hade visserligen vuxit betydligt nog, men utan att få motsvarande tyngd. Också kunde ingen begripa huru dessa smala ben, dessa kraftlösa höfter, denna klana rygg förmådde uppehålla ett så ofantligt hufvud. Detta hufvud bestod af samma styfva hår, samma gröna ögon, samma ofantligt breda mun och

samma skäggiga käkar, vi förut beskrifvit; allt detta var blott femton år äldre.

Den stackars Nathaniel ryste ofrivilligt till, när han varseblef detta vidunder af fulhet, och frågade mekanikern och astrologen, om de med säkerhet visste att nöten Krakatuks kärna kunde återgifva prinsessan hennes skönhet; emedan han, om den icke gjorde det, väl ville våga försöket för ärans skull, då så många misslyckats, men att han skänkte efter giftermålet och det det samma åtföljande thronföljareskapet åt hvem som behagade. Det förstås af sig sjelft, att mekanikern och astrologen lugnade deras skyddsling, och försäkrade honom att Pirlipat ögonblickligen blefve den skönaste prinsessa på jorden, blott hon ätit upp kärnan.

Men om prinsessan Pirlipats anblick kommit den stackars Nathaniels hjerta att stelna af fasa, hvartill vi omöjligen kunna neka, så hade hans närvaro gjort ett alldeles motsatt intryck på thronföljarinnans känslofulla hjerta, hvarföre denna vid hans anblick utropade:

”Ack, om han kunde knäcka den!”

Derpå svarade prinsessans öfverguvernant:

”Jag tror mig böra göra Ers Höghet uppmärksam derpå, att en ung, skön prinsessa, som ni är, icke bör högt yttra sin tanke i en sådan sak.”

Ingen kunde heller vara mera egnad att förvrída hufvudet på alla prinsessor i världen, än Nathaniel. Han bar en liten polsk rock af violett sammet, med snören och förgyllda knappar, den farbrodern, skärskildt för detta högtidliga tillfälle, låtit göra honom; derjemte knäbyxor och de allrasomnättaste stöflar, hvilka voro så väl blankade, och sutto så spända, att man skulle trott dem vara målade på foten. Den olyckliga trästångpiskan, hvilken var fastskrufvad i hans nacke, var det enda, som i någon mån bortskämde det hela; men när farbror Drosselmayer prydde honom med denna förlängning, hade han inrättat den i form af en liten kappa, hvarföre den i nödfall kunde anses för ett slags tillgjord prydnad eller för ett nytt mode, hvilket Nathaniels skräddare vid detta högtidliga tillfälle sökt få infördt vid hofvet.

Derföre hviskade sinsemellan hvarenda af de närvarande damerna, när de sågo den vackre ynglingen inträda, alldeles det samma som prinsessan helt högt uttalat; också fans der ingen,

konungen och drottningen icke ens undantagna, som ej hjertligt önskade att Nathaniel segrande måtte bestå det prof han underkastat sig.

Unga Drosselmayer, å sin sida, framträdde med ett sjelfförtroende, som fördubblade det hopp, man satte till honom. När han hunnit fram till de kungligas plats, helsade han först konungen, drottningen och prinsessan Pirlipat samt derefter alla närvarande, hvarpå han af ceremonimästaren emottog nöten Krakatuk, den han helt nätt tog emellan pekfingret och tummen, och sålunda förde i munnen, gjorde derpå en sakta tryckning på träkappan, och ... knack! knack! ... knäckte skalet i flere bitar.

Genast derefter aflöste han helt behändigt den vidsittande bruna hinnan från kärnan, den han räckte åt prinsessan, i det han gjorde en lika pryddlig som ödmjuk bugning, hvarpå han tillslöt sina ögon och började gå baklänges. Prinsessan åt kärnan, och i samma ögonblick, o under! försvann det fula åkerspöket, för att lemna rum åt en flicka af himmelsk skönhet. Hennes ansigte syntes liksom virkad af siden, rödt som rosen och hvitt som liljan; hennes ögon voro af den klaraste himmelsblåa färg, och hennes svällande gyllne lockar föllo öfver de alabasterhvitaste skullror. Genast ljödo pukor och trumpeter med sådan häftighet, att örhinnorna voro nära att sprängas; och folkets glädjeskrän besvarade icke mindre kraftigt instrumenternas larm. Konungen, ministrarne, råderne och domarene hoppade alla omkring på ett ben, liksom då prinsessan Pirlipat föddes, och drottningen, som blifvit vanmäktig af glädje, måste öfversköljas med fem flaskor eau de cologne.

Att denna oreda ganska mycket störde den unge Nathaniel Drosselmayer, hvilken, såsom man torde påminna sig, också hade sju steg att gå baklänges för att uppfylla allan rättfärdighet, kan man lätt tänka sig. Han beherrskade sig emellertid med en kraft, hvilken ingaf det bästa hopp för framtiden, då han en gång skulle komma till regeringen, och han utsträckte just benet för att taga det sjunde steget, då plötsligen råttrottningen kom upp ur golfvet, och efter ett afskyvärdt pipande störtade emellan hans fötter, så att då den tillkommande kronprinsen just skulle åter nedsätta foten, stapplade han så häftigt emot fru Mauserinks rygg, att han var nära att falla öfver ända.

O, öde! I samma ögonblick förvandlades den vackre gossen på samma sätt, som prinsessan tillföre varit det: hans ben blefvo smala; hans dverglika kropp kunde knappast upprätthålla det ofantliga hufvudet; hans förr så vackra ögon blefvo nu gröna, stela och utstående, hans mun, slutligen, uttänjde sig ända till öronen, och hans vackra skäggbotten förvandlades till ett fint, hvitt ämne, hvilket längre fram igenkändes vara bomull.

Upphofvet till allt detta bestraffades emellertid just vid sjelfva utförandet af det elaka dådet. Fru Mauserink vältade på golvet i sitt blod; hennes ondska hade fått sin lön. Unge Drosselmayer hade klämt henne så hårdt med klacken, att tryckningen blef dödlig. Ändå skrek fru Mauserink midt under dödsqvalen: "Kratatuk, Krakatuk, du hårda nöt! dig har jag att tacka för dessa mina lidanden... Hi! hi! hi!... Men framtiden skall hämna mig; min son skall hämnas på dig, nötknäppare!... Hi! hi! hi!... Quiek!..."

Efter denna sista suck, ropade man öfverhofhattmakaren, hvilken tog fru Mauserink vid svansen och bar bort henne till hennes, redan för femton år och några månader sedan dödade, familjs graf.

Som ingen, utom mekanikern och astrologen, under allt detta bråk bekymrat sig om Nathaniel Drosselmayer, så befallde prinsessan, hvilken ännu var okunnig om den timade olyckan, att man skulle föra till henne den unge hjälten, ty hon längtade oakadt sin öfverguvernants straffpredikan att få tacka honom. Men knappt hade hon varnat den olycklige ynglingen, innan hon slog båda händerna för ögonen, glömde den tjenst han gjort henne och utbrast:

"Ut! ut! Ut med den fula nötknäpparen! Ut! ut!"

Genast tog öfverhofmarskalken den stackars Nathaniel i armen och körde honom utför trapporna.

Konungen, som blifvit högligen uppretad öfver att man vågat bjuda honom en nötknäppare till svärson, började gräla på astrologen och mekanikern, och i stället för de 2,000 rdr banko om året och hederstuben som han skulle gifva den förre, och i stället för diamantvärjan, den stora kungliga gyllene-spindelorden och den gula rocken, som han lofvat gifva den andre, förvisade han dem ur sitt rike, och beviljade dem endast fyra och tjugu timmar för att komma öfver gränsen.

Hans befallning måste åtlydas. Mekanikern, astrologen och unge Drosselmayer, som numera blifvit nötknäppare, lemnade hufvudstaden och begåfvo sig öfver gränsen. Men när natten inbrutit, rådfrågade de båda lärde ånyo stjernorna, i hvilka de läste att deras skyddsling, så vanskaplig han också var, likväl skulle bli prins och konung, derest han icke föredroge att förbli enskild man, hvilket emellertid stod i hans fria val så snart hans förvandling vore slut; och denna skulle försiggå, så fort han fört öfverbefälet i en slagtning, i hvilken han dödat den prins, som fru Mauserink, efter sina sju första söners frånfälle, födt till verlden med sju hufvuden, och nu vore konung öfver mössen; och slutligen om nötknäpparen, oaktadt sin fulhet, lyckades bli omtyckt af någon vacker dame.

Tills denna förutsägelse ginge i fullbordan, fick Nathaniel Drosselmayer, hvilken lemnat sin fader såsom dess ende son, nu återvända till dess bod såsom nötknäppare.

Det förstås af sig sjelft, att hans fader icke kände igen honom och att, när denne frågade sin bror, mekanikern, och dennes vän, astrologen, hvad det blifvit af hans älskade son, dessa båda berömda personer med den säkerhet, hvilken städse utmärker lärde män, svarade att konungen och drottningen icke velat skilja sig från prinsessans riddare, samt att den unge Nathaniel, öfverhopad af ärebetygelser, qvarblifvit vid hofvet.

Den olycklige nötknäpparen, som kände det pinsamma i sin belägenhet, yttrade icke ett ord, utan väntade blott på den lyckliga förändring, som i framtiden skulle föregå med honom. Vi måste emellertid tillstå att han, oaktadt sitt i öfrigt milda väsen, hade ett horn i sidan till farbrodern, hvilken bortförde honom just då han minst väntat det, lockade honom med sina vackra löften, och slutligen ändå var enda och verkliga orsaken till den olycka, som händt honom.

Nu mina vänner, han I läst historien om prinsessan Pirlipat och nöten Krakatuk, sådan gudfar Drosselmayer berättade den för lilla Marie; och nu insen I, hvarföre man om en svår sak säger:

”Det var en hård nöt att bita på.”

6. Farbrodern och brorsonen.

Om någon af mina unga läsare eller läsarinor någongång skurit sig på glas, och det har väl hänt både en och annan, så veta de också af erfarenheten att detta är högst oangenämt, derföre att det aldrig tycks vilja läkas. Marie måste sålunda tillbringa en hel vecka i sängen, ty hon svindlade vid minsta försök att lemna den. Slutligen blef hon dock alldeles frisk och rask, så att hon kunde springa omkring i kammaren.

Man vore orättvis emot vår hjeltinna, derest man tviflade att hennes första besök gällde glasskåpet. Detta hade nu fått ett annat utseende: den söndriga rutan hade blifvit ersatt af en ny, och bakom den andra rutan, som Gertrud på det sorgfälligaste gnidit blank, stodo sista julens träd, hus och dockor nylackerade och nyputsade. Men bland alla hennes lilla rikes skatter, och först af allt, såg Marie efter sin nötknäppare, hvilken leende blickade ned på henne ifrån öfre hyllan, der han visade henne sin nya och förträffliga tandrad. Medan hon nu glad betraktade sin älskling, föll henne åter in en tanke, som redan flere gånger tvingat sig på henne. Hon betänkte att allt, hvad gudfar Drosselmayer berättat, egentligen icke var någon saga, utan den verkliga historien om nötknäpparens strid med den saligen afidna rätt-drottningens son, den regerande rättkonungen; hon insåg nu att nötknäpparen icke kunde vara någon annan, än unga Drosselmayer från Nürnberg, gudfadrens vackra men förtrollade brorson, ty att Pirlipats faders, konungens hofmekanikus icke var någon annan, än medicinalrådet Drosselmayer, hade hon icke ett ögonblick betviflat, då hon af berättelsen hörde att äfven denne hade gul rock; och denna öfvertygelse hade blifvit ännu fastare, då hon hörde huru denne förlorat sitt hår genom ett solstyg och sitt öga genom ett pilskott, hvilka händelser förorsakat de sinnrika uppfinningarne af glasperuken och plåstret, om hvilka vi talade i början af denna historia.

”Men hvarför har inte din farbror skaffat dig hjälp, du stackars nötknäppare?” sade Marie för sig sjelf der hon stod framför skåpet och betraktade sin skyddsling, besinnande att upphäfvandet af den stackars ynglingens förtrollning och hans upphöjande till konung öfver dockornas rike berott af slagtingens utgång. Att dockorna gerna ville underkasta sig hans herravälde, det hade

Marie nogsam t funnit under slaget, då de, som hon påmint sig, visade honom samma lydnad, som soldater sin general. Gudfar Drosselmayers sorglöshet gjorde henne derföre så mycket mera ondt, som hon inom sig var öfvertygad att dessa dockor, hvilka hon i sin inbillning gaf lif och förmåga att röra sig, verkligen lefde och rörde sig.

Emellertid syntes henne nu, åtminstone vid första anblicken allt tyst och stilla i skåpet. Men i stället att öfvergifva sin inbillning, tillskref Marie detta endast rättkonungen. Hon tänkte sig så in häri, under det hon betraktade nötknäpparen, att hon snart började tala helt högt till honom, hvad hon först blott tänkte.

"Om ni emellertid icke är i stånd att röra er," fortfor hon, "och genom den förtrollning, som binder er, äfven är hindrad att säga mig det ringaste ord, så vet jag nog ändå, kära herr Drosselmayer, att ni fullkomligt förstår mig och tydligt inser mina goda afsigter med er, räkna alltså på mitt bistånd, om det kan gagna er. Var nu lugn så länge; jag skall bedja er farbror hjälpa er, och han är nog så skicklig, att han kan det, om han håller riktigt af er."

Oaktadt allt det välvilliga i detta tal, rörde nötknäpparen sig icke ur fläcken, men det förekom Marie som om en tyst suck trängt ut genom skåpets glasdörrar, hvilka på ett så underbart ljuft sätt började dallra, att Marie tydligt tyckte sig höra en mildt silfver klingande stämma säga: "Kära lilla Marie, min skyddsengel, jag skall bli din, min Marie." Vid dessa ord, hvilka hon på ett så underbart säft förnam, gick det liksom en kall svett öfver Marie; men hon kände sig på samma gång så innerligen väl till mods.

Under tiden hade det blifvit mörkt. Presidenten kom in med medicinalrådet Drosselmayer. Efter några ögonblick hade Gertrud lagat i ordning thebordet, kring hvilket hela familjen under skämtsamt prat slog sig ned. Marie hade hemtat sin lilla stol, och tigande satt sig ned vid gudfar Drosselmayers fötter. Ett ögonblick, när alla tegeo, slog hon sina blåa ögon upp mot medicinalrådet, blickade honom djupt in i ögat och sade:

"Jag vet nu, kära gudfar, att min nötknäppare är din brorson, den unge Drosselmayer från Nürnberg. Han har blifvit prins och konung öfver dockriket, såsom din vän, astrologen, förutsagt;

men du vet väl att han befinner sig i öppen vild fejd med rättkonungen. Hvarföre hjälpte du honom inte, kära gudfar, när du red som ugglan på kloekan, och hvarföre gör du inte nu något för att hjälpa honom?"

Efter dessa ord beskref Marie ännu en gång, under sin fars, mors och Gertruds skratt, hela den stora drabbningen, hvar till hon varit vittne. Blott Fritz och gudfar Drosselmayer skrattade icke.

"Hvarifrån," sade fadren, "kan flickan ha fått alla dessa tokerier ifrån?"

"Hon har mycket liflig inbillning," svarade hennes mor, "och i grunden är det blott drömmar och yrsel, som hon haft under febern.

"Och detta är så mycket säkrare," sade Fritz, "som hon berättar att mina röda hussarer grepo till flykten, hvilket icke kan vara sant, om de icke äro fega krukor, och då skulle de få med mig att göra."

Gudfar Drosselmayer, som log på ett besynnerligt sätt, tog Marie på sitt knä och sade vänligare än någonsin:

"Kära barn, du vet icke hvilken väg du beträder, om du så varmt antager dig nötknäpparen; det kommer att göra dig många sorger, om du fortfar att så här taga del i den arme förskjutnes öde, ty rättkonungen, som anser honom för sin moders mördare, skall på alla möjliga sätt förfölja honom. I alla fall kan jag icke rädda honom, förstår du? det kan blott du; var trogen och fast, så går allt bra."

Hvarken Marie eller någon annan begrep ett ord af detta gudfadrens tal, ja det föreföll till och med presidenten så underligt att han, utan att säga ett ord, fattade medicinalrådets hand och, sedan han känt honom på pulsen, sade:

"Det är bäst ni går till sängs, min vän; ni har stark feber."

7. Resan.

Under natten, som följde på det uppträde vi nyss beskrifvit, medan den i hela sin glans skimrande månen kastade en stråle genom rullgardinen till det rum, der Marie sof jemte sin mor,

väcktes den lilla flickan af ett buller, hvilket tycktes komma från ett af rummets hörn, och föreföll henne såsom blandadt med pip och qvikande.

"Ack," sade Marie, som i detta buller igenkände detsamma hon hört den märkvärdiga drabbningsnatten, "ack, mamma! nu komma mössen igen! Mamma! mamma!" Men hur mycket hon än ansträngde sig, stannade ljuden dock inom hennes mun. Hon försökte att fly, men kunde hvarken röra armar eller ben, utan var som fastspikad i sängen; och när hon riktade sin förskräckta blick mot hörnet af rummet, hvarifrån bullret kom, varnade hon åter råttkonungen, som höll på att arbeta sig igenom muren och framstack först ett, sedan två, så tre och slutligen alla sina sju hufvuden, af hvilka hvart och ett hade sin krona, genom det allt större och större hålet. Snart var han inne i rummet, och sedan han spatserat flere gånger rundtomkring golvet likt en segrare, som tager sin eröfring i besittning, hoppade han med ett skutt upp på bordet, som stod bredvid Mariés säng. Hit uppkommen, betraktade han henne med sina ögon, hvilka gnistrade likt diamanter, gnisslade med tänderna och sade: Hi! hi! hi! Du måste gifva mig dina pepparkakor och karameller, min lilla flicka, annars äter jag upp din vän, nötknäpparen!"

Sedan han uttalat denna hotelse, flydde han ut ur rummet genom samma hål, som han gjort för att inkomma.

Marie var så uppskrämd häröfver, att hon följande morgon uppvaknade helt blek och med af kallsvett fastklibbadt hår, och detta med så mycket större skäl som hon inte vågade berätta hvad som händt henne under natten, af fruktan att man skulle skratta deråt. Vål tjugo gånger hade hon på tungan, att berätta det för modren eller Fritz, men hon återhölls alltid af öfvertygelsen att hvarken den ene eller andre skulle tro henne. Det enda, hvarom hon kunde komma öfverens med sig sjelf, var att hon för sin nötknäppares räddning måste uppoffra sina pepparkakor och karameller, hvarföre hon om aftonen lade hela sitt förråd i den vägen vid skåpets fot.

Andra morgonen sade presidentskan: "Jag kan aldrig begripa hvarifrån vi på en gång blifvit så öfverlupna med råttor; det måste vara Mariés skuld," fortfor hon, i det hon förde den lilla flickan ut med sig i stora rummet, "de otäcka djuren hafva ju ätit upp

allt ditt namnam." Presidentskan misstog sig; hon borde hafva sagt "förderfvat," ty den snattaktige råttkonungen hade icke funnit pepparkakorna i sin smak, men ändå naggat dem så, att de måste kastas bort.

Då Marie emellertid vida föredrog russin och mandlar framför både karameller och pepparkakor, så grämde henne icke särdeles det offer råttkonungen fordrat, och som hon förmodade att han skulle nöja sig med detta, så glädde det henne in i själen att nötknäpparen blifvit räddad för så godt köp.

Tyvärr räckte denna glädje icke länge; följande natt vaknade hon åter vid ljudet af pip och qvikande.

Ack! det var åter råttkonungen, hvars ögon gnistrade ännu ohyggligare, än förra natten, och som med samma pipande stämma sade:

"Du måste gifva mig dina dockor af socker och biscuit, min lilla flicka, annars uppäter jag din vän, nötknäpparen."

Derpå sprang återigen råttkonungen bort, och försvann genom sitt hål.

Andra dagen gick Marie högst bedröfvad till sitt skåp, och kastade en sorglig blick på sina sockerdockor; och sannerligen någon sorg kunde ha mera skäl för sig, ty aldrig hade man sett aptitligare figurer, än Maries.

"Ack," sade hon, vändande sig till nötknäpparen, "hvad skulle jag inte göra för att rädda er, kära herr Drosselmayer! Men ni får sjelf medgifva att det offer, man nu fordrar, är ganska svårt."

Vid dessa ord fick nötknäpparen ett så bedröfligt utseende, att Marie, som endast tänkte sig råttkonungens munnar öppnade för att sluka honom, beslöt sig att äfven bringa honom detta offer, för att rädda den olycklige unge mannen. Denna afton ställde hon således sina socker- och biscuit-dockor vid foten af skåpet, liksom hon aftonen förut ditlade karamellerna och pepparkakorna; likväl kysste hon till afsked den ena efter den andra af sina sockerfår, sina sockerherdinnor och herdar, och gömde bakom alla de andra ett litet lindebarn med runda röda kinder, hvilket hon synnerligen älskade.

"Nu går det för långt," utropade andra morgonen presidentskan, "de otäcka råttorna måste ha byggt bon i glasskåpet, ty den stackars Maries dockor äro uppätna."

Vid denna underrättelse perlade stora tårar i flickans ögon, men nästan i samma ögonblick hade de lemnat rum för ett gladt leende, ty hon sade vid sig sjelf: "hvad betyda några får eller herdar och herdinnor, när nötknäpparen är räddad!"

"Men," sade Fritz, som med helt betänklig uppsyn åhört denna underhandling, "kommer du inte ihåg mamma, att bagarn har ett förträffligt grått legationsråd, som man kunde låta hemta, och som snart skulle göra slut, först på alla mössen, och efter dem på fru Mauserink sjelf och rättkonungen allra sist.

"Åh ja," svarade presidentskan, "men då ditt legationsråd komme att rusa upp på bord och kakelugnar, skulle han slå sönder alla mina koppar och glas."

"Det är inte farligt," sade Fritz; "bagarns legationsråd är för anständig gosse att begå sådana dumheter. Jag för min del skulle vilja kunna springa så lätt som han utåt takåsar och andra farliga ställen."

"Nej, hit i huset får ingen katt komma!" utropade presidentskan, hvilken icke kunde fördraga dessa djur.

"Men," sade presidenten, som inkommit, ditlockad af pratet, "af hvad Fritz andragit kunde något godt ändå komma, nämligen att i stället för kattor använda rättfällor."

"Det var ett präktigt påfund!" utropade Fritz. "Sådana har ju gudfar Drosselmayer uppfunnit!"

Alla skrattade; och som, efter noggrannaste undersökning, ändå ingen rättfälla fans i hela huset, så lät man hemta en sådan från gudfar Drosselmayer, satte in i den en bit stekt fläsk och ställde den der rättorna förliden natt husserat värst.

Marie lade sig således om aftonen med grundadt hopp att följande dag se rättkonungen fångad i fällan, dit hans begär efter läckerheter ovilkorligen måste föra honom. Men emot klockan elfva, just som hon insomnat som allra bäst, vaknade hon af något kallt och ludet, som trippade omkring öfver hennes armar och ansigte. I samma ögonblick hörde hon äfven det ohyggliga, välbekanta pipet. Den förskräckliga rättkonungen stod på hennes kudde, hans ögon sköto nu blodröda blixtar, och alla hans sju munnar gapade så förfärligt som om de samtligen velat sluka den stackars Marie.

"Jag skrattar åt det der huset," sade konungen öfver mös-

sen, "jag går inte ditin, och fläsket förför mig inte; jag låter inte fånga mig; jag bara skrattar åt det der! Men du måste gifva mig dina bilderböcker och din lilla sidenklädning, annars . . . tag dig till vara! . . . annars så slukar jag i ett tag din nötknäppare."

Man inser lätt att Marie, efter en sådan begäran, andra morgonen skulle vakna med tårar i ögonen och qual i hjertat. Också var det henne ingen nyhet, då modren sade att rättfällorna icke tjenat till något, utan att rättkonungen måste ha annat oråd. När fru presidentskan gick ut för att bestyra om frukosten, gick Marie ut i stora rummet, till glasskåpet, och sade snyftande:

"Ack, min gode, beskedlige herr Drosselmayer, när skall detta taga ett slut? Om jag ger konungen öfver mössen mina vackra bilderböcker att slita sönder, och min lilla vackra sidenklädning, som jag fick till julklapp, att gnaga på, så blir han ändå inte nöjd, utan vill sedan ha allt mer och mer, så att han slutligen kanske biter ihjel mig, sedan jag inte har något mer att gifva honom. Ack, hvad skall jag göra, stackars barn; säg, söta, goda herr Drosselmayer, hvad skall jag göra?"

Fast Marie på detta sätt gret och beklagade sig, märkte hon ändå att nötknäpparen hade en blodfläck på halsen. Från den dagen, då Marie fick veta att hennes skyddsling var leksakshandlaren son och medicinalrådets brorsson, hade hon upphört att bära honom på armarna och smeka och kyssa honom, och hennes blyghet gick till och med ända derhän, att hon icke ens vågat vidröra honom med en fingerspets. Men då hon nu såg att han var sårad, och fruktade att detta sår möjligtvis kunde vara farligt, tog hon honom helt varligt ut ur skåpet, och började aftorka blodfläckarna med sin halsduk. Men huru stor var icke hennes förvåning, då hon märkte att nötknäpparen började röra sig! Hon lade honom nu ögonblickligt upp på hyllan igen; men då började hans mun röra sig åt båda sidor, hvilket gjorde att den såg ändå större ut, och efter flere fåfånga försök lät han äntligen höra följande ord:

"Ack, min bästa mamsell Silfverborg, min förträffliga väninna, huru mycken tack är jag icke er skyldig! Uppoffra ni inte edra bilderböcker och er sidenklädning för mig; skaffa mig blott ett svärd, med en god klinga, och jag svarar för resten!"

Nötknäpparen ville säga ännu mera, men orden blefvo tydliga, rösten stockade sig; ögonen, hvilka ett ögonblick lifvats af ett djupt svärmod, blefvo nu åter orörliga och uttryckslösa. Marie var inte alls rädd, hon hoppade snarare i glädje, ty hon skattade sig lycklig att kunna rädda nötknäpparen, utan att behöfva uppoffra sina bilderböcker och sin sidenklädning. Det enda som oroade henne var, huru hon skulle finna det goda svärdet, som den unge mannen åstundade. I denna sin förlägenhet företog hon sig att upptäcka allt för Fritz, hvilken, såsom hon visste, var välvillig, nästan ända till öfverdrift. Hon förde honom således till glasskåpet, berättade för honom allt hvad hon visste om nötknäpparen och råttkonungen, samt slutade med en anhållan om hans biträde. Det enda af denna berättelse, som gjorde intryck på Fritz, var att få veta om hans hussarer verkligen visat sig fege under striden; också frågade han henne på samvete om detta var sannt, och som han visste att flickan icke brukade ljuga, så rusade han, efter hennes försäkran derom, till skåpet, der han för sina hussarer höll ett tal, som kom de flesta af dem att rodna af blygsel. Men detta var icke allt. För att straffa hela regementet i dess befälhafvares person, degraderade han alla officerare, den ena efter den andra, och förbjöd trumpetarene att på ett års tid blåsa hussarmarchen. Derefter vände han sig åter till Marie, och sade:

”Nötknäpparen synes mig vara en rask pojke, och jag tror att jag har hvad han önskar; som jag i går gaf en gammal uttjenad kyrassieröfverste afsked, med pension förstås, så behöfver han inte sin sabel mera, efter hvad jag kan förstå, och det är en duglig klinga.“ Nu var frågan blott att hitta reda på öfversten; man började söka och fann honom på tredje hyllan i skåpet i mörkaste vrån af ett litet värdshus, der han nu åt upp sin pension. Som Fritz förmodat, gjorde han ingen svårighet vid att aflemna sin sabel, hvilken numera blifvit honom onyttig, utan den hängdes genast på nötknäpparen.

Den rädsla, hvaraf Marie var intagen, hindrade henne följande natten från att sofva; också var hon ännu fullkomligt vaknen, när klockan slog sina tolf slag. Knappt hade sista slaget förklingat, förrän ett besynnerligt buller hördes från skåpet, och man förnam ett väldigt vapengny, alldeles som de vildaste döds-

fiender drabbat tillsamman. På en gång hördes den ena af de stridande utbrista sitt: quick!

”Råttkonungen!” utropade Marie, intagen på en gång af glädje och oro. På en stund hördes nu icke ett ljud, men strax derefter klappades sakt på dörren, och en späd stämma sade:

”Älskade mamsell Silfverborg, jag har en glad nyhet att förkunna er; öppna blott, jag ber er derom!”

Marie igenkände den unge Drosselmayers röst; hon kastade som hastigast på sig klädningen och öppnade dörren. Der stod nu nötknäpparen med den blodiga sabeln i den högra handen och ett ljus i den venstra. Så fort han blifvit varse Marie, böjde han ett knä och sade:

”Ni ensam har kunnat ingifva mig det ridderliga mod, jag nu ådagalagt. Ni har gifvit min arm kraft att kunna bekämpa den fräcke, som vågade hota er; den eländige råttkonungen ligger i sitt blod! Mademoiselle! täcktes ni emottaga segerns troféer af en riddare, som skall vara er tillgifven så länge han andas!” Efter dessa ord, tog nötknäpparen från sin venstra arm råttkonungens sju gyllene kronor, dem han uppträdt som armband, och bjöd dem åt Marie, som med glädje emottog dem. Dristigare genom denna välvilja, reste sig nu nötknäpparen och fortfor:

”Ack, hvilka underbara saker skulle jag icke kunna visa er, värdaste mamsell Silfverborg, nu sedan jag besegrat min fiende, om ni blott ville hafva godheten följa mig några få steg! Ack, gör det! Gör det, min värdaste mamsell! Jag bönfaller derom!”

Marie tvekade intet ögonblick att följa nötknäpparen, helst hon nogsamts insåg hvilka stora anspråk han hade på hennes tacksamhet, och hon dessutom var öfvertygad, att hans afsigter för ingen del kunde vara dåliga.

”Jag skall följa er, kära herr Drosselmayer,” sade hon, ”men det får inte vara långt, och resan får icke räcka länge, ty jag har ännu inte sofvit nog.”

”Låtom oss då,” sade nötknäpparen, ”taga kortaste vägen, ehuru den är den besvärligaste.” Och vid dessa ord gick han förut, och Marie följde efter.

8. Dockornas rike.

Inom kort anlände båda till ett gammalt, ofantligt stort skåp, hvilket stod i en korridor, och begagnades till klädsåp. Här stannade nötknäpparen, och till sin stora förvåning märkte Marie att de vanligen tillslutna dörrarna nu stodo på vid gavel, så att hon tydligt märkte sin fars räfskinnspejs, hvilken hängde framför de andra kläderna. Nötknäpparen klättrade nu helt behändigt upp på pelsens snören, ända upp till dess krage, öfver hvilken en stor russinviska hängde, och framtog derifrån en liten trappa af cederträ, den han ställde så att dess nedre del vidrörde golvet, men den öfre förlorade sig i pelsens ärmar.

”Nu, min värda demoiselle,” sade nötknäpparen, ”torde ni ha godheten räcka mig er hand, och stiga upp hit.” Marie lydde, och knappt hade hon tittat genom ärmen, förrän hon upptäckte ett bländande ljussken, och i en hast befann sig på en doftande äng, hvilken glindrade till den grad, att man kunnat tro den bestå af idel diamanter.

”Kors i alla dar!” utropade Marie alldeles förbländad, ”hvar äro vi nu, kära herr Drosselmayer?”

”Vi äro på bröstsockerslätten, mademoiselle, men vi skola icke uppehålla oss vid den, utan kanske genast begifva oss igenom denna dörr.”

Då först märkte Marie, vid det hon uppslog ögonen, en beundransvärd dörr, genom hvilken man utgick ifrån ängen. Den syntes vara sammanfogad af röd, hvit och brun marmor; men då Marie kom ut, märkte hon att hela denna dörr endast bestod af syltade fikon, brända mandlar och små russin, hvarför dörren också, som nötknäpparen sade, kallades mandeldörren.

Denna dörr förde till ett stort galleri, hvilket uppbars af bröstsockerpelare, och på hvilket sex rödklädda markattor uppförde en, om icke just välklingande, dock ganska ovanlig musik. Marie hade så brådt att hon icke ens märkte det hon gick på ett golf af makaroni, hvilket hon helt enkelt trodde vara marmor. Slutligen uppnådde hon ändan af galleriet, och knappt var hon i fria luften, förrän hon kände sig omgifven af de härligaste vällukter, hvilka utgingo från den lilla skog, som nu öppnades för henne. I denna skog, som skulle varit korpsvart, förutan den mängd ljus, hvaraf den upplystes, såg man nu helt tyd-

ligt den massa af guld- och silfverfrukter, hvaraf de med granna band och blomsterbuketter prydda grenarne svigtade.

"Ack, goda herr Drösselmayer," sade Marie, "hvad är det här för ett ställe?"

"Vi äro i julskogen, mademoiselle," sade nötknäpparen. "Det är härifrån man hemtar alla julgranar, hvarpå julklapparne hänga."

"Ack," fortfor Marie, "kunde vi inte stanna här en stund? Här är så vackert och luktar så skönt."

Nötknäpparen klappade i händerna, och flere herdar och herdinnor, jägare och jägarinnor, hvilka alla voro så hvita som finaste socker, kommo nu ut ur skogen. De buro en präktig länstol af chokolad, på hvilken de helt artigt inbjödo Marie att taga plats. Knappt hade hon emellertid satt sig ned, förrän jägarne och jägarinnorna, herdarne och herdinnorna, liksom på operan, började utföra en den lilla täckaste balett, beledsagad af valdhorn, dem jägarne så ifrigt blåste, att de blefvo röda i synen som kokta kräftor. När dansen var slut, försvunno alla i buskarne.

"Ursäkta, värdaste mamsell Silfverborg," sade nötknäpparen, i det han bjöd Marie handen, "ursäkta att jag bjudit er på en så skral balett, men dessa lättingar kunna aldrig utföra annat än en och samma dans, hvilken de väl dansat sina hundra gånger förut. Jägarne blåste i sina horn som dagtjufvar, men jag kan försäkra er att de skola få med mig att göra. Låtom oss nu emellertid fortsätta vår färd, om ni behagar."

"Jag, för min del, tycker att allt var bra," sade Marie, i det hon hörsammade nötknäpparens uppmaning, "och ni förefaller mig något orättvis emot våra stackars dansare, min kära herr Drösselmayer."

Nötknäpparen gjorde en knyck på nacken, som ungefärligen skulle betyda: "Vi skola se till . . . Ert förord skall komma dem till godo." Derefter fortsatte de vägen, och kommo till stranden af en flod, hvilken tycktes utandas alla de vällukter, hvaraf luften var uppfylld.

"Detta," sade nötknäpparen, utan att afvakta Maries fråga, "är Apelsinfloden." Det är den minsta i hela landet, ty med undantag af sin angenäma lukt, kan den icke på långt när jämföras hvarken med Limonadfloden, hvilken har sitt utlöpp i Södra Ocea-

nen, eller med Punsch-hafvet, som utfaller i Nordsjön, eller med Bischoffsjön, eller Mandelmjökshafvet.”

Icke långt härifrån låg en liten by, i hvilken husen, kyrkan, prestgården, korteligen allt var brunt; endast taken voro förgyllda, och murarna glänste af inlagda små röda, blå och hvita konfektbitar.

”Detta är Karamellbyn,” upplyste nötknäpparen, ”det är en ganska angenäm ort, som ni ser, belägen vid Honungsbäcken. Invånarne se temligen hyggliga ut, men äro nästan ständigt vid dåligt lynne, derföre att de oupphörligt ha tandvärk. Men,” fortfor nötknäpparen, ”låtom oss icke uppehålla tiden med att besöka rikets alla småstäder och byar. Nej, till hufvudstaden!”

Nötknäpparen, som hela tiden hållit Marie i handen, fortsatte således vägen, men raskare än förut, ty Marie, som var ytterst nyfiken, nästan flög framåt. Efter en stund utbreddes liksom ett rosendoft genom hela luften, och alla föremål antogo rosenfärg. Marie märkte snart att både lukten och skimret härörde från en rosessensflod, hvilken under den ljufligaste musik rullade sina små vågor framåt. Silversvanor med gyllene halsband gledo långsamt framåt på det doftande vattnet, sjungande för hvarandra de älskligaste sånger, vid hvilkas härliga väljud diamantfiskar hoppade af glädje.

”Ack! det är den präktiga floden,” utropade Marie, ”som gudfar Drosselmayer ville gifva mig till julklapp, och jag är den lilla flickan, som smekte svanorna.”

9. Hufvudstaden.

Nötknäpparen klappade ännu en gång i händerna; och rosenfloden rullade synbart häftigare, och ur dess vågor framkom en snäckvagn, fullsatt med de dyrbaraste stenar och dragen af gyllene delfiner. Tolf små vackra morer med mössor af guldskiffjäll, och kläder af kolibrifjädrar sprungo nu ned till stranden och buro först Marie och sedan nötknäpparen helt försigtigt ned till vagnen, som derefter började röra sig på vattnet.

Det var vackert, det måste man tillstå, att se Marie framglida utåt rosenessencevågorna på sin snäckvagn, kringdoftad af väl lukter, och dragen af sina gyllene delfiner, hvilka med högt

upplyftade hufvuden, utsprutade glänsande, rosenröda, likt ett regnbågsfärgadt regn nedfallande, strålar. För att riktigt fröjda alla sinnen, uppspeltes slutligen en ljuvlig melodi och fina silfverrena stämmor sjöngo:

Hvems är den båten väl af klara guld,
 Som, perlesmyckad, sig i vågen speglar?
 Är det en vänlig fé, en drottning huld,
 Som fram der öfver rosenfloden seglar?
 O, svaren granna foglar, som i skyn
 Likt flygande små blommor glimmen!
 I muntre fiskar uti vattnets bryn,
 I snälla svanor, som kring stäfven simmen!
 O, sägen! hvem är väl den hulda féen,
 Som nalkas der i klara månens sken?

Härunder skakade de tolf små morerna, hvilka hoppat upp bakpå snäckvagnen, takten med sina små, med klockor behängda tamburiner, hvilka de räckte fram öfver Marie, under det denna leende speglade sig i hvarje våg som drog förbi.

Sålunda kom hon snart öfver rosenfloden, och nalkades motsatta stranden. När hon var ungefär en årlängd derifrån, hoppade de tolf morerne dels i vattnet, dels upp på stranden, bildande en kedja och buro Marie och nötknäpparen i land på en matta af godrån, fullsatt med krusmyntkarameller.

Ännu återstod att genomgå en skog, måhända ännu underbarare än julgransskogen; så förskräckligt granna voro träden här. Men synnerligast märkliga voro de på grenarne öfverfullt hängande frukterna, icke blott för sina sällsamma färger och nästan oförnuftiga genomskinlighet, några nämligen gula som topaser, andra röda som rubiner, men mest för deras ovanliga lukt.

”Vi äro i konfektskogen,” sade nötknäpparen, ”och på andra sidan om den ligger hufvudstaden.”

Och Marie böjde verkligen tillbaka de sista grenarne, och stannade helt häpen vid åsynen af storleken, prakten och egenomligheten i den på en blomsteräng liggande staden. Murarne och tornen icke allenast strålade i de grannaste färger, utan voro till form och byggnadssätt så utomordentliga, att mot-

stycke dertill omöjligt finnes på jorden. Hvad vallar och stadsportar vidkommer, så voro de byggda af glacerade frukter, hvilka strålade dubbelt så präktigt i den uppgående solens sken genom det kristalliserade socker, hvarmed de voro öfverdragna. Vid hufvudporten, och det var just genom den de intågade, skyldrade silfversoldater gevär för dem; och en helt liten karl, klädd i nattrock af guldbrokad, störtade i nötknäpparens famn, utbristande:

”Ack, min prins, är ni äntligen här! Välkommen till Konfektenborg.”

Marie förvånades något öfver den ståtliga titel, man gaf hennes nötknäppare, men hennes förvåning afledes snart genom ett buller, förorsakadt af en ofantlig mängd pratande röster, hvilket gaf henne anledning fråga nötknäpparen om man gjorde uppror eller gäfvade någon fest i dockrikets hufvudstad.

”Ingendera delen, kära mamsell Silfverborg,” svarade nötknäpparen, ”men Konfektenborg är en munter och folkrik stad, som alla dagar gör stort väsen af sig på jorden, hvilket ni sjelf kan se. Låt om oss blott gå vidare; det är allt hvad jag vågar begära.”

Marie, lika mycket uppmanad dertill af sin egen nyfikenhet, som af denna artiga anhållan, påskyndade sina steg och befann sig snart på stora torget, hvilket erbjöd den präktigaste anblick, man kan tänka. Alla hus deromkring voro af genombrutet socker och försedda med ståtliga balkonger. Midt på torget reste sig i form af en obelisk, en ofantlig pastej, ifrån hvars midt fyra springkällor af lemonad, mandelmjök, bischoff och hallonsaft framströmmade. Bassängerna voro fyllda med en så rar crème, att flere personer helt obesväradt åto deraf. Men hvad som ändå var bäst af allt var det lilla folket, som skrattande, sjungande och pratande, än hoppade i glädje, än spatserade arm i arm; det var detta som väckt Maries uppmärksamhet. Utom hufvudstadens egna invånare, funnos der folk från alla länder: turkar, armenianer, judar, greker, tyrolare, officerare, soldater, prester, munkar, fårherdar och polichineller, korteligen alla slags folk, konstmakare och lindansare, som finnas i verlden.

Vid ingången till en af de gator, som ledde till torget, var larmet ännu vildare, och folket vek åt sidan, för att lemna plats för ett tåg. Det var stora mogul, hvilken lät bära sig i en palanquin, åtföljd af nittiotre de förnämsta i sitt rike, förutom sjuhundra-

de slafvar. Men just i samma ögonblick kom händelsevis storsultan ridande på gatan bredvid, åtföljd af trehundra janitscharer. De båda furstarne hade alltid varit medtäflare, och till följd deraf fiender, hvaraf återigen följde att deras ledsagare sällan möttes, utan att drabba tillsammans. Annat var det nu, som man lätt kan förstå, när dessa både höge män personligen möttes; först uppstod en förvirring, hvarur landets invånare sökte draga sig så godt de kunde; men snart hördes vilda, förtviflade skrän: en trädgårdsmästare, som sprang sin väg, hade med sin spade knuffat hufvudet af en högt ansedd bramin, och sultanen sjelf hade ridit omkull en hansvurst, som kommit emellan hästens ben. Oväsendet och oredan hade nått sin höjd, då mannen med guldbrokad-nattrocken, hvilken vid stadsporten helsat nötknäpparen som prins, med ett skutt hoppade upp på pastejen, och efter att hafva tre gånger ringt med en klocka, tre gånger utropade:

”Conditor! Conditor! Conditor!”

Genast tystnade larmet, de båda fiendtliga tågen åtskildes, man borstade af sultanen, som blifvit betäckt af dam, satte åter hufvudet på braminen, med anmodan att icke nysa på tre dagar, ty annars kunde det lossna igen; och sedan derefter allt åter var lugnt, vidtog samma oskyldiga munterhet som förut, och man drack åter sin lemonad och mandelmjök ur springkällorna samt åt crème, skedtals, ur bassängerna.

”Men, kära herr Drosselmayer,” sade Marie, ”hvad är orsaken till det välde, som dessa tre ord utöfva på de små varelserna?”

”Jag måste underrätta er, mademoiselle,” svarade nötknäpparen, ”att folket i Konfektenborg af erfarenhet tror på själavandringen och är underkastadt det högre inflytandet af en grundsats, som heter Conditor, hvilken efter godtfinnande, och i det han utsätter det för en längre eller kortare kokning, gifver det den skapnad han behagar. Som nu hvar och en anser sin skapnad för den bästa, så faller det ingen in att sjelf ändra densamma, och detta är orsaken till den fruktansvärda magt detta ord åstadkommer på Konfektenborgarne; som ni sjelf sett, var detta enda ord tillräckligt att stilla det vilda tumultet. Hvar och en glömmer genast sina inslagna reffben, sina kulor i hufvudet samt kommer till sig sjelf, och säger: ”Min Gud, hvad är människan och hvad blir det af henne!”

Under sådana samtal, hade man anländt till ett palats, som utbredde ett rosenskimmer, och som var prydt med hundrade små sirliga torn. Murarne voro betäckta med buketter af narcisser, tulpaner, jasminer och törnrosor, hvilkas granna färger förhöjde den skära grunden, ur hvilken de framträdde. Den stora kupolen i midten var öfversådd med tusentals guld- och silfverstjerner.

"Ack!" utropade Marie, hvad är detta för en byggnad?"

"Det är Krokanpalatset," svarade nötknäpparen, "det vill säga en af de märkvärdigaste byggnader i dockrikets hufvudstad."

Ehuru Marie nu var försjunken i beundransfulla betraktelser, märkte hon dock att taket på ett af de stora tornen felade, och att pepparkakskarlar stodo på en murarställning, sysselsatte med att laga det. Hon ämnade just fråga nötknäpparen huru denna olycka skett, då han förekom henne, sägande:

"För helt kort tid sedan hotades detta palats med nästan total förstöring. Jätten Läckergom bet helt sakta i detta torn, och hade just börjat med den der kupolen, då Konfektenborgarne som tribut gåfvo honom en hel stadsdel och en stor del af konfektskogen, hvarföre han aflägsnade sig, utan att hafva åstadkommit större skada, än den ni här ser."

I detta ögonblick hördes en stilla, ljuflig musik. Palatsets portar öppnades af sig sjelfva, och derifrån utkommo tolf små pager, hvilka buro välluktande grässtrån, antände såsom facklor; deras hufvuden bestodo af en perla; sex af dem hade en kropp af rubiner, de andra sex af smaragder, och dertill trippade de på två små ben af högst konstrikt cicileradt guld.

Dessa efterföljdes af fyra damer, ungefär så stora som Klara, Maries nya docka, men så grannt klädda och så rikt smyckade, att hon ovilkorligen ansåg dem för Konfektenborgs kungliga prinsessor. När dessa varseblefvo nötknäpparen, föllo de honom alla fyra med den största hjertlighet om halsen, och ropade som med en mun:

"Ack, min prins! Min förträffliga prins! Ack, min bror! Min förträffliga bror!"

Nötknäpparen syntes mycket rörd; han torkade bort de ur hans ögon ymnigt flytande tårarne, fattade Marie vid handen, och utbrast pathetiskt, i det han vände sig till de fyra prinsessorna:

”Här, mina kära systrar, får jag föreställa för er mamsell Silfverborg; hon är dotter af presidenten i Nürnberg, herr Silfverborg, en ganska ansedd man i den stad han bebor. Hon har råddat mitt lif, ty om icke hon, i det ögonblick då jag förlorat slagtingen, kastat sin sko efter råttkonungen, och om hon icke sedermera haft den godheten att låna mig den af hennes bror afskedade och pensionerade öfverstens sabel, skulle jag nu legat i grafven eller, hvad som varit ännu sämre, varit uppäten af råttkonungen. Ack, kära mamsell Silfverborg!” utropade nötknäpparen med en hänryckning, den han fåfängt sökte beherska, ”Pirlipat, prinsessan Pirlipat, var, så konungadotter hon än var, icke värdig att upplösa edra kängremmar.

”Nej, nej visst icke!” upprepade de fyra prinsessorna på en gång. Och de omfamnade Marie, utropande: ”Ack, vår dyra och högtälskade prins och broders befrierska! Ack, förträffliga mamsell Silfverborg!”

Och under dessa utrop, hvilka deras af glädje svällande hjertan icke förmådde återhålla, förde de fyra prinsessorna Marie och nötknäpparen in i palatset, bjödo dem att sitta ner på en liten kanapé af cederträ med guldbroderadt öfverdrag, och sade att de sjelfva ville tillaga måltiden. De hemtade till den ändan en mängd små fat af finaste japanska porslin, skedar, knifvar, gafflar, kastruller och andra köksredskap, allt af renaste guld och silfver; dertill de skönaste frukter och kostligare konfektyrer, än Marie hittills någonsin kunnat drömma om, och började häraf tillreda rätter, hvaraf Marie insåg att prinsessorna i Konfektenborg voro förträffliga kökspigor. Som nu Marie också förstod sig utmärkt väl på sådana saker, så önskade hon att få taga verksam del i hvad som föregick, hvarpå den vackraste af nötknäpparens fyra systrar genast, liksom hon gissat denna hennes önskan, räckte henne en gyllene mortel, sägande:

”Kära min broders befrierska, var så god och stöt det här bröstsockret!”

Marie efterkom genast denna uppmaning, och under det hon så vackert stötte i morteln att den allra ljufligaste musik uppstod deraf, berättade nötknäpparen helt utförligt alla sina äfventyr; men märkvärdigt nog förekom det Marie som om både unge Droselmayers ord och mortelns musik blefvo allt oredigare; snart såg

hon sig kringväfvad af en dimma, hvilken åter inom kort förvandlades till ett silfvermoln, hvilket allt mer och mer tjocknade så att det slutligen alldeles bortskymde både nötknäpparen och hans fyra systrar. Derefter förnam hon sällsamma sånger, liknande dem hon hört på rosenessencefloden, tillika med ett tilltagande brus liksom af vågor, och snart förekom det henne som om hon sjelf gungade i vågorna. Hon kände att hon kom allt högre upp, tills hon slutligen . . . prrrr puff! . . . störtade ned från en omätlig höjd.

10. Slutet.

Man faller icke några tusende alnar, utan att vakna. Också Marie vaknade, liggande i sin lilla säng. Det var ljusan dag, och hennes mor satt bredvid henne, sägande; "är det möjligt att vara så lat som du? Vakna en gång upp, ock kläd på dig fort, ty frukosten väntar."

"Ack, söta mamma," sade Marie, i det hon förundrad uppslog sina stora ögon, "hvart förde unga Drosselmayer mig i natt, och hvilka underbara saker har han icke visat mig!"

Derpå berättade Marie, hvad vi läst, och när hon slutat, sade modren:

"Du har drömt både långt och skönt, min lilla flicka, men nu, sedan du är vaken, måste du glömma det der, och äta din frukost."

Men under det Marie klädde sig, förblef hon dervid att det icke var någon dröm, utan att hon verkligen sett allt. Då gick modren till skåpet, framtog nötknäpparen som efter vanligheten låg på tredje hyllan, gaf den åt Marie och sade:

"Huru kan du inbilla dig att denna figur, som är gjord af trä och tyglappar, kan lefva, röra sig och hafva förstånd?"

"Kära mamma," svarade den lilla flickan otålig, "jag vet mycket väl att nötknäpparen icke är någon annan än unga herr Drosselmayer, gudfars brorson."

Då förnam Marie ett högljudt skratt bakom sig.

Det var presidenten, Fritz och Gertrud, hvilka skrattade af hjertans grund.

"Gör du också gyckel af min nötknäppare, pappa? Och ändå

talte han så artigt om dig, när vi kommo in i Krokanpalatset, der han föreställde mig för sina systrar, prinsessorna.”

Skrattet tilltog nu så förtvifladt, att Marie insåg det hon måste lemna något bevis på sanningen af sin utsago, derest hon icke skulle bli ansedd för alldeles bortblandad. Hon gick därför in i nästa rum, tog der ett litet skrin, i hvilket hon lagt råttkonungens sju kronor, och sade:

”Se der, kära mamma, har jag ännu råttkonungens sju kronor, dem nötknäpparen gaf mig i natt till tecken af sin seger.”

Full af förundran tog presidentskan och betraktade dessa små kronor, hvilka voro arbetade af någon glänsande, obekant metall, men med den finhet, att menskliga händer omöjligen varit i stånd att verkställa det. Presidenten sjelf kunde icke upphöra att betrakta dem, och han höll dem för så kostbara att han icke ville anförtro Fritz en enda, så mycket denne ock sträckte sig på få och bad derom.

Presidenten och presidentskan blefvo nu enträgna att få veta hvarifrån Marie fått dessa små kronor; men hon kunde icke gå ifrån hvad hon sagt, och då fadren, otålig öfver hvad han trodde vara egensinne, kallade henne en lögnerska, började hon bitterligen gråta, utropande:

”Hvad skall jag då kunna säga eder?”

I detta ögonblick öppnades dörren, och medicinalrådet inträdde, utropande:

”Hvad är här på färde? Hvad har min guddotter gjort, efter hon gråter och snyftar på det der sättet? Hur är det? Nå?”

Presidenten berättade honom hela förhållandet, och visade derefter de sju kronorna, hvilka han knappt sett, förrän han började skratta, sägande:

”Ha! ha! ha! Det var roligt; det är ju samma sju kronor jag för några år sedan bar vid min urkedja, och hvilka jag skänkte min guddotter på hennes andra födelsedag. Kommer ni inte ihåg det, kära president?”

Men huru mycket presidenten och presidentskan än tänkte efter, kunde de icke påminna sig detta. Dock antogo deras ansigten efter denna underrättelse åter samma godmodiga utseende som förr, och när Marie såg detta, hoppade hon upp i famnen på medicinalrådet, sägande:

”Du vet nog ändå hur det är, gudfar; tillstå derföre att nötknäpparen är din brorson, och att det är han som gifvit mig de sju kronorna.”

Men gudfar Drosselmayer syntes taga detta mycket illa; hans panna drog sig i djupa veck, och hans ansigte förmörkades så, att presidenten ropade Marie, tog henne emellan sina knän, och sade:

”Hör nu på mitt barn, ty jag talar allvarsamt med dig: gör mig en gång för alla den glädjen att slå bort alla dessa tokerier, ty om du ännu en gång kommer fram med, att din afskyvärdt fula nötknäppare är vår vän, medicinalrådets, brorsson, så kastar jag inte allenast din herr nötknäppare, utan hvarenda docka, Klara icke ens undantagen, ut genom fönstret; det säger jag dig, och dermed punkt.“ Den arma Marie vågade således aldrig mera yttra en stafvelse om alla de härliga saker, hvaraf hennes inbillning hvimlade; mina unga läsare, och synnerligen mina unga läsarinor skola inse att man icke så lätt glömmer, derest man blott en enda gång gjort en resa i ett så förföriskt land som dockriket, och, om äfven på aldrig så liten stund, sett en så aptitlig stad som Konfektenborg. Hon försökte derföre att få samtala derom med sin bror; men denne hade förlorat hela sitt förtroende till Marie från samma stund, hon vågat påstå att hans hussarer gripit till flykten; och som han, efter fadrens försäkran, var öfvertygad att alltsammans var bara inbillning, så återgaf han sina officerare deras rang, och tillät trumpetarne ånyo att blåsa hussarmarchen, hvilket allt likväl icke hindrade Marie att ändå ha sin tro för sig om deras mod.

Marie vågade således icke mer tala om sina äfventyr; men minnet af dockriket omsväfvade henne ständigt, och när hon lät sin hågkomst stanna dervid, såg hon allt lika tydligt som om hon ännu befunne sig i julgranskogen, eller på rosenessencefloden, eller i staden Konfektenborg, så att hon nu, i stället att som förr leka med sina leksaker, satt der orörlig, blott sysselsatt med sina tankar, och alla kallade henne den lilla drömmerskan.

Men en dag, när medicinalrådet lagt sin glasperuk på golvet, stuckit tungan i mungipan, uppvikt de långa ärmarna på sin gula rock, och med ett långt, spetsigt verktyg satt och petade i ett ur, som kommit i oordning, försjönk Marie, hvilken efter van-

ligheten satt och betraktade sin nötknäppare i glasskåpet, så helt och hållet i sina drömmier, att hon rakt glömde det hon icke var ensam med gudfar Drosselmayer, utan att modren också var närvarande, och utbrast ofrivilligt:

”Ack, kära herr Drosselmayer, om ni icke vore en liten trägubbe, såsom min far påstår, om ni verkligen lefde, så skulle inte jag göra som prinsessan Pirlipat, jag skulle inte öfvergifva er, om ni blifvit ful för att gagna mig, ty jag, jag älskar er verkligen! Ack!”

Men knappt hade hon utandats denna sista suck, förrän ett så rysligt buller uppstod i kammaren, att hon vanmäktig föll i golvet.

När hon åter kom till sans, satt hon på armen hos sin mor, som sade:

”Hur är det möjligt att stora flickan, som du är, kan vara så komlig och falla i golvet just i samma ögonblick som herr Drosselmayers brorsson, hvilken nu slutat sina resor, kom hit till Nürnberg? Torka nu bort tårarne, och var snäll.”

Marie torkade sina ögon, och när hon riktade dem emot dörren, som i detta ögonblick öppnades, varnade hon medicinalrådet i sin gula rock, med glasperuken på hufvudet och hatten under armen, som småleende förde vid handen en helt liten, men väl växt och vacker yngling. Denne unge man var klädd i en präktig, guldstickad röd sammetsrock, hvita silkesstrumpor och lackerade skor. Han bar vidare i knapphålet en grann blombukett, var bränd och pudrad i håret, men bar på ryggen en högst omsorgsfullt flätad stångpiska. Utomdess tycktes den lilla värjan, han hade vid sidan, vara gjord af idel diamanter, och hatten, hvilken han bar under armen, af finaste siden.

Denne ynglings älskvärda sätt att vara visade sig genast, ty knappt var han inkommen, förrän han vid Maries fötter nedlade en mängd präktiga leksaker, men hufvudsakligast de präktigaste pepparkakor och de förträffligaste karameller, hon i sitt lif smakat, med undantag likväl af dem som vankades i dockriket. Åt Fritz medförde medicinalrådets brorsson en värja af finaste stål, liksom han redan på förhand gissat dennes fallenhet för krigsståndet. Detta var ändå icke allt. Sedan desserten var framsatt vid bordet, knäckte den älskvärde ynglingen nötter åt hela sällskapet;

de hårdaste måste inom en sekund gifva vika för hans skarpa tänder; med högra handen lade han nöten mellan tänderna, med den venstra drog han i stångpiskan, och knack! . . . var nöten i bitar.

Marie hade blifvit helt rödblommig af förlägenhet vid anblicken af den lille vackra ynglingen, men rodnaden steg ända ut i örsnibbarne, när han efter maten anhöll att hon ville göra honom sällskap in i kammaren med glasskåpet.

”Gå, gå, barn, och roen er med hvarandra,” sade gudfadren; ”jag behöfver inte följa med, ty alla uren gå nu bra.“

Det unga herrskapet gick nu in i kammaren; men knappt var unge Drosselmayer ensam med Marie, förrän han störtade på knä utbristande:

”Ack, min förträffliga mamsell Silfverborg, ni ser här för edra fötter samma lycklige Drosselmayer, hvars lif ni sjelf räddat. Ni hade dessutom den godheten att säga, det ni icke, i likhet med den fåfänga prinsessan Pirlipat, skulle förskjutit mig, om min fulhet tillkommit i er tjänst. Som nu råttrottningens förtrollning skulle förlora hela sin magt samma dag, som jag, oakadt min fulhet, lyckades vinna en ung vacker flickas hela kärlek, så upphörde jag i samma ögonblick att vara nötknäppare, samt återfick min förra skapnad, hvilken icke, som ni värdigas finna, just är oangenäm. Om ni således, min värdaste mamsell, ännu hyser samma varma känslor, så neka mig ej er dyrkade hand; dela min thron och min krona, och herska vid min sida öfver dockriket, ty nu är jag åter dess verkliga konung.”

Marie uppreste nu helt försagd unge Drosselmayer, och sade:

”Ni är en älskvärd och god konung, och som ni utomdess har ett vackert rike, med präktiga palatser, och befolkadt med glada själar, så emottager jag ert anbud, såvida mina föräldrar icke ha något deremot.”

Som dörren härunder helt sakta öppnats, utan att unga herrskapet märkt det, så inträdde nu presidenten, presidentskan och gudfadren, af hjertans lust skrikande bravo! hvilket gjorde att Marie blef röd i synen som ett körsbär; men ynglingen bekom detta ingenting, han tog Marie vid handen, gick fram till presidenten och presidentskan, gjorde en djup bugning, och erhöll henne genast, utan betänkande.

Redan samma dag förlofvades Marie med unge Drosselmayer, men bröllopet skulle först bli någon tid derefter.

Efter förloppet af den utsatta tiden kom brudgumen för att hemta sin brud i en vagn af perlemor, med prydnader af guld och silfver och dragen af hästar, icke stort större än får, men oskattbara, ty deras like har aldrig funnits i verlden; och han förde henne till pepparkakspalatset, der de vigdes i närvaro af hela det församlade hofvet, och glädjen stod högt i taket; och minst tvåusen små figurer, alla klädda i perlor och diamanter, dansade på bröllopet.

Marie är ännu drottning i det präktiga riket, der man öfverallt ser skimrande julgranskogar, limonad-, mandelmjolk- och rosenessencefloder, förtjusande sockerpalatser, finare än snö och genomskinligare än is, korteligen allt underligt och vackert som kan tänkas — blott man har riktigt skarp syn.

Grefvinnans besök

af Anna Maria Lenngren.

Bevars, hvilket fläng både ute och innan!

Hos prestens hvad støj och hvad stök!

Ett bud hade kommit, att nådig grefvinnan

Tänkt göra ett middagsbesök.

Pastorskan höll råd med sin dotter Lovisa

Om ordning på dukning och fat;

Hon ville sitt kokvett vördsamligen visa

Med ståtlig välfägnad och mat.

Nu dammades salen och gamla porträtter,

Stamfäderen förnämst deribland:

Matronor med nattyg och snörda korsetter,

Och prester med biblar i hand.

Pastorskan påklädde sin långkoft af siden,
Herr pastorn sin bästa peruk,
Lovisa sin drägt, som den framfarna tiden
Hvar årshelg kom endast i bruk.

Nu syntes grefvinnan och fröken vid hagen;
Herr pastorn till mötes dem gick,
Med ideligt jänk på kaftanen och kragen,
I städadt och prästerligt skick.

På trappan, med nigningar täta och djupa,
Stod prestfrun så gladlynt i soln;
Och dotter och mor foro ödmjukt framstupa,
Att kyssa den greffliga kjoln.

I salen det högborna främmande trädde;
Herr pastorn, med bugning och krus,
Beskref hur man underdån' hjertligt sig glädde
Af äran, som skedde hans hus.

Det greffliga herrskapet fördes till bordet,
Guds gåfvor det feltes ej der;
Grefvinnan så nedlåten nådigt tog ordet:
Bevars, hvad ni gjort er besvär!

Pastorskans anrättning hon täcktes beprisa;
Fann dillköttet läckert och ungt;
Berömde ostkakan, och brydde Lovisa
För husets vällärde adjunkt.

Och fröken, med fingrar, som snön att förblinda,
En vinge af kycklingen bröt,
Och matade stundom sin sköna Belinda,
Och föga af rätterna njöt.

De förnäma gäster, med blick på hvarannan,
Bemärkte herr pastorns gestalt,
Med knifven i steken och svetten i pannan,
Och trugning och bugning vid allt.

Pastorskan tog skålen med smultronen bräddad;
 Allt var så hjertinnerligt undt,
 Hvar tallrik hon bjöd som en ättechög bäddad;
 Allt rikligt, tillräckligt och rundt.

Med klenät och strufvor och pontak och skålar
 På tiden så länge drog ut;
 Det grefliga herrskapet satt som på nålar;
 Men ändtligt tog måltiden slut.

In kommo nu plantor, solbrända och feta,
 Framförda af mor och af far. —
 Och nådiga frågor hvad ungarna heta —
 Och tröga och tölpiga svar.

Pastorskan, så ärbar med korslagda näfvar,
 Kom fram med en stämman så mjäll
 Med tal om Lovisa och sysslor och väfvar —
 Och kors hvad den flickan var snäll!

Lovisa begapade frökens garnering
 Och bjäset kring kjortel och barm,
 Med spekulation på en dylik stoffering,
 Till granngålsammansellernas harm.

Nu frambjöd hon kaffe ur kannan, som blänkte
 I gammal ziratlig fason;
 Och öfver herr grefven, som fordom den skänkte,
 Höll pastorn en parentation.

Om stora bedrifter nu skar han i växten
 Med vältaligt krängel och bråk,
 Och kryste förståndet, och späckade texten
 Med skriftenes heliga språk.

Med anständig suck för den saliga döda,
 Grefvinnan drog näsduken opp;
 En artighet sade för prestfolkets möda,
 Bjöd afsked och tog sin salopp.

Och pastorn nu grefskapet följde till linden —
 Hans sedsamma dotter och fru
 Nu nego vid trappan, vid porten, vid grinden,
 Och stå der och niga ännu.

Den förtrollade kålen.

Plattysk saga.

Det var en gång en ung jägare, som hade ett gladt och djerft sinne, och då han en dag dref omkring i skogen och roade sig med att hvissla i bladen, mötte han en gammal ful käring; hon tilltalade honom och sade: "God dag, min kära jägare! Du är munter och väl till mods; men jag lider hunger och törst; gif mig en liten allmosa!" Jägaren förbarmade sig öfver den gamla gumman; han grep i fickan och gaf henne litet, efter som hans tillgångar medgäfvos. Nu ville han gå vidare; men tiggargumman höll honom kvar och sade: "Hör, min kära jägare! för ditt goda hjertas skull vill jag gifva dig en gåfva. Fortfar blott att gå rakt fram, så skall du snart komma till ett träd; deri sitta nio foglar, som slåss om en kappan. Lägg an med din bössa och skjut midt ibland dem, så låta de nog kappan falla ned till dig; men du skall också träffa en bland foglarne, som störtar död till jorden. Tag kappan med dig; ty det är en önskekappan. När du vill komma till ett ställe och kastar den omkring dina skuldror, så behöfver du blott önska, och strax är du der. Men du måste tillika taga den döda fogeln, skära upp den och uttaga hans hjerta; svälj ned det sådant det är, så skall du finna litet guld under din hufvudkudde hvar morgon du stiger upp; och det kan du tacka fogelns hjerta för!"

Jägaren tackade den kloka gumman mycket, och tänkte för sig sjelf: "Det der var sköna saker; bara det vore sant, som hon sagt." Men då han hade gått ungefär hundra steg, hörde han qvittrande och foglalåt i grenarne öfver sitt hufvud; och då han

såg dit upp, var det en hop foglar, som slogos med näbb och klor om ett stort klädstycke; de slet i det och högg hvarandra, och det såg ut, som om hvar och en ville ha det för sig ensam. "Det var ju bra underligt," sade jägaren; "det slår ju alldeles in, som gumman har sagt!" och strax tog han sin bössa från skuldran, lade an och sköt upp i trädet, så att fjädrarne foro åt alla håll. Alla foglarna flögo sin väg med ett högt skrik, utom en, som var död och föll ned tillika med kappan. Då gjorde jägaren som den gamla gumman hade sagt, skar upp fogeln, tog ut hjerstat, sväljde ned det och bar kappan med sig hem.

Nästa morgon, då han vaknade, lyftade han upp sin hufvudkudde, och under den låg ett blänkande guldmynt. Följande morgonen fann han åter igen ett, och så gick det hvar morgon, när han steg upp ur sängen. Då han på detta sätt hade samlat en hel skål full med guldpenningar, tänkte han slutligen: "Hvartill gagna mig mina pengar, om jag sitter här hemma? Jag vill draga ut och se mig omkring i världen!"

Då tog han afsked af sina föräldrar, hängde sin skjutväska och sin bössa på axeln, och vandrade ut i världen. En dag gick han genom en tjock skog, och vid slutet af den var en stor slätt, och midt på slätten stod ett stort slott. I ett af slottets fönster stodo en gammal trollpacka och en ung, skön jungfru. Och den gamla sade till jungfrun: "Der kommer en menniska ur skogen, som har en skatt uti sig; och den måste vi narra ur honom, mitt sockerhjerter lilla! Den anstår oss mycket bättre. Han har ett fogelhjerter i sig, och därför ligger det hvar morgon en guldpenning under hans hufvudkudde." Derpå berättade gumman, huru det förhöll sig och huru hon tänkt narra honom. Då den unga flickan gjorde invändningar, hotade hon henne slutligen och sade med en vred uppsyn: "Om du icke lyder mig, så är du olycklig!"

Då nu jägaren kom närmare och såg flickan, sade han för sig sjelf: "Nu har jag länge nog drifvit omkring i världen; nu vill jag därför gå in i det der vackra slottet och hvila mig!" Egentliga orsaken var att han hade kastat sina ögon dit upp och sett den sköna fröken i fönstret.

Han gick in i huset, der han blef väl emottagen och undfägnad. Det varade ej länge förrän han förälskat sig i den sköna flickan, så att han ej tänkte på något annat, och allt hvad hon

begärde, gjorde han gerna. Då sade den gamla: "Nu måste vi hafva fogelhjertat; han skall icke en gång märka, att han mistat det." Derpå kokade hon en dryck åt honom, och då den var färdig, hällde hon den i en bägare, gaf den åt den sköna fröken, och hon måste bjuda jägaren den. "Drick, min älskade," sade hon; "drick min skål!" — Då tog han bägaren, och så snart han hade druckit, måste han spotta ut fogelhjertat. Fröken bortskaffade det i hemlighet och måste sedan själf svälja ned det, ty så ville gumman. Derefter fann jägaren ej mer guld under sin hufvudkudde; men det låg under frökens hufvud, hvarest trollpackan hvar morgon hemtade det. Men jägaren var så förälskad, att han alldeles icke saknade det.

Då sade den gamla trollpackan: "Nu ha vi väl fått hjertat; men önskekappan fattas oss ännu. Den måste vi också taga ifrån honom." Men fröken svarade: "Nej, den skola vi låta honom behålla; nu har han ju i alla fall förlorat hela sin förmögenhet." Men då blef gumman ond och sade: "Jo visst, den skulle han få behålla? — En sådan kappa finner man sällan här i världen; den både vill och skall jag hafva." Hon tillsade nu fröken, huru hon skulle bära sig åt, och om hon icke lydde, så skulle det gå henne illa. Fröken gjorde som den gamla hade sagt, ställde sig en gång vid ett fönster, blickade långt ut åt nejden, och låtsade sig vara mycket ledsen. Jägaren frågade, hvarföre hon stod der så bedröfvad. — "Ack, min älskade!" gaf hon till svar, "der borta rakt framför oss ligger granitberget, hvarest de kostbaraste ädelstenar växa, och jag längtar så mycket att komma dit, att jag blir helt ledsen, när jag tänker derpå. Men hvem kan komma dit? Inga andra än foglar och flugor, men aldrig någon människa." — "Är det hela din sorg," frågade jägaren, "så skall jag snart lätta ditt hjerta." Och han tog henne under sin kappa och önskade sig öfver till granitberget, och i samma ögonblick sutto de båda på det önskade stället. Der blixtrade ädelstenarne öfverallt, så att det var en glädje att se dem, och de hopsamlade de största och dyrbaraste. Men nu hade gumman med sina trollkonster lagat så, att jägaren blef sömnig, så att han sade till den sköna fröken: "Låt oss sitta ned och hvila oss litet; jag är så trött, att jag ej kan stå på mina ben längre." Då satte de sig ned, och han lade sitt hufvud i hennes knä och insomnade. Då han nu

låg försänkt i en tung sömn, löste hon kappan från hans skuldror och svepte den omkring sig, samlade alla granaterna och ädelstenarna, och önskade sig hem dermed.

Då jägaren hade sofvit ut och slog upp ögonen, såg han, att hans käreasta hade bedragit honom och lemnat honom ensam kvar på det ödsliga berget. "O!" sade han, "huru stor är icke falskheten och otroheten i världen!" Der satt han nu med qual och sorg i sitt hjerta, och visste icke hvad han skulle taga sig för. Men berget tillhörde några vilda och förfärliga jättar, som drefvo sitt ofog deruppe; och medan han satt der, kommo tre af dem gångandes. Då tänkte jägaren: "Huru skall jag nu kunna rädda mig, så vida jag icke låtsar som jag sofve?" Och han lade sig hastigt ned, som om han låge i en djup sömn. Då jättarne kommo närmare och fingo se honom, stötte den förste till honom med foten och sade: "Hvad är det der för en pyssling, som ligger der och beskådar sig sjelf invändigt?" Den andre sade: "Trampa ihjel honom." Men den tredje sade helt föraktligt: "Hvad lönar det mödan? Låt honom blott ligga; stiger han högre upp på bergspetsen, så föra skyarne bort honom." Under detta samtal gingo jättarne förbi; men jägaren hade gifvit noga akt på deras ord, och så snart de voro borta, reste han sig upp och klättrade upp på den högsta bergspetsen. Då han hade suttit här en stund, sväfvade en sky ned, tog fast honom och förde honom med sig en stund; derpå sänkte den sig och nedlade honom i en stor trädgård, som var omgifven med tjocka murar. Der låg han nu mjukt och skönt mellan kål och persilja och andra grönsaker.

Jägaren såg sig omkring och sade: "Ack, den som blott hade något att äta! Bara jag hade stillat min hunger, skulle jag nog komma längre fram; men jag ser icke en gång ett äpple eller ett päron; här finnes ingenting annat än grönsaker." Slutligen tänkte han: "I brist på annat, kan jag väl äta litet kål; det skall väl åtminstone något uppriska mig!" Derpå sökte han ut ett skönt hufvud och åt deraf; men sedan han ätit ett par bitar, blef han så underlig till mods, och kände sig helt förändrad. Han märkte huru öronen växte på honom, och såg med förskräckelse, att han blifvit förvandlad till en åsna. Men emedan han ännu var mycket hungrig och den saftiga kålen smakade honom ännu

bättre än före hans förvandling, så gick han allt längre och längre fram i kålsängen och åt med god aptit. Äntligen kom han till ett helt annat slags kål med jättestora hufvuden, och så snart han ätit litet af denna, kände han åter en förändring och märkte att han nu återfick sin menskliga gestalt.

Derpå lade jägaren sig till att sofva och hvilade sig ordentligt. Då han vaknade nästa morgon, tog han ett hufvud af den dåliga och ett af den goda kålen, och tänkte för sig sjelf: "Dessa kålhufvuden skola åter hjälpa mig till min egendom och straffa deras trolöshet!" Derpå stoppade han hufvudena på sig, klättrade öfver muren, och gick bort att söka sin kärestas slott. Då han hade irrat omkring ett par dagar, var han så lycklig att finna det. Derpå målade han sitt ansigte, så att till och med hans moder icke skulle känt igen honom, gick in i slottet och bad om nattherberge. Trollpackan frågade: "Hvem är du, landsman, och hvad har du för ett yrke?" — "Jag går ärender åt folk," svarade han, "och är utsänd af en man, för att hemta honom den dyrbaraste kål, som växer under solen. Jag har äfven varit så lycklig att finna den och har den hos mig; men solen bränner så starkt, att jag är rädd att de späda bladen skola vissna."

Så snart gumman fick höra talas om den kostbara kålen, fick hon lust att smaka på den och sade: "Hör, landsman, låt mig då få smaka litet af denna underbara mat." — "Med mycket nöje!" svarade han; "jag har två hufvuden med mig, och ni kan få det ena. Derpå öppnade han sin påse och gaf henne det dåliga hufvudet. Trollpackan anade icke något ondt; det vattnades i munnen på henne efter den nya rätten, och hon gick sjelf ut i köket för att tillaga den. Då den var färdig, kunde hon icke vänta tilldess den kom på bordet, utan tog strax ett par blad och stack dem i munnen. Knappt hade hon sväljt dem, förrän hon mistade sitt menskliga utseende, och sprang omkring på gården som en åsna. Nu kom tjenstepigan i köket, såg den tillagade kålen och ville bära upp den på bordet; men efter gammal vana ville hon först sjelf smaka litet derpå. Efter den första munsbiten visade bladen genast sin kraft; ty hon förblef likaledes en åsna, sprang ut till gumman och släppte kålfatet på golfvet. Den sköna fröken undrade, hvarföre det dröjde så länge innan kålen blef färdig, och sade detta åt jägaren, som satt i rummet hos henne.

Denne erbjöd sig strax att gå ut och se efter, hvar den blifvit utaf. Så snart han kom ut, fick han se de två åsnorna. ”De ha fått hvad de behöfva,” sade han och uppsamlade derpå de öfriga bladen, lade dem på fatet och bar in dem till fröken. ”Jag har sjelf burit in den kostbara rätten,” sade han, ”på det ni skall slippa att vänta längre.” Då åt hon likasom de andra, blef en åsna och sprang ut på gården.

Derefter tvättade jägaren sitt ansigte och gick ned på gården, och nu var det lätt att igenkänna honom. ”Nu skolen I få den lön I förtjent för er trolöshet!” sade han till dem, och derpå band han dem alla tre med ett rep, och dref dem framför sig till dess de kommo till en qvarn. Der bultade han på, och mjölnaren kom ut. ”Här har jag tre elaka djur,” sade han; ”vill ni gifva dem foder och stallrum och behandla dem helt och hållet som jag säger, så vill jag betala er hvad ni begär.” — ”Ja” svarade mjölnaren, ”deri kan jag gerna göra er till viljes; säg mig blott, huru ni vill att jag skall behandla dem?” Då sade jägaren: ”Denna gamla åsna” (det var trollpackan) ”skall ni hvarje dag gifva tre gånger stryk, men ingen gång mat; den andra” (det var tjensteflickan) ”skall ni gifva engång stryk och tre gånger mat; och den yngsta” (det var fröken) ”skall ni gifva tre gånger mat, ingen gång stryk.” Han hade nämligen ej hjerta till att låta henne slita ondt. Derpå gick han tillbaka till slottet och fann der allt hvad han behöfde.

Ett par dagar derefter kom mjölnaren och sade, att han ville anmäla, att den gamla åsnan, som hade fått tre gånger stryk och ingen gång mat, hade aflidit. ”De två andra,” fortfor han, ”få nog mat; men de äro så ledsna, att jag tror det ej varar länge, förrän också de följa efter.” Då förbarmade jägaren sig öfver dem, hans vrede mildrades, och han sade till mjölnaren, att han skulle skicka hem dem igen till honom. Och så snart de kommo, gaf han dem att äta af den goda kålen, så att de åter kunde blifva menniskor. Då föll den sköna fröken på knä för honom och sade: ”Ack, min älskade, tillgif mig det onda jag förorsakat dig; den gamla trollpackan tvang mig till allt; det har skett mot min vilja, ty jag har dig af hjertat kär. Din önskekappa hänger uppe i klädskaftet, och jag vill tillaga en dryck, som skall locka upp fogel hjertat ur mig.” Då svarade jägaren: ”Nej, behåll det

du; det gör detsamma hvem som har det, du eller jag, ty jag vill nu taga dig till min trofasta maka." Sedermera hölls bröllopet, och de lefde förnöjda med hvarannan till sin död.

Vaggvisa

af S. J. Hedborn.

Ute blåser sommarvind,
 Göken gal i högan lind;
 Mor hon går på grönan äng,
 Bäddar barnet blomstersäng,
 Strör långa rader
 Utaf ros och blader.

Ängen står så gul och grön,
 Solen stänker guld i sjön,
 Bäckén rinner tyst och sval
 Mellan viden, asp och al;
 Bror bygger dammar
 Åt sin såg och hammar.

Syster sopar stugan ren,
 Sätter löf i taket se'n;
 Uppå golfvet skall hon så
 Liljor och konvaljer små,
 Rosor så rara:
 Der skall barnet våra.

Skeppet gungar lätt på våg
 Med sitt segel, mast och tåg,
 Gångar sig åt främmand' land;
 Hemtar barnet perleband,
 Kjortel af siden,
 Skor med granna smiden.

Lilla gula gåsen ung,
 Len liksom en silkespung,
 Ror med moder sin i säf,
 Pillar vingen med sitt näf;
 Vallherden hvilar
 Vid sitt horn och pilar.

Lindorm solar sig på sten
 Som ett sammet hvit och len;
 Vill i barnets vagga gå,
 Men det skall han aldrig få:
 Han skall bli bunden
 Ut i gröna lunden.

Trollet sitter vid sin vägg,
 Kammar ut sitt silfverskägg,
 Sjunger vid den gråa häll:
 ”Liten kind, kom hit i qväll!
 Dig vill jag lofva
 Under guldås sofva”.

Far han gjordar om sitt lif
 Sitt bälte och sin blanka knif,
 Tar jernsporrar på sin sko,
 Rider öfver berg och mo,
 Trollet att förstöra,
 Som vill barnet röra.

Snart är liten kind en man:
 Gångarn grå då sadlar han,
 Tager brynja, svärd och spjut,
 Och i kamp han rider ut;
 Spänner sitt bälte,
 Strider som en hjelte.

För en flicka sjunges sista versen så:

Liten fager jungfru opp
 Växer fort som rosens knopp;

Virkar se'n åt ungersvén
 Kappan blå, och får igen
 Fästring och spänne
 Och gulds pann på ännu.

Reskamraten.

Saga af H. C. Andersen.

Den stackars Johannes var så bedröfvad, emedan hans fader var mycket sjuk och icke kunde lefva längre. Det fanns ingen inne i det lilla rummet mer än de bägge; lampan på bordet höll på att slockna och det var långt lidet på qvällen.

"Du har alltid varit en god son, Johannes!" sade den sjuke fadren, "Gud skall nog hjälpa dig fram i världen!" Derpå såg han på sonen med allvarligt milda ögon, drog en djup suck och dog; det såg ut alldeles som om han sofvit. Men Johannes gret, ty nu hade han ingen i hela världen, hvarken far eller mor, syster eller bror. Den stackars Johannes! han låg på knä framför sängen och kysste den döde fadrens hand och fälde så många bittra tårar, men slutligen tillslötos hans ögon och han inslumrade med huvudet mot den hårda sängkanten.

Då drömde han en underlig dröm; han såg huru sol och måne bugade sig för honom, och han såg sin fader frisk och sund igen, såg honom le, såsom han alltid log, då han var riktigt nöjd. En skön flicka, med guldkrona på sitt långa vackra hår, räckte Johannes handen, och hans fader sade: "ser du hvilken brud du fått? hon är den vackraste i hela världen!" Derpå vaknade han och allt det vackra var försvunnet, hans far låg död och kall i sängen, och ingen mer fanns i rummet hos dem; stackars Johannes!

Följande vecka begrafdes den döde. Johannes gick tätt bak- efter kistan, och kunde ej mer få se den gode fadren, som hållit så mycket utaf honom; han hörde huru de kastade mull på kistan, såg ännu ett litet hörn deraf, det sista, men med nästa skofvel

mull som kastades var också det försvunnet. Det var liksom om hans hjerta velat brista, så bedröfvad var han. De kringstående sjöngo en psalm, som lät så vackert, att tårarne kommo Johannes i ögonen, och gråten lättade hans hjerta. Solen sken så vackert på de gröna träden, alldeles som om hon velat säga: "du skall icke vara så ledsen, Johannes, ser du icke huru skön den blåa himmelen är; deruppe är din fader och beder den gode Guden, att det alltid må gå dig väl!"

"Jag vill alltid vara god," sade Johannes, "så kommer jag också upp i himmelen till min fader; hvilken glädje skall det icke bli, då vi få återse hvarandra! huru mycket skall jag icke hafva att berätta för honom, och han skall visa mig allt det härliga och sköna, som finnes i himmelen, alldeles som han gjorde då han var här nere på jorden! O, hvilken glädje det då skall bli!"

Johannes såg allt detta så klart för sig, att han ljuft smålog, medan tårarne ännu perlade ner utför kinderna. De små foglarne sutto i kastanjerna och qvittrade qvivit, qvivit! de voro så glada, fast de voro med vid begrafningen, ty de visste nog att den döde nu var uppe i himmelen och hade vingar, långt vackrare och större än deras, och var lycklig, emedan han varit god här på jorden, och det gjorde dem så glada. Johannes såg, huru de flögo från de gröna träden, långt ut i verlden, och han fick en sådan lust att också flyga långt bort. Men först skar han ett stort träkors att sätta på fadrens graf, och då han om aftonen bar det till grafven, var den prydd med sand och blommor; det hade främmande folk gjort, derföre att de allesammans höllo så mycket af den älskade döde fadren.

Tidigt andra morgonen packade Johannes in alla sina saker, gömde i sitt bälte hela sitt arf, som bestod i 50 riksdaler och några silfverpenningar, och dermed ville han vandra ut i verlden. Men först gick han in på kyrkogården till sin faders graf, läste sitt "Fader vår," och sade: "farväl, älskade fader! Jag vill alltid vara en god menniska, och då beder du nog den gode Guden, att allting går mig väl."

Ute på marken, der Johannes gick, stodo alla blommorna så friska och vackra i det varma solskenet och nickade i vinden, alldeles som om de velat säga: "välkommen i det gröna! är det icke skönt och ljufligt här?" Men Johannes vände sig ännu en

gång om för att se den gamla kyrkan, i hvilken han såsom litet barn blifvit döpt, och till hvilken han hvarje söndag gått med sin gamle fader och sjungit sina psalmer; då fick han se kyrktoften med sin lilla spetsiga röda mössa högt uppe i en af torngluggarne, han skuggade sitt ansigte med den höjda armen, eljest hade solen stuckit honom i ögonen. Johannes nickade farväl åt honom, och den lille toften svängde sin röda mössa, lade handen på hjertat och kysste flere gånger på fingret för att visa, huru väl han ville Johannes och att han önskade honom en lycklig resa.

Johannes gick och tänkte på, huru många vackra saker han nu skulle få se i den stora präktiga världen, och gick allt längre och längre bort, så långt som han aldrig varit förr. Han kände nu icke mer de byar och städer han passerade eller de menniskor, som han mötte, han var nu långt ute i främmande land.

Första natten måste han lägga sig att sofva i en höstack ute på marken, ty någon säng hade han icke; men han tyckte att han låg så skönt och präktigt, att sjelfva kungen icke kunde må bättre. Ängen med ån och höstacken och den blåa himmelen öfver dem var just en härlig sängkammare. Det gröna gräset med de små röda och hvita blommorna var hans golfmatta, fläderträden och nyponbuskarne voro blomsterbuketter och till tvättfat hade han hela ån med dess klara friska vatten, i hvilket vassen stod och bugade sig och sade både god afton och god morgon. Månen var en stor nattlampa högt uppe i det blåa taket och tände ej eld i gärdinerna. Johannes kunde sofva ganska lugnt, och det gjorde han också, och vaknade ej förr än alla foglarne rundt omkring sjöngo: "god morgon! god morgon! är du icke uppe ännu?"

Klockorna ringde samman, ty det var söndag, och en stor mängd folk gick för att höra predikan. Johannes följde med, sjöng en psalm och hörde Guds ord, och det förekom honom alldeles som om han hade varit i sin egen kyrka, i hvilken han var döpt och hade sjungit psalmer så många gånger med sin fader.

Ute på kyrkogården voro så många grafvar och på somliga växte högt gräs. Då tänkte Johannes på sin faders graf, som också skulle komma att se ut som dessa, då han numera icke kunde pryda och sköta om den. Han satte sig derföre ned och ryckte upp ogräset, reste upp de kullfallna träkorsen och lade

kransarne, som blåsten bortfört, tillbaka på sina ställen, i det han tänkte: kanske någon annan gör detsamma med min faders graf, då jag sjelf är hindrad från att vårda den.

Utanför kyrkporten stod en gammal tiggare och stödde sig på sin krycka; honom gaf Johannes sina silfverpenningar och gick derpå lycklig och nöjd längre ut i den vida världen.

Mot aftonen blef det ett förskräckligt fult väder; Johannes skyndade sig för att komma under tak, men det blef snart mörka natten. Då hann han ändtligen fram till en liten kyrka, som låg alldeles ensam uppe på en kulle, och porten stod lyckligtvis på glänt, så att Johannes kunde komma in; der ville han stanna tills ovädret lagt sig.

”Här vill jag sätta mig i ett hörn”, sade han, ”jag är så trött och kan nog behöfva hvilas mig litet.” Derpå satte han sig ned, knäppte ihop sina händer, läste sin aftonbön och, innan han visste ordet af, sof han och drömde, under det att det blixtrade och åskade utanför.

Då han vaknade, var det midt i natten, men ovädret var redan förbi och månen sken in genom fönstren. Midt på golvet stod en öppen likkista med en död man uti; ty han var ännu icke begrafven. Johannes var alls icke rädd, ty han hade ett godt samvete och han visste nog, att de döda ej göra något ondt, det är endast de lefvande elaka människorna som göra förargelse. Två sådana lefvande elaka människor stodo bredvid den döde mannen, som var bisatt i kyrkan, innan han blef lagd i grafven; de ville göra honom förargelse, icke låta honom ligga i frid i kistan, utan kasta honom utanför kyrkdörren, den stackars döde mannen.

”Hvarför viljen I göra honom så illa?” frågade Johannes, ”det är obarmhertigt och gudlöst, låt honom soffa i Jesu namn!”

”Prat!” sade de två elaka människorna. ”Han har bedragit oss, han var skyldig oss penningar och dem kunde han icke betala; nu har han dött till på köpet, så att vi icke få en enda skilling, därför vilja vi hämnas på honom, han skall ligga som en hund utanför dörren.”

”Jag har icke mer än 50 riksdaler”, sade Johannes, ”de utgöra hela mitt arf, men dem vill jag gerna gifva er, om I bara viljen loffa mig att låta den stackars döde mannen ligga i ro.

Jag skall nog taga mig fram utan penningar; jag har friska, starka lemmar, och Gud hjälper mig nog!"

"Ja", sade de elaka människorna, "efter som du betalar hans skuld, vilja vi visst icke göra honom något ondt, det kan du vara säker på!" och så togo de penningarne, skrattade helt högt åt Johannes' beskedlighet och gingo sina färde. Men Johannes lade liket ordentligt i kistan, knäppte ihop dess händer, sade farväl och gick derpå nöjd igenom den stora skogen.

Rundt omkring såg han, der månen kunde skina in genom träden, små vackra elfvor hoppa och leka i gräset; de läto ej störa sig, de visste nog, att han var en beskedlig gosse, och det är blott elaka människor, som ej få se elfvorna. Några af dem voro icke större än ett finger och hade sitt långa gula hår uppfästadt med guldkammar; två och två gungade de på de stora dagdropparne, som lågo på bladen och det höga gräset. Ibland rullade droppen, så att de föllo ner mellan de höga grässtråna och då blef ett skratt och stoj af de öfrige småpysslingarne. Det var så utomordentligt roligt, de sjöngo visor och Johannes kände igen alla de vackra visor han lärt sig som liten gosse. Stora brokiga spindlar med silfverkronor på hufvudet måste från det ena trädet till det andra spinna långa hängbroar och palatser, som i det klara månskenet, då dagdropparne föllo på dem, sågo ut alldeles som om de varit af glas. På det sättet höllo de i ända tills solen gick upp. Då kröpo de små elfvorna in i blomsterknopparne, och blåsten fattade uti deras broar och slott, som då flögo högt upp i luften som stora spindelväfvar.

Johannes hade nu kommit ut ur skogen, då han strax bakom sig fick höra en stark karlröst ropa: "halloh, kamrat! hvart galler resan?"

"Ut i vida verlden!" sade Johannes. "Jag har hvarken fader eller moder och är en fattig gosse, men vår Herre hjälper mig nog!"

"Jag ärnar mig också ut i vida verlden", sade den okände mannen. "Vill du, så skola vi följas åt!"

"Ja, må göra!" sade Johannes, och så följdes de åt. De blefvo snart goda vänner, ty de voro fromma och goda människor bägge två. Men Johannes märkte nog, att den okände mannen var mycket klokare än han sjelf; han hade nämligen varit nästan

i alla länder i världen och visste att berätta om allt möjligt, som der fanns till.

Solen var redan högt uppe på himmelen, då de satte sig under ett stort träd för att äta frukost; i detsamma kom der en gammal qvinna. Hu! hvad hon var gammal och gick krokryggig och stödde sig på en krycka, och hade på sin rygg en knippa bränsle, som hon hopsamlat i skogen. Hennes förkläde var uppfästadt, och Johannes såg, att tre stora ris af ormbunkar och pilqvistar stucko fram derutur. Då hon kommit mycket nära, slant hennes ena fot, så att hon föll omkull och uppgaf ett högt rop, ty hon hade brutit af det ena benet, den stackars gumman.

Johannes ville strax, att de skulle bära hem henne till hennes stuga, men den okände reskamraten öppnade sin ränsel, tog fram en burk och sade att han i den hade en salfva, som på ögonblicket skulle göra hennes ben helt och raskt, så att hon sjelf skulle kunna gå hem, lika bra som om hon aldrig brutit af benet. Men i läkarelön begärde han också att få de tre risen, som hon hade i sitt förkläde.

”Då har du fått hederligt betalt!” sade gumman och nickade så underligt med hufvudet; hon ville icke gerna mista sina ris, men det var ej heller så godt att ligga med brutet ben. Hon gaf honom derföre risen, och strax efter sedan han ingnidit salfvan på benet, steg den gamla gumman upp och gick mycket bättre än förut; så förunderlig var salfvan, men den kunde också ej få köpas på apoteket.

”Hvad vill du göra med risen?” frågade Johannes reskamraten.

”De äro tre vackra blomsterqvastar”, svarade denne, ”sådana tycker jag just om, ty jag är en lustig ture!”

Så gingo de ännu ett godt stycke.

”Det drar ihop till oväder!” sade Johannes och pekade framför sig, ”se hvilka tjocka skyar, som stiga upp der borta!”

”Nej“, sade reskamraten, ”det är inga skyar, det är berg. De höga och sköna bergen, på hvilka man kommer högt upp öfver skyarne i den friska luften! Det är härligt, må du tro! i morgon hinna vi säkert fram till dem!”

Bergen lågo ej så nära, som de tycktes vara; de fingo gå en hel dag innan de hunno fram till dem. Stora mörka skogar

sträckte sig ända upp mot himmelen och stenarne, som lågo på bergen, voro så stora som en hel stad. Det var ingen lätt vandring att komma öfver dem; men derföre gingo också Johannes och reskamraten in på värdshuset, för att hvila sig och samla krafter till följande dagens besvärliga resa.

Nere i stora källarsalen var så mycket folk samladt, ty der var en man som visade dockteater; han hade just nyss ställt upp sin lilla teater, och en mängd människor hade satt sig rundt omkring, för att se på komedien, men allra öfverst och på bästa platsen satt en stor och tjock slagtare; hans stora hund — hu, hvad den såg glupsk ut! — satt brevid honom och spände upp sina stora ögon alldeles som de andra.

Nu började komedien, och det var en ståtlig komedi med en kung och en drottning, de sutto på en den grannaste thron, hade guld kronor på sina hufvuden och långa släp på kjortlarne, för det hade de råd till. Väl gjorda dockor af trä, med ögon af glas och stora mustacher stodo vid alla dörrarna och läste upp och igen, så att det skulle komma frisk luft in i rummet. Det var ett lustigt och vackert spektakel, och alldeles icke sorgligt, men just som drottningen reste sig upp för att göra några svängar på golfvet, så — ja, må Gud veta hvad slagtarens stora hund fick för infall, men då husbonden icke höll honom kvar, så gjorde han ett hopp in på teatern, och bet drottningen om lifvet, så att det sade ”knick, knack!” Det var ju förskräckligt!

Den stackars mannen, som rådde om dockorna, blef så förskräckt och ledsen för sin drottning, ty det var den vackraste dockan som han hade, och nu hade den fula doggen bitit hufvudet af henne. Men då folket gått bort, sade reskamraten, att han nog skulle göra dockan bra igen; och så tog han fram sin burk och smorde henne med den undergörande salfvan, med hvilken han botat benet på den gamla gumman. Då blef dockan strax hel igen; ja, hon kunde nu sjelf röra på alla lemmar, utan att man behöfde draga på snöret. Dockan var alldeles som en levande människa, utom att hon icke kunde tala. Mannen, som rådde om dockteatern, blef så glad, ty nu kunde drottningen dansa af sig sjelf. Det kunde ingen af de andra.

Då det blifvit natt och alla på värdshuset hade gått till sängs, var det någon som suckade så djupt och fortfor dermed så länge,

att de allesammans fingo lof att stiga upp, för att se efter, hvad det kunde vara. Mannen, som rådde om dockorna, gick bort till sin lilla teater, ty det var i den det suckade. Alla trädockorna lågo om hvarandra, kungen och alla drabanterne, och det var de, som suckade så ynkligt, ty de ville så gerna bli litet smorda, på samma sätt som drottningen, så att de också kunde röra sig af sig sjelfva. Drottningen föll på knä och räckte upp sin guldkrona och bad så rörande: "tag gerna min krona, men smörj min gemål och mitt hoffolk!" Då kunde konstmakaren icke låta bli att gråta, för det gjorde honom så ondt om dockorna; han lofvade reskamraten, att han skulle få alla pengar, som han kunde få in för sin komedi nästa afton, om han bara ville smörja fyra eller fem af hans bästa dockor. Men reskamraten sade att han ej ville hafva något annat än den stora sabeln, som konstmakaren hade vid sidan, och då han fått den, smorde han sex dockor och dessa började genast att dansa och det så vackert, att alla de lefvande flickorna, som voro inne i rummet, började att dansa med. Kusken och kokerskan dansade med hvarandra, drängen och huspigan, alla de främmande, och eldgaffeln och eldtången; men de två föllo omkull, då de skulle göra första hoppet — det var ju en lustig natt!

Följande morgon gick Johannes med sin reskamrat vidare, uppför de höga bergen och igenom de stora granskogarne. De kommo så högt upp, att kyrktornen inunder dem slutligen sågo ut som små röda bär i det gröna, och de kunde nu se så långt bort, många, många mil, der de aldrig varit förut. Så stor del af jorden hade Johannes aldrig sett förr på en gång, och solen sken så varmt genom den blåa, klara luften; han hörde, huru jägarne blåste på sina valdhorn mellan bergen och det lät så vackert i skogen, att Johannes icke kunde afhålla sig från tårar af rörelse och utropade: "Gode Gud! jag ville kyssa dig för din stora godhet mot oss alla och för att du skapat verlden så skön!"

Reskamraten stod också med hopknäppta händer och blickade ut öfver skogen och byarna i det varma solskenet. I detsamma klang det så förunderligt skönt öfver deras hufvuden och uppe i luften öfver dem sväfvade en stor hvit svan; den var så vacker och en sådan sång hade de aldrig förut hört någon fogel sjunga. Men sången blef allt svagare och svagare, och slutligen böjde den

vackra fogeln ned hufvudet och sjönk sakta, tills den slutligen föll framför deras fötter.

”Två så vackra vingar”, sade reskamraten, ”så stora och hvita äro värda penningar, dem vill jag taga med mig! Ser du nu, att det var bra att jag fick mig en sabel!” Och dermed högg han bägge vingarne i ett hugg af den döda svanen och gömde dem.

De gingo nu många, många mil öfver bergen, tills de slutligen fingo se en stor stad framför sig, med öfver hundra torn, som glänste som silfver i solskenet; midt i staden låg ett stort, präktigt marmorslott med tak af det rödaste guld, och der bodde kungen.

Johannes och reskamraten ville icke genast gå in i staden, utan stannade kvar i värdshuset utanför, ty de ville göra sig fina tills de kommo på gatorna. Värden berättade dem, att kungen var en så god man och gjorde aldrig någon människa något för när, men att hans dotter, ”ja, Gud bevare oss för henne, hon är en så elak prinsessa.” Vacker var hon nog, ty det fanns ej någon vackrare i hela världen, men hvad hjälpte det, då hon var en så stygg och elak hexa, och var skuld till att så många ståtliga prinsar fått sätta lifvet till. — Hon hade gifvit alla människor lof att fria till sig; hvem som helst kunde få komma, om det var en kung eller en tiggare, det gjorde henne alldeles detsamma. Han skulle gissa tre gåtor, som hon förelade honom, och kunde han det, så skulle han få gifta sig med henne och blifva kung öfver hela landet, när hennes fader dog; men kunde han icke gissa de tre gåtorna, så lät hon genast hänga eller halshugga honom, så elak var den sköna prinsessan. Hennes fader, den gamle kungen, var så ledsen deröfver, men han kunde icke hindra henne, ty han hade en gång sagt, att hon fick göra med sina friare hvad hon ville. Hvar gång en prins kom att gissa, för att få prinsessan, så kunde han icke hitta på, och så blef han hängd eller halshuggen; det var ju hans eget fel, han kunde ju låtit bli att fria. Den gamle kungen var så bedröfvad öfver all denna sorg och allt detta elände, att han en hel dag om året låg på knä med alla sina soldater, och bad att prinsessan måtte blifva god, men det hjälpte alls icke. Gamla käringar som söpo bränvin, färgade det svart innan de söpo det, så sörjde de, och mer kunde de icke göra.

”Den otäcka prinsessan!” sade Johannes, ”hon borde ha risbadstu, det kunde hon behöfva. Vore jag bara i den gamle kungens ställe, skulle hon få känna på annat!”

I detsamma hörde de folket utanför ropa: hurra! Prinsessan passerade der förbi, och hon var verkligen så vacker att folket glömde, huru elak hon var, och därför hurrade de. Tolf de skönaste fröknar, allesammans i hvita sidenklädningar och med hvar sin guldtulpan i händerna, redo vid hennes sida på kolsvarta hästar. Prinsessan hade en krithvit häst, prydd med diamanter och rubiner, hennes ridrägt var af det renaste guld och piskan, som hon hade i handen, såg ut som en solstråle. Guldkronan på hufvudet såg ut liksom om den varit gjord af små stjernor; manteln var sydd af öfver tusende vackra fjärilsvingar; sjelf var hon dock mycket skönare, än alla hennes kläder.

Då Johannes fick se henne, blef han så röd i ansigtet, som det rödaste blod, och kunde ej säga ett enda ord, ty prinsessan såg alldeles ut som den vackra flickan med guldkronan, som han hade sett i drömmen, samma natt som hans fader dog. Han tyckte hon var så skön, att det var honom omöjligt att låta bli att hålla af henne. Det var bestämdt osannt, sade han, att hon kunde vara en elak hexa, som lät hänga eller halshugga folk som ej kunde gissa hennes gåtor. ”Hvem som helst har ju lof att fria till henne, till och med den fattigaste tiggare, jag vill verkligen gå upp på slottet, ty jag kan icke afhålla mig derifrån!”

Allesammans bådo honom låta bli, ty det skulle bestämdt gå med honom som med alla de andra. Reskamraten afrådade honom också derifrån, men Johannes menade att det nog skulle gå bra, borstade sina skor och sina kläder, tvättade ansigte och händer, kammade sitt vackra gula hår och gick derpå ensam in i staden och upp på slottet.

”Kom in!” sade den gamle kungen, då Johannes knackade på dörren. — Johannes läste upp, och den gamle kungen kom emot honom i nattrock och broderade tofflor; guldkronan hade han på hufvudet, spiran i den ena handen och guldäpplet i den andra. ”Vänta litet!” sade han och stoppade äpplet under armen, för att kunna räcka Johannes handen. Men då han fick höra att han var en friare, började han gråta så bittert, att både spira och

äpple föllo på golfvet och att han måste torka sig i ögonen med sin nattrock. Den stackars gamle kungen!

”Låt bli!” sade han, det går dig lika illa som de andra. Kom, skall du få se!” Och derpå förde han Johannes ut i prinsessans trädgård! hvad der såg förskräckligt ut! Uppe i hvartenda träd hängde tre, fyra kungasöner, som hade friat till prinsessan, men icke kunnat gissa hennes gåtor. Hvar gång det blåste till aldrig så litet, dinglade benranglen, så att de små foglarne blefvo förskräckta och aldrig vågade sig in i trädgården, alla blommor voro uppboundna vid människoben, och i blomkrukorna stodo dödsskallar och grinade. Hu, det var en ryslig trädgård för en prinsessa.

”Ser du nu själf!” sade den gamle kungen, ”det skall gå med dig, alldeles som det gått alla dina föregångare; låt derföre bli. Du gör mig verkligen olycklig, ty det griper mig så häftigt.“

Johannes kysste den gamle kungen på handen och sade att det nog skulle gå bra, ty han höll så mycket utaf den vackra prinsessan.

I detsamma kom prinsessan själf ridandes med alla sina damer in på borggården. De gingo derföre fram till henne och helsade goddag på henne. Hon var så artig, räckte Johannes handen och han höll nu mycket mera af henne än förut, hon kunde omöjligt vara en elak hexa, som folket sade om henne. De gingo nu upp i salen, och de små pagerna bjödo omkring sylt och pepparnötter, men den gamle kungen var så bedröfvad, att han icke kunde smaka något, och pepparnötterna voro dessutom för hårda för honom.

Det blef nu beslutadt, att Johannes skulle komma upp på slottet den följande morgonen, då domarena och hela rådet skulle vara församlade och höra, huru det gick för honom att gissa. Gick det bra, så skulle han komma ännu två gånger till, men det hade ännu aldrig händt, att någon kunnat gissa rätt den första gången, och så måste de mista lifvet.

Johannes var alldeles icke bekymrad för utgången, utan var så glad och tänkte bara på den vackra prinsessan! och trodde fullt och fast att den gode Guden nog skulle hjälpa honom, men på hvad sätt, det visste han slätt icke, ej heller gaf han sig tid

att tänka derpå. Han hoppade och dansade utåt landsvägen, då han gick tillbaka till värdshuset, der reskamraten väntade på honom.

Johannes kunde aldrig tröttna att berätta, huru vänlig prinsessan hade varit emot honom och huru vacker hon var; han längtade så mycket efter den följande dagen, då han skulle upp på slottet och försöka sin lycka i konsten att gissa.

Men reskamraten skakade på hufvudet och var så bedröfvad. "Jag håller så mycket utaf dig!" sade han, "vi kunde ännu hafva länge rest tillsammans och nu skall jag redan mista dig! Stäckars, kära Johannes! Jag är färdig att gråta, men jag vill icke störa din glädje sista aftonen som vi kanske få tillbringa tillsammans. Vi vilja muntra oss riktigt och vara lustiga; i morgon, då du är borta, har jag lof att gråta!"

Alla menniskor i staden hade strax fått veta, att en ny friare kommit till prinsessan, och de voro derföre så bedröfvade. Spektakelhuset tillstängdes, alla månglerskegummorna bundo svart krusflor om sina pepparkaksgrisar, ja, kungen och presterna lågo på knä i kyrkan. Det var en allmän bedröfvelse, ty det kunde ju icke gå Johannes bättre än det gått alla friare förut.

Fram på aftonen tillagade reskamraten en stor bål punsch och sade till Johannes, att de nu skulle vara riktigt lustiga och dricka prinsessans skål. Men Johannes hade ej druckit mer än två glas förrän han blef så sömnig, att han icke längre kunde hålla upp ögonen, utan föll i en djup sömn. Reskamraten lyfte honom helt sakta upp ifrån stolen och lade honom i sängen, och då natten blef mörkare, tog han fram de två stora vingarne, som han huggit utaf svanen, band dem fast vid sina skuldror, och det största riset, som han fått af den gamla benbrutna gumman, stoppade han i fickan, öppnade fönstret och flög så in genom staden rakt fram till slottet, der han satte sig i ett hörn strax under det fönster, som hörde till prinsessans sängkammare.

Det var alldeles tyst i hela staden; nu slog klockan tre qvart till tolf, fönstret öppnades och prinsessan flög, i en stor vit kappa med långa svarta vingar, fram öfver staden ut till ett stort berg; men reskamraten gjorde sig osynlig, så att hon slätt inte kunde se honom, flög efter och basade på prinsessan med sitt ris, så att hon blödde, der slagen träffade. Hu, hur det gick genom

luften! Blåsten tóg i hennes kappa, som utbreddes åt alla sidor, alldeles som ett stort segel, och månen sken genom den.

"Hu, hvad det haglar!" sade prinsessan vid hvarje slag, som hon fick af riset, men det gjorde henne så godt. Slutligen kom hon till berget och knackade på. Det lät alldeles som om åskan gått, då berget öppnade sig och prinsessan gick derin; reskamraten följde med, ty ingen kunde se honom då han var osynlig. De gingo genom en stor lång gång, hvars väggar gnistrade på ett förundransvärdt sätt, det kom sig af de öfver tusende glödande spindlar, som sprungo upp och ned för muren och lyste som eld. Sedan kommo de i en stor sal, byggd af guld och silfver, och blommor stora som solrosor, röda och blå, lyste på väggarna; men ingen kunde plocka dem, ty stjelkarne voro otäcka, giftiga ormar, och blommorna voro eld, som lågade ur deras mun. Hela taket var fullsatt med lysmaskar och himmelsblå flädermöss, som flaxade med de tunna vingarne så att det såg helt underligt ut. Midt på golfvet stod en thron, uppuren af fyra hästbenrangel, som hade seltyg af de röda eldspindlarne, sjelfva thronen var af mjölkhvitt glas, och dynorna att sitta på voro små svarta möss, som beto hvarandra i svansen. Öfver den var en thronhimmel af rosenröd spindelväf, fullsatt med de vackraste små gröna flugor, som lyste alldeles som ädla stenar. Midt på thronen satt ett gammalt troll med krona på sitt stygga hufvud och spira i handen. Trollet kysste prinsessan på pannan, lät henne sitta vid sin sida på den dyrbara thronen, och nu begynte musiken. Stora svarta gräshoppor spelade på mungiga, och ugglan slog sig sjelf på magen, ty hon hade ingen annan trumma. Det var en löjlig konsert. Små svarta tomtar med lyktgubbar på mössan dansade rundt kring salen. Ingen kunde se reskamraten, som hade ställt sig strax bakom thronen och hörde och såg allting. Hoffolket, som nu också kom in, var så tillgjordt och förnämt, men den, som riktigt kunde se, märkte nog huru det var beskaftadt. Det var bara qvastkäppar med kålhufvuden på, som trollet hade hexat lif uti och påklädt de broderade kläderna. Det kunde också vara detsamma, ty de voro bara ämnade att stata med.

Då dansen fortgått en stund, berättade prinsessan för trollet, att hon fått en ny friare och frågade derföre hvad hon skulle spörja honom följande morgon, då han kom upp på slottet.

”Hör!” sade trollet, ”nu skall jag säga dig något, du skall taga något som är mycket lätt, så hittar han inte på det! Tänk du på din ena sko, det kan han icke gissa. Låt sen hugga af honom hufvudet, men glöm icke, då du i morgon natt kommer hit igen, att taga med dig hans ögon, för dem vill jag äta upp!”

Prinsessan neg djupt och sade, att hon icke skulle glömma ögonen. Trollet öppnade nu berget, och prinsessan flög hem igen, men reskamraten följde med och pryglade henne så hårdt med riset, att hon suckade djupt öfver det starka haglet och skyndade sig det fortaste hon kunde för att komma in genom fönstret i sin sängkammare igen. Reskamraten deremot flög tillbaka till världshuset, der Johannes ännu låg och sof, löste utaf sina vingar och kröp också i säng, ty ingen kunde undra på att han var trött.

Tidigt på morgonen vaknade Johannes; reskamraten steg också upp och berättade, att han drömt en mycket underlig dröm om prinsessan och hennes sko, och bad honom derföre ändtligen fråga henne, om hon icke hade tänkt på sin sko! Det var ju det han hade hört af trollet inne i berget, men han ville icke låta Johannes veta något derom, utan bad honom bara fråga, om hon inte hade tänkt på sin sko.

”Jag kan lika gerna fråga det ena som det andra”, sade Johannes, ”kanske är det så som du drömt, ty jag tror med fullkomlig tillförsigt, att Gud helt säkert hjälper mig. Men jag vill likväl taga farväl af dig, ty om jag gissar orätt, får jag aldrig se dig mer!”

Derpå kysste de hvarandra och Johannes gick in i staden och upp på slottet. Hela salen var full med menniskor, domarena sutto i sina länstolar och hade ejerdunsdynor under hufvudet, derföre att de hade så mycket att tänka på. Den gamle kungen stod och torkade sig i ögonen med en hvit näsduk. Nu inträdde prinsessan och var ännu mycket vackrare än i går, och helsade så vänligt på allesammans, men åt Johannes gaf hon handen och sade: ”God morgon, du!”

Nu skulle Johannes till att gissa, hvad hon hade tänkt på. Herre Gud, hvad hon att börja med såg vänligt på honom, men just som hon hörde honom säga ordet *sko*, blef hon krithvit i ansigtet och darrade i alla lemmar, men det hjälpte inte, ty han hade gissat rätt.

Hejsan! hvad den gamle kungen blef glad! Han slog i glädjen en kullerbytta så att dammet rykte dervid, och allt folket klappade i händerna till hans och Johannes' ära, som nu hade gissat rätt första gången.

Reskamraten blef också glad, då han fick veta, huru bra det gått; men Johannes knäppte ihop sina händer och tackade den gode Guden, som helt säkert ville bistå honom äfven de bägge återstående gångerna. Redan den följande dagen skulle han gissa om igen.

Om aftonen gick det till alldeles som den föregående natten. Då Johannes sof, flög reskamraten efter prinsessan ut till berget och piskade henne ännu hårdare än förra gången, ty nu hade han tagit två ris; ingen kunde se honom, men sjelf såg och hörde han allting. Prinsessan skulle tänka på sin handske, och det berättade han för Johannes och sade att han drömt det. Johannes gissade äfven denna gången riktigt och der blef en sådan glädje på slottet. Hela hofvet slog nu kullerbyttor alldeles som de hade sett kungen göra första gången; men prinsessan lade sig på soffan och ville alls icke tala. Nu kom det an på om Johannes kunde gissa rätt äfven tredje gången. Gick det bra, skulle han ju få den vackra prinsessan och ärfva hela konungariket efter den gamle kungens död; gissade han orätt, så skulle han mista sitt lif och trollet skulle äta upp hans vackra blå ögon.

Aftonen förut gick Johannes tidigt till sängs, läste sin aftonbön och sof sedan helt lugnt; men reskamraten spände vingarne på sin rygg, band sabeln vid sin sida och tog alla tre risen med sig och flög sålunda utrustad till slottet.

Det var en alldeles kolmörk natt, det var en storm, så att takstenarne flögo af husen, och träden i trädgården, der benranglen hängde, vajade liksom vass för blåsten; det blixtrade hvartenda ögonblick och åskan dundrade, alldeles som om det varit blott en enda skräll, som varade hela natten. Nu öppnades fönstret och prinsessan flög ut; hon var så blek som döden, men log åt det fula vädret och tyckte att det icke åskade starkt nog, hennes hvita kappa hvirflade omkring i luften som ett stort skeppssegel, men reskamraten piskade henne så hårdt med sina tre ris, att blodet droppade ned på jorden och hon slutligen med möda orkade flyga längre. Slutligen kom hon fram till berget.

”Det haglar och stormar”, sade hon, ”aldrig har jag varit ute i ett sådant väder förr.”

”Man kan också få för mycket af det goda”, sade trollet. Nu berättade prinsessan, att Johannes gissat rätt äfven andra gången; gjorde han nu detsamma i morgon, så hade han vunnit och hon skulle aldrig mer komma ut till berget, aldrig mer kunna göra sådana trollkonster, som förut; hon var så bedröfvad deröfver.

”Han skall inte kunna gissa rätt”, sade trollet, ”jag skall nog hitta på något, som han aldrig tänkt på, eller också är han en större trollkarl än jag sjelf. Men nu vilja vi vara glada och lustiga!” Derpå tog trollet prinsessan i handen och svängde om med henne, och alla tomtarne och lyktgubbarne som voro i rummet dansade med, de röda spindlarne sprungo lika så lustigt upp och ned för väggen, det såg ut som om eldblommorna gnistrat. Ugglan slog på trumma, syrsorna pepo, och de svarta gräshoporna spelte på mungiga. Det var en lustig bal, må ni tro!

Då de nu hade dansat länge nog, måste prinsessan flyga hem, ty eljest kunde man ha saknat henne på slottet; trollet sade att det skulle följa med, så kunde de ännu ha sällskap en stund till.

De flögo derpå åstad i det rysliga vädret och reskamraten slet ut sina tre ris på deras ryggtafflor; aldrig hade trollet varit ute i en sådan hagelstorm. Utanför slottet tog trollet farväl af prinsessan och hviskade med detsamma till henne: ”tänk på mitt hufvud;” men reskamraten hörde hvad han hviskade, och just som prinsessan smög sig in genom fönstret i sin sängkammare och trollet ville vända om igen, grep han i det långa, svarta håret och högg med sabeln det rysliga hufvudet ifrån skuldrorna, så att icke en gång trollet sjelf hann se huru det gick till. Kroppen kastade han ut i sjön till fiskarne, men hufvudet sköljde han bara i vattnet, knöt sedan in det i sin silkesnäsduk och tog det så hem med sig till värdshuset, och derpå lade han sig att sofva på saken.

Följande morgon gaf han Johannes silkesnäsduken, men sade att han icke skulle öppna den förr än prinsessan frågat honom, hvad det var hon tänkte på.

Der voro så många människor i den stora salen på slottet, att de stodo ofvanpå hvarandra alldeles som rädisor, som äro

bundna i knippor. Rådsherrarne sutto i sina stolar med de mjuka dynorna under sina hufvuden, och den gamle kungen hade nya kläder på sig, guldkronan och spiran voro så blanka, att man kunde spegla sig i dem; men prinsessan var alldeles blek och hade en kolsvart klädning, alldeles som om hon skulle gått på begrafning.

"Hvad har jag tänkt på?" sade hon till Johannes, och strax öppnade han sin silkesnäsduk och blef sjelf så förskräckt, då han fick se det rysliga trollhufvudet; alla människor ryste, så förskräckligt såg det ut; men prinsessan satt som en stenbild och kunde icke säga ett enda ord. Slutligen reste hon sig upp och gaf Johannes handen, ty han hade ju gissat rätt. Hon såg hvarken den ena eller den andra, utan suckade så djupt! "nu är du min herre! I afton skola vi hålla bröllop!"

"Det tycker jag om!" sade den gamle kungen, "så skall det gå till!" Alla människor ropade hurra, vaktparaden gjorde musik på gatorna, klockorna ringde och månglerskegummorna borttogo det svarta floret från deras pepparkaksgrisar, ty nu var det glädje ända upp i taket. Tre stora stekta oxar, fyllda med ancor och höns, blefvo satte midt på torget, och hvem som ville fick skära sig ett stycke. Vattenkonsterna sprutade det dyraste vin, och köpte man en tvåstyfvers kringla hos bagaren, så fick man sex stora bullar på köpet och det var knådå bullar med russin i.

Om aftonen var hela staden illuminerad och soldaterna sköto med kanoner och gossarne med smällare, och det åts och dracks, klingades och sprangs uppe på slottet; och alla de förnäma herrarne och de vackra fröknarna dansade med hvarandra; man kunde på långt håll höra, huru de sjöngo:

Här fins så många vackra flickor,
Som vill ha sig en svängom,
De begära tambourmarschen,
Vackra flicka, vänd dig om!
Dansom och stampom,
Så skosulorna gå sönder!

Men prinsessan var ju förhexad ännu och höll icke alls utaf Johannes; det märkte reskamraten och gaf derföre Johannes tre fjädrar af svanvingarne och en liten flaska med några droppar

uti, sade honom att han skulle låta sätta ett stort kar vid brudsängen, fullt med vatten, och när prinsessan ville stiga upp i sängen, skulle han ge henne en liten knuff så att hon föll i vattnet och der skulle han doppa ner henne tre gånger, sedan han först kastat fjädrarne och dropparne deruti; på det sättet skulle hon bli fri från förtrollningen och komma att hålla så mycket utaf honom.

Johannes gjorde allt, som reskamraten hade rådt honom till; prinsessan skrek så jämmerligt, då han doppade henne i vattnet, och sprattlade under hans händer som en stor, svart svana med gnistrande ögon; då hon andra gången kom upp ur vattnet, var svanan alldeles hvit på en enda svart ring när, som hon hade om halsen. Johannes gjorde en from bön till vår Herre och lät vattnet för tredje gången skölja öfver fogeln, och i samma ögonblick förvandlades den till den vackraste prinsessa. Hon var ännu skönare än förut och tackade honom med tårar i de vackra ögonen för det att han brutit hennes förtrollning.

Följande morgon kom den gamle kungen med hela sin hofstat och det var ett gratulerande ända långt fram på dagen; allra sist kom reskamraten, som hade sin käpp i handen och ränseln på ryggen. Johannes kysste honom så många gånger, bad honom att icke resa bort, utan bo hos sig, ty han var ju orsaken till hela hans lycka. Men reskamraten nickade på hufvudet och sade så mildt och vänligt: "nu är min tid ute. Jag har bara velat betala min skuld. Kommer du ihåg den döde mannen, som de elaka människorna ville störa i sin kista. Du gaf allt hvad du egde, på det att den döde skulle få ro i sin graf. Den döde är jag!"

I detsamma var han försvunnen.

Bröllopet varade en hel månad, Johannes och prinsessan höllo så mycket af hvarandra, och den gamle kungen lefde länge förnöjd och glad och lät de små barnbarnen rida ranka på sitt knä och leka med sin spira; men Johannes blef kung öfver hela riket.

Hvi suckar det så tungt uti skogen?

af Bernhard Elis Malmström.

Och liten pilt han sitter en kulen höstqväll

Och leker tyst inunder gula linden.

Han ser, hur ljusen brinna uti Guds Faders tjäll
 Och hör, hur löfven prassla under vinden.
 Men huru länge pilten i sina drömmar satt,
 Allt mörkare blef lunden uti septemberratt.
 Då suckar det så tungt uti skogen.

Och liten pilt han lyssnade, blef hemsk uti sitt mod
 Och började att springa utåt leden.
 Han tänkte stygga tankar och skrämde upp sitt blod
 Och vilse gick på ljungebevuxna heden.
 Han tänkte uppå fader, på mor och syskon kär:
 ”Gud nåde mig, som liten är, om väl jag vore der!”
 Då suckar det så tungt uti skogen.

Men månen träder stilla ur sönderbrusten sky
 Och kastar silfvertäcket öfver jorden.
 Och skuggorna, förskräckta, till bergens fötter fly,
 Och trollena de flyga uppåt norden.
 Och bergens toppar glimma — men skogen han är mörk,
 Och ufven sjunger sorgesång i regnbegjuten björk. —
 Då suckar det så tungt uti skogen.

Och liten pilt han löpte utöfver vidan hed
 Och tänkte uppå mången gammal sägen.
 Och himlens stjernor skredo, och natten led och led,
 Men ej så träffade han rätta vägen.
 ”I blida stjernor alla uppå den höga stig,
 I vissnade små blommor, o sägen, sägen mig:
 Hvem suckade så tungt uti skogen?”

Men alla stjernor tego, och liten blomma teg,
 Och pilten många bittra tårar fälde.
 Så kom han till små elfvors tjäll. — Med vingesnabba steg
 Han midt i deras lätta ring sig stälde.
 ”O I, som träden dansen på ljungebevuxen stig,
 I skönaste små syskon, o sägen, sägen mig:
 Hvem suckade så tungt uti skogen?”

Och liten elfvadrottning med fagra läppar log
 Och smekte liten pilt på röda kinden.
 ”Gråt icke, vackra gosse, fastän du vilse drog,
 Fastän du blef så hemsk inunder linden.
 Men sätt dig här på tufvan å ljungbevuxen stig
 Och torka dina tårar, så skall jag säga dig,
 Hvem suckade så tungt uti skogen.

När natten sakta stiger utöfver land och sjö,
 Och dagens sorl begynner att försvinna,
 Och vågen går till hvila inunder grönan ö,
 Och alla vackra stjernor börja brinna,
 Då blifver himlens båge så ren och spegelklar;
 En här af goda englar så tyst derunder far
 Och gråter silfvertårar öfver jorden.

Då ser i himlens spegel sin bild den arma jord
 Och finner sig så dyster och förkastad;
 Hon täljer alla synder, all lögn och flärd och mord,
 Hvarmed hon är se'n tusen år belastad.
 Då far en dödens rysning igenom hennes märg;
 Då bedja alla dalar, då bikta alla berg,
 Då suckar det så tungt uti skogen.”

”Haf tack, du elfvadrottning! Det glömmet jag ej mer,
 Ej heller fruktar jag att hemåt vandra.
 Se der, i månens strimma min rätta stig jag ser.
 Farväl, vi glömma icke brådt hvarandra.
 Väl är jag mycket ringa, ej har jag gods och gull,
 Men Herren vill jag lofva, att aldrig för min skull
 Det sucka skall så tungt uti skogen.”

Landstrykarne.

Tysk folksaga af bröderna Grimm.

Tuppen sade till hönan: ”nu börja nötterna blifva mogna;
 vi måste skynda oss upp på berget och äta oss riktigt mätta, in-

nan ekorren kommer och kniper dem." "Ja," svarade hönan, "ack, hvad vi skola ha roligt!" De gingo nu tillsammans upp på berget, och som vädret var vackert, blefvo de qvar ända tills mot aftonen. Huru det kom sig, vet jag ej, antingen de hade tagit för mycket till bästa, eller det bara var af högmod, men de vilde ej gå hem till fots, och tuppen måste göra en liten vagn af nötskal. Då den var färdig, satte hönan sig på och sade till tuppen: "nu kan du draga." "Jo, det skulle just passa sig," sade tuppen, "nej tack, då går jag hellre hem; nej, kusk vill jag vara, och sitta på kuskbocken, ja det kan anstå mig, men draga sjelf, se det blir inte af."

När de nu tvistade härom, kom en anka och snattrade: "ert tjufpack, hvem har gett er lof att komma till mitt berg och plocka nötter? vänta bara, det skall bekomma er illa!" och härmed rusade hon på tuppen. Men denne var ej feg, utan gick ankan rakt på lifvet, och slutligen klöste han henne så med sina sporrar, att hon bad om nåd och sade att hon gerna till straff ville låta spänna sig för vagnen. Tuppen satte sig på kuskbocken och körde, och nu bar det af i ett huj; "spring anka, allt hvad du förmår!" skrek han. När de farit ett stycke, mötte de två fotgångare, en knappål och en synål. De ropade: "håll! håll!" och sade att det nu snart skulle blifva kolmörkt, så att de ej kunde gå ett enda steg, och det var äfven så smutsigt på vägen; vore det ej möjligt att de kunde få sitta upp och åka med; de hade varit inne på ett värdshus och råkat fördröja sig vid ölkruset. Som det var magert folk, hvilket ej kunde taga särdeles stort rum, lät tuppen dem stiga upp i vagnen båda två, men först måste de dock lofva att ej trampa hönan på liktorarne. Sent om aftonen kommo de till ett värdshus, och som de ej ville resa på natten och ankan dessutom började blifva ömfotad, beslöto de att taga in der. Värden gjorde till en början många invändningar, han hade redan fullt hus, sade han. Säkerligen tyckte han att de ej voro förnäma nog; men slutligen, när de fått hålla litet fagert snack och lofvat honom ägget, som hönan skulle värpa, och att han skulle få behålla ankan, som värpte ett om dagen, sade han att de kunde få blifva der öfver natten. Nu slogo de på stort och lefde i sus och dus. Tidigt om morgonen, då det började dagas och alla lågo i sin söta sömn, väckte tuppen hö-

nan, tog ägget, hackade sönder det och sedan åto de upp det tillsammans; men skalet kastade de i spiseln. Derefter gingo de till synålen, som ännu sof, togo henne om hufvudet och satte henne i värdens stolsdyna, men knappålen satte de i hans handduk, och flögo så sin kos ut genom fönstret. Ankan, som helst sof under bar himmel, hörde dem bege sig af, och blef helt yr-vaken, samt fann snart en bäck, på hvilken hon simmade bort, och det skulle man tro gick fortare, än då hon var spänd för vagnen. Ett par timmar derefter steg värden upp, tvättade sig och ville torka sig på handduken, men då ref han sig på knappålen från det ena örat till det andra; nu gick han i köket och ville tända sin pipa, men då han kom till spiseln, for äggskalet honom i ansigtet. ”I dag vill då allting åt hufvudet på mig,” sade han och satte sig helt förtretad i sin stora länstol; men knappt hade han hunnit sätta sig, förrän han for upp och skrek ”aj! aj!” ty synålen hade stuckit honom ännu värre, och denna gång icke i hufvudet. Nu blef han riktigt ond och började misstänka gästerna, som kommit så sent i går afton; och när han gick och såg efter dem, voro de borta. Då svor han att aldrig mer i sitt hus taga emot några landstrykare, som bara äta mycket, ingenting betala och så till på köpet göra narr af hederligt folk.

Vintervisa

af Zachris Topelius.

Vind och hvita vågor

Stredo nyss på sjön;

Blåa bryggor blänka

Nu kring öde ön.

Smidig skida skön

Öfver slätten slinter.

Vacker är vår vinter,

Och så frisk är snön.

Det är skarpt i skogen,
Der jag går i dag.
Rim i håret hänger,
Som en björn är jag,
Hugger friska tag;
Och den gröna granen
Faller hvit om manen
För min yxas slag.

Och så kort är dagen,
Mon är så allen.
Furans skugga växer
Till en jätte ren.
På dess mörka gren
Hänger månens skifva,
Och på fält och drifva
Lyser stjernans sken.

Nu så drar jag åter
Fri och glad och ung
Till min trefna hydda,
Der jag sjelf är kung.
Sjung en visa, sjung!
Sjung, hur skidan slinter
I den vackra vinter
Öfver snöig ljung!

Gåtor,

samlade af Elias Lönnrot.

15.

Börden tröttnar, bärarn icke.

16.

Går om natten, går om dagen,
uppnår aldrig målet.

17.

Upp och nedvänd full,
upprätt stående tom.

18.

Väfs ett täcke uti luften,
trådarne på marken hänga.

19.

Talar aldrig, grinar alltid,
drar sig långsmed väggen.

20.

Du märker att han färdas,
och hörer deraf ljudet,
men aldrig ser du honom.

21.

Kan ej tänka, kan ej tala,
säger sanningen åt alla.

22.

Silfverperlor föllo
på en gyllne väfnad;
månen såg dem, soln tog upp dem.

23.

Kommer in genom fönstret,
ryms ej genom dörren.

24.

Gammal gubbe hvarje år
får sin pels förnyad,
som dock åter sprättes upp.

25.

Rör sig blott om vintern,
hvilat öfver sommarn.

26.

Ropar oupphörligt,
blir dock aldrig hes.

27.

Går till skogen, ser åt hemmet;
kommer hem och ser åt skogen.

28.

Färdas som en konung,
 far omkring som väldig herre,
 väntas hvarje år att gästa
 i hvar enda koja.

— — — — —

Ordspråk.

Välbegyndt är mycket vunnet.

— — — — —

Skönhet fyller ingen gryta.

— — — — —

Namnet gör ej någon sämre,
 men sitt namn försämrar mången.

— — — — —

Hunden skäller ej på eget hemfolk.

— — — — —

Intet fins så ondt på jorden,
 att ej något godt är med det.

— — — — —

Den som flyr för vargen,
 möter stundom björnen.

— — — — —

Katten får lof att tvätta sjelf sina ögon.

— — — — —

I de blindas land har den enögde godt
 att lefva.

— — — — —

Förr tar den korte ett strå från marken,
än den länge en stjerna från himmeln.

Äfven skatan är en vacker fogel, när man
sällan ser henne.

Ingen kyrka är så full,
att ej presten finner rum.

Vårda väl ditt eget rykte,
nedsätt därför ej en annans.

Hvad med lust och fröjd förslöses,
fås med tråk och bråk tillbaka.

Allting annat må man ångra,
icke att man uppsteg tidigt,
tidigt arbetet begynte.

Lyssna till den granens susning,
vid hvars rot ditt bo är fästadt.

Vårsång

af Carl Fredrik Dahlgren.

Våren är kommen. På sina kransar
Ängarne binda. Himlen är blå,

Pilträden bära guldgula fransar,
Tufvorna vagga ljusalfver små.

Bäckarne brusa,

Vindarne susa,

Böljorna glittra,

Foglarne qvittra,

Sippan i lunden nigande står.

Högt upp i luften lärkorna sjunga:

Nu är det vår,

Hurra, hurra!

Våren är kommen. På sina kransar

Ängarne binda. Himlen är blå,

Pilträden bära guldgula fransar,

Tufvorna vagga ljusalfver små.

De tre systrarnas krönika.

I tre böcker

af Joh. Carl August Musæus.

Första boken.

Det var en gång en rik grefve, som förstört allt hvad han egde och hade. Han lefde kungligt och höll alla dagar öppen taffel. För hvar och en, som hos honom aflade sitt besök, det må ha varit riddare eller vapendragare, tillställde han ett stort kalas, och ingen lemnade honom, utan att hafva blifvit på det kostligaste undfägnad. Han älskade mycket brädspel och tärning; hans hof hvimlade af riddare, löpare och hejdukar i de grannaste livréer, och i hans stallar frustade hundrade hästar. Det var derföre icke underligt, att hans skatter togo en hastig ända. Han pantsatte det ena slottet efter det andra, bortsålde allt sitt silf-

ver, afskedade sina betjenter och sköt sina jagthundar; af hela sin stora förmögenhet hade han ej mera kvar, än ett gammalt slott i skogen, en dygdig gemål och trenne undersköna döttrar. I detta slott lefde han nu, öfvergifven af hela världen. Grefvinnan och hennes döttrar fingo sjelfva gå i köket, och emedan de ej fått lära sig att laga mat, så kunde de ej koka annat än potatis. Dessa tarfliga måltider fann pappa sjelf så klena, att han blef vresig och tvär och larmade i huset, så att väggarne gåfvo genljud deraf. En vacker sommarmorgon nedtog han, drivven af ledsnad, sitt jagtspjut från väggen och vandrade ut i skogen, för att fälla något villebråd, på det att han en gång måtte kunna få sig en riktigt läcker måltid. Om denna skogen gick det bland folket den sägen, att besynnerliga saker tilldrogo sig der. Mången vandrare hade der blifvit vilseförd, och mången hade aldrig återvändt; antingen hade skogsandarne strypt honom, eller också hade vilddjuren sönderrifvit honom. Grefven brydde sig ej om dessa berättelser och trodde ej på de osynliga magterna; han gick dristigt öfver berg och dal, och kröp genom buskar och snår, utan att kunna träffa något byte. Uttröttad satte han sig under en hög ek, för att spisa sin middag, som bestod af litet kokt potatis och en nypa salt, det enda förråd, som han hade i sin jagtväska.

Händelsevis upplyfte han sina ögon, och se! en stor björn kom framrusande ur buskarne. Den stackars grefven blef helt förskräckt öfver denna anblick; fly kunde han icke, och till björnjagt var han allt för illa utrustad. Han tog jagtspjutet i hand, för att dermed försvara sig så godt han kunde. Odjuret var nu blott några steg ifrån honom, och frambrummade helt tydligt dessa hotande ord: "Du röfvare, som plundrar mitt honingsträd! För denna din förmäthenhet skall du plikta med ditt lif!" "Ack," bad grefven, "ät för Guds skull icke upp mig, herr björn; jag är icke alls lysten efter eder honing och är en ärlig riddersman. Är ni hungrig, så var så god och håll till godo det lilla jag förmår!" Derpå uppdukade han hela sitt potatisförråd på sin jagtväska och bjöd björnen mycket artigt. Men denne försmådde grefvens taffel och fortfor att frambrumma denna hotelse: "Olycklige, för det priset må du ej inbilla dig, att du kan köpa ditt lif; lofva mig genast din äldsta dotter Charlotte till hustru; hvarom inte,

så äter jag genast upp dig." I ångesten hade troligtvis grefven lofvat honom alla tre sina döttrar och sin gemål till på köpet; ty nöden har ingen lag. "Hon skall bli er, herr björn," sade grefven, som började repa mod. Likväl tillade han listigt, att det skedde med det vilkor, att björnen, enligt landets sed, skulle lösa sin brud och föra henne hem i egen person. "Topp," mumlade björnen och räckte honom sin ludna svarta tass; "om sju dagar löser jag henne med två skäppor guld och för henne hem till min boning." "Topp," sade grefven. "En karl står vid sina ord och en käring vid sin påse." Derpå skildes de åt som goda vänner.

Det förstås, att en björn, som kan tala och handla lika förnuftigt som en människa, aldrig kan vara en riktig björn, utan måste vara förtrollad. Detta märkte grefven ganska väl; därför trodde han sig genom list kunna narra sin ludna måg och så förskansa sig på sitt slott, att det blefve omöjligt för björnen att komma in, då han på den utsatta dagen ville afhemta sin brud. "Ehuruväl," tänkte han för sig sjelf, "en förtrollad björn fått litet förnuft och talförmåga, så har han i alla fall samma egenskaper, som en riktig björn. Han kan väl i Guds namn inte flyga som en fogel heller, eller krypa in genom nyckelhålet, då rämnet är läst."

Följande dagen berättade han för sin gemål och dotter det äfventyr, som hade händt honom i skogen. Fröken Charlotte dånade af förskräckelse, då hon hörde, att hon skulle förmälas med en otäck björn; modren vred händerna och jämrade sig, och systerarna darrade af ångslan. Men pappa sjelf gick ut och besåg slottets murar och grafvar, undersökte om jernporten tog lås riktigt, uppdrog vindbryggan och tillbommade alla ingångar, uppsteg derpå i tornet och fann der en höghvälfd och välmurad kammare; i denna instängde han fröken, som sönderref sitt silkeslena hår och gret sina himmelsblå ögon röda.

Sex dagar hade förflutit, och den sjunde grydde redan, då ett förskräckligt buller hördes från skogen, som om hundturken varit i antågande. Piskor smällde, posthorn skallade, hästar slogo med hofvarne, och hjulen dånade. En präktig statsvagn, omgifven af ryttare, kom från landsvägen och for mot slottsporten, alla riglar rasslade, porten flög upp, vindbryggan föll, och en ung

prins, skön som dagen, steg ur vagnen, klädd i sammet och silfverbrokad. En guldkedja slingrade sig tre hvarf omkring halsen, jemte ett band af perlor och diamanter, som voro så skinande, att de förbländade ögonen; och spännet, som fasthöll strutsfjädern, var värd ett hertigdöme. Hastigt som vinden ilade han vindeltrappan uppföre upp i tornet, och ett ögonblick derefter darrade den förskräckta bruden i hans armar.

Bullret väckte grefven ur hans morgonsömn; han öppnade fönstret, och då han fick se hästar och vagnar på borggården, och sin dotter i en främmande mans armar, och då nu tåget begaf sig af genom porten, klagade han jämmerligen: "Farväl, min dotter, farväl du björnbrud!" Charlotte hörde sin faders röst och hviftade med sin näsduk till afsked.

Föräldrarne voro förskräckte öfver sin dotters bortröfvande och sågo bestörte på hvarandra. Mamma ville likväl icke tro sina egna ögon, utan ansåg hela saken för bländverk och spökeri, tog nyckelknippan och sprang upp i tornet och öppnade dörren till rummet; men hon kunde ej finna det minsta spår efter sin dotter. Likväl låg der en silfvernyckel, som hon tog på bordet, och då hon händelsevis såg ut genom fönstret, varseblef hon ett tjockt moln af damm i öster, och hörde brudskarans buller och bång ända bort vid skogen.

Bedröfvad nedsteg hon från tornet, anlade sorgkläder, strödde aska i sitt hufvud och gret i tre dagar och tre nätter. Fjerde dagen gick grefven ut, för att en gång hemta frisk luft, och då han kom ned i förstugan, stod der en kista af ebenholtz, väl tillbommad och tung att lyfta. Han anade lätt hvad som låg i den samma. Grefvinnan gaf honom nyckeln, och der fanns ganska riktigt två skäppor dukater. Han blef så glad öfver detta fynd, att han glömde all sin sorg, köpte hästar och falkar och vackra kläder åt sin gemål och sina sköna döttrar, stadda betjenter och började återigen att stata och kalasa, ända tills dukaterna alldeles bortsmälte. Då satte han sig i skuld, och fordringsegarne kommo hoptals och utplundrade honom rubb och stubb och lemnade honom ingenting mera i behåll, än en gammal falk. Grefvinnan och hennes döttrar fingo nu återigen börja på att skala potatis; men grefven fördref tiden med falkjagt. En dag då han lät falken stiga, flög denne högt upp i luften och ville ej åter-

vända på sin herres hand. Grefven följde falkens flygt så godt han kunde öfver den vida slätten. Fogeln sväfvade mot den farliga skogen, hvilken grefven icke mera vågade beträda. Men plötsligt uppflog en stor örn ur skogen och förföljde falken, som, så fort han blef varse sin öfverlägsna fiende, pilsnabbt återvände till sin herre, för att hos honom söka skydd. Men örnen nedsköt rakt på grefven, slog den ena af sina väldiga klor i hans skuldra, och sönderklöste med den andra den trogna falken. Den förskräckte grefven sökte att med sitt spjut befria sig från det vredgade djuret; men örnen grep tag i jagtspjutet, sönderbröt det så lätt som det varit ett rör, och skrek med gäll röst i hans öron: "Förmätne, hvarför oroar du mitt luftrike med din falkjagt? För denna din djerfhet skall du plikta med ditt lif." På detta fogelns språk märkte grefven genast, att han ej var att leka med. Likväl fattade han mod och sade: "Nåh, nåh, herr örn! Hvad har jag gjort er för när? Min falk har ju fått plikta för sin förseelse; honom har ni redan sönderklöst; smörj er med honom." "Nej," svarade örnen, "just i dag skulle det smaka skönt att få litet människokött, och du ser ganska fet och frodig ut." "Förskona mig, herr örn!" utropade grefven i förskräckelsen. "Jag ger er allt hvad ni begär, blott ni skonar mitt lif." "Jag tar dig på orden," sade roffogeln; "du har två vackra döttrar, och jag behöfver en hustru. Gif mig den ena, och jag löser henne med fyra skäppor guld. Om sju veckor hemtar jag min brud." Härpå svingade odjuret sig upp i luften.

Då man är stadd i nöd, är man färdig att sälja allt. Då fadren såg, att handeln med döttrarna lönade sig så bra, så gaf han sig snart tillfreds. Han kom denna gången hem vid ganska godt lynne, och dolde sorgfälligt hvad som passerat, dels för att undvika sin gemåls förebråelser, dels för att icke i förtid bedröfva sin dotter. För syns skull klagade han öfver att han förlorat sin falk, som han föregaf hafva flugit bort. Fröken Sophie var den snällaste spinnerska i landet. Hon var också en skicklig väfverska och var just nu sysselsatt att ur väfstolen utklippa en dräll, så fin som det finaste musslin, hvilken hon blekte på gröngräset utanför slottet. Sex veckor och sex dagar förflöto, utan att den sköna spinnerskan hade den minsta aning om sitt förestående öde. Sophie var vid gladt mod och trodde att fadrens

tunga lynne kom sig af blodfullhet och brist på sysselsättning. Derföre hoppade hon om morgonen på den bestämda dagen ut på gräsplanen och utbredde sin dräll, på det att morgondagen måtte uppmjuka den. Då hon uträttat sitt ärende och blickade omkring sig, fick hon se ett prydligt tåg af riddare och väpnare komma på vägen. Hon hade ännu icke hunnit göra sin toilette; derföre gömde hon sig bakom en rosenbuske, som just nu stod i full blomma, och tittade fram mellan bladen, för att få se på det vackra tåget. Den skönaste riddaren, en ung smärt man, red rakt fram till busken och sade med mild stämma: "Dig söker jag, min älskade; ack, göm dig icke! Svinga dig upp bakom mig på hästen, du sköna örnbrud!" Sophie visste ej hvad hon skulle tänka, då hon hörde detta tal. Den ståtliga riddaren behagade henne; men ordet örnbrud kom hennes blod att stelna i ådrorna. Hon nedsjönk i gräset, hennes sinnen omtöcknades, och då hon uppvaknade, befann hon sig i den hulde riddarens armar på vägen till skogen.

Mamma tillagade under tiden frukosten, och då Sophie saknades, skickade hon den yngsta dottern att söka henne. Hon gick, men kom icke tillbaka. Modern anade oråd och ville sjelf se hvarför hennes dotter dröjde så länge. Äfven hon gick, men kom icke tillbaka. Pappa märkte hvad som hänt; hjertat klappade häftigt i hans bröst. Han smög sig ut på gräsplanen, hvarest modren och dottern ännu gingo omkring, för att söka Sophie; och äfven han ropade efter henne, ehuru han ganska väl visste, att allt ropande och sökande var förgäfvets. Hans väg förde honom förbi rosenbusken; der fick han se något blänka i gräset, och då han såg nogare efter, var det tre guldägg, lika tunga som fyra skäppor dukater. Nu kunde han icke längre undvika att omtala förloppet för sin gemål. "Skändlige menniskohandlare!" utropade hon. "Du fader, som mördar dina egna barn! Du uppoffrar för en neslig vinning ditt eget kött och blod." Grefven, som eljest icke var särdeles värtalig, försvarade sig på bästa sätt och vis, och undskyllde sig med den fara, hvaruti hans lif sväfvat. Men den tröstlösa modern upphörde icke att göra honom de bittraste förebräelser. Han valde derföre den säkraste utväg att få ett slut på allt gräl, nämligen att tiga, rullade helt makligt guldäggen framför sig, och anlade för anständighetens skull tre

dagars sorg, men tänkte endast på, huru han åter igen skulle kunna begynna sitt förra lefnadssätt.

Men innan kort stod glädjen åter igen högt upp i taket. Baler, tornerspel och andra präktiga fester omvexlade dagligen med hvarandra. Grefvens yngsta dotter Louise var skön som en stjärna. Hon öppnade hvarje afton dansen med den segrande riddaren. De förnämste grefvar och riddare täflade om hennes hand; men den sköna Louise valde så länge, tills de tre guldäggan sammansmälte till hasselnötters storlek.

Grefven var nu lika fattig som förut, torneringarne inställdes, riddarne försvunno, och slottet blef så ödsligt och tomt, som om det varit alldeles obebodt. Grefven ströfvade misslynt öfver fälten, och skulle gerna hafva kastat sig i ett nytt äfventyr, så vida han icke fruktat för skogen.

En dag förföljde han en flock rapphöns så långt, att han kom helt nära den fasansfulla skogen; och ehuruväl han ej vågade sig ditin, gick han likväl utmed randen af densamma, tills han kom till en fiskdamm, som han aldrig förut varseblifvit, och i hvars lugna vatten tusendetals foreller summo. Han blef ytterst glad öfver denna upptäckt, och då dammens utseende ej gaf den minsta anledning till misstanke, så skyndade han hem och band sig ett nät, och följande morgon stod han i god tid vid stranden, med sitt fiskredskap i handen. Lyckligtvis fann han en liten båt stående i vassen. Han hoppade uti, rodde muntert omkring på dammen, och utkastade sitt nät. Hans fångst blef så rik, att båten ej förmådde bära mera, hvarföre han högst förnöjd ilade mot landet med sitt byte. Men ungefär ett stenkast ifrån stranden, och just som båten var i sin bästa fart, stannade den plötsligen och stod orörlig, alldeles som om den stött på grund. Grefven trodde också, att detta var förhållandet, hvarföre han arbetade af alla krafter, för att få den flott; men alla hans ansträngningar voro förgäfves. Vattnet borttrann rundt omkring; båten tycktes hänga på en klippa och höjde sig öfver vattenytan. Den oerfarne fiskaren blef ganska illa till mods. Och detta var också icke alls underligt; ty ehuruväl båten stod liksom fastspikad, så tycktes likväl stränderna utvidga sig åt alla sidor, samt dammen autaga en sjös storlek. Vågorna började rulla och skumma, och med förfärelse varseblef han, att en jättestor fisk bar honom och

båten på ryggen. Grefven underkastade sig sitt öde, och afvak-
tade ängsligt utgången. Plötsligt dök hafsvidundret ned mot bot-
ten, och båten blef flott igen; men ett ögonblick derefter visade
det sig ånyo öfver vattnet, uppspärrade ett gap så stort som af-
grundens portar, och ur det förfärliga svalget framdånade, liksom
ur ett underjordiskt hvalf, följande tydliga ord: "Djerfve fiskare,
hvad företager du dig här? Du mördar mina undersåtar; för
denna din djerfhets skull du plikta med ditt lif." Grefven var nu
redan så förtrolig med dylika äfventyr, att han visste hur han
skulle taga saken. Han återhemtade sig strax ifrån sin första
bestörtning, emedan han trodde, att fisken skulle låta tala förnuft
med sig, och yttrade derföre helt djerft: "Herr Behemot, kränk
ej gästfrihetens lagar, utan förrunna mig att hemta en gryta fisk
från hans nådes fiskvatten; om ni ville göra mig den äran, så
skulle kök och källare med allra största nöje stå eder öppna."
"Så goda vänner äro vi ännu ej," svarade odjuret. "Känner du
icke den starkares rätt, att uppäta den svagare? Du ville upp-
sluka mina undersåtar, och jag uppslukar dig!" Vid dessa ord
uppspärrade den uppretade fisken sitt gap ännu förskräckligare,
alldeles som om han skulle hafva velat uppsluka båt och karl
med hull och hår. "Ack! skona mitt lif, mäktige Behemot! Ni
ser, att jag är en alltför mager frukost för en så respektabel mage
som er." Den stora fisken tycktes besinna sig en stund. "Välän,"
sade han slutligen, "jag vet att du har en ganska vacker dotter;
lofva mig henne till äkta, så vill jag skänka dig lifvet." Då gref-
ven hörde, att fisken började tala ur den tonen, så försvann all
hans fruktan. "Hon är till er tjänst", svarade han; "ni är en
ganska aktningvärd måg, hvilken ingen förståndig fader skulle
kunna neka sin dotter. Dock hvarmed löser ni er brud, enligt
landets sed?" "Jag har", svarade fisken, "hvarken guld eller silf-
ver; men på djupet af denna sjö ligger en stor skatt af perlmuss-
lor; säg huru mycket du vill hafva!" "Tre skäppor äkta perlor
äro väl icke för mycket för en vacker brud?" frågade grefven.
"Sagdt och gjordt!" sade fisken! "om sju månader hemtar jag
min utkorade!" Derpå slog han dugtigt med stjerten och dref
båten i land.

Grefven hembar och lät koka sina foreller, och smorde sig
i allsköns ro. Tiden led, sex månader förflöto och grefven hade

nästan alldeles förgätit sitt äfventyr. Men då sjunde månaden inföll, begynte han ana oråd samt ansåg det vara bäst att hålla sig undan. Han företog derföre en liten resa inåt landet. Samma dag, som fullmånen ingick, kom en kavalkad af ryttare ridande i sporrsträck mot slottsporten. I sin bestörtning visste grefvinnan ej, om hon skulle öppna eller icke; men då en välbekant riddare anmälde sig, blef han insläppt. Han hade under grefvens välmagtsdagar ofta bivistat kalaser och tornerspel samt brutit mången lans till den sköna Louises ära. Den goda grefvinnan blygdes, att hon i sin fattigdom ej hade något att bjuda den ädle riddaren och hans följe. Men denne gick henne vänligt till mötes, och begärde blott en bägare friskt vatten ur slottets klippbrunn. Detta var hans vanliga sed; ty han drack aldrig vin, hvarföre han på skämt kallades vattenriddaren. Den sköna Louise ilade på modrens befallning till brunnen, fyllde sin kruka och kredensade den i en kristallskål framburna drycken. Han emottog skålen ur hennes silkeslena hand, satte till munnen den sidan, som hennes purpurläppar vidrört, och tömde den med hänryckning. Slutligen ihågkom grefvinnan, att det växte en saftig vattenmelon i trädgården. Genast skyndade hon sig att afbryta melonen, och lade den på en tallrik, bekransad med välluktande blommor. Men då hon kom tillbaka från trädgården, fann hon borggården tom och öde, och såg hvarken till häst eller ryttare. Hon ropade på sin dotter, sökte henne i hela huset, men förgäfvess. Men i förstugan stodo tre säckar af ny linneväf, hvilka kändes alldeles som de varit fulla med ärter; men hennes smärta tillät henne ej att nogare undersöka dem. Den goda modren gret och jämrade sig hela dagen, tills hennes gemål slutligen hemkom om aftonen. Hon kunde ej, så gerna hon än skulle önskat det, dölja för honom den bedröfliga händelsen. Men grefven tröstade henne med milda ord, och frågade bara efter ärtsäckarne, som hon omtalat. Han gick sedermera för att undersöka deras innehåll, och öppnade en af dem i hennes närvaro. Huru stor var icke den bedröfvade grefvinnans förvåning, då idel perlor utrullade, så stora som de största ärter, skönt borrhade och så genomskinliga som det klaraste vatten. Hon fattade det fördelaktigaste begrepp om röfwarens förmögenhet och stånd, och tröstade sig dermed, att denna mågen ej var något odjur, utan en ståtlig rid-

dare, och grefven gjorde allt sitt till, för att styrka henne i denna öfvertygelse.

Nu hade grefven förlorat alla sina döttrar; men han hade också derigenom förvärfvat sig en omätlig skatt. Från morgonen till aftonen hvimlade judar och köpmän i slottet, för att handla perlor. Grefven återköpte nu sina städer och länderier, och lefde numera, utan att derföre visa sig snål, såsom en god hushållare egnar och anstår; ty han hade ej någon dotter mer att bortsälja. Det äkta paret flyttade nu till sitt forna residens; men grefvinnan kunde ej glömma sina döttrar; hon bar beständigt sorgkläder och kände aldrig någon riktig glädje mer. En tid bortåt hoppades hon att Louise skulle återkomma; men slutligen kunde grefven ej längre dölja rätta sammanhanget, och alla hans försök att trösta sin gemål, ökade endast hennes bekymmer och saknad.

Andra boken.

Småningom mildrades likväl grefvinnans sorg, men hon längtade så innerligt att ännu en gång få trycka ett barn till sitt bröst. Föräldrarnes och folkets glädje var derför utomordentlig, då grefvinnan inom ett år nedkom med en son. Fadren kallade honom Reinhold Underbarnet. Gossen var skön som en dag och uppväxte med lust och gamman till sina föräldrars glädje. Men ehuru han var modrens tröst och ögonfägnad, så kunde hon likväl icke glömma sina tre döttrar, dem ett olyckligt öde beröfvat henne. Ofta, då hon slöt den lille Reinhold i sina armar, föll en tår på gossens kinder; och då han blef äldre, frågade han ofta vemodigt: "Goda moder, hvarföre gråter du?" Hon sökte i det längsta att dölja verkliga förhållandet för honom; men slutligen lyckades det gossen att genom tusen smekningar och böner aflocka henne den sorgliga hemligheten. Hon berättade honom då hans trenne systrars öden, och huru det tillgått med deras bortröfvande; han lade hvarje hennes ord på sitt hjerta, och hade nu ingen högre önskan, än att blifva vapenför, för att kunna begifva sig till den förtrollade skogen och lösa sina systrar ur deras förtrollning. Så snart han blifvit förklarad vapenför och slagen till rid-

dare, begärde han af sin fader tillstånd, att, såsom han föregaf, få göra ett fälttåg till främmande land; grefven fröjdade sig öfver sin sons ridderliga mod, och gaf honom hästar och vapen samt väpnare, jemte sin faderliga välsignelse, ehuru ogerna den bedröfvade modren ville skilja sig från sin älskade son.

Knappt hade den unge riddaren lemnat sin fädernestad, förrän han vek utaf stora vägen och styrde kosan mot skogsslottet. Slottsfogden emottog honom väl, och följande morgon, då alla lågo uti sin sötaste sömn, sadlade han sin häst, kvarlemnade sitt följe, och red, full af mod och hopp, in i den förtrollade skogen. Allt var tyst och ödsligt omkring honom, och skogen var så tät, att han måste med svärdet i hand bana sig väg genom densamma. Slutligen kom han till en liten dal, genom hvilken en å slingrade sig. På afstånd såg han en i klippan uthuggen grotta, framför hvars ingång en människogestalt syntes röra sig. Den käcke riddaren fördubblade sina steg och fick se en skön dam sitta i gräset, med en liten klumpig björn i knäet, hvilken hon klappade och smekte, under det att en något större lekte omkring henne och än satt på två fötter, än slog de lustigaste kullerbyttor, hvilket allt tycktes förorsaka den vackra damen ett synnerligt nöje. Reinhold igenkände på modrens beskrifning genast sin syster Charlotte, och sprang fram för att upptäcka sig för henne. Men så snart hon fick se den unge mannen, uppgaf hon ett högt rop, kastade den lilla björnen i gräset, sprang den kommande till mötes och tilltalade honom med klagande stämma sålunda: "O, yngling, hvilken olycklig stjärna har fört dig till denna skog? Här bor en vild björn, som uppäter allt hvad den får fatt uti. Fly, fly, unge man, eljest är du för alltid förlorad." Han bugade sig vördnadsfullt för den bildsköna damen, och svarade: "Var utan fruktan, sköna fru; jag känner ganska väl denna skog och dess äfventyr, och jag kommer för att lösa eder trolldom." — "Dåre!" utropade hon, "hvem är du, som tilltror dig att kunna lösa denna mäktiga trolldom, och hvilka medel eger du dertill?" "Detta mitt svärd och min arm," svarade den modige riddaren. "Jag är Reinhold Underbarnet, grefvens son och din broder. Är du icke min äldsta syster, Charlotte?" Hennes förvåning steg med hvarje ord; och slutligen, då han berättade henne så många historier från hemmet, omfamnade hon och kysste honom; men hennes knän

darrande af fruktan för den fara, hvori den älskade brodern sväfvade.

Den sköna Charlotte förde derpå sin gäst in i grottan, för att der uppsöka en vrå, att anvisa honom till gömställe. I detta vida, dystra hvalf låg en hög med mossor, som tjente björnen och hans ungar till läger; men midt emot stod en präktig säng, behängd med röd damast, som var prydd med gyllene fransar. Reinhold måste beqväma sig att i allsköns tysthet krypa under sängen och der afbida sitt öde. Den för hans lif bäfvande systern förbjöd honom att göra den minsta rörelse; isynnerhet varnade hon honom ifrån att hosta eller nysa.

Knappt hade den unge våghalsen krupit in i sitt gömställe, förrän pappa björn brummande instörtade i hålan och nosade omkring med blodig nasus öfver allt i grottan; han hade sönderslitit och uppätit riddarens häst. Charlotte satt liksom på glödande kol, så ängslig var hon. Hon underlät därför icke att på tusende sätt smeka sin herre och gemål, strök honom sakta på ryggen med sin silkeslena hand, och klädde honom bakom öronen. Men den grymme björnen tycktes föga bry sig om dessa ömhetsbetygelser. "Jag luktar människokött," sade han med uppspärradt gap. "Min söta björn lilla, du misstager dig," svarade hon; "huru skulle en människa kunna komma så djupt in i denna ödemark?" "Jag luktar människokött" upprepade han och snokade omkring sin gemåls säng. Oaktadt all riddarens tapperhet, kände han likväl en dugtig kallsvett droppa utför pannan. Förskräckelsen gjorde Charlotte under tiden modig och beslutsam. "Alltid suskar du ner sängkläderna för mig; fort bort ifrån min säng och frukta för min vrede!" ropade hon till sin herr man. I början tycktes han ej särdeles bry sig om sin hustrus hotelser, och fortsatte sin undersökning. Men oaktadt han var björn, stod han likväl under toffeln. Då han därför ville sticka hufvudet under sängen, gaf Charlotte honom en så eftertrycklig spark med sin lilla täcka fot, att herr nalle fann sig föranlåten att helt ödmjukt krypa till sin bädd; der lade han sig brummande, sög på ramarne och slickade sina ungar. Strax derpå insomnade han och snarkade som en björn. Nu framtog Charlotte ett glas vin åt sin bror, att styrka sig med, och bad honom vara vid godt mod, emedan största faran nu var förbi. Utmattad af sitt äfven-

tyr, insomnade han snart och började snarka i kapp med sin herr svåger.

Då han uppvaknade, befann han sig i en präktig säng, i ett rum som var beklädt med sidentapeter. Morgonsolen blickade vänligt in genom det åt sidan dragna sparlakanet, och utmed sängen lågo på en med siden öfverdragen stol hans kläder och hans svärd och rustning. Äfven låg der en silfverklocka, att ringa med på betjeningen. Reinhold visste ej, om han drömde eller var vaknen. För att komma ur denna ovisshet, ringde han på klockan. Då inträdde en sirligt klädd kammartjenare, som frågade hvad som befalldes och anmälde, att hans syster Charlotte och hennes gemål Ludvig Björn längtade att få träffa honom. Grefven kunde knappt hemta sig från sin förvåning. Då han tänkte på björnen, kände han ett nytt bad af kallsvett droppa utför ryggen; men icke desto mindre klädde han sig så skyndsamt han kunde. Genom en mängd praktrum anlände han till audiensrummet, hvarest hans syster emottog honom med en furstinnas värdighet. Bredvid henne sutto tvenne de allra sötaste små barn, en prins om sju år och en liten prinsessa, som ännu gick i ledband. Ett ögonblick derefter inträdde Ludvig Björn, som nu hade bortlagt sitt grymma utseende och visade sig högst älskvärd. Charlotte presenterade sin bror för honom, och Ludvig omfamnade sin svåger med den innerligaste värma.

Prinsen hade genom en fiendtlig magt blifvit, jemte allt sitt hoffolk förtrollad på vissa dagar. Hvar sjunde dag var han likväl löst från trolldomen, ifrån solens uppgång till aftonen; men så snart de silfverglänsande stjernorna visade sig på himlen, ned-sänkte sig trolldomen ånyo öfver prinsen och hans hof. Slottet förvandlades till en kal klippa, den täcka parken till en ödemark, springbrunnarne och vattenfallen till träsk, prinsen sjelf till en luden björn, riddarne och väpnarne till gräfsvin och mårdar, samt hofdamerna till ugglor och möss.

På en sådan fridag hade Ludvig hemfört sin brud. Den sköna Charlotte, som i sex dagar gråtit öfver det olyckliga ödet att vara gift med en björn, tröstade sig snart, då hon såg att hon befann sig hos en ståtlig och välväxt prins, som införde henne i ett härligt slott, der de dyrbaraste brudskänker väntade henne. Hon emottogs af hoffolket med myrtenkransar och musik

och ikläddes furstlig skrud. En festlig måltid och en lysande bal följde på vigseln. Hon samm i glädje och ljuf kärlek.

Men huru stor var icke hennes förvåning följande morgonen! Vid sitt uppvaknande befann hon sig i en dyster grotta, så mörk, att hon med möda kunde upptäcka en grym björn, som låg i en vrå och blickade på henne med sorgsna ögon. Hon dånade af förskräckelse, och då hon återfick sin sansning, började hon uppgifva jämmerfulla klagorop, hvilka besvarades utanför hålan af hundrade ugglors skrånande läten. Den känslofulle björnen kunde ej uthärda detta sorgliga uppträde, utan sökte under Guds fria himmel tröst i sitt obilda öde, och återvände till hålan först efter sex dagars förlopp. Dessa dagar föreföllo den tröstlösa Charlotte som sex långa år; hon bad till Gud att Han genom döden ville sluta hennes lidanden.

Med denna önskan insomnade hon den sjetten aftenen och uppvaknade om morgonen i samma rum, dit hon första dagen blifvit förd såsom brud. Bredvid henne stod den vackre prinsen, som på det innerligaste bad henne om förlåtelse för den sorgliga belägenhet, i hvilken hans kärlek hade störtat henne. Charlotte rördes af hans smärta och besinnade, att högst få äkta makar kunna säga sig vara lyckliga en gång i veckan. Med ett ord, hon glömde sin sorg, besvarade kärlek med kärlek, och gjorde sin Ludvig till den lyckligaste björn under solen.

Så hade hon lefvat i tjugu år; men tiden hade lemnat hennes skönhet och behag oförminskade, och de båda makarnes kärlek var ännu lika liflig, som vid bröllopstiden.

Allt detta och mycket mera omtalade de sköna makarne för den unge riddaren, under morgonpromenaden i parken. Dagen försvann skyndsamt under nöjen och ömhetsbetygelser. Man åt, dansade och drack ända till midnatten. Då bordet var afdukadt syntes Ludvig orolig och hviskade sin gemål något i örat. Hon tog derpå sin broder afsides och sade med sorgsen stämma åt honom: "Älskade broder, vi måste nu skiljas från hvarandra, emedan förvandlingens stund är inne, då alla detta slotts nöjen och fröjder försvinna. Ludvig fruktar för ditt lif, emedan han ej tror sig kunna emotstå den djuriska instinkten, om du här afvaktar hans förvandling. Lemna derföre denna olyckliga skog, och återvänd aldrig till oss!" "Ack," svarade Reinhold, "det må hända

mig hvad som helst, så kan jag ej lösslita mig ifrån er, mina älskade. Att uppsöka dig, min syster, var min föresats ända från den stund, då jag lärde känna ditt sorgliga öde; och då jag nu har funnit dig, lemnar jag dig icke. Säg mig, huru jag skall kunna lösa den mäktiga trolldomen!" Här blandade sig Ludvig i samtalet; och då han förnam den ädle riddarens föresats, förmanade han honom med så bevekande ord att afstå från sin afsigt, att Reinhold slutligen måste gifva efter för deras förenade böner, och beqvåma sig till afsked.

Då de bägge makarne omfamnat Reinhold, framtog Ludvig sin plånbok och räckte honom trenne björnhår, som han invecklat i ett papper, och bad honom, liksom på skämt, att behålla dem som ett minne af hans besök i den förtrollade skogen. „Förakta dem likväl icke," tillade han på allvar. "Skulle ni komma i någon nöd och behöfva hjälp, så gnugga dem emot hvarandra emellan händerna, och afvakta utgången." På borggården stodo sex fullblodshästar, spända för en präktig landålett. Reinhold steg upp i vagnen, och då den bortrullade, ropade de bägge makarne: "Adjö, min broder! Lef väl!"

De gyllne stjernorna blinkade ännu klart på himlen; vagnen for öfver stock och sten, genom ödemarker och skogar, i fullt traf. En god stund derefter började himlen att mulna, och plötsligen slocknade stjernornas ljus. Reinhold befann sig då nedsatt på den hårda marken, utan att veta huru det tillgick! vagnen var försvunnen med hästar och lakejer; men vid morgonrodnadens skimmer såg han sex svarta myror, som drogo ett nötskal, galoppera bort emellan hans fötter. Riddaren insåg nu ganska väl, huru det hängde tillsammans med allt detta; tåligen afbidade han solens uppgång och aktade sig omsorgsfullt att trampa på någon af myrorna; och emedan han ännu befann sig inom skogens område, beslöt han att uppsöka sina tvenne återstående systrar och att, om det än icke lyckades honom att lösa dem ur deras trolldom, åtminstone göra dem ett besök.

Tvenne hela dagar irrade han förgäfvos omkring i skogen, utan att något synnerligt hände honom. Men bäst som han höll på att äta upp de sista bitarna af sin vägkost, som han erhållit af sin svåger, hörde han något susa i luften, alldeles som om ett skepp kommit flygande; och då han blickade uppåt, fick han se

en stor örn, som slog ner i ett stort bo, som han hade i ett högt träd. Reinhold blef mycket glad öfver denna upptäckt, och gömde sig i buskarne tills örnen ånyo skulle flyga bort. Efter några timmars förlopp flög han också verkligen upp ur sitt bo; då framträdde Reinhold från sitt gömställe, och ropade med hög röst: "Sophie, min älskade syster, om du bor der uppe i trädet, så svara mig! Jag är Reinhold Underbarnet, och söker dig för att lösa den trolldom, som håller dig fångslad." Då han upphörde att tala, hörde han en ljuf qvinnoröst ropa ifrån trädet: "Är du Reinhold Underbarnet, så är du välkommen hos din syster. Skynda att omfamna den tröstlösa!"

Hänryckt öfver detta vänliga svar, försökte riddaren att klättra uppföre trädet, men förgäfves. Tre gånger upprepade han försöket; men stammen var för tjock, så att han ej kunde omfamna den, och de närmaste grenarne sutto för högt. Under det han som bäst tänkte på medel att vinna sin afsigt, nedhissades en silkesstege, med hvars tillhjälp han lyckligen forslade sig upp till örnboet. Detta var så rymligt och fast bygd, som en altan. Han fann sin syster sittande under en thronhimmel, utanpå, för regnets skull, öfverdragen med vaxduk och invändigt fordrad med rosenfärgadt atlas. På hennes knän låg en liten örnunge, som hon smekte. Sophie omfamnade Reinhold på det innerligaste; hon hade noga reda på fadrens hus och visste, att Reinhold var hennes broder. Hennes gemål Sten var förtrollad på veckor; hvar sjunde vecka var han fri från trolldomen. Han hade då för hennes skull ofta okänd besökt fadrens hof, och bragte henne som oftast nyheter derifrån. Sophie bjöd honom att stanna kvar till nästa förvandling; och ehuruval denna först om sex veckor skulle inträffa, gick han likväl gerna in på förslaget. Hon gömde honom i ett ihåligt träd och försåg honom dagligen med föda ur sitt skaffer, som hon hade under soffan. Hon förmanade honom på det innerligaste att akta sig för Stens örnblick; "får han se dig, så hackar han mycket säkert ut dina ögon och hugger med sin näbb hjertat ur ditt bröst; ty så gjorde han häromdagen med tre väpnare, som förrrat sig här i skogen." Reinhold förskräcktes öfver sina väpnares sorgliga öde, lofvade att vara försiktig och höll sig sex långa veckor fördold i det ihåliga trädet; dock

hade han det nöjet att prata och smekas med sin syster, så ofta örnen flög ut på äfventyr.

Nu voro de sex veckorna förflutna; örnen's hof var icke mindre präktigt än björnen's. Här lefdes lika yppigt som der; hvarje dag tillbragtes under nöjen och lustbarheter. Ändtligen nalkades förvandlingens stund. Om aftonen den sjunde dagen tog Sten ett hjertligt afsked af sin svåger, och varnade honom på det bevekligaste att icke besöka hans område. "Skall jag då för alltid skiljas från eder, mina älskade?" utropade Reinhold. "Finnes då ej något medel att lösa den trolldom, som håller eder fångslad? Om jag hade tusende lif, så ville jag våga dem, för att rädda eder!" Sten tryckte hjertligt hans hand. "Tack, ädle man," sade han, "för er kärlek och vänskap. Det är möjligt att lösa vår förtrollning; men inlåt er icke i det djerfva företaget. Om försöket en gång börjas, så kostar det er lifvet, i händelse det misslyckas. Jag vill icke, att ni skall uppoffra er för oss."

Detta tal tjenade blott till att ännu mer stegra Reinholds mod och längtan att få bestå äfventyret. I hans ögon och på hans kinder strålade hoppet om framgång, och han besvor sin svåger att meddela honom hemligheten. Dock denne blef, af omsorg för hans lif, obeveklig. "Allt hvad jag kan säga eder är, att ni måste uppsöka förtrollningens nyckel, om ni vill lyckas i ert förehafvande," var all den upplysning han erhöll. "Är ni af ödet bestämd till vår befriare, så skola stjernorna visa er den väg ni har att följa; i motsatt fall skola alla edra bemödanden misslyckas." Härpå framtog han sin plånbok och tre örnfjädrar ur densamma, hvilka han öfverlemnade till ett minne af sig. Om Reinhold någon gång komme i nöd, skulle han gnugga dem emot hvarandra och afbida utgången. Derpå skildes de vänskapsfullt ifrån hvarandra. Stens hofmarskalk, jemte en del af hoffolket, följde Reinhold till jagtparkens slut; men derifrån skyndade de hem, emedan förvandlingens stund nu snart var inne.

Morgonen derpå voro slott och park försvunna, och riddaren befann sig på en sluttande klippvägg, bredvid ett ofantligt bråddjup. Den unge äfventyraren blickade omkring sig, för att finna en väg ned i dalen; då varseblef han på afstånd en sjö, hvars spegelyta förgylldes af solens strålar. Dit styrde han sina steg, emedan han hoppades att der träffa sin syster Louise; men

ju längre han framträngde i skogen, desto tätare och vildare var den, och slutligen förlorade han sjön alldeles ur sigte. Mot solnedgången varseblef han väl densamma; men nu var aftonen för långt framliden, för att han skulle kunnat komma fram till stranden. Han beslöt sig derföre att lägga sig att hvila; följande morgonen uppvaknade han efter en uppfriskande sömn, och nu började han sin vandring ånyo. Han gick länge utmed stranden och funderade, huru han skulle komma till sin systers boning; förgäfves ropade han henne med de ljufvaste namn; det var tyst, och endast skogens echo besvarade hans rop. Han bad de tusendetails rödsprängda foreller, som flocktals summo vid stranden, att helsa hans syster, att hennes broder Reinhold var kommen; men de dumma fiskarne gapade på honom, uppsnappade de brödsmlur, som han utkastade för att muta dem, och vände honom sedan ryggen, utan att bekymra sig om undfägnaren. Då Reinhold fann att detta påhitt icke hjälpte, tog han sin tillflykt till en annan utväg. Som en äkta riddare var han skicklig i alla slags kroppsöfningar, och simma kunde han som en fisk. Han afklädde sig derföre sin rustning, och kastade sig, med svärdet i handen, ut i vågorna, för att uppsöka sin sväger Behemot. Han plaskade dugtigt i vattnet, för att riktigt låta höra utaf sig och derigenom framkalla vidundret, som han hoppades skulle låta tala med sig förnuftigt, såsom fallet var då fadren träffade honom; men ingen Behemot visade sig.

Sedan han länge summit framåt, började han tröttna; då fick han på något afstånd se ett tunnt moln, som tycktes uppstiga bakom ett uppskjutande isberg. Då han kom närmare, fann han en kort pelare af bergkristall, som uppstack öfver vattenytan och tycktes vara ihålig; ty ur densamma uppsteg en vederqwickande vällukt, i form af ett tunnt rökmoln. Han förmodade derföre att detta var skorstenen till hans systers underjordiska boning. Dristigt hoppade han ner i densamma och kom ganska riktigt ner i kakelugen i syster Louises sängkammare; hon var nu som bäst sysselsatt att koka litet morgonkaffe vid en liten brasa af sandelträd. Då hon fick höra bullret i skorstenen och se ett par människofötter komma ner i kakelugnen, blef hon så förskräckt, att hon släppte kaffekoppen i golvet och föll baklänges i länstolen. Reinhold skakade henne så länge, att hon slut-

ligen återfick sitt medvetande. Hon utropade då med matt stämma: "Olycklige, hvem är du, som vågar beträda detta underjordiska slott? Vet du då icke, att denna din förmäthenhet kostar dig ditt lif?" "Var utan fruktan, min älskade," svarade riddaren. "Jag är din broder Reinhold Underbarnet, som ej skyr någon fara, för att uppsöka och rädda sina systrar." Louise omfamnade ömt sin broder; men hennes smärta gestalt darrade af bäfvan.

Axel Delfin, hennes gemål, hade äfvenledes ofta, under strängaste inkognito, besökt sin svärfaders hof samt der fått veta, att Reinhold dragit ut för att uppsöka sina systrar. Detta ynglingens djerfva förehafvande hade han ofta beklagat. "Om han icke blir uppäten af svåger björn, eller får ögonen uthackade af svåger örn, så faller han slutligen ett offer för min djuriska glupskhet, hvilken jag under min förvandlingstid tyvärr ej kan emotstå, och blir begrafven i min hvalfiskmage; ty du vet att det är strängeligen förbjudet för hvarje främling att under min förvandlingstid besöka vårt slott." Allt detta, och mera till, föreställde Louise sin broder; men han förblef obeveklig. "Kan du icke, likasom dina bägge systrar," sade han till henne, "gömma mig någonstädes, tills förtrollningen försvinner?" — "Ser du icke," svarade hon, "att detta slott är af kristall och att alla väggarne äro genomskinligare än det finaste glas." — "Det måtte väl finnas något ogenomskinligt ställe," återtog Reinhold; "eller är du den enda fru i hela verlden, som ej kan lura sin man?" Den sköna Louise var alldeles oerfaren i denna konst. Hon måste derföre tänka efter en lång stund, slutligen kom hon ihåg vedskrubben. Han ingick utan invändning på förslaget, ordnade vedträden lika konstmässigt som bäfvern, då han bygger sitt hus, och dolde sig der så sorgfälligt han kunde. Derpå gick hon till sitt toilettbord, klädde sig så smakfullt som möjligt, och satt der i sin skönaste dräkt, för att afvakta sin gemåls besök. Denne kunde nämligen under sitt förvandlingstillstånd icke på något annat sätt njuta af sin gemåls behag, än derigenom att han dagligen infann sig utanför glasslottet, tittade derin och sålunda njöt anblicken af hennes skönhet.

Knappt var den sköna Louise färdig, förrän den förskräckliga fisken kom simmande; vattnet började redan på långt afstånd att bölja och svalla kring kristallslottet. Han stannade utanför

glasväggen och bligade med sina sjögröna ögon på sin sköna gemål, utan att säga ett enda ord. Ehuru mycket denna bemödade sig att antaga en glädtig min, så var det henne likväl alldeles omöjligt. All förställning var främmande för henne; hennes bröst häfde sig af ängslan, och hennes kinder glödde och bleknade skiftevis. Oaktadt sin fisk-enfald, var delfinen tillräckligt stor fysionomist, för att märka oråd; han gjorde därför en hop rysluga grimacer, och sköt utaf som en pil. Han gjorde otaliga kretsar kring slottet, så att detta bäfvade i sina grundvalar och den förskräckta Louise hvarje ögonblick trodde, att det skulle instörta. Den spejande delfinen kunde likväl ej upptäcka något vid denna sin husvisitation, hvilket kunde rättfärdiga hans misstankar; han blef därför lugnare, och till all lycka hade han så grumlat vattnet, att han icke kunde se, i hvilket tillstånd den förskräckta Louise befann sig. Delfinen fortsatte dagligen sina besök; men oaktadt sina noggranna efterspaningar, kunde han ej upptäcka Reinhold, som tåligt satt gömd i vedskrubben och afvaktade förvandlingens stund.

Då han en dag uppvaknade, befann han sig i ett kungligt slott på en liten ö. Byggnader, trädgårdar och allt tycktes simma på vattnet; hundradetals gondoler foro fram och tillbaka, och allt andades lif och glädje. Med ett ord, delfinens residens var ett Venedig i smått. Reinhold emottogs här lika hjertligt, som hos sina bägge andra svågrar. Axel Delfin var förtrollad på månader; hvar sjunde sådan var han fri från förtrollningen. Reinhold njöt här det gladaste lif, men plågades likväl ständigt af nyfikenhet, att få veta genom hvilket öde de tre prinsarne blifvit försatte i detta trolldomstillstånd. Louise kunde ej gifva honom några upplysningar, och Axel iakttog den hemlighetsfullaste tystnad öfver denna punkt. Sålunda förflöt tiden så småningom, och månen rundades allt mer och mer med hvarje dag.

Under en förtrolig aftonpromenad erinrade Axel sin svåger, att skilsmessans stund nu var inne, och uppmanade honom att återvända till sina föräldrar, som för hans skull lefde i stor bedröfvelse. Hans mor var otröstlig, sedan hon fått veta att han tågat icke till Flandern, utan till den förtrollade skogen. "Det gifves ej mer än ett medel," sade Axel, "att förlösa oss; man måste nämligen uppsöka förtrollningens nyckel; ty så länge den

verkar, äro vi fängslade af dess magt. Men lyd en väns råd; kasta dig icke i vidare faror, utan återvänd och trösta din mor, som sorgen eljest lägger i grafven. Du har redan inlagt nog ära." Reinhold lofvade att uppföra sig så klokt och försigtigt som möjligt, men bad likväl Axel att få göra som han sjelf ville, ty då skulle allt gå bra. Axel märkte, att det ej lönade mödan att vara envis längre; derföre framtog han sin plånbok, tog der utur tre fiskfjäll, och sade: "Behåll dessa som ett minne af mig; då du kommer i riktig nöd, så gnugga dem emellan händerna, så att de blifva varma, och afbida utgången."

Reinhold besteg nu en vacker förgylld gondol; men knappt hade han kommit till stranden, förrän gondolen, slöttet och trädgårdarne försvunno, och af all denna härlighet var ej något mera öfrigt, än en stor fiskdamm. Riddaren befann sig nu på samma ställe, hvarifrån han för tre månader sedan kastat sig i vattnet, och hans sköld och harnesk lågo ännu qvar der han lemnat dem. Han föresatte sig nu fullt och fast att icke gifva sig någon ro, förrän han uppsökt förtrollningens nyckel.

Tredje boken.

"O Gud, led mig vid handen och visa mig den väg, som förer till ett lyckligt slut på mitt vågsamma förehafvande!" bad Reinhold, under det han gick raskt framåt. Sju dagar ströfvade han rastlöst omkring i skogen, och sju nätter sof han under Guds fria himmel. Om morgonen den åttonde dagen besteg han en klippspets, hvarifrån han kunde öfverskåda nejden. Han tyckte sig då vid synkretsens rand varseblifva tvenne ofantligt stora marmorelare med kapiteler af jern, emellan hvilka en med starka band och riglar försedd jernport tycktes bilda ingången till ett slott, beläget i en klippa.

Reinhold tviflade icke, att ju detta slott skulle innehålla upplösningen på hans äfventyr. Han styrde derföre sin kosa mot detta mål, och då han framkommit, varseblef han en stor svart tjur, som gick och betade ett stycke ifrån porten. I början tycktes tjuren icke märka honom; men då han kommit honom

närmare, började tjuren att hoppa omkring i vilda bugter, och tycktes bereda sig till strid. Han frustade med näsborrarna, stampade med fötterna mot jorden, så att dammet flög upp i stora hvirflar, samt slog hornen mot klippan, så att stenflisorna surrade omkring i luften. Riddaren försatte sig i en angripande ställning, och då tjuren rännde emot honom, undvek han genom en skicklig vändning det emot sig riktade hornet, samt gaf odjuret ett så väldigt hugg i halsen, att han hoppades det hufvudet skulle skiljas från kroppen. Men tjurens hals var hård som stål, och svärdet sprang sönder i tusen stycken. Han hade nu ej något annat försvarsvapen, än en lans af lönn, försedd med en hvass spets af stål; men äfven denna flög i tusen bitar. Nu fattade den vilda tjuren uti den unge riddaren med sina horn, och slungade honom högt upp i luften, för att upphemta honom i fallet, liksom en uppkastad boll. Lyckligtvis nedföll Reinhold på tvenne grenar i ett närstående stort päronträd. Fastän hans reffen knakade af stöten, hade han likväl tillräcklig besinning, för att kunna qvarhålla sig i trädet, hvartill erfordrades den yttersta ansträngning, emedan tjuren slog med hornen emot stammen, så att rötterna skakades och trädet i hvarje ögonblick hotade att falla. Under det tjuren tog en ny ansats, för att förnya sina väldiga puffar, erinrade Reinhold sig de skänker han erhållit af sina svågrar. Händelsen gjorde, att han först fick fatt uti pappret med de tre björnhåren; han gnuggade dem emellan händerna af alla krafter, och i samma ögonblick kom der en grym björn framrusande. Denne började nu en strid på lif och död med tjuren, hvilken han snart besegrade och sönderref i tusende stycken. Då magen upprispades, utflög derifrån en vildand, som med gällt skrån styrde sin flygt mot skyarna. Reinhold anade, att anden flög bort med segerpriset, och att trolldomen först genom andens fångande kunde häfvas; han grep därför genast i sin ficka efter de tre fjädrarne, och gnuggade dem emellan händerna. Genast visade sig högt uppe i luften en väldig örn, från hvilken den rädda anden sökte frälsa sig, derigenom att den slog ned ibland småbuskarne. Då riddaren märkte detta, uppjagade han anden, som i sin förtviflan styrde sin flygt emot fiskdammen. Nu nedsköt örnen pilsnabbt ur molnen, bemäktigade sig fogeln och sönderklöste honom med sina väldiga klor. Under dödskam-

pen lät anden ett guldägg nedfalla i dammen; då gnuggade Reinhold fiskfjällen emellan händerna, och vips höjde en stor delfin sitt hufvud öfver vattenbrynet, emottog ägget i sitt vida gap, och uppkastade det på stranden. Nu skyndade riddaren att med en sten sönderslå ägget; då det sprang sönder, föll en nyckel derur, hvilken Reinhold jublande tog i sina händer, ty nu hade han funnit den efterlängtade talismanen. Han hastade nu till jernporten. Den lilla nyckeln tycktes ej vara gjord för ett så stort lås, men han ville likväl försöka sin lycka; och knappt hade han satt nyckeln i låset, förrän det sprang upp, de tunga jernriglarne skötos af sig sjelfva tillbaka, och jernporten öppnades. Med gladt mod och förtröstansfullt sinne nedsteg han i ett grotthvalf, hvarifrån sju dörrar förde till sju olika underjordiska rum, allesammans prydda med de dyrbaraste tapeter och upplysta med brinnande vaxljus. Reinhold genomvandrade det ena efter det andra, och kom från det sista rummet i ett kabinett; der fick han se ett skönt fruntimmer, liggande på en soffa, försänkt i en djup magisk sömn. Vid anblicken af denna öfvermenskliga skönhet vaknade kärleken i hans unga bröst. Tyst och orörlig stod han der, utan att kunna bortvända sin blick ifrån henne; något så tjugande hade han aldrig tillföre sett.

Då Reinhold återhemtat sig ifrån sin första häpnad, blickade han omkring sig i rummet; då fick han se en tafla af alabaster, som hängde på väggen, midt emot det sofvande fruntimmeret, och var full skrifven med de underligaste figurer. Han gissade, att dessa figurer innehöllo den trolldomskraft, som herskade öfver skogen. Uppretad öfver detta ovärdiga gyckelspel, slog han med sin jernhandske mot taflan, så att denna skallrade mot väggen. I samma ögonblick rörde den sköna slumrerskan krampaktigt händerna, kastade en skygg blick på taflan, och återsjönk sedan i sin magiska sömn. Reinhold förnyade slaget på taflan, och slumrerskans förra rörelser upprepades. Då fattade han uti den magiska taflan och nedstörtade den på marmorgolfvet, så att den sprang sönder i otaliga bitar. I samma ögonblick uppvaknade fruntimmeret ur sin dödsdjupa sömn, och märkte nu först riddarens närvaro. Denne kastade sig på knä framför henne; men hon ville icke bevärdiga honom med ett enda ögonkast, utan insvepte sitt hulda ansigte i en slöja, och tilltalade honom med

hotande stämma: "Bort ifrån mig, du skändliga vidunder! Äfven om du ikläder dig den skönaste ynglings gestalt, skall du icke kunna bedraga mina ögon och mitt hjerta! Du känner mina tänkesätt; jag hatar dig mera än döden!"

Reinhold begrep damens misstag, och derföre lät han icke afskräcka sig af detta hårda tilltal, utan sade till henne med bevekande stämma: "Hulda prinsessa, jag är icke det otäcka vidunder, som håller dig fängslad här; jag är Reinhold Underbarnet och har förstört den trolldom, som bedöfvade dina sinnen." — Damen kastade en half blick genom slöjan; och då hon såg tafflan ligga söndersplittrad på golfvet, intogs hon af beundran öfver den djerfve riddarens hjeltomod, blickade vänligt på honom, och hennes hjerta uppfylldes af kärlek och tacksamhet. Hon upplyftade honom derföre, räckte honom vänligt handen, och sade: "Är det så, som ni säger, ädle riddare, så för mig ut från detta afskyvärda ställe, på det att jag må få se dagens ljus eller nattens skimrande stjernor."

Reinhold bjöd henne armen och förde henne ut ur kabinetet; men nu var det så mörkt i gångarne, att man ej kunde se handen framför sig, ty vid förtrollningens upphörande hade alla ljusen liksom af en osynlig hand blifvit släckta. Med stor möda kommo de ut i dagsljuset och i friska luften. Den från trolldomen befriade damen insöp med välbehag den uppfriskande luften och den ljufva ångan, som doftade från blommornas skiftande här, och hon satte sig i gräset jemte Reinhold. Han brann utaf längtan, att få veta, hvem hon var och huru hon blifvit försänkt i den magiska sömn, hvarutur han varit nog lycklig att kunna uppväcka henne; på hans begäran öppnade hon sina rosenläppar och berättade sålunda:

"Jag är Rosamunda, den pomerske fursten Radbods dotter. Den serbiske fursten Zornebock begärde mig till äkta af min fader; men emedan han var en jätte och hedning samt var utropad som en stor trollkarl, afvisades han af min fader, som föregaf att jag ännu var för ung. Häröfver förgrymmade sig den förfärlige jätten till den grad, att han öfverföll min goda fader med krig, dödade honom i en drabbning och bemäktigade sig hans länder. Jag hade flyktat till min fars syster, grefvinnan af Flandern, och mina bröder, hvilka allesammans voro ståtliga rid-

dare, voro stadde på härnadståg i främmande land. Min vistelseort kunde ej fördöljas för Zornebock, som beslöt att bortröfva mig. Grefven, min fasters gemål, var en stor älskare af jagt; jag plägade ofta åtfölja honom på dessa hans nöjen, och hofmännen täflade om den äran att få erbjuda mig den vackraste och sedigaste hästen. En dag trängde sig en obekant stallmästare fram till mig, ledande vid handen en underskön häst, som han å sin herres vägnar bad mig emottaga och betrakta såsom min egendom. Jag frågade efter hans herres namn; men han bad mig ursäkt, att han ej kunde nämna det, innan jag försökt hästen och förklarar, att jag ej försmådde gåfvan. Ett afslag hade varit oartigt, och dessutom var hästen så vacker, att den drog till sig hela hofvets blickar. Det purpurfärgade sadeltäcket var prydt med guld och ädla stenar; en röd silkestöm hängde på det vackra djurets hals, och stigbyglarne voro af massigt guld. Jag hoppade upp i sadeln och blickade med sjelfförnöjelse omkring mig. Hästens gång var så lätt, att hans hofvar knappast vidrörde marken. Lätt som vinden flög han öfver diken och häckar, och ingen af riddarne förmodade följa honom. En hvit hjort, som hundarne uppsparat, lockade mig allt djupare och djupare in i skogen och skilde mig från mina följeslagare. För att icke förirra mig i den stora skogen, lemnade jag hjorten åt sitt öde och ville vända om till den öfverenskomna samlingsplatsen; men hästen vägrade att lyda, stegrade sig, skakade sin mahn och blef allt vildare och vildare. Jag försökte att stilla honom, men hvarseblef med förskräckelse, att han nu förvandlade sig till ett beffjädrat vidunder, framfötterna utvidgade sig till ett par vingar, halsen förlängdes, och jag red nu på en högbent hästgrip (hippogryf), som svingade sig upp i luften; och efter en stunds ridt, nedsänkte han sig framför jernporten till ett gammalt slott.

Min förskräckelse ökades, då jag fick se samma stallmästare, som vid jagtens början framledt den förtrollade hästen, vördnadsfullt nalkas mig, för att hjälpa mig ur sadeln. Till hälften medvettslöst, fördes jag genom en mängd praktrum till en lysande samling af galaklädda damer, hvilka emottogo mig såsom sin herrskarinna och i ödmjuk ställning afvaktade mina befallningar. Alla täflade att visa mig uppmärksamhet; men ingen ville säga, i hvilken våld jag befann mig. Jag öfverlemnade mig åt en

stumm smärta, och efter en stunds förlopp såg jag trollkarlen Zornebock, i en mörkgul zigenares gestalt, ligga för mina fötter. Han bad om min kärlek och tillgift och låtsade smälta i tårar, för att beveka mig. Men jag bemötte honom såsom en öm dotter bör bemöta sin faders mördare. Då blef han ursinnig och kunde icke längre emotstå de vilda lidelser, som stormade i hans bröst; han hotade att slå palatset i stycken och begrafva mig under dess ruiner; men jag trotsade hans raseri och uppmanade honom att uppfylla sina hotelser. Efter några ögonblicks besinning gaf han mig sex dagars betänketid och lemnade mig ensam.

Då sex dagar hade förlidit, förnyade han sitt besök; men jag afvisade honom med förakt. Då rusade han ursinnigt ur rummet, och några ögonblick derefter bäfvade jorden under mina fötter, och slottet syntes vilja störta tillsammans. Jag nedsjönk på min soffa, och mina sinnen öfvergäfvade mig. Ur denna döds-slummer uppväcktes jag af trollkarlens fruktansvärda stämma: "Vakna du ljufva slumrerska," sade han, "ur din sjuåriga sömn, och säg mig om tiden mildrat ditt hat mot din trogne tillbedjare. Låt den minsta stråle af hopp lysa i mitt hjerta, och denna ensliga grotta skall förvadlas till ett glädjens tempel!" Jag bevärdigade den föraktlige trollkarlen ej med ett enda ord till svar, ej en gång med en blick, utan insvepte mitt ansigte i min slöja och gret. Mitt svärmod syntes röra honom; han bad, han bönföll, jämrade sig högljudt och kröp som en mask för mina fötter. Slutligen uttömdes hans tålmod; hastigt sprang han upp och ropade med dundrande stämma: "Välän då, om sju år se vi hvarandra åter!" Derpå upplyftade han alabastertaflan på väggen, och i samma ögonblick föll en oemotståndlig sömn öfver mina ögonlock, tills den grymme ännu en gång afbröt min hvila. "Känslolösa," sade han till mig, "skona åtminstone dina bröder. Min trolöse stallmästare har för dem yppat ditt öde; men jag har straffat den förrädaren. Dina olycklige bröder hafva kommit att med härsmagt rycka dig ur mina händer; men jag blef dem öfvermäktig, och de sucka nu i denna ödsliga skog under åtskilliga djurs gestalter." Denna grymma osanning, till hvilken den uslingen tog sin tillflykt, uppretade mig ännu mer mot honom. Han läste det bittraste hån på mina läppar. "Olyckliga," fortfor den rasande hedningen, "ditt öde är afgjordt! Sof så länge,

som de osynliga magterna lyda denna talisman!" I samma ögonblick återupphängde han alabastertaflan, och en magisk bedöfningsberöfvade mig sans och lif. Ni, ädle riddare, har genom ert hjertemod uppväckt mig ur denna slummer. Jag tror likväl, att detta ej skulle varit eder möjligt, om Zornebock ännu lefde; han måste vara död, ty eljest skulle ni ej kunnat trotsa hans magt."

Rosamunda hade ganska rätt i sin förmodan. Zornebock hade med sina serber infallit i Böhmen, hvilket land regerades af furstinnan Libussa, som härstammade från féernas slägt; men i jemförelse med denna berömda furstinna var han en fuskare i trollkonsten. Han dukade derföre under i striden, slagen af en tapper riddare, hvilken Libussa förlänat ett trollsvärd och en magisk rustning.

Då den sköna Rosamunda nu slutat sin berättelse, tog Reinhold till ordet och förtäljde sina äfventyr. Då han började tala om sina svågrar, de tre förtrollade prinsarne i skogen, föll hon i den största förvåning; ty hon märkte nu att Zornebocks berättelse var rena sanningen. Just då riddaren höll på att sluta beskrifningen om sina äfventyr, läto smattrande trumpeter och högljuda glädjerop höra sig i skogen. Strax derpå sprängde trenne ryttareskaror fram, i spetsen för hvilka Rosamunda igenkände sina bröder och Reinhold sina systrar. Nu var skogens förtrollning löst. Efter ömsesidiga helsningar och glädjeyttringar lemnade de från förtrollningen befriade syskonen skogen jemte sina följen, och begåfvo sig till det gamla skogsslottet. Man skickade ilbud till grefven, för att bringa honom den glädjefulla underrättelsen om hans barns ankomst. Hofvet var just då som djupast försänkt i sorg öfver den unge grefvens förlust, hvilken föräldrarne begreto såsom död. Deras glädje var derföre obeskriflig, då de fingo höra, att icke blott deras älskade son, utan äfven deras längesedan bortröfvade döttrar, lefde och längtade att få omfamna dem. Denna njutning hade de några dagar derefter vid sin ankomst till jagtsslottet. Den lilla örnunge, som Sophie vid brodrens besök smekte i sitt knä, hade blifvit en liten söt fröken, som nu, med oskuldens leende på sina läppar, sträckte sina små armar mot morfar och lekte med hans silfverlockar. Många och stora voro de högtidligheter, som nu firades; men framför alla andra utmärkte sig Reinholds bröllop med den sköna Rosamunda.

Slutligen måste dock släktingarne skiljas åt. Reinhold kvarblef hos sina föräldrar och vårdade deras ålderdom. Ludvig Björn köpte hertigdömet Askanien och grundlade staden Bernburg. Sten Örn nedslog sina bopålar i Schweitz och anlade staden Aarburg. Axel Delfin gjorde ett härtåg till Burgund, af hvilket han bemäktigade sig en del, som han kallade Dauphinée. Till minne af dessa händelser förer Bernburg än i dag en krönt björn, Aarburg en örn och Dauphinée en delfin i sitt vapen. Och nu är det slut med de tre systrarnas krönika.

Välgörandet

af Carl von Becker.

Jag sjunger om den dygd, som känslan tidigt väcker,
 Som barnets späda hand till likars bistånd sträcker,
 Som, gjuten i dess själ, utvecklad jemte den,
 Upphöjer stoftets son till släkt med himmelen. —
 Välgörande! din bild i dessa drag man röjer;
 Hvem är den dödlige, din åsyn ej förnöjer? —
 Mig tjusar du långt mer, än alla kungars krig,
 Och sökande ditt fjät, min sång jag egnar dig.

Du låter glädjens sol uppstiga öfver dalen,
 Der människorna bo bland dimmorna och qvalen,
 Der allt uppslukades af egennyttans haf,
 Om du emot dess våg en skyddsmur icke gaf.
 Du sträcker huld din vård kring alla jordens zoner,
 Och gagnar än i tjäll och än på verdens throner.
 På tusen skilda sätt du gör mitt slägte godt:
 Du mildrar följderna af mensklighetens brott;
 Du stöder svagheten; för oskulden du vakar;
 Förbättrar lastens son; för straffen gräns utstakar;
 Du delar skatter ut; du torkar tårar af;
 Är barnets vårdare, och ålderdomens staf;
 Och ömsom hägnande en verldsdel och en hydda,

Du sträcker ut din arm, att hela folk beskydda,
Att bryta negerns ok, och att med vänlig hand
Förbinda slafvens sår med ljufva brodersband.

Hvad vore, utom dig, bland grymma ödens fasa,
En jord, der olycksfall och brott och plågor rasa?

Hvad vore, utom dig, en usel menskostam,
Som krälar mellan dem med lifvets börda fram?

Din hand med ljusa drag den mörka taflan fyller,
Med strödda stjernors glans du dina fjät förgyller:

Du manar människan att dela med sin bror

En ymnigare skänk af en gemensam mor,

Att ock vid egen brist för andras välstånd vaka,

Att osedd göra godt, att gagna och försaka.

Så främjas utaf dig vår ära och vårt väl,

Så ger du människan för likars nöd en själ,

Gör henne stor och säll, och upphöjd öfver djuren,

Till beläte af Gud och ädlast i naturen.

Så Nazareths profet ifrån sin thron ock talar

Till den han bjuder in uti sin Faders salar,

På vedergällningens och räakenskapens dag;

Han säger icke då: "Du var en vis, som jag."

För honom kärleken långt mer än dogmen väger.

Han säger: "Jag var sjuk; du sökte upp mitt läger.

Af hunger och af törst jag led, och var i nöd;

Du räckte mig din dryck, och bröt för mig ditt bröd.

Jag frös; du kläder gaf, att mig mot kylan skydda.

Jag trött och husvill var; du öppnade din hydda.

Nu öppnas min för dig; nu gäldar jag ditt lån;

Kom, tag af Fadren lön för det du gaf hans Son;

Ty hvad du gjort din bror, din minsta, usla like,

Har du gjort mig — träd in uti min Faders rike!"

Så lofvade, så bjöd den store Läraren,

Vår högsta föresyn, vårt släktes första vän.

Han, för välgörandet, sjelf nedsteg hit på jorden;

Till broderskänslans vård, han är vår broder vorden. —

Men, dödlige! det är ej endast med ditt guld,

Som du betala kan din nästa denna skuld;
 När du för ditt behof har nog, och har deröfver,
 Hvad dygd, att dela ut det du ej sjelf behöfver?
 Nej! röner otack du och glömska än derfor,
 Du af ditt eget jag en del ock gifva bör:
 Din tankes högre kraft, ditt arbete, din möda,
 Att vårda sanningen, att dårskapen föröda.
 Den vilsefördes ljus och den betrycktes stöd,
 För menskligheten brinn, för menskligheten blöd!
 Gif den försagde mod, tänd hoppets sköna strimma,
 Och styrk den vacklande i präfningsarnas timma!
 Då skall på aftonen utaf en nyttig dag,
 I frukten af din sådd, du finna ditt behag.
 Ännu i storm och höst, välgerningarnas minne
 Skall värma upp ditt bröst, och hviska lugn derinne.
 Med dina flydda år och med dig sjelf förnöjd,
 Sist öfver stoftets verld och stundens äflan höjd,
 I evighetens ro, omhägnad ljuft af friden,
 Du skörda skall den tack, dig nekades i tiden.

Resepelle.

Saga af H. Kletke.

Resepelle var en märkvärdig man; han hade varit i många länder och var nu hemkommen. Hans mamma och alla mostrarna blefvo så glada, då de fingo se honom helbregda åter. Modern frågade honom, om han icke fört något hem med sig från sina resor; men han svarade: "Ingenting annat än en strykande aptit!" Modern begrep då, att han ville hafva fläskpannkaka; hon satte derfor stekpannan på spisel, så att fläsket smattrade och flottet puttrade. Och nu smorde de sig allihop.

Så snart den värsta hungern var öfverstånden, började de envisas med Resepelle, att han skulle berätta sina äfventyr. Resepelle strök sig om truten ett par gånger, och började sålunda:

”Ni skolen veta, att det går mycket underligt till i världen, mycket underligare än ni, som alltjemnt sitten vid spiseln och steken er, kunnen tro, och ett par dugtiga stöflar skall man ha, om man vill genomvandra den; ty ni skolen veta, att han är dugtigt stor både bak och fram och på alla sidor. Under de tre år jag varit ute på språng, har jag haft många äfventyr, och dem skall jag nu berätta för er.

Dit jag först kom, der var det ett stort krig. Trumpeterna smattrade och kanonerna dundrade. Då tyckte jag det var bäst att laga sig undan; jag knallade derföre åstad och kom i en stor skog. Till att börja med, hörde jag ej en käft knysta; men ett tu tre fick jag höra en röst, som mycket ödmjukt bad om en almosa. Då jag såg mig omkring, fick jag se en trasig karl, med skägg öfver hela ansigtet, stå alldeles bredvid mig. Jag framtog då min börs, för att ge honom några slantar; ty jag tyckte att det var synd om den stackaren. Jag frågade honom hvad han tog sig före i denna stora, vilda skog.

”Jo, söta herre lilla,” sade han, ”jag är tiggare till profession och slår mig ganska bra ut.”

Knappt hade han uttalat dessa ord, förrän han i ett huj ryckte hela börsen ifrån mig. ”Var så alltför artig, sade han vidare, ”och tag utaf er edra nya vackra kläder; ni skall få mina i stället. Det finnes så många tiggare i skogen, och ni får bättre vara i fred, om ni har min genomskinliga och lätta rock på er.”

För ett sådant sätt att tigga hade jag aldrig varit ute förr. Jag funderade derföre en stund hvad jag skulle göra; men då han märkte min obeslutsamhet, bad han mig ännu en gång på sitt eget värtaliga språk, och drog fram en stor knif. Då kunde jag ej längre villfara hans begäran, och skildes vi åt som goda vänner, han med mina nya kläder och jag med hans trasiga rock och utan penningar. Att han hade rätt, det märkte jag snart, ty jag mötte öfver hundra tiggare; men alla helsade så höfligt på mig, då de fingo se min trasiga rock, och på det sättet kom jag lyckligt ur skogen.”

Resepelles mamma var så hjertängslig, innan hon fick höra, att han var väl kommen ur skogen. Hon och alla mostrarna omfamnade honom nu och sade, att han var en så kloker och förståndiger man.

Resepelle fortfor sålunda: "Då jag en tid bortåt strukit omkring i min dåliga resedrägt, fick jag en vacker dag vid middags-tiden se ett dugtigt moln af damm komma emot mig. Då det kommit närmare, fick jag se, att det var en ryttareskara, beväpnad från topp till tå, och alla hade ett så bistert utseende, som om de velat bringa någon om lifvet. Sådan var också verkligen deras afsigt; ty knappt hade de fått se mig, förrän de omringade mig och anföraren frågade:

"Har du sett någon karl med ett litet barn? En trollkarl har stulit vår grefves yngste son, och det är just honom vi söka. Vi hafva ridit omkring i två hela dagar, och sökt efter trollkarlen, utan att kunna finna rätt på honom."

Det var icke utan, att jag tyckte mig för en stund sedan hafva sett en karl med ett litet barn liggande gömd uti buskarne. Barnet hade skrikit så jämmerligt, och karlen såg mig ut som en riktig skälm. Detta berättade jag för ryttarne; en af dem tog mig derföre upp på sin häst, och måste jag nu följa med, för att hjälpa till att söka.

Efter en stunds förlopp fick jag ganska riktigt rätt på samma buskar. Vi stego då utaf och började söka öfverallt, men förgäfvos. Under det jag gick och snokade, varseblef jag ett stycke derifrån emellan tvenne stenar en håla; den var så väl tilltäppt med löf och qvistar, att den ej var lätt att upptäcka. Genast makade jag löfvet och qvistarna åt sidan, och hast du mir gesehen? hvem satt derinne, tror ni? Jo, just trollkarlen med barnungen. Full af förskräckelse föll han till mina fötter och bad mig för Guds skull ej upptäcka honom; ty då toge de lifvet utaf honom, och det ville han inte gerna mista. Men om jag ville förbarma mig öfver honom, så skulle han lära mig alla sina konster och på köpet gifva mig en dugtig påse full med penningar.

Men jag svarade honom: "En sådan skälm, som du är, måste nödvändigt hängas; gif genast hit barnet och afvakta ditt öde!" Då han märkte, att jag ej hade något medlidande med honom, blef han både gul och blå i ansigtet af vrede och dödsångest. Du eländige tiggare, sade han till mig, det skall bli din olycka, och jag skall nog veta att qväsa dig. Han ville nu puffa mig åt sidan och med våld bana sig väg ur hålan. Han var dugtigt stark;

men jag tog uti af alla krafter och skrek så högt jag orkade, på det att ryttarne skulle komma mig till hjälp. Dessa infunno sig också genast och pålade honom handklofvar och black, som de för detta ändamål medtagit. Trollkarlen var alldeles utom sig af förtviflan; men det hjälpte inte, han måste följa med. Grefven, som var en rik och förnäm herre och bodde i ett präktigt palats, blef så glad öfver att återfå sin son, att han genast befallde, att jag skulle få nya granna kläder. Derpå fördes jag upp på slottet, och allt hoffolket bockade sig för mig och bad att jag skulle fälla ett godt ord för dem hos grefven. Då jag kom upp till honom så putsad och fin, kände jag knappt igen mig sjelf, så grann var jag. Nu fick jag lof att berätta för honom hvem och hvarifrån jag var, och huru jag fick rätt på trollkarlen, m. m.

Då jag slutat, tog grefven mig vid handen och sade: "Min kära Resepelle, denna tjensten skall du ej ha gjort mig för intet. Du kan gerna stanna kvar hos mig till döddagar; du skall få fullt upp af allt hvad du behöfver; och om du har någon önskan, så säg det rent ut, ty det är du, som räddat mitt barn och ingen annan!"

Detta var rätt hederligt lofvadt af grefven; men jag tackade ödmjukast, emedan jag föresatt mig att vara och förblifva en riktig Resepelle och att, sedan jag sett mig dugtigt omkring i verlden, lefva och dö i min hemort.

"Nå väl då," svarade han mig vänligt, sedan jag yttrat denna min föresats och bedt honom ej illa upptaga mitt afslag, "jag skall så rikligt begåfva dig, att du i alla dina lifsdagar ej skall behöfva lida någon nöd!"

Derpå tog grefven mig under armen, sägande: "jag har här i mitt slott ett hvalf, der jag förvarar ett och hvarje, som jag sätter värde på. Kanske roar det dig, kära Pelle, att bese mina rariteter."

Vi gingo nu genom många små rum, utför en lönntrappa, tills vi i bottenvåningen kommo till en liten jerndörr, framför hvilken stod en skildtvakt. "Här är min skattkammare, kära Pelle," sade grefven. "Måhända fins der något, hvarmed jag kan belöna dig för den stora tjenst du bevisat mig."

"Kommer aldrig i fråga," svarade jag, "jag har ej annat gjort än min skyldighet."

”Seså, krusa nu inte, Pelle!“ sade grefven och öppnade dörren, och vi stego in.

Nog veta mostrarna att jag i allmänhet ej brukar bli förvånad öfver någonting; men se det blef jag denna gång öfver alla de rikedomar der voro hopade. Jag riktigt stod och gapade på guld- och silfverhögarne och körde armen ända ned till skulderbladet bland dukaterna och riksdalrarna, så det skramlade om knogarne, för att se om jag kunde nå till botten.

”Och huru många grabbnäfvar tog Pelle lilla?“ frågade alla mostrarna på en gång och sträckte på halsarne med återhållen andedrägt.

”Nej, så katten heller! om jag tog fyrken ens. Det var just hvad grefven hade velat, att jag skulle stoppa fickorna fulla; men si Pelle är ingen gök. Jag bara bockade mig och sade: ”jag har redan rönt alltför mycken godhet för ingenting.“

”Är det ingenting att ha räddat mitt barn ur den gemene trollkarlens klor!“ utropade grefven, och var på vippen att, oakadt all sin godhet, bli riktigt förargad. ”Men jag förstår,“ tillade han eftersinnande, ”du är ej penningsnål. Här fins andra saker. Välj efter behag! Det är min önskan, att du ej försmår ett minne af mig.“

Vi trädde nu in i kammaren till venster, der från golf till tak voro uppradade kostbara smycken och prydnader af alla slag, gyllene kärl, besatta med ädla stenar, präktiga rustningar och vapen.

Jag tittade mig omkring; mostrarna må tro, det blänkte för ögonen. Då fick jag sigte på en vanlig, gammal knölpåk, som stod der undanställd i en vrå och genom sitt simpla, hvardagliga utseende bjert stack af mot de omgifvande rariteterna.

”Efter ers nåd precis vill att jag icke skall gå tomhändt härifrån, så slår jag med er tillåtelse vantarne på den här tingesten,“ sade jag och pekade på käppen. ”Den kan just komma mig väl till pass på mina vandringar.“

”Du har kanske inte valt så illa,“ svarade grefven. ”Den der käppen erhöll engång på sina resor min farfars far af en i de gamle egyptiernas visdom väl bevandrad åldrig dervisch, hvars lif han räddat. Den har sedan gått i arf i familjen, och en sägen påstår att någon underbar, hemlig egenskap är fästad vid den,

samma. Men hvilken den egenskapen är, har jag ej kunnat utleta. Se der har du klenoden! Måtte den vara dig till gagn!”

Jag tackade och tog kappen, hvilken efter allt utseende, endast var litet stadigare och knöligare än andra päkar.

Derefter återvände vi till slottsrummen. Under vägen frågade grefven: ”Är det verkligen ingenting annat, hvarmed jag kan stå dig till tjänst?”

Då kom jag att tänka på den arma syndarn, som egentligen var orsaken till att jag befann mig på slottet, der jag smorde kråset och lefde som perla i guld, under det att den stackars traskhanken troligen satt inklämd i något mörkt hål, der han såg hvarken sol eller måne; och så bad jag att grefven måtte låta nåd gå för rätt. ”Ni har ert barn åter, det är ju hufvudsaken,” sade jag, ”låt trollkarlen, den lufvern, draga så långt vägen räcker!”

”Nej, den kanaljen skall hänga, och det i morgondag,” svarade grefven, och härutinnan var han obeveklig. Det enda jag kunde utverka var, att fången under den korta tid han hade att lefva, flyttades till ett mindre hårdt fängelse och befriades från de tyngsta af sina bojor.

På grefvens enträgna begäran dröjde jag ännu ett par dagar på slottet. Det föll mig in att se efter, huru man åtlydt grefvens bud om lindring i trollkarlens behandling, och jag begaf mig till tornet, der han satt inspärrad. Vakten utanför lemnade mig fritt tillträde till fångelse, ty alla på slottet visste hvem jag var.

På en halmkärve i en mörk vrå med handklofvar på sig satt fången så ynkelig med en kedja fästad vid väggen. Bredvid honom stod en kruka vatten och ett stycke bröd.

Sådan inpiskad skälm han var, tycktes han dock bli rörd att se någon människa ömma för hans belägenhet. ”Jag vet,” sade han, ”ni har lagt er ut för mig, ehuru förgäfvets. För er skull har man dock behandlat mig bättre, än man eljest skulle gjort. Det är förbi med mig, jag har förtjent mitt öde. De här jernhandskarne, man lagt på mig, förhindra mig att begagna de medel, mig annars stode till buds. Men till tack för ert goda hjerta, skall ni få ärfva mig.” Och dervid rullade han ögonen så jämmerligen hemskt, att jag skattade mig lycklig att väl befinna mig utom tornet igen.

Följande dag begaf jag mig från slottet. Jag hade tänkt traska af till fots såsom jag kommit; men grefven hade låtit köra fram sin egen vagn, förespänd med fyra grå, appelkastade hästar, och i den måste jag sätta mig. Bakpå stodo två pudrade livréklädda betjenter, och på kuskbocken bredvid kusken satt ännu en till. Och trots alla mina invändningar hade den goda grefven låtit stufva under vagnssittsen en korg med tårtor och stekta sparfvar åt mig till vägkost, och en stor låda med guldpennningar dessutom. Till eskort erhöll jag tolf ryttare med dragna sablar. Just som jag skulle resa af, kom slottsfångvaktaren sättande med andan i halsen och ropade: håll! håll! På morgonen hade trollkarlen blifvit aflifvad, och i deliquentens fickor hade man funnit en nyckel. Då man visste att han utsett mig till sin arfvinge, öfverlemnades nu åt mig denna hans enda qvarlätenskap.

”En aflidens sista vilja skall man respektera,” sade jag, stoppade nyckeln i fickan, och så bar det af. Slottsfolket hurrade och jag lutade mig bak i vagnen och vräkte mig på de mjuka sametsdynorna. Jo, det var gentilt må mostrarna tro!

När vi farit ett stycke, afskedade jag eskorten, för att ej besvära ryttarene onödigtvis. Den första milen gick allt bra. Men när vi kommo till en ödslig trakt, började betjenterna tissla och tassla med kusken. Med ens klevo de alla tre in i vagnen till mig och satte sig på ömse sidor om mig. Jag bad dem höfligt stiga ut; men de långa räklarne, som nyss stått med hatten i hand, grinade mig midt i synen och trampade mig på liktornarna och sade att de skulle bryta halsen af mig, om jag ej ögonblickligen packade mig mina färde. Och knappt var det sagdt, innan jag erhöll en törn, så att jag hufvudstupa ramlade ur vagnen och måste åse huru de bofvarne delade mina rikedomar sinsemellan. I förskräckelsen förehöll jag dem deras trolöshet och hotade dem med grefvens vrede, som förr eller senare skulle straffa dem; men honom fruktade de icke mera, emedan de ämnade flykta långt bort med sitt rof. Allt hvad jag kunde utverka var att få behålla mitt lif; men alla mina penningar och kläder togo de med sig, så att jag stod på landsvägen lika fattig, som jag kom hit i världen. Käppen och nyckeln läto de mig få behålla, emedan de ansågo dem sakna allt värde.”

Då Resepelles mamma och mostrar fingo höra, att betjen-

terne frånrofvat honom alla hans penningar, började de att hålla ett förskräckligt klamamus. De slogo händerna för bröstet och sade, att det var alldeles förskräckligt; det enda, som någorlunda tröstade dem, var att deras sockergris, den söta Resepellen, sluppit undan med lifvet. Men nu ville de allesammans se käppen och nyckeln; ty de trodde, att de helt säkert skulle upptäcka några underbara egenskaper hos dessa begge återstoder af Resepelles förmögenhet, som han sjelf ej hade kunnat märka; men hvilken lång näsa fingo de ej, ty käppen såg alldeles ut som en annan käpp, och nyckeln som en vanlig nyckel!

Resepelle berättade nu vidare en hel hop saker, som hade händt honom under hans treåriga resor. Men Resepelles mamma tyckte, att det var synd om honom, emedan det var långt lidet på natten och han behöfde hvila ut efter alla sina strapatser; detta gjorde Resepelle också ganska riktigt, ty han sof till långt in på ljusa dagen.

Då Resepelle väl hunnit morna sig och fått dricka sitt kaffe, inställde alla mostrarna sig ånyo, och nu måste han sluta hvad han ej medhann den föregående dagen.

Mången gång reste sig håret, och hjertat klappade på de beskedliga menniskorna, så rädda voro de, att Resepelle ej skulle kunna draga sig ur alla de rysluga faror, i hvilka han sväfvat; och mången gång trodde de, att Resepelle ville slå i dem dalkarlar; men då han försäkrade dem, att det var så sannt, som om det stått i almanackan, så kunde de icke längre tvifla på sannfärdigheten af hans ord.

När sällskapet sålunda mojat sig ett par dagar, fick Resepelle slutligen vara i fred. Då de nu äntligen voro riktigt mellan fyra ögon, sade hans mamma med ett knipslugt leende till honom: "Men säg mig nu, söta Pelle lilla, uppriktigt, huru mycket penningar du fört hem med dig. Ett litet kapital är en god början, och det är ganska klokt gjort af dig, att du ej förrådt hemligheten för alla!"

Sådana frågor tyckte Resepelle inte om, utan han svarade sin söta mamma helt tvärt: "Fört hem med mig? Är det inte nog, att jag fört hem mig sjelf frisk och sund? Ni vet ju att de skälmarne togo ifrån mig allt hvad jag egde? Men lyckan kom-

mer nog, bara man inte fjeskar. Hvem vet, om inte min käpp en gång gör slag i saken!"

Men modren såg bekymrad ut och sade: "Allt det der låter mycket vackert, i inbillningen notabene; rätt snart få vi lof att suga på ramarne!" Och inom sig tänkte hon: om Pelle ger sig att sofva till långt fram mot middagen och sedan äter som en varg till på köpet, hvart skall det då taga vägen för mig arma stackare!"

Men Resepelle var ej ledsn utaf sig, han, utan tänkte: kommer dag, så kommer råd, och det gjorde det också. Ty på fjerde dagen höll en präktig vagn utanför dörren; guld- och silfversmid- da betjenter stodo bakpå, och på kuskbocken satt en kusk, som såg ut som en kung. Det var han likväl inte så precist; men vagnen tillhörde i alla fall kungen sjelf.

Nu fingo grannarne brådt; alla skulle de koxa på den granna vagnen och de stora hästarna. Resepelles mamma satte genast på sig sin bindmössa, och skyndade ut för att emottaga det förnäma herrskapet. I dörren mötte hon en af betjenterna, som frågade, om det inte var här, som den unge herr Petter bodde, som för ett par dagar sedan kommit hem från främmande land.

Resepelles mamma neg för betjenten så djupt, att det knakade i knäna, och svarade "ja" på frågan, under det att hjertat snurrade omkring på henne som ett qvarnhjul. Hon bad betjenten stiga in och hålla till godo med det lilla, som ett så ringa hus som hennes förmådde, ty det var just nu tid att äta middag; men betjenten svarade, att han ätit en dugtig frukost och dessutom ej hade tid att dröja, emedan Resepelle genast skulle komma upp på slottet.

Resepelle steg derföre genast upp i vagnen, utan vidare krus och komplimanger, kastade sig baklänges uti det med siden öfverdragna sätet, och for sålunda upp till kungen.

Konungen satt i en stor sal på en gyllene thron, med spiran i handen, och bredvid honom satt kungsan. Alla väggarne voro beklädda med svart kläde, i fönstren hängde svarta gardiner, ja, stolar och bord och allt hvad som fanns i rummet var svartklädt. Äfven kungen och kungsan voro svartklädda, och det syntes tydligen på dem, att de voro sorgsna och bedröfvade, och att de ej hade sofvit på många nätter.

Då Resepelle väl kommit in, stannade han vid dörren och bockade sig så djupt att näsan skrapade i golvet; men konungen vinkade åt honom, att han skulle komma närmare, och kungsan såg så vänligt hon kunde på honom. Då repade Resepelle mod. Konungen skakade i början på hufvudet, liksom om han grubblat riktigt djupt på något, och derpå frågade han:

”Är det du, som heter Resepelle?”

”Ja, så heter jag, med eders majestäts höga tillåtelse,” svarade Resepelle.

”Du lär ha blifvit en kloker karl under dina resor?” frågade konungen vidare.

”Ja, det är inte utan, det,” svarade Resepelle; ”jag har allt sett och erfarit bra mycket här i världen!”

”Säg mig då, om du håller riktigt utaf mig?” frågade konungen och såg på Resepelle med spända blickar.

Nu blef Resepelle litet förbluffad, ty han kunde inte begripa hvart allt detta skulle taga vägen; men han tänkte för sig sjelf: ”Stå nu inte och dumma dig, Pelle!” — Derpå lade han handen på hjertat och uttryckte sig så grannt han någonsin kunde, och försäkrade hans majestät, att han hyste de varmaste känslor för hans väl, och bad honom ej tvifla derpå.

Då nickade kungen och kungsan åt hvarannan och sågo så förnöjda ut.

”Ja, jag vill tro dig på dina ord och är öfvertygad, att du gerna tjenar mig, äfven om det skulle kosta ditt lif.”

Nu blef Resepelle het om öronen, då han hörde, att det var fråga om lifvet. ”Det var en huggare till kung,” tänkte han, ”som vill att jag skall uppoffra lifvet för honom.” Han försäkrade derföre konungen ännu en gång om sin stora kärlek och trohet, men gjorde dervid tusen krumbugter med orden, och sade att hvad lifvet beträffade, så var det en kinkig fråga, uti hvilken han sannerligen ej kunde inlåta sig för närvarande, så ondt det än gjorde honom att nödgas afslå sin nådige konung något. Öfver dessa ord blef kungen så ond, att han slog spiran i golvet, så att Resepelle hoppade högt upp i luften der han stod. Men nu lade kungsan sig emellan och sade:

”Nej, dö skall du icke; men gifta dig skall du, af kärlek till oss!”

”Ja, det skall du prompt göra, min kära Resepelle! Blif inte så förskräckligt rädd, utan hör nu på hvad jag har att berättas dig,” sade kungen.

”Det är nu två år sedan vår lycka genom en bedröflig händelse liksom med ett enda slag förstördes. Du bör veta, min kära Resepelle, att vi hafva haft en dotter, som var bildskön. Den, som såg henne, kunde aldrig nog länge betrakta hennes täcka, i snö och purpur skiftande ansigte, hennes koralläppar och himmelsblå ögon. Vi älskade henne så högt, att vi måhända bortklemade henne; jag kan ej neka till att hon blef litet näsvis; men hennes skalkaktighet var aldrig elak. För två år sedan fyllde hon sitt fjortonde år; vi firade då hennes födelsedag med en präktig fest. Frampå eftermiddagen, just som vi skulle stiga upp från bordet, fingo vi höra ett rasslande och skramlande på gatorna, och i ett huj stannade en vagn utanför slottet. Då jag kom ner, för att se hvem det var, blef jag alldeles utom mig af förskräckelse; men det hjälpte ej. Du bör nämligen veta, min kära Resepelle, att jag har en moster, som alltid varit en elak och otäck människa. Hon har ända från sin ungdom varit en arg hexa; och hennes högsta nöje har alltid varit att göra människor ondt. Jag har alltid hyst en stor förskräckelse för henne, och om hon någon gång kommit i min väg, har jag städse sökt undvika henne; men då har hon alltid blängt på mig med sina stora, gröna ögon, så att jag i hvarje ögonblick fruktat, att en puckel skulle växa ut på ryggen eller min näsa förlängas till ett långt horn; det har värkt till än här, än der, alldeles som om jag hade fått ett trollskott i kroppen på mig. Att jag ingalunda var glad öfver hennes besök, begriper du väl; men jag tordes likväl ej annat, än visa henne ett vänligt ansigte; och fastän hjertat klappade af fruktan, sprang jag likväl fram, för att hjälpa henne ur vagnen, på det hon ej måtte bryta utaf sina torra spindelben. Hon upp tog också denna min artighet mycket väl; och sedan hon hostat och pustat en qvart, sade hon mycket vänligt: ”Du har blifvit rätt hygglig på senare tider, min söta kusin lilla, och jag önskar dig också allt möjligt godt!”

”Bara hennes goda lynne ville vara länge!” tänkte jag.

Men bredvid henne i vagnen satt ett annat, såsom det tycktes, ungt fruntimmer, som var helt och hållet insvept i slöjor, så

att man ej kunde se dess ansigte. Då de uppkommit på slottet, föreställde min tant det yngre fruntimret såsom sin dotter, hvilken hon befalldes göra en riktigt artig nigning för sina söta kusiner. Det gjorde hon också, men yttrade ej ett enda ord, och af tog ej heller sina slöjor. Deröfver var jag rätt glad; ty, tänkte jag, om hon är ful, så behöfver jag ej, af fruktan för den gamla hexan, prisa hennes skönhet. Derpå lät jag duka och bad gästerna hålla till godo.

Då sade den gamla käringen: ”Nu, min dotter, kan du af taga dina slöjor; ty här finnes ej någon mansperson närvarande mer än hans majestät, och han är din kusin.”

Jag och kungsan och min dotter blefvo alla utom oss af förskräckelse, då vi fingo se det blottade vidundret. Näsan var helt säkert ett kvarter lång och böjde sig aldeles som en skära långt ner öfver munnen, som gick ända upp till öronen. Hon hade precis likadana ögon, som hennes söta mamma; det vill säga, att de voro gröngula och fulla af ilska. Allt hvad hon fick tag uti, slukade hon aldeles som om magen varit bottenlös.

”Nå, hvad tycker ni om min dotter?” frågade den gamla käringen mig; ”det är ju ett vackert och raskt barn jag har?”

”Mycket raskt, mycket raskt!” svarade jag, så fort jag kunde! ty jag fruktade alltid, att hon skulle kunna genomskåda mina hemligaste tankar.

”Hon är ett ganska förnuftigt barn också,” fortfor den gamla hexan; ”hon är så förständig, att hon skulle kunna gifta sig hvilken dag som helst, och det lärer väl ej dröja länge heller!”

En blyg och väl uppfostrad flicka hade utan tvifvel blifvit förlägen och nedslagit ögonen vid ett sådant tal; men den raska och förständiga flickan satt och åt helt lugn, aldeles som om modren skulle hafva sagt: Skynda dig min dotter, så att du hinner äta upp ännu en half oxen till! Men min dotter frågade hon, hvarför hon skrattade; och såg hon dervid så ond ut, att ögonen ordentligen gnistrade af elakhet och hakan darrade af vrede.

„Jag måste väl skratta,” svarade min Theodolinda, ”då jag hör, att min kusin skall gifta sig; om jag vore friare, så ville jag visst inte ha ett sådant der fult stycke!”

”Och hvad är det då, som du tycker är så fult, min söta prinsessa lilla?” frågade hexan.

”Den långa näsan, tant lilla; en sådan kostlig näsa har jag verkligen aldrig sett förr.“

”Ja så, det är således näsan,” mumlade hexan. ”Än hvad mer då?”

”Den breda munnen, tant lilla; det är den värsta mun, jag någonsin har sett.”

”Ja så, det är således munnen, som du ej tycker om, mitt kloka barn!” mumlade hexan vidare.

”Öronen också; de se ut som riktiga åsneöron,” fortfor den oförsigtiga Theodolinda.

”Efter du sjelf är så vacker och min dotter så ful, så är det helt säkert ännu något mera, som du inte tycker om. Säg du rent ut, min flicka lilla; jag menar väl med dig!” fortsatte hexan.

Jag och min gemål hade hela tiden suttit som på glödande kol och darrat i alla lemmar öfver vårt barns oförsigtighet. Vi vinkade väl åt Theodolinda, att hon skulle tiga; men den gamla gaf oss då ett par förskräckliga ögon, och prinsessan svarade, utan att vidare besinna sig:

”Ja, min bästa taut, hennes ögon äro alldeles förfärligt fula, och ni har sjelf likadana; jag skulle ej töras vara ensam med er i mörkret.”

Vid dessa ord blef den gamla hexan så ond, att jag aldrig sett henne så ond förr.

”Jag ser, att jag måste låta dig få din vilja fram,” sade hon i vredesmod; ”du har riktigt roat mig med ditt prat, och därför skall du äfven få en åminnelse af din fula tant.”

Med den ena handen fattade hon tag uti mitt stackars barn, och med den andra strök hon henne öfver ansigtet, så att hon skrek och jämrade sig himmelshögt.

”På det sättet skall du se ut,” sade den gamla hexan, ”ända tills någon kommer, som vill gifta sig med min dotter och bestå tre prof, som jag förelägger honom.”

Derpå tog hon sin dotter vid handen, och sprang i flygande fart trapporna utför, och satte sig genast i vagnen. Vi ilade efter henne; men hon var redan sin kos.

Först då vi återkommo på våra rum, fingo vi se vår olycka i hela sin vidd. Prinsessan gret så bittert, och huru förändradt var icke hennes utseende! Näsa och öron voro nu tre gånger så

länga som förut. Munnen var uppläckt ända till öronen, och ögonen voro nästan lika fula, som på hexan sjelf, utom det att de icke sågo så elaka ut; ty öfver hennes hjerta hade trolldomen ingen magt, och detta är det enda, som kan trösta oss i vår olycka. Huru sorgsne och bedröfvade vi voro, kan blott den föreställa sig, som sjelf har haft ett så vackert och älskvärdt barn, som vår Theodolinda var.

Ett hopp återstår oss likväl; men hvem vet, om det någonsin skall gå i fullbordan!

Emedan den gamla hexan sade, att prinsessan skulle blifva förlossad ur trolldomen, om någon komme, som ville gifta sig med hennes dotter och bestå tre prof, så skickade vi genast en af våra hofmän, med sträng befallning att han skulle gifta sig med odjuret och utföra de tre profven. Detta lofvade han väl; men då en lång tid förflöt, utan att han lät höra af sig, så skickade vi en annan; men det har gått på samma sätt med honom och med hela raden, som vi skickat till den gamla hexan, så att vi mistat nästan hela vår hofstat. Att hon gjort dem något ondt, det tror jag icke; men antingen hafva de blifvit så förskräckta, då de fingo se bruden, eller också hafva de ej kunnat bestå de förelagda profven; och emedan de fruktat att hemkomma med oförrättadt ärende, hafva de hellre begifvit sig ut i den vida världen.

Två år hafva förflutit i fruktlösa bekymmer; då fingo vi i går höra din ankomst omtalas, och att du skulle vara en så klok och förståndig karl; och som en blix för oss den tanken genom hufvudet, att du vore just rätta mannen att rädda oss och vårt arma barn! Detta är orsaken, min kära Resepelle, hvarföre jag låtit kalla dig, och jag hoppas att du nu hört tillräckligt för att veta, på hvilken punkt saken står."

Resepelle hade moltegat hela tiden, som konungen talade, och drottningen gret så bittert och sade: "Ja, min kära Resepelle, nu känner du vår nöd, och om du har ett menskligt hjerta i ditt bröst, så förbarmar du dig öfver oss och gifter dig med hexans dotter, på det att vår Theodolinda må blifva förlossad." Derpå tog hon Resepelle i handen och såg på honom med tårfulla ögon, så att han blef helt varm om hjertat af rörelse. Prinsessan sjelf förenade nu sina böner med kungsans. Hon hade betäckt sitt ansigte med en tjock slöja, så att han ej kunde se det; men

hennes röst klingade så mildt och rörande. Alla tre bådo nu Resepelle så innerligt, att han ej kunde afslå deras böner.

"Den nådiga prinsessan vill jag lösa från trolldomen," sade han, "äfven om jag än skulle bli tvungen att gifta mig med sjelfva den gamla trollpackan."

Då kunde kungen och kungsan knappt styra sig för bara glädje, och de tackade Resepelle så mycket. Det var så när att de hade fallit honom om halsen och kysst honom, så glada voro de.

Då Resepelle kom hem, och hans mamma fick höra, att han skulle ge sig ut på ett sådant rysligt äfventyr, började hon tjuta och hålla ett förfärligt väsende: "Nu får jag aldrig se dig mera, Pelle lilla; du har varit hemma bara tre dagar, och nu skall du bort igen, och det till en otäck trollpacka till på köpet!"

Resepelle sjelf kunde ej undgå att känna en viss ängslan, då han besinnade hvad han lofvat konungen och drottningen. "Men," sade han till sig sjelf, "det hjälper numera icke; nu är det för sent, och att ej förlora modet är alltid det bästa man kan företaga sig, då man ej vet hvad man skall göra. Och hvem vet dessutom, om det icke kan lända mig till lycka; ty ingen meniska känner Guds vägar!"

Resepelles mamma gaf sig likväl snart tillfreds, då hon betänkte att hennes kära herr son var en storätare, och att hennes munförråd snart började tryta; och att hennes Pelle någonsin skulle kunna blifva rådlös, det kunde hon aldrig få uti sitt hufvud; ty hon trodde fullt och fast, att han var den klokaste man i hela staden, utom konungen, som hon undantog af respekt. Hon tyckte väl att det var förargligt, att han skulle gifta sig med en hexa; men, tänkte hon, en ful prinsessa med mycket penningar är bättre, än en fattig och vacker flicka; och när hon kommer i huset, skall jag nog veta att hålla henne i styr.

Dagen derpå skulle Resepelle begifva sig åstad; hon upprepade då alla de lärdomar, som hennes ömma modershjerta förestafvade henne, och innan hon tog afsked, meddelade hon Pelle följande vigtiga upplysning:

"Min snälla Pelle lilla, du vet inte du, att du har en gudfar i lifvet, som är en så klok karl, att han kan höra huru masken snarkar, när han sofver. Han heter von Puckelman; men jag

nämner ej hans namn gerna, ty det måtte aldrig stå rätt till med honom, efter han är så klok.

Han gjorde din salig far mycket godt och har lofvat att hjälpa äfven dig. Till all olycka var jag en gång nog oförsigtig att förolämpa honom, och sedan den dagen har jag aldrig fått se honom. På den tiden låg du ännu i vaggan. Hvar han fins, det vet jag inte; men det anar mig, att du skall träffa på honom någonstades under din resa. Halsa bara riktigt höfligt på honom och säg honom, att du är lilla Petter, som han Walborgsmesseafton för två och tjugu år sedan bar till dopet, och du skall få se, att han genast kommer ihåg dig. Han är en så lärder man, att han mycket säkert kan hjälpa dig och konungen, bara han vill.”

Derpå inpackade hon i Resepelles ränsel några rena skjortor och ett par fläskpannakakor, som hon invecklade i papper, på det att hennes Pelle ej skulle svälta ihjel åtminstone den första dagen. Nu följde afskedet under många tårar och smekningar.

Men hon hade intet alls behöft bekymra sig om hans matsäck; ty för allt hvad han möjligtvis kunde behöfva hade konungen och kungsan dragit omsorg. Då nämligen Resepelle kom upp på slottet, fann han allt i ordning; ja, han fick så mycket penningar, att han ej visste hvad han skulle med dem alla. Vid afskedet voro alla så rörda, och prinsessan gret bakom slöjan så bittert, att det kunnat röra en sten. Resepelle sade derföre med tårar i ögonen: ”Var lugn, nådigaste prinsessa; jag skall rädda eder eller också uppoffra mitt lif!”

Med dessa ord gick han sin väg.

Men man får ej tro, att kungen glömde den gamla beskedliga gumman; nej, ty det hade ej varit kungligt gjordt! Samma dag, som hennes son reste, kom en kunglig löpare till henne med en stor penningpåse, och kungsan skickade henne hvarenda dag mat från sitt eget bord.

Resepelle gick nu på dugtiga tag, allt räta vägen framåt; men vägarne blefvo allt mera och mera ödsliga och värdshusen allt tunnåddare; slutligen fanns det ej mera något sådant, utan han befann sig i en stor ödemark. Till väg eller stig syntes numera ej det ringaste spår; han visste ej numera, om han gick framåt eller tillbaka, till den grad var trakten villsam. Men Resepelle

förlorade likväl ej modet, utan gick raskt framåt, emedan han fullt och fast trodde, att han var på rätta vägen. Och då den vänliga solstrålen framtittade emellan de gröna löfven, eller då skogens foglar uppstämde sin glädliga sång, då förekom det Resepelle som om han fått en kär helsning hemifrån, och all fruktan var försvunnen.

Tredje dagen om aftonen, då det redan var mörkt, förekom det Resepelle som om han såge ett ljus skimra emellan grenarne; och vid närmare efterseende fann han, att han ej hade bedragit sig. Ljuset kom från en koja, som stod långt in i skogen emellan ett par ofantligt stora träd. På husets ena sida varseblef Resepelle ett litet fönster; han ansåg derföre försigtigheten fordra, att begagna detta tillfälle att efterse hvem som bodde derinne. Men huru öfverraskad blef han icke öfver den anblick, som der mötte honom!

Vid ett träbord satt en liten man på en träbänk; framför honom låg en ofantligt stor bok, i hvilken han tycktes ifrigt läsa. Den lille mannen måste hafva varit mycket gammal; ty hans ansigte var alldeles gult och hopskrumpet, och öfver den stora puekeln, som han hade på ryggen, nedföll ett långt silfverhvitt hår.

Efter en stunds förlopp sammanslog den lille mannen boken och blickade omkring sig. Det föreföll Resepelle märkvärdigt, att ögonen ännu kunde vara så glänsande. Nu började den lille gubben tala högt för sig sjelf sålunda:

Redan jag lefvat i trehundra år
Och forskat och sökt att allt mera mig lära.
Snart tiden är ute; vid målet jag står,
Mig krafterna svika och döden är nära.
Gud gifve, att redan jag finge i qväll
I frid flytta hän från mitt jordiska tjäll!
Men ingen jag vet, som begrafva kan
Den stackars, stackars von Puckelman!

Derpå hopknäppte han sina utmärglade händer och bad med brinnande andakt. Resepelle ville ej störa honom under hans bön; men hans hjerta klappade af glädje öfver att hafva funnit sin vän och gynnare von Puckelman, och strax efter bödens slut uppslog Resepelle dörren och utropade:

”Det är då verkligen sannt, att ni heter von Puckelman?”

”Jo, visst heter jag så,” svarade den lille gubben, under det att han nyfiket betraktade Resepelle; ”just det är mitt namn, och ej något annat!”

”Nå då, om ni heter von Puckelman, så är ni min gudfar; ty jag är samme Petter, som ni Walborgsmesseafton för två och tjugu år sedan bar till dopet!”

Von Puckelman funderade nu en stund, och derpå helsade han mycket vänligt på Resepelle, och bad honom vara välkommen. Sedermera framsatte han mat åt honom; den bestod visserligen endast af mjölk och bröd; men Resepelle tyckte att det smakade förträffligt, och det var inte underligt, då han strapatserat så mycket. Sedan Resepelle blifvit väl mätt, frågade von Puckelman honom, huru han kommit i den stora skogen och i hvilken afsigt det skett, med mera. Resepelle gaf honom godt besked på alla hans frågor, och bad honom för gammal vänskaps skull bistå honom med råd och dåd i hans farliga förhåfvande. Han berättade honom, att han gifvit sig på väg i det säkra hopp att träffa gudfar von Puckelman.

Den gamle mannen svarade härpå: ”Det var mig redan förut ej obekant, att prinsessan var förtrollad, och det har den allvise Guden tillåtit, emedan hon var ett näsvist stycke, som begabbade alla, som ej voro så vackra som hon. Skönheten är ett förgängligt ting, öfver hvilket ingen menniska bör högmodas, och ett sådant prof länder henne troligtvis framdeles till stor nytta.”

Resepelle försäkrade, att prinsessan högligen ångrade sitt fel, och att hon gråtit och förödmjukat sig så mycket hon någonsin kunnat.

”Nå väl då!” sade den lille mannen, ”jag vill se till, om jag inte kan hjälpa dig med ett godt råd, då du tar afsked af mig, efter du en gång föresatt dig att lösa prinsessan från hennes förtrollning; ehuru väl jag skall säga dig, att den gamla hexan är ett elakt och illistigt stycke, som lätt kan spela dig ett spratt, så att du mins det i hela din lifstid. Lägg dig nu att sofva, så att du tidigt kan vara på benen i morgon!”

Resepelle lade sig nu med ränseln under hufvudet på en bädd af halm och mossa. Han sof sött och drömde om gudfar von Puckelman, som han tyckte ännu sitta och läsa i den stora boken och derunder göra en hop underliga grimacer.

Knappt började dagen att gry, förrän Resepelle väcktes ur sin slummer af von Puckelman, som ropade i hans öra: "Nu är det tid att stiga upp, ty du har en lång resa att göra!"

Resepelle steg derföre genast upp. Sedan von Puckelman en stund tegat alldeles stilla, talade han sålunda till Resepelle:

"Min kära Pelle, efter du är min gudson, så vill jag hjälpa dig så långt det står i min förmåga. Detta är likväl ej så lätt, som du tror. Du skall utföra tre prof och på köpet gifta dig med hexans dotter; men för det sista behöfver du ej vara så förskräckligt rädd. De bägge första gångerna kan jag platt inte hjälpa dig; men för den tredje gången ger jag dig en pipa. Var då utan fruktan; ty då du tre gånger har blåst i densamma, så är det för alltid slut med profven, och den elaka hexans trolldom är tillintetgjord. Men akta dig väl, min kära Pelle; ty om du blåser förr än den tredje gången, så förblir prinsessan ett odjur ända till sin död; men om du ej kan bestå de två första profven, så förtrollar hexan dig genast, och då är det slut med hela Resepelle."

Den gamle gubben gaf honom en liten pipa; men man kunde ej se, att hon var så märkvärdig, ty hon var hvarken af guld eller silfver, utan af simpel lera. Resepelle tackade sin gudfar tusenfällt, och frågade honom om närmaste vägen till hexan.

"Det är inte svårt att hitta dit," sade von Puckelman; "först går du en stund rakt fram, tills du kommer till ett ofantligt stort träd; derpå viker du utaf åt höger ända tills du kommer till ett träsk; derefter tager du utaf till venster tills du kommer till ett ihåligt träd, och så viker du utaf till höger och så till venster igen.

Och hör nu på hvad jag vidare säger dig. Då du förlossat prinsessan och begifver dig på hemvägen, så gäck in i min hydda, och finner du mig då död, hvilket jag af Guds nåd hoppas, så begraf mig kristligt, på det att min kropp må blifva fredad för skogens vilddjur."

Derpå vinkade han åt honom, att han skulle gå sina färde.

Resepelle var nu vid godt mod och kände ingen annan fruktan än den, att förfela den af von Puckelman utpekade vägen.

Men det gick bättre, än han väntat sig. Redan följande dagen fick han från en liten backe se ett hus, som stod midt i en djup och dyster dal. Ingen solstråle kunde hitta vägen dit, och det ofantliga huset, med dess svarta murar och mörka fönster, hade ett hemskt och afskräckande utseende. Då Resepelle kom närmare huset, såg han bestämdt att det var hexans boning. Rundt omkring huset växte på en lång sträcka ej något annat än ljung och tistlar, så höga som små träd; och några blommor, som här och der stucko fram, sågo så bleka och utmärglade ut, som om de aldrig blifvit värmda af någon solstråle. Ingenstädes syntes tecken till någon lefvande varelse.

Hade nu Resepelle ej varit så tapper som han var, så hade han genast vändt om — men det gjorde han icke, utan gick med raska steg framåt. På den smutsiga, förfallna trappan mötte han ej någon lefvande varelse; endast ett par döda ugglor, som hängde på väggen, bligade på honom med sina gulsprängda ögon. Då han kommit upp på öfversta trappsteget, fick han se en stor dörr, som stod på glänt. Resepelle steg modigt in i rummet.

Der satt en gammal, uttorkad käring; en sådan otäcka hade Resepelle aldrig sett förr. Den sysselsättning, som hon hade för sig, måtte hafva roat henne särdeles; ty hennes ögon gnistrade af förnöjelse, och hakan dinglade fram och tillbaka af tillfredsställelse. Det var också en passande sysselsättning för en hexa; hon höll nämligen på att mata en stor svart katt med ett par oskyldiga foglar, som hon ploekat lefvande. Hon var så fördjudad i sin njutning, att hon först efter en lång stunds förlopp varseblef Resepelle, i hvilken hon då spände sina ilskna blickar.

Resepelle, som blef ond på käringen för hennes grymhets skull emot de små foglarne, och som ansåg det vara bäst att genast sätta sig i respekt hos gumman, frågade barskt:

”Är ni den der gamla hexan, som förtrollat prinsessan?”

Vid denna näsvisa fråga spände gumman ut ögonen, så att de blefvo nästan dubbelt så stora som förut.

”Hvem är ni då, munsjör snus, och hvad har ni att göra med det?” frågade hon med en hes och skroflig stämma; ”vänta bara en liten stund, så skall jag besvara er höflighet!”

”Hvad jag vill?” upprepade Resepelle. ”Vet ni inte det? Jag vill lösa min prinsessa från förtrollningen och gifta mig med

den unga hexan, jag menar er dotter. Krångla inte längre, utan säg mig genast hvad jag skall göra, för att upphäfva förtrollningen. Det luktar så illa hos er, att jag ej vill qvardröja längre, än som nått och jemnt behöfs; skynda er derföre!”

Man kan lätt föreställa sig, hvad den gamla hexan skulle tycka om ett sådant tal! Hela ansigtet sammandrogs, och det magra köttet darrade på benknotorna, så ond var hon; hon sväljde likväl ner sin förtret, emedan hon tänkte hämnas på ett annat sätt.

”Så, du är en sådan huggare, att du vill förlossa prinsessan!” utbrast hon. ”Då får jag lof att riktigt se på dig. Jo, du ser mig just ut att vara den rätte! Men jag är i alla fall en beskedlig gumma och vill gerna låta dig genomgå dina prof; men prinsessan, min dotter, den ger jag dig ej i första taget. Hon är för god att gifta sig med den förste landstrykare, som kommer. Men vi bli nog sams om den saken, då du utfört allt, som jag förelägger dig!”

Men Resepelle var icke sen att svara på hennes bitande ord. ”Hvad giftermålet med er dotter beträffar, så må ni ej inbilla er, att jag går och hänger mig för den skull. För all del låt henne ej för min skull ge korgen åt någon!”

Knappt hade han uttalat dessa ord, förrän den unga hexan inställde sig. Då hon nämligen fick höra en främmande karlröst, var hon icke sen i benen. Hon tyckte inte illa om Resepelle; och att han var en ny friare, det kunde hon sluta derutaf, att alla andra skydde deras boning mera än pesten.

”Jag tycker om dig, min gosse lilla,” sade hon fräckt till Resepelle; ”laga bara att du kan bestå profven, så vill jag gifta mig med dig i morgon!”

Resepelle visste väl förut, att hon ej var vacker; men så otäckt utseende och en sådan fräckhet hade han aldrig kunnat föreställa sig. Hon föreföll honom så vidrig och motbudande, att han helt säkert genast vändt om, om han ej tyckt att det varit synd om den stackars prinsessan och hennes föräldrar, och dessutom hade han ju gifvit sitt hedersord att våga allt, till och med sitt lif.

”Han vill inte ha dig!” sade den gamla hexan; ”han måtte vara en bra kuriös människa, som ej vill ha en sådan sötunge, som du är!”

Derpå spände de sina gröngula ögon uti honom, så att det kröp i ryggmärgen på Resepelle; ty det förekom honom alldeles som om de bägge vidundrens näsor blefvo allt längre och längre, och han fruktade hvar minut, att de bägge snabblarne skulle stöta honom i ansigtet. Hans enda tröst var kärpen, som han fått af grefven. "I nödfall litar jag på dig," tänkte han för sig sjelf.

Han ropade derföre med en barsk ton till hexorna: "Får jag inte snart veta de der profven, som jag skall genomgå? Kan jag derigenom befria prinsessan, så är jag inte rädd för att gifta mig med sjelfva hin håles mamma; men jag skulle också hålla henne varm, det kunnen I lita på. Dragen fram med profven nu, och huttnen ej längre med mig!"

Ett sådant språk hade hexorna aldrig hört förr. Den gamla hexan menade, att han ej hade så brådt; "men efter du nödvändigt vill befria den högfärdiga prinsessan, så kom då!" sade hon.

De bägge hexorna gingo nu förut, och Resepelle följde efter. De gingo trappa uppför och trappa nedför och genom en mängd mörka gångar, tills de slutligen kommo till en dörr, som de läste upp, hvarefter de inträdde i en stor sal. Resepelles blickar möttes nu af en syn, hvars verklighet han skulle betviflat, om hans egna ögon icke hade öfvertygat honom om sanningen derutaf.

En mängd personer funnos i salen i allehanda ställningar. Det såg ut alldeles som om de varit lefvande, och som om den ena hade velat stiga upp, den andra sätta sig, och den tredje stod med öppen mun. Men allesammans voro de styfva och orörliga som träbilder. Ingen kunde röra på ett enda finger; ty de voro alla förtrollade. Men då Resepelle såg nogare på dem, begrep han, att det var alla hofmännen, som kungen skickat hit, för att rädda prinsessan, och som af den gamla hexan blifvit förvandlade till stockar och stenar. Resepelle kunde ej afhålla sig ifrån att inom sig darra af fruktan, då han betänkte, att det kunde gå på samma sätt med honom, och att hexan kanske till vintern skulle kasta honom på brasan alldeles som om han vore ett vanligt vedträd.

De bägge hexorna märkte nog Resepelles ängslan, ty de sågo på honom med de försmädligaste skadeblickar; den unga hexan grinade, så att han trodde att hon ämnade svälja honom, och, plirande med sina falska ögon, sade den gamla hexan till Resepelle: "Du ser,

att jag menar väl med dig. Jag vill, till att börja med, gifva dig ett lätt prof; det skall blifva din lärospån. Du ser här en mängd personer, som ej kunna röra hvarken hand eller fot. Jag vill säga dig, huru det hänger tillsammans med saken. De stelnade för mig tillsammans en vinter af köld; gå till dem och säg dem ett vackert ord och bed dem beskedligt röra på sig. Det är bra skamligt af dem att vara se så der hårdnackade. Gå och hjälp dem på benen; det skall bli ditt första profstycke!"

Resepelle insåg nog, att den gamla hexan bara ville drifva gyckel med honom; ty han hade genast märkt, att de voro förtrollade.

"Nog vet jag ett medel," sade han, "att få dem på benen igen; men jag vill först försöka med godo."

Han gick derpå omkring till alla figurerna, och det föreföll honom som om de sett på honom med vemodiga, bedjande blickar. Han försökte att lyfta på deras ben och fingrar; men det var omöjligt.

"Ja så, det är på det viset!" sade Resepelle. "Om I ej viljen godvilligt, så skall jag nog veta att hjälpa er; men akta bara benpiporna då!"

Sväfvande emellan hopp och fruktan, begynte han att med sin käpp, som han fått af grefven, basa på hofherrarne det mesta han orkade. Redan vid första slaget återfingo de lif och började röra på sig; men de voro så förskräckta öfver Resepelles väldiga slag, att de togo till fötterna och sprungo sin väg så fort de någonsin kunde, utan att ens tacka sin befriare.

"Det var en ypperlig käpp!" sade Resepelle, som nu ej blef litet morsk utaf sig, då han såg, att allt gick så bra. Han frågade derföre genast den gamla hexan, hvaruti det andra profvet bestod. Han sade, att han inte alls behöfde hvila sig, utan ville skynda sig så fort som det var möjligt.

Hexorna spände upp korppluggarne och undrade, huru i all verlden allt detta tillgått; men så mycket sågo de, att ingen enda af de förtrollade hofmännen fanns kvar i rummet.

"Ännu har du två prof kvar; jag är rätt glad öfver att det första gick så bra, men det var också bra lätt. Kom med nu, och jag skall gifva dig ett annat, som är mycket, mycket bättre, än det första. En sådan förnumstig man, som du är, har här ej

varit på länge. Jag håller riktigt utaf dig!" Nu gingo de återigen trappa upp och trappa ner, härs och tvärs.

De passerade en mängd rum, som ej tycktes innehålla något märkvärdigt; men Resepelle brydde sig också ej om att se sig omkring, så nyfiken var han att få se, hvad den gamla hexan nu ville göra med honom. Slutligen sade hon:

"Nu äro vi framme; spänn nu upp ögonen och se hvad du har framför dig!"

Resepelle såg och såg, men kunde ej se något annat, än en ofantligt stor och tung dörr, tvärs öfver hvilken en mängd jernstänger gingo, den ena bakom den andra, och den hade icke mindre än sju lås. Ett sådant konstverk hade Resepelle aldrig sett förut; då han som bäst stod och funderade på, hvad det kunde vara för rariteter, som hexan gömde derinne, framskrånade denna följande ord:

"Se du mans riktigt noga på dörren; ty detta är ditt andra profstycke. Ser du dörren med de sju låsen? Dem skall du nu på ögonblicket läsa upp åt mig!"

"Ja, det vill jag visst göra," svarade Resepelle, "bara jag får nycklarne till låsen!"

Den gamla hexan visste inte, huru hon skulle bära sig åt, för att icke kikna af skratt, och den unga skrattade med så mycket hon någonsin orkade.

"Ja så, du vill hafva nycklar!" utropade bägge med en mun, "Jo, det kunde vi nog tro; du är en sluger man, du! Men det skall jag säga dig, att, om du ej kan läsa upp låsen, så förblir din prinsessa sådan hon nu är, och du blir sjelf förtrollad!"

För egen del var Resepelle icke alls rädd; men om han nu tagit till sin pipa, så hade det varit förbi med prinsessans befrielse ur förtrollningen.

"Efter som käppen hjälpt dig en gång förut, så kan det väl hända att han ännu en gång håller streck," tänkte Resepelle. Och derpå började han att basa på dörren och låsen allt hvad han någonsin förmådde; men allt hans bemödande var fruktlöst.

Den unga hexan hånlog och sade: "Jo, jo, munsjör snus, nu är du fast!"

Då blef Resepelle bedröfvad i hågen och tänkte på den goda grefven, och huru mycket bättre det hade varit att qvarstanna

hos honom, än att begifva sig hem, för att blifva förtrollad af en gammal hexa. Men under det att han i sin förtviflan tänkte på ett och annat, föllo hans tankar på nyckeln, som han ärft efter den der trollkarlen, som hade stulit grefväns barn. Knappt hade han kommit att tänka på den, förrän den vips var ur fickan.

Nyckeln var också inte en vanlig nyckel; väl såg han ganska simpel ut, men var likväl mera värd, än det största konststycke. Knappt hade han satt nyckeln i det första låset, förrän det sprang upp; på samma sätt gick det med det andra låset och så hela vägen igenom, tills sex stycken voro upplästa. Men då han rörde vid det sjunde, uppkom en så stark knall, att hela huset darrade i sina grundvalar, och dörren uppsprang med ett förfärligt brak.

Denna gången blef den gamla hexan riktigt förbluffad öfver Resepelle; hennes ögon sprutade eld, och fradgan fräste omkring munnen på henne, så uppbragt var hon öfver att prinsessan nu skulle blifva förlossad; ty hon hatade henne af allt sitt hjerta, om man eljest kan antaga, att hon hade ett menskligt hjerta i sitt bröst; sannolikare är det, att en flinthård sten intagit hjertats ställe.

När nu Resepelle kom in i det stora rummet, fick han se så många besynnerliga saker. Väggarne och taket voro fullmålade med de brokigaste och underligaste figurer. På golvet lågo stora högar af guld och ädla stenar; men de hade ett så hemskt utseende, att de sågo ut som Lucifers skatter, med hvilka han bländar och förleder olyckliga själar.

Den gamla hexan krafsade nu ihop så mycket guld, som fick rum i hennes förkläde, och räckte det åt Resepelle, sägande:

”Allt detta vill jag gifva dig, om du afstår från det tredje profvet; ty jag vill hellre dö, än se prinsessan förlossad. Afslå ej din lycka; om du tager hvad jag nu bjuder dig, så blir du en stenrik man, och hvad behöfver du bry dig om kungen och prinsessan?”

”Nej, jag tackar så mycket,” svarade Resepelle; ”en sådan föraktlig varelse är jag icke, att jag vill bryta mitt löfte och öfvergifva den stackars prinsessan blott för att bli rik! Guldets skulle ligga som glödande kol på min själ natt och dag, så länge jag lefde, och förfölja mig som ett spöke i min graf!”

Den gamla hexan trodde nu, att han förde ett så högt språk blott derföre att han ville ha ännu mera.

"Säg bara rent ut," sade hon, "huru mycket du vill hafva; jag skall gifva dig så mycket du någonsin vill, bara du aldrig mer vill visa dig för mina ögon; och det säger jag dig i förväg, att, om du ej kan genomgå det tredje profvet, så förtrollar jag dig här på stället, så att du aldrig mer skall skåda dagens ljus!"

Men Resepelle skrattade nu helt lugnt åt hennes hotelser; ty han visste ganska väl, att han nu ej hade något mera att frukta.

"Jag har ju redan sagt er, att jag gör en konst i allt ert guld, och att jag fullt och fast föresatt mig att rädda prinsessan!" var det enda svar hon fick.

Då den gamla hexan såg, att han var så morsk och ej ville låta tala med sig mera, höll hon på att spricka af förargelse. Slutligen gaf hon sin ilska luft i följande ordalag:

"Jag undrar sannerligen icke, att du är så inbilsk. Men vänta bara, min gosse lilla, ännu är det ej slut. Fastän du ej är riktigt torr bak öronen ännu, så inbillar du dig visst, att sjelfva hin håle skall dansa efter din pipa; försök, om du kan, så få vi se huru det går!"

"Ja, det skall jag visst göra," svarade Resepelle, "och det skall bli mitt tredje prof!"

Och genast framtog han den lilla pipan, som han fått af gudfar Puckelman, och började blåsa af alla krafter, så att murarne skallrade. De bägge hexorna darrade nu i alla lemmar, och då Resepelle än en gång ville sätta pipan till munnen, började de ropa och skrika, att det var nog för denna gången och att det ej behöfdes något prof vidare.

Men Resepelle lät ej afhålla sig af deras jämmerrop; och då han andra gången satte pipan till munnen, lät den ännu förfärligare, så att han så när sjelf hade blifvit förskräckt derutaf. Väggarne skallrade ännu häftigare än första gången, och jorden skallf och darrade. Det förekom Resepelle som om en mängd blå lågor uppstigit genom golfvet och irrat omkring öfverallt i rummet.

"Upphör, i den förfärlige andes namn, som jag tillhör!" ropade den gamla hexan, under det att hon darrade som ett asplöf. Den unga hexan jämrade sig icke mindre och hotade Resepelle med de förfärligaste åtbörder.

Det var icke utan, att Resepelle sjelf blef rädd; ty aldrig hade han kunnat tro, att en så liten pipa skulle kunna åstadkomma ett så förfärligt väsende. Han behöfde derföre samla allt sitt mod, för att ännu en gång våga sätta pipan till munnen.

Då lät en förfärlig åskknall höra sig, jorden remnade, och en stor svart afgrund öppnade sig, ur hvilken stora rökhvirflar uppstego.

Man kan lätt föreställa sig Resepelles bestörtning; fasan blef honom öfvermäktig, och han föll sanslös till golvet.

En god stund måtte hafva förflutit, innan Resepelle återfick sina sinnens bruk; ty då han vaknade, stod solen redan högt på himmelen, och den härligaste morgonluft fläktade kring Resepelles brinnande kinder. Men huru förvånad blef han icke, då han befann sig på samma bergshöjd, hvarifrån han dagen förut upptäckt hexans boning. Alltsammans föreföll honom som en förfärlig dröm; hexan och hennes dotter, den stora dörren med hänglåsen, allt for omkring i hans förvirrade hjerna.

Han gnuggade sig i ögonen, men förgäfves; hexans hus syntes ej mer, utan blott en ofantlig grushög, ur hvilken brinnande bjelkar här och der uppstucko.

Nu började hans minne allt redigare och redigare ordna sina bilder. Han ihågkom nu ganska väl, hurusom han sjelf neddignat sanslös, och huru han tyckt, att en stor svart gestalt uppstigit bland lågorna och fattat uti de bägge hexorna och bortfört dem. Huru han nu kunde stå frisk och sund på berget, det kunde han aldrig begripa, så länge han lefde.

Hans goda käpp låg oskadd bredvid honom; äfven nyckeln låg i hans ficka; men pipan, som gudfar Puckelman gifvit honom, måste han hafva förlorat under förvirringen. Resepelle var icke alls ledsen deröfver; ty han besinnade, att en sådan pipa ej var att leka med.

Nu begaf sig Resepelle med hurtiga steg på hemvägen. Det var så härligt att gå i den friska morgonluften, och foglarne sjöngo så vackert. Resepelle dansade framåt på vägen.

Han glömde ej hvad han lofvat gudfar Puckelman; då han kom till hans hydda, ropade han i dörren:

”God morgon, gudfar Puckelman; tack skall ni ha för hjälpen; nu är jag här frisk och sund igen!”

Men ingen Puckelman svarade honom; denne satt med hufvudet lutadt mot bordet och syntes sofva; men det var dödens sömn, som höll hans ögon slutna.

Resepelle tog då en spade, som stod i beredskap, gräfdde med den en graf under ett lummigt träd, och nedbäddade den aflidne i jorden.

Resepelle vågade ej röra något, som fanns i stugan; husgerådssakerna voro dessutom så torftiga; ty en så lärd man, som von Puckelman, förer ej gerna någon stat.

Efter en tre dagars rask marsch återsåg Resepelle ändtligen sin fädernestad. En ofantlig mängd människor hade församlat sig vid stadsporten och tycktes vänta på någon. Men då han kom så nära, att de kunde se honom, utbrusto de i högljudda jubelrop, kanonerna dundrade och trumpeterna skallade, och Resepelle fördes i triumf genom en äreport, beklädd med blommor och kran-sar af eklöf. Öfver detta ståtliga emottagande blef han så rörd, att han icke kunde med ord uttrycka sina känslor; heta glädjetårar rullade utför hans kinder. Men en ännu större ära väntade honom; ty kungen och kungsan jemte prinsessan och allt hoffolket kommo honom till mötes. Alla hofmännen, som han förlossat, tryckte tacksamt hans händer; prinsessan och hennes föräldrars glädje och tacksamhet öfversteg alla gränser. Resepelle förvånades nu öfver prinsessans skönhet; hon såg nu så mild och god ut, att han ganska väl insåg, huru nyttigt hennes prøfvotid hade verkat på henne.

Så snart prinsessan blifvit befriad från förtrollningen, hade kungen genast befallt, att det skulle blifva stort kalas; men då man ej visste, huru länge Resepelle skulle dröja, hade man beslutat att uppskjuta högtidligheterna i åtta dagar, under hvilken tid man hoppades att den efterlängtade befriaren skulle komma tillbaka.

Då Resepelle berättat, huru allt hade tillgått och att han ej hade gift sig med hexans dotter, då uppsteg kungen ifrån sin thron och fattade den sköna prinsessan, som blef blodröd i ansigtet och nedslog sina himmelsblå ögon, vid handen och sade: ”Min kära Resepelle, jag vet ej, huru jag rätt skall kunna belöna

dig; men jag ger dig det dyrbaraste jag eger, då jag gifver dig min dotter till gemål och med henne mitt halfva konungarrike!"

Nu blef det ett dundrande bröllop; alla voro glada och lyckliga; men ingen var lyckligare än Resepelles mamma. Och nu är det slut med historien om Resepelle.

Aspen

af Joh. Gabr. Carlén.

Vinden tystnar: sista fläkten
 Slumrat in från lek och strid.
 Trädens flock, i gröna drägten,
 Hvilat ut i stilla frid.

Aspen ensam sorgligt klagat:

Hon kan ingen hvila få.
 Vet — i tidens första dagar
 Var likväl det icke så.

När det då var lugnt i lunden,

Stod ock aspen stilla glad
 I den slutna syskonrunden
 Med i slummer sänkta blad.

Men den dag då hatet tände

Blodigt bloss och stormen ljöd,

När den milde gudasände

Skulle dö sin offerdöd,

Lät ju hon, af menskan lånad,

Till det kors sig forma då,

Hvarpå Kristus, grymt förhånad,

Göt sitt blod, så mild ändå.

Strax flög ångerns dystra oro
 Smärtsamt in i hennes bröst.
 Och de dar, som fridens voro,
 Sen hon sörjt förutan tröst.

Biltog lagd från södra jorden
 Af naturens stränga lag,
 Står hon nu i höga norden
 Som en bild från brottets dag.

Och ännu, när höstens dimmor
 Jagas fram i gulnad lund,
 Dallra blodets röda strimmor
 På hvart blad i kronans rund.

Derför ser du, om än fläkten
 Slumrat in från lek och strid,
 Aspen dock i glesa drägten
 Ständigt skälfva utan frid.

Wittington, lord-mayor i London.

Bearbetning af C. M. Ekbohrn. I

Den historia, som vi nu gå att berätta, är icke hemtad från diktens område. Många af de händelser, som i den skildras, hafva för knappa tre århundraden sedan tilldragit sig i London, och de andra på sådana orter, hvarest den man, som utgör hufvudpersonen i vår berättelse, antingen haft andel i eller varit åsyna vittne till desamma. Richard Wittingtons namn är känt öfver hela England, förnämligast i den stad, der han trenne särskilda gånger beklädde den högsta post, hvartill medborgerligt förtroende kan kalla en samhällsmedlem, nämligen lord-mayors- eller borgmästareplatsen.

Då för tiden, liksom nu, inneslöt den stora staden London inom sitt område på en gång mycken lycka och det djupaste elände: bredvid öfverflödet rådde brist på det allra nödvändigaste, jemte rikedom det mest beklagansvärda armod. Der, liksom öfver allt i stora städer, visste icke den tionde hvad den elfte ledde utaf.

Vid den tidpunkt, när vår berättelse tager sin början, stodo vid Strand, en af stadens största och vackraste gator, icke ännu blott palatser, der endast rikedomens hvilade på sina lagrar, utan äfven små kojor, som beboddes af fattigt folk, synnerligast skeppare och matrosar. Till en sådan der koja bedje vi våra unge läsare nu göra oss sällskap. Fönsterna voro ytterst små och insläppte föga dager i rummet, hvars väggar voro svartbruna af stenkolsrök. Ett gammalt bord, två stolar och en säng utgjorde hela husgerådet. I det lilla rummet var dock allt snyggt och renligt: icke ett enda damkorn kunde man varseblifva på de få möblerna, eller i det lilla fönstret; halmbädden var betäckt med ett täcke af nöthår och ett par grofva, men rena lakan. I denna torftiga bädd låg en sjuk fattig qvinna. Man kunde i hennes bleka infallna ansigte och glasaktiga, halfbrustna ögon tydligen läsa, att hennes minuter här i förgängelsens land voro lätt räknade. Bredvid bädden satt en nioårig gosse med sammanknäppa händer och ögon, ur hvilka ymniga, men stilla tårar flöto, riktade dit upp, der det bedjande hjertat söker och finner den rätte hjälparen.

Den sjuka reste sig, med ansträngande af sina sista krafter, något upp i sin bädd. Hennes matta, darrande hand famlade efter den lille gossen och då den funnit honom, stannade den på hans hufvud. Omedvetet nedsjönk han på sina knän. Modren bad sin sista bön, bad för sitt barn, som hon snart måste lemna. Derefter hviskade hon: "Richard, min älskade Richard! haf Gud för ögonen och i hjertat! . . . din moders välsignelse . . . bringar dig . . . Guds välsignelse" . . . Derefter sjönk hon tillbaka på sin stråbädd, och den frigjorda anden svingade sig upp till de boningar, der ingen klagan och jämmer och intet elände mera finnes.

Gossen anade icke, att det var de sista ord, som han hört från den älskade modrens mun. Längre låg han knäböjande framför bädden; modrens hand låg länge kvar på hans lockiga huf-

vud; slutligen blef den honom för tung och han fattade den för att sakta lägga den upp i sängen. Då kände han, att den var kall och stel. Förfärad sprang han upp... han stirrade på den älskade modrens Brustna ögon... han lade sin lilla hand på hennes panna... äfven den var kall... En förfärlig aning bemäktigade sig honom, och denna aning växte med hvarje pulsslug till den fruktansvärda, förkrossande visshet, att hans mor var död...

Ett gällt, sönderslitande skri frampressades ur hans beklämda bröst, och han vred tröslöst sina små händer. En fattig kvinna, som bodde i samma hus, hörde barnets skri, anade hvad som hade skett och skyndade in. Hon lade tillsammans den aflidnas Brustna ögon, bad en stilla bön vid likbädden och tog den gråtande och klagande gossen med sig in i sitt lilla rum, der hennes sju egna barn medlidsamt betraktade den fader- och moderlöse.

Armodet har ofta trofastare vänner, än rikedom. Den fattiga kvinna, som vi nyss omförmält, hade troget vårdat Richards mor under hennes sjukdom och nu tog hon, ehuru sjelf hårdt tryckt af nödens börda, medlidsamt den värlöse gossen upp i sin familjekrets.

Ett föräldralöst barn är beklagansvärdt äfven om det är födt i rikedomens sköte; ty föräldrakärleken, föräldrahuldheten saknas och de kunna icke köpas med millioner. Ännu oändligt mycket mera äro dock de barn att beklaga, hvilka icke hafva någon, som antager sig eller låter sig vårda om dem i deras armod och nöd. Uti en stor stad är ett sådant barns ställning ännu förfärligare, än i en liten, emedan samhällsmedlemmarne äro vida mera främmande för hvarandra i den förra, än i den senare. I en liten stad, eller i en by, känna alla innevånarne hvarandra och deltaga mera i hvarandras glädje eller bekymmer; i en stor stad åter kunna menniskor i årtal bo uti ett och samma hus, utan att ens till namnet känna hvarandra. Hvilket inbördes deltagande skall man väl af dem kunna förvänta?

Det var fördenskull en Försynens skickelse, att den fattiga grannkvinnan kände Richards mor, tog en varm och kristlig andel i hennes efterlemnade barns öde och, så vidt i hennes förmåga stod, beslöt att omhulda detsamma.

Till betäckande af begravningskostnaderna åtgick allt det lilla, som Richards mor lemnat efter sig, och då han med blö-

dande hjerta och strömmande tårar från kyrkogården återkom i den fattiga grannqvinnans lilla kammare, var han som foglarne under himmelen: han visste icke hvad han nästföljande dag skulle äta, eller hvar han skulle luta sitt hufvud. För den dag, som innevar, hade han, i likhet med den fattiga qvinnans egna barn, fått ett stycke bröd och en dryck vatten. Han låg bredvid dem på samma halmbädd; men sofva kunde han icke. Han låg hela natten och gret stilla; först fram emot morgonen föll han i en lätt och vederqvickande slummer.

Om morgonen sade den fattiga grannqvinnan med tungt hjerta till honom: "Käre Richard, hvad tänker du nu att taga dig till? Du vet, att min man är ute på vida hafvet, och jag vet knappast, huru jag skall bete mig för att rädda mig sjelf och mina sju barn från hungersnöden. Dig kan jag icke föda, huru gerna jag än under lyckligare omständigheter skulle vilja det; men ett herberge för natten, råd och tröst skall du alltid, så vidt i min ringa förmåga står, finna hos mig. Det lilla linne du har lofvar jag äfven att hålla rent åt dig, min stackars gosse."

Gossen började bittert gråta och svarade: "Ack, kära madam, det vet jag nog, att ni icke kan föda mig. För löftet att hos er få hafva ett hem tackar jag hjertligen och hoppas att i gengäld kunna vara er till någon nytta. Hvad jag skall taga mig till deremot, det vet allena Gud; jag vet det icke."

Den godhertade qvinnan betraktade honom medlidsamt och svarade: "Åh, käre Richard, du är till din ålder en stark och rask gosse. Måhända skulle du kunna erhålla någon sysselsättning i en fabrik."

"Behöfver man icke tigga der?" frågade den värlöse gossen, som icke visste hvad en fabrik var och hade en djupt inrotad afsky för tiggeriet.

"Nej, bevars, käre Richard," genmälte gannqvinnan, "man arbetar der hela dagen och erhåller om aftonen sin lilla dagspenning, allt efter som man varit flitig till.

Detta var för den lille gossen en glädjande underrättelse. Oförtöfvadt begaf han sig ut för att uppsöka några fabriker och erbjuda sin tjänst."

Richard var, såsom nämndt är, blott nio år gammal; men af hans kroppsyggnad och utseende skulle man hafva kunnat tro,

att han var tre år äldre. Väl voro hans kinder bleka och hans kropp mager; men hans ögon glänste klart, tillitsfullt och vänligt, och det ljusa håret, som i rika, naturliga lockar omgaf hans ansigte och föll ned omkring hans nacke och axlar, förlänade honom ett utseende, som intog till hans fördel. Han hade redan i flere månader måst genom tiggeri förskaffa sig sitt uppehälle, och tiggarens med tårar vattnade bröd är bittert. Hans far, som varit sjöman, hade för fem år sedan drunknat i Themsen. Enkan, Richards mor, hade sedermera försörjt sig med att tvätta och sy för sjöfolket; men då hon nedlades på sjukbädden, upphörde denna lilla förtjenst, och den stackars gossen måste, för att uppehålla sitt och sin mors lif, gripa till tiggars tafven. Detta näringsfång kostade förfärligt på honom; ty ofta blef han afvisad med hårda ord, och detta skar honom djupt in i själen. — I dag trädde han med friskt mod ut på gatan, ty ändamålet med hans gång var nu icke att tigga, utan att söka arbete.

Det var en klar och härlig junidag, och solen strålade varm och lifgifvande ned på jorden från den molnfria himmelen. På gatorna hvimlade det af idoga menniskor, liksom af arbetsbin på flustret af en bikupa. Ingen gaf akt på den lille gossen i hans om fattigdom vittnande drägt. Längre gick han och såg på huskyltarne, i förmodan att på någon af dem skulle stå, att det fanns en fabrik i huset. Någon sådan varseblef han dock icke. Slutligen bad han en gammal man, som satt vid ett gathörn och tiggde allmosor af de förbigående, visa sig vägen till en fabrik. Denne pekade då på ett hus snedt öfver. Richard lopp genast dit, drog på klocksträngen och främställde till den för honom öppnande tjenaren sin begäran. Denne såg på honom, skrattade honom upp i ansigtet och sade: "En sådan liten pyssling kan icke få något arbete här." Med dessa ord stängde han dörren midt för Richards näsa och lät honom stå der.

En lång stund stod den stackars gossen råd- och tröstlös på trappan utanför huset. Han suckade djupt, tårar framträngde i hans ögon, och han tyckte sig vara mycket öfvergifven och olycklig.

Då han vände sig om, föll hans blick på den gamle tiggaren, som med handen vinkade honom till sig. Detta den fattige mannens medlidande göt ånyo tröst i Richards hjerta, och han begaf sig skyndsamt till honom.

”Söker du arbete, min gosse?” frågade gubben.

Richard bejakade denna fråga.

”Var det icke något sådant att erhålla borta i det der huset?” frågade ånyo den gamle.

Richard berättade nu hvad tjenaren hade svarat och gaf äfven en kort skildring af sin bekymmersamma och nästan tröstlösa ställning.

”Förlora icke modet, mitt barn!” genmålte gubben. Det finnes en mängd fabriker i London, och på någon af dem måtte det nog vara en plats åt dig.”

Gubben uppräknade nu för Richard flere fabriker och gatorna, vid hvilka de lågo. Derefter frågade han: ”Har du fått någon frukost i dag, kära barn?”

Richard svarade, att han ännu icke fått någon mat, emedan den fattiga qvinna, hos hvilken han bodde, ej sjelf hade haft något bröd i huset på morgonen, då han gick ut.

Den fattige mannen tog ur sin påse upp en half hvetebulle och gaf gossen med de orden: ”Se der, barn, har du hälften af min egen frukost. Då den ene fattige hjälper den andre, glädjas englarne i himmelen.”

Richard tog det lilla brödstycket, tackade hjertligt den gamle mannen och begaf sig sedan genast bort för att uppsöka flere fabriker.

Det såg dock ut som om det hade varit en riktig olycksdag för den stackars Richard. Ingenstädes kunde han erhålla något arbete, ingenstädes någon tröst. Än svarade man honom, att man icke kunde använda några barn; än, att man hade arbetare tillräckligt förut; än, att han var för ung och för klen, o. s. v. Han hade om aftonen måst hungrig återvända till det lilla huset vid Strandgatan, om ej en medlidsam fabriksegare gifvit honom några skilling. För en del af dem köpte han sig litet bröd och svagdricka; resten sparade han till morgondagen, för att icke då, under sin vandring, behöfva hungra eller tigga. Modfälld och nedslagen kom han i skymningen tillbaka till den goda grannqvinnan, hvars barn emottogo honom med glädje och välvilja. Han måste nu för dem och modren berätta, huru det gått honom under dagens lopp, och såsom vi redan veta, hade han inga fägnessamma nyheter att meddela.

Den fattiga hustrun tröstade honom med, att han kunde hafva bättre lycka i morgon eller en annan dag. Tillika fägnade hon honom med den underrättelsen, att hon fått bref från sin man och äfven litet penningar. "Svälta eller tigga," sade hon, "skall du icke på några veckor behöfva."

Tidigt påföljande morgonen anträdde åter Richard sin vandring. Denna gång gick hans väg genom den namkunniga Hyde-park, hvilken både då för tiden, liksom nu, ständigt var besökt af en mängd stadsbor, som spatserade eller hvilade i skuggan af de höga, lummiga träden. De förnämte, som naturligtvis göra natten till dag, på så sätt, att de förlusta sig ända till morgonen, sofvo väl ännu, ehuru klockan var half tio på förmiddagen; men det var i parken dock ingen brist på andra vandrare, som njöto af det härliga vädret, af foglarnes qvitter i trädens kronor och den svalkande vind, som ännu fortfor att blåsa. Richard begaf sig in i den tätaste delen af parken. Han var nämligen van att hvarje afton och hvarje morgon göra sin bön till Gud, alltings Fader och Herre; men i dag på morgonen hade han icke kunnat få tillfälle dertill, emedan barnen i det rum, der han hade sitt nattläger, i glädjen öfver den helsning, som de fått från sin frånvarande fader, och öfver de penningar, hvilka deras mor erhållit, icke lemnat honom så länge i fred, att han kunde förrätta sin morgonandakt. Detta ville han nu göra i någon tät löfsal, der intet menniskoöga kunde se honom, intet menniskoöra förnimma hans bönesuckar. Snart fann han ett sådant ställe, föll ned på sina knän och bad till Gud, Allförbarmaren, med brinnande ifver. I början var hans bön tyst; men alltefter som den blef varmare, ifrigare, blef den äfven, honom ovetande, mera högljudd. Han bad det Högsta Väsentet om bistånd i sin hjälplösa belägenhet; om arbete, på det han icke måtte behöfva tigga; om styrka att kunna bära förlusten af sin älskade, hädangångne moder; om välsignelse öfver den fattiga qvinna, som nu ädelmodigt gifvit honom ett tak öfver hufvudet för nätterna. Äfven fabrikssegaren, som dagen förut gifvit honom en silfverslant, och tiggaren, som med honom delat sitt bröd, hägkom han i sin bön och bad att Gud måtte rikligen vedergälla dem det goda, som de gjort honom. Stärkt af bönen, men trött af gårdagsvandringen och tvenne nästan utan sömn tillbragta nätter, inslumrade han i knäböjande ställning med det loc-

kiga hufvudet stödt på de små armarne. Han drömde då, att hans affidna, älskade moder sväfvade ned från himmelen, tryckte honom mot sitt hjerta, gaf honom moderliga förmaningar och råd och tröstade honom med, att Gud hört hans böner och skulle alltid höra desamma, om han både med barnsligt, fromt och ödmjukt hjerta. Också skulle denna hugsvalande dröm besannas snarare, än både den stackars föräldralöse Richard och någon annan dödlig kunde ana.

"Åkalla mig i nödens tid, så vill jag hjälpa dig, och du skall prisa mig", säger Herren i sitt heliga ord. Richard åkallade Herren i sitt svåra betryck, och att den Evige lät på honom sitt nåderika löfte gå i uppfyllelse, det skole vi härnedan förnimma.

Då för tiden lefde i den delen af London, som kallades City och ännu i dag bibehåller detta namn, en rik köpman, som hade stor handel och många skepp på hafvet, hvilka från främmande, långt aflägsna länder bragte honom en mängd dyrbara varor, hvilka han sedan med stor vinst försålde till andra. Hans namn var Wood, och om han lefvat i våra dagar, skulle man hafva kallat honom en "läsare". Då man såg hans enkla dräkt, skulle man hafva kunnat taga honom för en fattig, ärlig handtverkare, men aldrig för en man, genom hvars händer hvarje år flere millioner riksdaler gingo. Hans yttre var frånstötande, strängt, ovänligt. Den, som blott en gång hade hört hans korta, kärftva, nästan snäsiga sätt att uttrycka sig, skulle lätt hafva fallit på den tanken, att herr Wood vore en sträng, elak man, en man, som snarare kunde glädja sig åt sina medmänniskors ofärd, än öfver deras lycka. Under denna till utseendet ovänliga yta klappade dock ett fromt, trofast och kärleksfullt hjerta. Hans hand var alltid i tysthet öppen för det verkliga armodet, alltid tillreds att i hemlighet aftorka nödens tårar; men han fordrade, att hvar och en människa skulle, så vidt i hennes krafter stode, söka hjälpa sig sjelf; lättingar, fattige, som icke ville arbeta, hade af honom blott hårda ord att vänta.

Herr Wood var, såsom nämndt är, en af Londons rikaste köpmän. Hans handel och hans fabriker blomstrade; lycka och välsignelse hvilade öfver alla hans företag. I hans hus gick allt så tyst och stilla till, som om inga människor bott derstädes, och dock hvimlade det der af folk. Man hörde icke der ett enda

hårt ord, utom då herr Wood då och då grälade på någon, som visade sig slarfvig eller lat. Detta inträffade dock sällan; ty skedde icke rättelse sedan Wood varnat tre eller fyra gånger, så förfuskedade han den vårdslöse eller lättjefulle arbetaren. Aldrig hörde man någon af dem, som befunno sig i herr Woods tjenst, svärja, eller banna. Att företaga sig ett slikt oråd var att skrifva sitt eget afsked — det visste hvar och en och rättade sig derefter. Om morgonen före och om aftonen efter arbetet samlade hr Wood omkring sig allt sitt hemmavarande folk och gjorde bön. Många i den stora staden skrattade väl deråt och skämtade deröfver; men herr Wood hade tjenare i många år, då deremot andra måste byta om dem hvarje månad eller halfår. Aldrig hade man haft exempel på, att någon af herr Woods folk varit öfverlastad eller fört oväsende; deremot voro de alltid de djerfvaste och raskaste att hjälpa, när någon nöd var å färde, t. ex. vid ett par eldsvådor, som egde rum i närheten af herr Woods hus. Om söndagen tillät han ingen af sitt folk arbeta, men alla fingo sin dagspenning äfven för den dagen; ty, sade herr Wood, ”menniskan skall ju lefva äfven om sabbathen.” Också voro alla hans tjenare färdige att gå i döden för honom, om så fordrats. Arbetet gick raskt undan, ingen ville vara den sämste; alla stodo de på sin husbondes bästa, vare sig i hvilket fall som helst. — Herr Woods hustru var död för några år sedan, och ehuru han sjelf ännu var ung, ville han dock icke gifva om sig. Han hade nämligen blott en enda sex-årig dotter, vid namn Jenny, och henne ville han, såsom han sade, ”icke gifva någon styfmoder. En verklig moder kunde hon aldrig mera erhålla.”

Herr Wood plägade hvarje morgon, sedan han sett efter sitt folk och satt dem till det arbete, som skulle förrättas, göra en promenad genom Hydepark, hvilken icke låg långt från det ställe, der han hade sina fabriker. Äfven i dag hade han begifvit sig dit, och emedan det var mycket varmt, uppsökte han ett af de svalaste ställena i parken, för att der hvila och tänka öfver sina angelägenheter. Under det att han satt der, såg han en liten gosse komma och gå in i löfsalen näst intill. Genom löfven kunde han äfven se, att gossen föll på knä och knäppte ihop sina händer. Detta väckte Woods uppmärksamhet och han smög sig tyst alldeles intill den löfsal, der barnet var, för att noga kunna iakt-

aga dess rörelser. Barnet tycktes bedja med djup innerlig andakt; slutligen bad det helt högt, så att Wood tydligen kunde höra hvart enda ord, hvar enda suck, som uppsteg ur dess bröst. Hans eget hjerta klappade högt vid denna sällsynta företeelse, och han tänkte vid sig sjelf: "Icke utan afsigt har Herren, den Evige, i dag sändt detta barn i min väg." Då gossens röst tystnade, såg han att han lutade sig ned och somnade. Han kunde äfven märka att barnet drömde, ty ett par gånger reste det sig upp i sömnen och utbredde armarne, liksom om det hade omfamnat någon. Wood satte sig på bänken i samma löfsal, der gossen sof, och öfverlade hvad han skulle företaga sig med honom. I början nämdes han icke väcka den lille slumraren; men då klockan led framemot elfva, blef honom tiden för lång, och han beslöt att väcka barnet nu, på det att det sedan många gånger derefter skulle kunna få slumra lika ljust och stilla.

Med en bister uppsyn närmade han sig gossen, fattade honom i armen och ropade: "Upp! hvarför ligger du här?"

Gossen sprang förskräckt upp och stirrade med sömndruckna ögon på den barske man, som så oblidt stört hans ljusta dröm om den älskade modren.

"Fy, det är skam af dig, du lilla lätting," yttrade hr Wood, "att på detta sätt sofva bort den bästa tiden af dagen. Det finnes barn, som icke äro äldre, än du, och de hafva nu redan arbetat i flere timmar, antingen för att ärligt förtjena sig sitt bröd, eller ock i skolorna för att inhemta kunskaper, som kunna komma dem till nytta i framtiden. Vet du ej hvad bibeln säger, nämligen: "Du later, gack till myrone, se hennes seder och lär!"

Med tårar i ögonen genmälte gossen, i det han tog af sig sin lilla slitna mössa: "Ack, käre herre, det är just arbete, som jag söker; men jag har icke kunnat erhålla något. I går lopp jag hela dagen omkring i staden i detta ändamål; men förgäfvades. För gråt och bekymmer har jag icke kunnat sofva på ett par nätter, men då jag kom hit i skuggan, nedtyngdes min kropp så af trötthet, att jag insomnade."

"Du vill hafva arbete, säger du", fortfor Wood i samma barska ton, "nå hvad kan du väl uträtta?"

En stark rodnad uppsteg i gossens bleka ansigte, då han svarade: "Ack, herre, ännu kan och förstår jag icke att uträtta

mycket; men jag vill vara flitig, vill gerna lära. Någon annan lön, än bröd och en vrå att ligga i, begär jag icke heller förr, än jag kan göra nytta för något mera. O, herre, det är så svårt att vara hungrig, och nästan lika svårt är det att tigga. Gifve Gud, att jag kunde slippa både det ena och det andra!"

"Hvad är ditt namn?" frågade Wood, hvars ansigte emot hans vilja klarnade, när han hörde, att barnet upprepade sin afsky för tiggeri och sin önskan att med arbete kunna förtjena sitt uppehälle.

"Mitt namn är Richard Wittington", svarade gossen.

"Kan du läsa, räkna och skrifva?" ljöd ånyo hr Woods fråga.

Återigen glödde gossens ansigte af blygselns rodnad, och det var med möda han kunde svara: "Ack nej, herre, räkna och skrifva kan jag icke; men läsa innantill i bok, det kan jag någorlunda."

"Kan du icke skrifva, och är så gammal och stor!" utropade Wood med låtsad förvåning. "Jag är ej så gammal som jag är stor till", genmälte gossen; "jag har nyss fyllt mitt nionde år. Det lilla, jag kan, har min mor lärt mig. Gerna hade hon skickat mig i skolan; men hon hade ej råd dertill."

"Hvar bo dina föräldrar?" frågade ånyo Wood, som glädde sig åt gossens oförställda och öppna svar.

Gossen brast i gråt. Det dröjde en lång stund innan han kunde svara: "O, käre herre, jag har inga föräldrar. Min far drunknade för flere år sedan i Themsen. Min mor, som sedan den tiden försörjde sig och mig med sina händers arbete, afled för några få dagar sedan efter en långvarig och svår sjukdom. Hon besökte mig dock nyss i drömmen och sade, att Gud icke skulle öfvergifva mig, utan skydda och hjälpa mig, om jag i mina böner front och träget bad honom derom."

Herr Wood förmådde knappast återhålla sina tårar. Med en stämma, som var helt olika den, med hvilken han först tilltalat gossen, yttrade han, i det han klappade honom på hufvudet: "Detta din mors löfte vill jag, hvad på mig ankommer, söka förverkliga. Var lugn, käre Richard! Den Gud, till hvilken du för ett par timmar sedan så front och förtröstansfullt bad, sänder dig sin hjälp genom mig. Om du vill vara trogen, ärlig, flitig och

lydig, skall du icke komma att sakna bröd. Men arbeta, lära måste du, och detta är ju äfven din egen önskan."

"Ack ja, käre, ädle herre!" genmälte Richard, aftorkade sina tårar och betraktade med förvåning den man, som förut hade tilltalat honom så strängt och nu visade sig så god, hjertlig och vänlig.

"Kom nu!" fortfor Wood, "jag har blott velat pröfva dig; derföre tilltalade jag dig i början så allvarligt. Jag tror, att du är en uppriktig gosse. Fortfar alltid att vara det! Var flitig, uppmärksam, from och gudfruktig, så skall allt gå dig väl i händer här på jorden, och en ljuf lön vänta dig derofvan, hvarifrån all god gåfva, all hjälp i bekymrens mörka stunder sändes af den evige Förbarmaren."

Wood tog nu sin lille skyddsling vid handen, och de vandrade långsamt framåt i riktning mot det hus, der Wood bodde. Under vägen fortsatte han samtalet med gossen och fann inom kort, att denne icke blott hade ett godt och öppet hjerta, utan äfven ett klart förstånd och en ovanlig uppfattningsförmåga. Då de ankommo till City hade Wood redan uppgjort den plan, som han ämnade följa i afseende på Richards bildning och uppfostran.

Så snart de hade kommit in i huset, ringde herr Wood på sin gamle trotjenare Clifford och tillsade honom att draga försorg om att gossen erhöle en ren och snygg klädning. Clifford tog genast den lille Richard med sig in i en bod, der det alltid fanns nya kläder att tillgå för dem, som hade råd att köpa sig sådana. Inom en half timme var gossen uppklädd från topp till tå, och då han strax derefter inträdde i herr Woods rum, för att tacka honom för de nya kläderna, höll denne på att knappt känna igen honom, så förändrad hade han till sin fördel blifvit.

"Nå, se det var bra! nu ser du rätt hyggelig ut", utropade Wood, när han igenkände den verkliga vackra gossen. Derefter förmanade han honom att vara aktsam om sina kläder och tog honom sedan med sig in i det rum, der hans dotter, den lilla sex-åriga Jenny lekte.

Knappt fick den lilla flickan se Richard, förrän hon sprang till honom, fattade honom i handen och visade honom alla sina leksaker. Detta barnets till gossen genast fattade förtroende behagade fadren så mycket, att han gaf Richard i uppdrag att stän-

digt följa med den lilla och se till, att hon icke på något sätt gjorde sig illa.

Några dagar derefter kallade han till sig en skicklig lärare och anförtrodde åt honom Richards undervisning i de kunskaper, af hvilka han kunde hafva nytta i det lefnadsyrke, för hvilket herr Wood hade bestämt honom, nämligen handeln. Denna undervisning tog sin början påföljande dagen, och snart såg herr Wood med glädje, att icke ett enda frö af det Gudi behagliga säde, som han utsådde i Richards hjerta, gick förloradt. Gossens flit öfverträffade fosterfadrens alla förhoppningar och bar äfven de rikaste frukter. Allt, hvad Richard företog sig, lyckades. Hans framsteg blefvo med hvarje dag allt större och följdrikare. Läraren berömde hans flit, och till fosterfadren enskildt yttrade han, att gossen var ett riktigt underbarn, hvars make han ännu aldrig lärt känna.

Under sina fristunder var Richard antingen hos Jenny, eller ock passade han på hvarje sig erbjudande lämpligt tillfälle att göra än den ene och än den andre i huset någon liten tjänst. Följden af denna hans välvillighet var, att han bland sina vänner räknade icke blott herrn i huset och hans dotter, utan allt husets folk, från den äldste tjenaren till den yngste, och det var en ganska väldig skara.

Den lilla Jenny var alldeles förtjust i Richard. Hvert hon gick, måste han vara med henne, utom under skoltimmarna. Ingen kunde göra henne så till pass som han, och ingen utöfvade öfver henne ett sådant välde som han. Då Richard var hos henne, begärde hon aldrig att få komma in till fadren, hvilket hon annars esomoftast plägat göra och derigenom mången gång stört honom i ganska viktiga förrättningar.

Mången skulle hafva blifvit öfvermodig och lättjefull, om han haft sådana god-dagar som Richard; ty det är vida svårare att bära medgången, än motgången, med ett jemnt sinne. Medgång och goda dagar äro en svår prøfvosten för mängden af menniskor; men Richard höll troget det löfte, som han i Hydepark gifvit sin välgörare. Innan ännu ett år hade tilländalupit, älskade herr Wood gossen som sin egen son, och den lilla Jenny var med hela sin själ fästad vid honom. Om man vid ifrågavarande tidpunkt aflägsnat Richard ifrån henne, skulle hon hafva trånat bort, liksom en blomma i brist på dager, ja hon skulle inom några månader hafva legat i grafven jemte sin förutgångna moder.

Ju mera Richard lärde, desto mera ville han lära och desto utomordentligare blefvo de framsteg, som han alltjemnt gjorde. Vid tolf års ålder skulle han sjelf hafva kunnat grundligt undervisa i åtskilliga ämnen, och han gjorde så äfven på sitt sätt. Allt, hvad han sjelf inhemtade, det lärde han Jenny, väl blott på lek, men dock så, att hon hade nytta af det. Så t. ex. talade hon obehindradt franska och tyska språket med Richard, när hon blott var nio år gammal, och räkna och skrifva kunde hon vid samma tid bättre, än mången flicka, som var dubbelt äldre, än hon. För dessa kunskaper hade hon endast sin lekbroder att tacka, ty någon annan undervisning, än hans, hade hon ännu icke åtnjutit. Det allmännaste af sitt fäderneslands historia och geografi kunde hon äfven. Mången gång öfverraskade herr Wood de begge barnen under deras sysselsättningar, hvilka alltid hade utseende af att vara lek, ehuru de i sjelfva verket afsågo inhemtandet af gemensamma kunskaper. I förmåga att meddela sig öfverträffades Richard af ingen, och fosterfadren sade ofta för sig sjelf: "Med den gossen har Herrans välsignelse kommit öfver mitt hus. Af Jennys forna egensinnighet och nyckfullhet finnes icke mera ett spår kvar, och nu undervisar han henne dertill så, att hon kan komma mången gammal menniska att blygas öfver sin okunnighet."

Hvad herr Wood sålunda yttrade för sig sjelf var en bokstaflig sanning. Den lilla Jenny hade af sin sköterska blifvit alldeles förklemad och bortskämd, ty hon hade låtit henne få och göra allt, hvad hon ville. Härigenom hade det i sig sjelft innerligt goda och älskliga barnet blifvit envist, egensinnigt och nyckfullt. Richard hade dock knappast i tre månader varit hennes lekkamrat, förrän han genom sina ord och föredömen fått henne att bortlägga alla sina fula ovanor och visa sig i hela sin naturliga, älskvärda personlighet. Sköterskan, som var klok nog att inse riktigheten af gossens sätt att gå till väga, lät honom förvandla och omskapa den lilla flickans sinne bäst han ville.

Huru godt och medlidsamt hans hjerta äfven var, kan man se af följande sakförhållande, hvilket sedermera på ett underbart sätt kom att utöfva ett utomordentligt stort inflytande på Richards lefnadsöden.

Man känner af gammalt, att i magasiner och på ställen, der eu mängd handelsartiklar, såsom kaffe, socker, risgryn, specerier

o. a. d. uppläggas, infinna sig ofta stora skaror af råttor och möss, hvilkas påhelsningar ingalunda äro välkomna. Så var äfven förhållandet i ett af de hus, der herr Wood hade sina magasiner, i hvilka handelsvaror från all världens delar förvarades. De objudne gästerne anställde i dem så svåra härjningar, att man måste vara betänkt på att tillgripa rätt allvarsamma medel, för att sätta en gräns för desamma. Man försökte åtskilliga; men intet hade någon önskad verkan. Slutligen fattade herr Wood det beslut att förskaffa sig åtskilliga kattor, och dessa djur gjorde snart ett slut på råttornas och mössens herravälde i de stora varunederlagen.

En af dessa kattor fick en gång ett stort antal ungar. Gamle Clifford gaf då Richard en dag en korg, i hvilken flere af dessa små djur lågo, och bad honom springa ned och kasta dem i Themsen. Detta var ett uppdrag, som han alls icke tyckte om; men icke desto mindre tog han emot korgen och lofvade att verkställa detsamma. I stället för att dränka de små stackars kattungarne, gick han dock omkring i husen och bjöd ut dem till skänks. Han blef också utaf med alla sina skyddslingar på en när. Då han icke kunde finna någon, som ville hafva den, så beslöt han att behålla den för sig sjelf. Richard resonnerade nämligen sålunda: "Det är med den lilla kattungen alldeles på samma sätt som med dig för ej så lång tid sedan: ingen ville hafva dig. Herr Wood utöfvade barmhertighet mot dig; hvarföre skulle icke du då följa hans exempel i den mån, du kan, och vara barmhertig mot det stackars djuret, som väl också någon gång kan komma att göra nytta för sig?" — Han tog fördenskull kattungen, gömde den i sin barm, bar den in i sin kammare och födde der upp det lilla djuret, som snart blef mycket vänligt och ofta roade Richard med sina krumsprång och lekar.

Det vore önskligt, att alla barn visade ett lika medlidsamt hjerta mot djuren som vår lille Richard. Tyvärr göra de fleste af dem raka motsatsen, plåga och pina dem på mångahanda sätt. Vi hafva ej sällan sett barn, som fångat den ena flugan efter den andra, ryckt vingarne af dem och sedermera låtit dem, på detta sätt stympade, hoppa omkring tills de omkommit af plågor. Äfven mot foglar, fjärilar, hundar och andra kreatur ser man ofta barnen bete sig grymt och obarmhertigt. De borde dock besinna, att samma Gud, som skapat dem sjelfve, äfven skapat djuren, och

af vördnad för honom icke misshandla och plåga dem. Det är beklagansvärdt att se fullvuxna människor plåga, slå och misshandla sina medskapade varelser; men när små barn, hvilkas unga hjertan man borde hafva anledning tro om helt andra känslor, bete sig på samma sätt, då gripes själen af fasa, och man kan ej annat än afsky och strängt tillrättvisa deras sålunda ådagalagda onda sinnelag. Gud har sagt: "Varer barmhertige, så skall äfven eder barmhertighet vederfaras", och han har äfven sagt, att han "hör kreaturens suckan." Huru skall då den, som är obarmhertig mot djuren, kunna vänta att finna barmhertighet af den Evige, mot hvars lagar och bud han uti ifrågavarande fall så tanklöst och lättsinnigt bryter? . . .

Richard trodde, att ingen visste, huru han gjort sig af med de små djuren; men Clifford hade obemärkt följt honom i spåren och visste sålunda alltsammans. Han hade ock berättat förhållandet för herr Wood, som ännu högre älskade Richard för detta drag af hans goda hjerta. Det var nämligen aldrig gamle Cliffords mening, att de små djuren skulle dränkas. Han ville blott sätta sin herres fosterson på prof, och att denne med heder bestod detsamma, det hafva vi nu med förnöjelse erfarit.

Richard sysselsattes nu för det mesta på herr Woods kontor, der han snart nog kunde användas till ganska viktiga förrättningar. Alltid och allestädes visade han sig lika nitisk, lika uppmärksam och lika flitig. Om han icke varit så ung, skulle herr Wood utan all farhåga hafva åt honom kunnat anförtro de viktiga uppdrag; ty i punktlighet och nit öfverträffades han af ingen.

I Jennys sällskap var Richard nu mera sällan, nästan blott om sön- och helgdagarne, då herr Wood med honom och Jenny under den vackra årstiden plögade fara ut på sitt landt gods. Sedan de om förmiddagen bevistat gudstjensten i den närbelägna sockenkyrkan,ingo de bägge barnen leka och roa sig bäst de ville i Guds fria natur. De timmar, som de sålunda ingo tillbringa i hvarandras sällskap, voro för dem riktiga högtids- och jubelstunder. De väntade och längtade efter dem hela veckan, och när de inträffade, försvunno de så hastigt, att de bägge barnen knappast visste hvart tiden tog vägen.

Länge skulle emellertid dessa lyckliga förhållanden icke vara. Richard hade uppvuxit till en bildskön yngling, och den lilla Jenny

liknade en till hälften utsprucken rosenknopp. Herr Wood skiekade henne till sin aflägsset boende syster, för att i hennes hus under loppet af några år uppfostras och inhemta de kunskaper, som en bildad qvinna bör hafva. Richard drogs allt mer och mer in i handelsaffärerna och gjorde sin välgörare de viktigaste tjänster. Sju år hade han nu varit i hans hus, och under hela denna tid hade herr Wood icke en enda gång haft anledning att vara missnöjd med honom. Han liksom kunde läsa hvarje sin välgörarens önskan i hans ansigte, i hans ögon, och mången gång då han gaf den tillkänna, var den redan af den förutseende ynglingen på det bästa och mest ändamålsenliga sätt verkställd.

En dag kom Richard sent till middagsbordet, emedan han haft mycket att ställa i ordning för ett af herr Woods största skepp, som vid första gynnande vind skulle afsegla till en främmande verldsdel. Då han kom in i matsalen, fann han redan sin principal, dennes svåger, befälhafvaren på det segelfärdiga fartyget, herr Multon, och herr Woods förste bokhållare, Lexington, vid bordet. Sedan man ätit och i utmärkt godt vin tömt åtskilliga skålar: för herr Wood, för kapten Multon, för en lycklig resa och snar återkomst, för Jenny och kapten Multons familj o. s. v., tillsade herr Wood Richard att inkalla alla hans tjänare, drängar och pigor utan undantag. Sin bokhållare bad han hemta upp den stora hufvudboken.

Då nu alla hade infunnit sig i den stora salen, yttrade herr Wood till dem: "Ni vet, mina vänner, att min svåger oförtöfvadt skall anträda en lång sjöresa, och om Gud vill i nåder välsigna vårt företag, hoppas jag att af den skörda en ganska betydlig vinst. Jag önskar dock, att ni allesamman i mer eller mindre mån skola blifva delaktige af de fördelar, som jag hoppas, att denna handelsspekulation skall komma att medföra. Hvar och en af er skall för den skull efter råd och lägenhet sätta in en liten summa i densamma. Må nu hvar och en af er uppgifva beloppet af hvad han eller hon sammansparat, och den summa, som han i nyssnämnda ändamål vill vedervåga!"

Förste bokhållaren nämnde först den summa, som han ville insätta i företaget, och derefter läto alla de andra anteckna sig i den mån, som de hade varit sparsamma och kunde afse större eller mindre summor. Hvars och ens andel blef af bokhållaren in-

skrifven i hufvudboken, och alla tackade den gode husbonden, som på detta sätt ville göra deras små kapitaler fruktbarande.

Richard ensam stod i en vrå af salen och teg. Äfven han hade gerna velat insätta en liten summa; men — han hade ej några penningar. Då alla tjenarne hade tagit afträde, vände sig herr Wood till ynglingen med de orden: ”Nå, Richard, alla hafva spart och insatt något. Hvarföre har du icke gjort som de andre? Jag har dock icke varit så njugg emot dig, att icke äfven du bör kunna få en andel med i vårt företag, så vida du varit sparsam. Hvar har du gjort af dina penningar?”

Vid det att herr Wood till Richard ställde denna fråga, såg han på honom lika skarpt och tilltalade honom lika sträft som för flere år sedan, när han första gången såg honom i Hydepark.

”Jag har icke slösat bort mina penningar”, genmälte Richard, sväfvande på målet.

”Det kan jag både tro och icke tro, huru jag vill”, invände herr Wood. ”Jag fordrar redogörelse och tror mig hafva full rätt dertill. Den, som icke spar i ungdomen, får sällan något på ålderdomen, och den, som icke tager vara på det lilla, som han förtjenar, kan icke heller taga vara på det stora, i händelse han skulle komma i besittning af något sådant.”

Richard försökte ännu några invändningar, i ändamål att undandraga sig den honom affordrade räkenskapen; men förgäfves. Slutligen utbrast han: ”Välan då, herr Wood, ni nödgar mig till en bekännelse, som, om jag icke fruktade att förtörna er, aldrig skulle hafva egt.rum. Ni torde erinra er den fattiga qvinna, som, då min älskade mor låg på sitt yttersta, välvilligt skötte och vårdade henne samt, ehuru hon sjelf hade sju barn, förbarmade sig öfver den värnlöse gossen, tog honom till sig, delade mellan honom och dem det ringa hon hade, lofvade att gifva honom tak öfver hufvudet under nätterna, sörja för hans renlighet och för öfrigt gifva honom den tröst och de råd, som hon kunde. Det är denna fattiga familj, som jag hjälpt och understödt med de penningar, hvilka jag kunnat sammanspara. Sjelf har jag icke haft något behof af sådana, ty föda och kläder har jag ju i många år haft fullt upp af er faderliga godhet. Det skulle hafva varit samvetslöst handlat af mig, ja, jag skulle hafva gjort mig ovärdig denna er välvilja, om jag i min lyckas dagar hade förgätit den,

som öfvade barmhertighet på mig i min olycka. Nu, herr Wood, har jag gjort er räkenskap för de penningar, jag erhållit, och jag är fullt förvissad om, att ni åtminstone icke skall vara missnöjd med densamma.”

”Nej, min son, min älskade, trofaste Richard”, utropade herr Wood, sprang upp och tryckte ynglingen till sitt bröst, ”nej, jag är icke missnöjd med den. Jag visste redan allt detta förut genom den gamle, redlige Clifford; men jag ville höra det af din egen mun, för att få tillfälle förklara dig min stora tillfredsställelse öfver ditt förhållande äfven i detta fall. Gud välsigne dig, min redlige, rättskaffens Richard! Du har insatt dina sparpennningar i en handel, öfver hvilken Allförbarmaren derofvan för en räkenskapsbok ännu mera noggrannt, än min gamle Lexington der borta. Du har gjort en insats, som, jag är fullt förvissad derom, skall bära rika frukter, ej blott här i timlig måtto, utan i ett land, der man ej mäter tiden efter dagar och år, och på ett sätt, som ingen dödlig ens kan ana. Väl dig, min son! Du har sått på jorden, för att en gång uppskåra i himmelen. Amen!”

Ännu en gång tryckte köpmannen ynglingen till sitt hjerta, och kaptan Multon betraktade detta uppträde med rörelse och stilla glädje, ty äfven han var en from och rättskaffens man. Slutligen sade han: ”Nå, min gosse, har du då alls ingenting, som du kan sätta in i vårt företag?” — ”Åhjo, visst har jag ett, som jag kan kalla mitt eget”, genmälte Richard, ”men det duger icke att sätta in i handel.”

”Hvad är det då, käre Richard?” frågade kaptanen. Hvem vet, på en lång sjöresa kan mycket användas, som man nu för ögonblicket icke anser vara af någon nytta, eller kunna bringa någon fördel! Låtom oss höra hvad det är, som du kan hafva att vedervåga!”

”Ack”, genmälte Richard, på en gång förlägen och med en anstrykning af munterhet, ”det är bara en katta” . . .

”Ja, det är sannt”, inföll herr Wood, ”det är ett djur, som han frälst från döden och sjelf uppfostrat, fast han trott, att jag icke vetat utaf det. Åhjo, käre Richard, äfven detta drag af ditt goda hjerta är mig välbekant. Äfven det profvet bestod du med heder, min redlige gosse.”

Kaptén Multon öfverlade ett ögonblick och derefter yttrade han: "Jag emottager din katta, Richard! Den kan komma att göra oss mycken nytta under vår långa resa. Men medge måste man, att denna handelsartikel är litet ovanlig. Kanske är det sjelfva mästerkatten i egen person, fastän stöflarne saknas. Bestäm därför sjelf djurets värde!"

Richard smålog och svarade: "Ja, det vete katten hvad den är värd! . . . Tag den emellertid med er, alldenstund ni tror, att den dock kan vara af någon nytta!"

Efter att hafva yttrat dessa ord gick han upp på sin lilla kammare efter kattan, som han lemnade åt en gammal, kapténen följaktig sjöman, hvilken genast bragte djuret om bord på fartyget. — Strax derefter fick kaptén underrättelse om, att vinden var gynnande, och emedan allt redan var klart till afsegling, begaf han sig genast om bord. Vid afskedet hviskade han till Richard: "Du skall icke blifva lottlös för din insats, när jag kommer tillbaka, det lofvar jag dig, min redlige gosse. Gud vare med dig!"

Herr Woods handelsaffärer gingo sin jemna, regelmässiga gång, och Richard utvecklade vid skötandet af desamma en insigt och omtanka, som voro långt öfver hans ålder. Icke för hela sin skeppsladdning, af hvilken fosterfadren dock väntade en stor vinst, skulle han hafva velat vara af med den förträfflige ynglingen, som han aldrig kunnat älska högre, om denne varit hans egen köttslige son. — Så förgingo tvenne år, utan att någon tilldragelse af vikt inträffade. Ofta om qvällarne, då Richard, efter slutade kontorsgöromål, plögade läsa för sin fosterfar, dels ur andliga och dels ur andra uppbyggliga böcker, föll samtalen på Jenny, om hvilken herr Wood hade mycket att berätta. Systemen berömde henne högligen i sina bref till brodern, och understundom sände äfven Jenny i de bref, som hon skref till sin far, varma och hjertliga helsningar till sin forne lekkamrat. Dessa helsningar voro riktiga fröjdebudskap för Richard; ty vakande och sofvande såg han ständigt för sina ögon den hulda leksystemens älskliga bild. Hans tankar voro alltid, då de ej togos i anspråk af de många göromålen, hos henne, och hans lifligaste önskan var att snart få återse henne och med henne samtala om barndomens oskuldsfulla,

gyllene dagar. Denna önskan gick dock icke så snart i uppfyllelse, ty just vid ifrågavarande tidpunkt ansåg herr Wood Jenny vara allra mest i behof af sin förträfflige systers hulda och moderliga handledning.

När de tvenne åren hade tilländalupit och med dem nära tre fjerdedelar af det tredje, utan att någon underrättelse ingått från kapten Multon, började herr Wood befara, att någon olycka drabbat fartyget. Han hade ock ganska giltiga skäl att vara orolig, ty i den laddning, som detta fartyg medförde, hade han nedlagt nära hälften af sin förmögenhet, hvilken sålunda, i händelse hans farhågor besannades, äfven hade gått förlorad. Många gånger gick han ned till hamnen och frågade de skeppsbefälhafvare, som återvändt från Ostindien, om de icke sport till hans fartyg. Alla de underrättelser, som han kunde erhålla, inskränkte sig dock dertill, att han fick veta det kapten Multon för aderton månader sedan med en högst dyrbar laddning afseglat från Calcutta i Bengalen; men att man sedan den tiden hvarken hört något af honom, eller det fartyg, som han förde.

Äfven hela det tredje året förflöt, utan att det lyckades herr Wood erhålla några underrättelser om hans svågers och sitt fartygs öde. Han antog således med full säkerhet, att det gått förloradt med man och allt, och sörjde öfver sin förlust, dock med kristligt och undergifvet sinne. Hvad han mest af allt beklagade var förlusten af sin redlige svåger och de många människor, som stått under hans befäl. Sina tjenare återbetalade han med fulla räntor deras gjorda insatser, emedan han uppmanat dem att göra desamma och ej ville att de skulle dela den stora förlust, som han måst lida.

En man, sådan som herr Wood, var äfven betänkt på att medelst nya spekulationer och företag söka betäcka den lidna skadan; men de lyckades ej, utan tillskyndade honom tvärtom nya förluster. Richard såg med bedröfvelse, att hans fosterfaders vanliga munterhet var borta. Hans panna skuggades nästan alltid af dystra moln, och sällan eller aldrig flög ett småleende öfver hans läppar. Herr Wood var väl både from, ödmjuk och undergifven Guds vilja; men hans hjerta hängde dock ännu mycket vid denna världens goda, mest likväl för den älskade dottrens och de många fattigas skull, som af honom erhållit understöd och hjälp i sina

bekymmer. Alla i huset led, emedan de sågo den älskade husfadren lida och vara bekymrad.

Richard kunde icke fördraga detta marterande tillstånd. Han tänkte, att om Jenny återkomme, skulle hon lätt med sin ungdomliga liflighet och sin rena barnakärlek kunna muntra och förströ fadren. Denna hans tanke öfverensstämde fullkomligt med herr Woods egen, ehuru han drog i betänkande att taga henne hem, innan hon hunnit fullkomligt utbilda sig till en omtänksam och driftig husmoder.

Richard kunde slutligen icke bringa öfver sitt hjerta att dröja längre med hvad han insåg böra göras. I hemlighet skref han till sin principals syster, underrättade henne om förhållandena och om den svärmodighet, som bemäktigat sig herr Wood efter de många förluster, som han lidit. Han yttrade i detta bref, att han trodde, det redan blott ett besök af hans syster och dotter skulle verka välgörande på hans lynne och bad dem icke dröja med att göra ett sådant. — Ett par veckor derefter, då herr Wood en eftermiddag begifvit sig ut till sitt landtställe, kom en vagn rullande och höll utanför herr Woods hus. Richard ilade genast ut för att emottaga de kärkomna gästerne, ty hans hjerta sade honom, att det var Jenny och hennes faster.

Det var så äfven. Då han öppnade vagnsdörren och slog ned steget, hoppade Jenny först ut, fattade hans hand och tryckte den lika varmt som i forna dagar. Richard höll nästan på att icke känna igen henne, så hade hon förändrat sig. Af den vackra flickan hade blifvit en skön, blomstrande ungmö, i hvars anletsdrag oskuld och själsrenhet på det omisskänneligaste afspeglade sig. Äfven Richard var icke mera sådan, som då Jenny senast såg honom. Reslig, kraftigt bygd och med ett ansigte, som på en gång bar prägeln af anspråkslöshet och en bestämd, energisk karakter, var han en af de mest manligt sköne ynglingar, man någonsin kunde skåda, och redan vid första ögonkastet intog han allas hjertan till sin fördel. Icke under då, att äfven Jennys hjerta klappade starkt, när hon återsåg sin barndoms lekkamrat och såg honom så förändrad emot den kära bild af honom, som ännu lefde i hennes minne. Den nya bild, som nu inpräglade sig i detsamma, förlorade dock icke vid jämförelsen.

"God dag, käre Richard!" "Hjertligt välkommen, mamsell Jenny!" voro de enda ord, som vid återseendet vexlades de bägge unga emellan. Sedan Richard hjälpt herr Woods syster ur vagnen och äfven välkomnat henne, frågade Jenny efter sin far.

Richard beklagade då, att herr Wood för tillfället icke befann sig hemma, emedan han strax efter middagen rest ut till sitt landtställe. Han sade sig emellertid genast vilja kasta sig upp på en häst, för att rida dit och underrätta honom om det kära och välkomna besöket.

"Vet ni hvad, käre Richard," yttrade då Jenny efter några ögonblicks öfverläggning, "vi skola hvila oss blott en liten stund och sedan tillsammans resa ut och öfverraska pappa."

Jennys faster gillade genast denna plan, och Richard måste nödvändigt, huru brådtom han än hade, göra de bägge damerna sällskap ut till landtstället, dit de ankommo kort före solnedgången.

Detta landtställe var icke stort och låg ej långt från staden. Det bestod af ett litet nätt hus midt i en trädgård af medelmåttig storlek, och till det hörde ungefär tjugu tunnland åker och äng, hvilka, såsom vanligt är i England, voro, inhägnade med en temligen hög hagtornshäck, som just nu stod i full grönska.

De träffade herr Wood sittande i en löfsal. Han var så fördjupad i sina tankar, att han icke märkte att någon kom, innan Richard, som ett ögonblick förut ville bereda honom på öfverraskningen, stod framför honom.

"Hvad i Guds namn står nu på, käre Richard?" frågade herr Wood förskräckt och sprang upp. Richard svarade då, att allt stod väl till hemma, och när fosterfadren fått höra det, sporde han i en förebrående ton: "Men hvarför lemnar du då alltsammans och kommer hit ut?"

"Jag har hit ut beledsagat kära gäster", genmälte Richard småleende. Wood betraktade honom med frågande blickar; men i nästa ögonblick låg Jenny i hans famn, och gåtan var upplöst.

Det var en stor fröjd för herr Wood, att efter så många ledsamheter åter få trycka till sitt hjerta sin älskade, sköna dotter och sin goda, förträffliga syster.

Richard drog sig tillbaka. Han ansåg sig böra låta de trenne fränderna, utan något främmande vittne, utgjuta sina hjertan och sina känslor för hvarandra. Då emellertid den första öfverrask-

ningen och glädjeyttringarne voro öfver, saknade herr Wood gäst Richard och ropade honom; men han var ej i närheten.

”Jag skall snart söka rätt på honom”, yttrade Jenny och hoppade leende bort.

I trädgården var ett ställe, som alltid i barndomen hade varit Jennys älsklingsplats. Nästan invid roten af en ovanligt stor tårpil framvälde en härlig frisk källa, hvars rika flöde fyllde en liten damm, i hvilken fyra stycken bländande hvita svanor summo. Under detta träd hade Richard redan för många år sedan gjort en torfbänk, på hvilken han otaligt många gånger sedan suttit och matat svanorna och karporna i den lilla dammen. Här hade han och Jenny många gånger lekt tillsammans, och när han under sitt vistande på landstället ville för sin själ rätt lifligt återkalla den kära bilden af henne, gick han alltid dit och satte sig. — Liksom sympathiserande med hans känslor, begaf sig äfven Jenny till detta ställe, och hennes aning bedrog henne icke: han satt der, fördjupad i tankar och nästan med tårar i ögonen. Först i dag hade han riktigt kommit underfund med sitt eget hjertas hemlighet: han hade nämligen gjort den upptäckt, att han älskade den sköna Jenny med andra känslor, än dem, med hvilka en bror älskar sin syster; men han hade ock klart insett, att han, den fattige ynglingen, icke kunde våga att höja sina blickar och anspråk upp till den rike och ansedde köpmannens enda dotter. Det var dessa tankar, som bestormade hans själ och fyllde den med ett sådant djupt svärmod.

Jenny varseblef Richard redan på temligen långt afstånd. Aftonsolen kastade sina strålar just på bänken, der han satt, och liksom omgaf med sitt ljus hans vackra hufvud. Hon stod länge och betraktade sin barndoms lekkamrat, och underliga, sorgligt ljufva känslor rörde sig äfven i den sköna ungmöns rena bröst, under det hennes blickar hvilade på den ädle ynglingen, om hvilken fadren i sina bref till henne hållit så många och långa loftal. Härtill kommo ännu ytterligare alla sköna minnen af deras på detta ställe tillbragta, sorglösa barndomstid; det oförklarliga inflytande, som han då ständigt utöfvade på henne; huru han troget bevakade och förskönade hennes dagar och aldrig hade större glädje, än då han såg henne vara glad och fick leka tillsammans med henne. En inre stämma hviskade inom henne, att endast och allenast med

honom kunde hon hädanefter finna lycka och sällhet; utan honom skulle lifvet blifva tomt och ödsligt, ty så långt hon mindes, hade ju ingen förstått henne såsom han.

Efter att dessa tankar, dessa känslor, denna tysta själfbekännelse genomströmmat hennes själ, kunde hon icke genast begifva sig till Richard. Sedan hon gått ett par slag omkring, lugnade sig dock något hennes häftigt klappande hjerta, och hon ropade honom vid namn. Han sprang genast upp, skyndade till henne och frågade hvarmed han kunde vara henne till tjenst.

"Käre Richard," genmälte hon, huldt rodnande, "pappa har ett par gånger frågat efter er och vill säkert tala med er."

Richard skyndade till löfsalen och frågade hvad herr Wood befalde. Jenny följde långsamt efter.

Wood reste sig upp, tryckte honom till sitt bröst och tackade honom derföre, att han beredt honom den angenäma öfverraskningen att få se sin syster och dotter hos sig. "Se," sade han sedan till dem, "se! Gud har väl tagit en del af min egendom ifrån mig; men i denne yngling har han dock lemnat mig en stor skatt. Jag är fullt öfvertygad om, att, i händelse Gud beslöte att beröfva mig alla mina egodelar, skulle min käre, trofaste Richard icke på min ålderdom lemna mig utan hjälp och tröst i min fattigdom."

"Ack," svarade Richard, "måtte Gud i nåder bevara oss för en så svår hemsökelse! men hade Gud i sin allvishet så beslutat, skulle jag ännu hjertligare och innerligare tacka honom för min helsa och mina krafter, om jag, genom att rastlöst arbeta, blott i någon mån kunde afbörda den stora skuld, i hvilken jag står hos min faderlige välgörare. Ingen uppoffring, ingen möda skulle falla mig för tung, om jag derigenom i ringaste mån kunde lindra eller afhjelpa hans sorger och bekymmer."

Att dessa ord kommo ur djupet af den unge mannens själ, det kände alla; ty han yttrade dem med en så innerlig känsla, med en så lefvande och kraftfull bestämdhet, att man icke ett enda ögonblick kunde betvifla, att han, om omständigheterna så fordrade, när som helst vore beredd att hålla sitt gifna löfte. Wood omarmade honom ånyo och tryckte stillatigande hans hand. Jenny och hennes faster hade svårt att återhålla de i deras ögon frambrytande tårarne.

Redan samma afton återvände de till London, emedan Wood icke ville, att både han och Richard på en gång skulle vara borta från staden och ej heller kunde tillåta honom att ensam fara hem.

De ankommo sent till staden, och alldenstund de bägge fruntimren voro trötta af resan, begåfvo de sig tidigare än vanligt till hvila. Vid midnattstiden lågo alla i sin djupa sömn, med undantag af Richard, hvilken hade så mycket att tänka på, att han icke kunde sofva. Slutligen slocknade hans ljus; men han satt ännu oafklädd på sin bädd. Det lilla rum, i hvilket han bodde och sof, låg midt emot fabriken, och blott gården skilde det från densamma. Boningshuset stötte ofvantill omedelbart till den delen af fabriken, der färgeriet låg, och der en mängd brännbara ämnen lågo hopade.

Plötsligt blef hans lilla kammare på en gång ljus, som om dagen, af ett sken, som kom utifrån. Full af fasa ryckte Richard upp sitt fönster; men hvilken anblick mötte ej der hans stirrande blickar!

Hela fabriksbyggnaden stod nästan på en gång i lågor, och den delen först och häftigast, hvilken gränsade intill boningshuset och innehöll färgeriet.

Richard skrek högt: "Elden är lös!" och sprang genast ut, för att väcka husets invånare, som hvarje ögonblick hotades med att blifva innebrända.

Närd af en mängd brännbara materialier, som fanns till hands, fick elden snart en våldsamhet och en utsträckning, som gjorde, att äfven boningshuset inom kort fattades af lågorna. Nästan ögonblickligen blefvo gård och gata fyllde med menniskor, och kort derefter voro släckningsredskapen i full gång; men det var liksom om man ljutit olja på elden: allt häftigare och vildare rasade den i de antända husen.

Vridande sina händer såg Wood det förhärjande elementet allt mera gripa omkring sig. Plötsligt ropade han: "Hvar är min syster och mitt barn?"

Nu först blef man varse, att Jenny stod i ett fönster två trappor upp och ropade efter hjälp. — Trött af resan hade hon redan djupt insomnat; men väcktes dock af lågornas förfärliga prassel och dån. Så stor var dock förvirringen i huset, att man i början hvarken ihågkom de bägge fruntimren, eller hörde deras rop om hjälp.

Skymdsamt restes en stege mot muren af det brinnande huset; men den räckte icke upp till fönstret.

Under det man var sysselsatt med att sammanbinda tvenne stegar, hörde man herr Wood ånyo ropa: "Rädda henne, rädda henne; om några minuter brinner hon inne!"

Richard, som var sysselsatt med att rädda herr Woods kasakista och böcker, hörde detta genomträngande fasansrop, och hans tanke föll genast på Jenny, som måhända höll på att omkomma i lågorna. Som en blixtilade han ut, doppade ett lakan i en vattenså och slog det omkring sig, tog ett annat vått dylikt under armen och störtade uppför den redan brinnande trappan. Genom lågor, rök och kvalm framträngde han till fruntimrens rum, och i det ögonblick han ämnade öppna dörren, blef den inifrån uppryckt, och en kvinlig gestalt störtade honom till mötes genom röken. Hastigt slog han det våta lakanet omkring henne, lade henne på sina skuldror och kom lyckligt utför trappan; men han hade bränt sig förfärligt. Han raglade och hade säkert störtat till marken, om ej bokhållaren fattat tag i honom och hållit honom uppe. Just i samma ögonblick skallade herr Woods ångestrop: "Gud i himmelen! hvar är Jenny? Hvem räddar Jenny? Hvem räddar mitt barn!"

Full af fasa störtade Richard fram och såg då, att han väl hade lyckats rädda herr Woods syster; men att deremot Jenny blifvit gifven till pris åt lågorna. Ännu hördes hennes röst, ehuru svagt, ropa på hjälp i det brinnande huset. Den ena stegen brast, under det man var sysselsatt med att resa upp den mot muren. Det fanns ingen annan väg att komma in i huset, än uppför den redan på flere ställen brinnande trätrappan; men döden i eldslågorna hotade den djerfve, som ville våga försöket att undanrycka dem deras utkorade offer.

Ånyo doppade Richard, den modige, djerfve ynglingen, sina lakan i vatten och ånyo störtade han in i eldslågorna, som hälsande slogo tillsammans efter honom. Förgäfves riktades flere sprutstrålar på trappan; de afkyldo och släckte den väl utvändigt; men nedinunder den rasade flammorna med ohejdad fart. Alla voro fullt förvissade om, att man sett Richard för sista gången.

Richard ilade oförfärad framåt genom flammorna och röken, och kom ånyo lyckligt till det rum, der Jenny var. Han ryckte

upp dörren och ropade hennes namn; men ingen svarade honom. Förfärad sprang han in i rummet och såg henne då afdånad ligga på golfvet. Ångesten och den med hvarje sekund sig närmande döden i eldslågorna hade öfverväldigat den svaga, unga qvinnan och beröfvat henne sansningen.

Richard kände storleken af den öfverhängande faran; han visste, att några få ögonblicks dröjsmål kunde kosta både honom och den älskade qvinna, som han ville rädda, lifvet. Han utbredde i största hast det våta lakanet på golfvet, lade henne deri, slog det omkring henne, lyftade den kära bördan upp på sina axlar och störtade tillbaka mot trappan, men stod liksom fastnaglad af fasa, då höga lågor öfverallt der slogo honom till mötes. Blott ett par sekunder varade dock hans förskräckelse. Hans tro på den Allsmäktiges hjälp var för fast, för djupt rotad, att den skulle svika honom just nu i det afgörande ögonblicket. Med utropet: "Herre! du, som i den brinnande ugnen skyddade dina tjenares lif, öfvergif mig icke i denna min nöd!" störtade han ned utför trappan genom lågorna och hade knappt satt foten i förstugan, förrän trappan med ett rysligt brak störtade tillsammans. Med ansträngandet af sina sista krafter bar han Jenny ut på gatan, der ett tusenstämmigt jubelrop helsade den djerfve, den ädle räddaren; men han hörde det icke . . . liflös störtade han ned under sin dyrbara börda . . .

Halfva Londons befolkning hade samlat sig vid brandstället och var åsyna vittne till hans hjeltebragd. En läkare lät genast bringa både Richard och Jenny till ett närbeläget lazarett, dit de åtföljdes af herr Wood och hans räddade syster. Läkarens bemödanden att återkalla Jenny till lifvet lyckades slutligen. Både hon och hennes faster voro svårt brända; men värre var det med den ädle Richard. Det dröjde nästan en hel timma, innan han kunde väckas ur sin dödsslummer, och då detta äntligen lyckades, var han nästan vansinnig af de olidliga smärtorna. Allt, hvad läkarekonsten förmådde, blef genast användt; men på Woods, hans systems och Jennys ängsliga frågor, huru läkaren trodde, att det kunde gå med Richard, svarade denne till en början blott med axelryckningar och yttrade slutligen, att det vore ett till det underbara gränsande bevis på Guds allmagt och nåd, om den förtäfflige ynglingens lif kunde räddas.

Till smärtan af herr Woods oerhördt stora förlust i egodelar kom nu alltså äfven fruktan att förlora Richard. Sedan han såg sitt barn, sin syster och sin käre fosterson lyckligen undgångne döden i lågorna, tycktes det som om han alls icke bekymrade sig om eldsvådan, hvilken dock hade gjort honom till en fattig man; men då läkaren gaf sig föga bopp om Richards vederfående, utbrast han i tårar, de första, som någon menniska sett honom gjuta sedan Gud från honom kallade hans maka, Jennys mor.

Derute rasade elden med ohämmbar våldsamhet. Såväl bopningshuset som samtliga fabriksbyggnaderna och magasinerna, hvilka tillsammans upptogo nästan ett helt kvarter, hela varulagret, en stor summa i reda penningar och en mängd angelägna papper och dokumenter — allt blef lågornas rof. Då solen om morgonen gick upp, kastade den sina strålar på en rykande hög af ruiner, från hvilka hvar och en vände sig med blödande hjerta, då man besinnade, att en man, som gifvit så många hundrade personer sysselsättning och bröd, nu blifvit bragt till tiggarsstafven.

Då herr Wood på förmiddagen från brandstället återvände till sjukhuset, tryckte han Jenny till sitt bröst och utbrast: "Stäckars barn! Guds hand har drabbat mig hårdt, liksom fordom hans tjänare Job: vi äro tiggare; ty af all min egendom har intet kunnat räddas."

Richard, som hörde dessa Woods ord, yttrade då, oakadt sina plågor: "Om Gud i sin allmagt och nåd låter mig lefva, skolen I icke behöfva tigga; ty jag vill arbeta för er."

"Och jag", utropade Jenny, leende igenom sina tårar, "äfven jag vill dag och natt vara verksam, på det att min far icke på sin ålderdom skall behöfva lida någon nöd!"

Då yttrade Wood, i det han sammanknäppte sina händer och blickade upp mot höjden: "Herren gaf och Herren tog; lofvadt och prisadt vare hans namn! Men den, som i min nuvarande ställning vill kalla mig fattig, han vet icke, huru rik en sådan kärlek, som er, mina barn, kan göra äfven tiggaren."

Wood hyrde sig nära det lasarett, der Richard låg, ett litet hus och flyttade in i detsamma. Richard fick icke flyttas; men under de första dagarne veko aldrig Wood och Jenny från hans plågebädd. I synnerhet egnade hon sin räddare den ömmaste och

outtröttligaste omsorg. Tyvärr måste hon dock snart dela sin omvårdnad mellan tvenne. Hennes fars syster, hennes trogna och moderliga väninna, hvars klena helsa icke kunde uthärda de själskakningar, som olyckshändelsen hos henne framkallat, insjuknade hårdt. Hennes krafter aftogo med hvarje dag, och på det nionde dygnet afsomnade hon lugnt och stilla, sedan hon först nedkallat Guds rikaste välsignelse öfver sina älskade, af olyckan hårdt prövade anhörige.

Detta var ett svårt slag både för Wood och Jenny, samt äfven för Richard, då han efter någon tids förlopp fick kunskap om detsamma. Med hans förbättring gick det långsamt, men han tillfrisknade dock så småningom. Så fort hans helstillstånd det medgaf, blef han på Jennys enträgna begäran flyttad från lasarettet till Woods nya boning, der han erhöll en egen liten kammare.

Vi nämnde herr Woods nya boning — ack huru olik var ej den det präktiga palats, hvori han för några dagar sedan hade bott! Der funnos inga stora, festligt smyckade salar, inga dyrbara möbler, inga tunga, praktfulla sidengardiner för fönsterna. Det var en liten låg byggnad, inrättad för en anspråkslös handtverkare, med trenne mycket små rum och ett litet kök. Ordning och renlighet herskade dock öfverallt i den lilla boningen. Då Richard flyttade ditin, såg han sig bedröfvad omkring, ty han tänkte på, huru påkostande det skulle vara för hans välgörare och dennes dotter att så plötsligt från rikedom och välmagt nedryckas till armod och umbäranden af alla slag. Hans dystra tankar flydde dock, när han blickade i de för honom så dyrbara personernas ansigten och i dem kunde läsa undergifvenhet, förnöjsamhet och ett stilla lugn. Han fann då den lilla enkla boningen mera treflig, mera inbjudande, än den förra praktvåningen. Det förekom honom som om Jenny nu stode honom närmare, än förut, då glans och rikedom mellan dem båda uppreste en skiljemur, som syntes vara öofverstiglig.

Och huru emottogs han ej! En far kan icke vara hjertligare mot sin egen son, en syster icke kärleksrikare mot sin bror, än Wood och Jenny voro mot honom. En aning sade Richard, att Jennys förhållande till honom nu vore mera, vore innerligare, än en systems, med ett ord, att hon älskade honom med hela ett rent och ädelt qvinnohjertas omätliga och djupa kärlek. Denna

ljufva tanke påskyndade mer än allt annat hans tillfrisknande; men aldrig gaf han den luft i ord. Han ville undvika till och med skenet af att på ringaste sätt vilja draga någon fördel af sin välgörarens olycka. Sin upptäckt och sina egna känslor slöt han inom sitt bröst till den tid möjligtvis en gång kunde komma, då han, utan fruktan att hans handling skulle misstydas, kunde anhålla om den älskade ungmöns hand.

Herr Wood måste snart göra den bittra erfarenhet, som blir nästan alla dem till del, hvilka från välstånd nedryckas i armodets djup. I sina välmagts dagar hade han vänner i öfverflöd; men nu, då lyekan hade vändt honom ryggen, var det som om hans namn aldrig hade funnits. Ingen enda af dem, som förut bevistat de banketter, hvilka han ibland tillställt, kom nu för att fråga efter honom i hans fattigdom. Wood märkte det mycket väl och sade en gång till Richard: "Sådant är verdens vanliga sätt; skulle jag vara den ende, för hvilken den ville göra ett undantag från den allmänna regeln?"

Wood hade, liksom hvarje köpman, använt äfven främmande penningar i sin rörelse. Han gjorde likväl icke såsom en stor del köpmän nu för tiden göra: begagnade de timade olyckorna för att gifva upp sin stat och derunder rikta sig på sina kreditörers bekostnad. Han ville icke, att någon enda menniska af dem, som han var skyldig, skulle blifva lidande genom hans förluster, utan han sålde allt och betalade alla ända intill sista runstycket. När detta var gjordt, egde han icke mera qvar, än hvad han behöfde till sin första enkla bosättning och till uppehälle för de första fyra månaderna. Äfven det lilla landstället hade han sett sig nödsakad att afyttra. Detta smärtade honom, emedan det var det enda, som han fått i arf med sin hädangångna maka. Väl söndertryckte han en tår i sitt öga, när det gick under klubban; men han bar sin motgång, ej blott som en man, utan som en sann och from kristen.

Så fort Richard blef så återställd, att han kunde gå ut, hörde han sig om efter sysselsättning. Sent omsider erhöi han också en plats hos en af de köpmän, med hvilka Wood ståt i förbindelse, men lönen var så liten, att den ringaste af de drängar, som under Woods välmagtsdagar arbetat i hans magasin, hade haft större. Icke desto mindre tackade Richard Gud för den plats,

han erhållit, emedan den satte honom i stånd att i någon mån kunna bidraga till nödens afvärfande från de tvenne personer, som han så högeligen älskade. Han fick äfven löfte om att erhålla renskrifning för en advokat; men äfven den betalning, som han derföre skulle erhålla, var ringa, ehuru Richard hade en väcker handstil.

Samma dag, då han fått löfte om nyssnämnda sysselsättningar, fann han vid sin hemkomst Jenny tårögd och den gamle Wood, mycket ledsen och bekymrad, sittande vid fönstret. Den unge mannen hade redan några dagar förut med oro märkt sin välgörares nedslagenhet och modfärdighet; men han hade fruktat falla honom besvärlig med sina frågor. Nu kunde han ej längre hålla sig, utan sporde Wood, sedan Jenny gått ut i köket, om orsaken till hans bedröfvelse. "Ack, käre Richard", svarade då Wood, allting går oss emot; intet enda af våra företag synas vilja lyckas. Jenny har under sin sjukdom förtjent hvad vi behöft till vårt uppehälle med att förfärdiga broderier och tapetserier till en af stadens större modehandlare; men nu har han helt nyligen måst göra cession, och alltså har äfven denna vår inkomstkälla uttorkat. Himmelen allena vet, hvad vi nu skola taga oss till! Gud har väl sagt: "Sörjer icke för morgondagen", men jag kan icke afhålla mig ifrån att sörja, synnerligast för den stackars Jennys skull, som nu är otröstlig öfver att icke med sitt arbete kunna bidraga till vår utkomst."

"Lofvad vare Gud!" utropade Richard, "nu kan jag hjälpa er." Han berättade då för Wood de förtjenster, som han kunde påräkna, och tröstade honom tillika med, att möjligtvis äfven Jenny framdeles kunde lyckas finna någon för sig passande sysselsättning. Med tårar i ögonen fattade den gamle köpmannen Richards hand och tryckte den mot sitt hjerta, i det han sade: "O, min son, du var i lyckans dagar en välsignelse för mitt hus, och äfven nu i bekymrens mörka stunder sänder dig Herren till vår räddning. Gud välsigne dig och vedergälle dig rikligen det goda, du bevisar oss! Jag kan ej vedergälla dig på annat sätt, än med min tacksamhet."

"Ack", tänkte Richard för sig sjelf, "huru rik kunde du ej göra mig, om du ville!" men han behöll, som vanligt, denna tanke

för sig allena och gömde den i sitt hjertas innersta kamrar, der Jennys rena, älskliga bild alltid strålade hans själ till mötes.

Snart lyckades det äfven Richards rastlösa ifver att förskaffa Jenny en ny sysselsättning, och de täflade nu med hvarandra i att sträfva för sin redliga utkomst. Hvarken Jenny eller Wood visste dock, att Richard ofta hela nätterna igenom satt uppe på sin kammare och renskref för advokaten. Efter någon tid blefvo dock hans kinder af detta ständiga nattvak allt blekare; ögonen lågo djupt insjunkna i sina hålor och strålade icke på långt när med den glans som fordom.

"Du lider, du är sjuk, käre Richard", yttrade Wood till honom en dag; "men du döljer det för oss. Jenny har redan märkt det, ty hennes öga är skarpsyntare än mitt. Hvad fattas dig, min käre, redlige gosse?"

Richard försäkrade, att han mådde fullkomligt väl; men Jenny påstod, att så icke vore förhållandet. Äfven Wood skakade misstroende på hufvudet och föresatte sig i tysthet att få ljus i saken. Han anade redan, att Richards aftynande härrörde af öfveransträngande arbete. En natt satt Richard som vanligt uppe och skref. Klockan gick redan mot tre på morgonen. Naturen utkräfd slutligen sin rätt: hans hufvud sjönk ned på den å bordet hvilande armen, och han insomnade. Klockan fem på morgonen inträdde Wood i hans kammare och fann nu sin aning bekräftad. Det i staken nedbrunna ljuset och de stora pappersluntorna vittnade om hans nattliga sysselsättning.

Wood nämdes icke att då väcka honom; men när Richard en timma derefter kom ned i hans rum, så förebrådde han honom hans obestämda handlingssätt i så bevekande ordalag, att Richard måste lofva honom att ej mera sitta uppe om nätterna för att arbeta.

Tyvårr hade upptäckten blifvit gjord och löftet gifvet för sent. Redan samma dag nedlades Richard på sjuksängen, der han i flere veckor sväfvade mellan lif och död. Wood och Jenny turade om att vaka vid hans sjukbädd. Samme läkare, som hade skött Richard på lasarettet, vårdade honom nu, utan att vilja veta af något för sitt besvär. Emellertid blefvo dock kostnaderna för medikamenter, bad o. a. d. stora. Dertill kom, ej blott att Richards bidrag till hushållet saknades, utan äfven att Jenny, ge-

nom den vård, hon måste egna den sjuke, mycket hindrades från sitt arbete. Wood måste derföre sätta sig i skuld, och det oakadt kunde han icke betala sin hyra. Värden, en rå, obarmhertig menniska, lät fördenskull panta ut hos den fattiga familjen allt, som ännu återstod af den fordom så rike köpmannens egendom, och hotade till och med att innan auktionen vråka dem ut på gatan.

Richard hade nu tillfrisknat så mycket, att han kunde sitta uppe på sängen. Dagen, då auktionen på Woods lilla lösegen- dom skulle hållas, bröt in. Notarien, auktionisten och en hop spekulanter hade redan infunnit sig på den lilla gården, der auktionen skulle förrättas. Det första, som utbjöds, var en Wood tillhörig länstol, den enda mera dyrbara möbel, som fanns kvar från hans välmagts och lyckas dagar. Mången stund hade han under den tiden suttit i denna stol och uppgjort planer till ökande af sin stora förmögenhet; mången stund hade han sedermera tillbragt i den, fördjupad i tankar öfver lyckans obeständighet, och eftersinnande, hvarifrån brödet skulle tagas för den kommande dagen. Många både glada och sorgliga minnen voro alltså fästade vid denna möbel; men det hjälpte icke: den skulle säljas för en spottstyfver, för att lemna ett bidrag till den resterande hyressumman. Wood kunde knappast återhålla sina tårar, då en af de personer, som biträdde vid auktionen, kom upp för att afhemta densamma. Genom det öppna fönstret hörde Wood och den gråtande Jenný, att den uppropades för tre pund sterling *), men in- tet anbud afhöordes. Nu nedsatte auktionisten den småningom ända till ett pund sterling.

”Bjudet!” hördes en röst ropa ur folksamlingen.

”Ett pund sterling!” upprepade auktionisten.

”Etthundra pund!” skallade en röst, så stark, att det lät som om den hade kommit ur en skeppspropare.

”Tvåhundra pund!” ljöd samma stämma, och nu vände sig alla spekulanterne om för att betrakta den narr, som icke allenast bjöd etthundrade pund sterling för en gammal stol, utan till och med öfverbjöd sig sjelf.

”Trehundra pund!” dånade ånyo den obekanta rösten, och många af spekulanterne utbrusto i ett gapskratt.

*) Ett pund sterling utgör ungefär tjugufem finska mark.

”Herre!” utropade nu auktionisten, ”hvarföre öfverbjuder ni er sjelf?”

”Emedan det mig så behagar”, genmälte bas-stämman. ”Ettusende pund sterling!”

Klubban föll.... Främlingen kastade en tusenpunds-not på auktionsbordet....

”Hvar är min stol?” frågade främlingen, som man nu först fick tillfälle att riktigt betrakta. Det var en man mellan 50 och 60 år, klädd nästan som en turk. Hans ansigte var så brungult, som om det tillhört en indian, och hans långa och svarta skägg nådde långt ned på bröstet. Man gaf plats åt honom, för att han skulle kunna komma åt sin dyrt betalda möbel, och ingen fanns, som ej trodde, att mannen under ett varmare luftstreck fått en skruf lös i hufvudet. Många glädde sig dock, emedan herr Wood genom denna främlingen så hastigt påkomna ”galenskap” fick en summa, som åter kunde hjälpa honom på benen igen.

Då främlingen tog emot stolen, såg man ett par stora tårar framtränga ur hans ögon och långsamt nedrulla öfver hans gulbruna kinder, ned i det yfviga skägget, der de stannade och glänste mot solen som två diamanter. Han satte sig, liksom om han velat hemta sig från någon stark sinnesrörelse, ett ögonblick i stolen, men sprang genast åter upp och ropade: ”Hvar är herr Wood?”

”Deruppe i den lilla kammaren”, svarade en fattig qvinna, som bodde i samma gård samt då och då brukade gå några små ärenden för Wood och hans dotter.

”Bär upp stolen till honom!” fortfor främlingen; ”der har ni en guinée *) för besväret!”

”Det måtte vara en riktig nabob”, tänkte nu många af spekulanterne och trängdes om att få bära upp stolen; men främlingen sköt dem undan med sin jernarm så, att den fattiga qvinnan fick plats. Full af glädje skyndade hon med stolen upp i det lilla huset.

I Richards lilla kammare sutto de tre fattige hufvudpersonerna i denna berättelse och lyssnade till larmet i gården, hvilket de dock icke riktigt kunde uppfatta. Nu hördes steg i trappan och de trodde då, att det var auktionistens medhjelpare, som kom för att hemta ned något nytt stycke till försäljning.

*) Ungefär tjugusju finska mark.

Dörren gick upp; den bekanta grannqvinnan bar in Woods gamla kära länstol och sade: "Se så, käre herre, der har ni er stol åter! Jag har fått befallning att bära upp den till er af en herre, som tyckes hafva pengar som gräs; ty han har betalt den der gamla möbeln med, tänk bara! — tusen pund sterling och gifvit mig en guinée för att jag skulle bära upp den . . . Sätt er nu i den, käre herr Wood, och tacka Gud; ty nu är det nog slut med auktionen för i dag."

Hela denna berättelse föreföll både Wood, Jenny och Richard så otrolig, att de icke visste hvarken hvad de skulle tänka eller säga. Tro det måste de dock slutligen, då den fattiga qvinnan visade dem den blanka guinée, som hon erhållit i drickspenningar, men Wood ville icke återtaga stolen, emedan den icke mera var hans egendom.

"Se så, käre herr Wood, var nu icke envis! yttrade qvinnan. "Herrn med det långa skägget har befallt mig att bära upp stolen, och han kommer nog snart sjelf efter, då ni sjelf får öfverenskomma med honom om stolen skall stanna qvar här, eller ej. Farväl nu så länge!"

Sedan hon sagt detta, gick hon sin väg och skyndade till en bagarbod, för att köpa bröd åt sig och sina små barn. — Under tiden hade främlingen och notarien begifvit sig till husvärden, som både erhöll sin hyra och några skarpa tillrättavisningar för sin obarmhertighet. Derefter gjorde notarien och auktionisten sig betalte för sitt besvär, och af den för länstolen influtna summan återstod då omkring 940 pund sterling. Notarien yttrade då: "Om ni nu tillåter, min herre, så vill jag med återstoden af dessa penningar begifva mig upp till den gamle mannen. De skola komma honom väl till pass; ty från rikedomens höjder har han plötsligt, utan eget förvållande, blifvit plötsligt störtad i det djupaste armod."

"Jag vet det, jag vet det," genmålte främlingen; "men helsa honom och säg, att nu är nödens tid förbi, ty gamle Multon är här."

Notarien, som alls icke visste hvem Multon var, begaf sig upp till Wood och helsade vänligt, när han inträdde i den lilla kammaren. "Herr Wood", yttrade han derefter, "er hyressumma är nu till fullo liqviderad, äfvensom alla auktionskostnaderna. Här har jag äran tillstålla er återstoden af köpesumman för er länstol,

Den belöper sig till 940 pund sterling, för hvilka jag anhåller om ett quitto."

Han uttömde derefter guldet på bordet och bad herr Wood sjelf räkna summan.

"Säg mig i himmelens namn, herr notarie, hvem är denne man, som på detta sätt vill rycka mig ur nöden?"

"Denna er fråga kan jag icke besvara", genmälte notarien. "En konstig patron synes han mig emellertid vara, det kan jag icke neka. För öfrigt har han bedt mig helsa er, att nu är nödens tid förbi, ty gamle Multon är här."

"Multon, Multon! Allsmäktige Gud! hvar är Multon? Är han här?..." utropade Wood och sprang mot dörren.

"Icke heller denna er fråga kan jag besvara", genmälte notarien; "men den man, som bad mig bringa er den nyss framförda helsningen, står der nere i förstugan.

I ett ögonblick var Wood ute och nedför trappan; men då han såg främlingen med det bruna ansigtet och det långa skägget, studsade han tillbaka och sade:

"Herre, hvem är ni, som kan finna ett nöje i att på detta sätt drifva gyckel med en gammal, af olyckor och motgångar hårdt pröfvad man?"

"Wood!" utropade främlingen, och tårar framstörtade ur hans ögon, "Wood! känner du icke mera igen mig?..."

"O, himmelens Gud! det är Multons röst! skrek Wood och kastade sig i främlingens mot honom sträckta famn.

"Ja, så är det; det är jag; det är din gamle vän, käre Wood. . . . Se blott litet närmare på mig, gamle gosse, så känner du nog igen mig, fastän tiden förändrat och tropikens sol brunstekt mig en smula."

Omarmningen var lång, varm och innerlig. De bägge männen greto som barn i hvarandras armar, greto af glädje och känslor, som ingen penna mäktar återgifva eller skildra.

"O, min stackars hederlige, redlige svåger, hvilka förfärliga missöden, du måst genomgå, sedan vi sist träffades!" yttrade slutligen Multon. Men nu är det ock på en gång slut med alla bekymmer, det kan jag på ära och tro försäkra dig. En rikare laddning, än den jag nu för med mig, har aldrig förr flutit på Themsens, derom kan du vara fullt förvissad."

De bägge svågarna följdes nu åt upp på den lilla kammaren, der nya omfamningar och glädjetårar vaxlades.

”Hur är det med dig, min käre gosse?” utropade Multon sedan det första glädjebrottet var öfver och han fick tid att närmare betrakta Richards affallna gestalt. ”Friskt mod, käre Richard! Nu kan du med ränta på ränta afbetala din skuld hos din gamle välgörare . . .”

”Ack! det har han redan många gånger gjort,” utropade Wood och Jenny på en gång, och nu berättade de för Multon i yttersta korthet sina lefnadsöden, Richards trofasthet och orsaken till hans sjukdom.

”Ha, pojke, så väntade jag just att finna dig”, utropade den gamle sjömannen. ”Du är värdig lyckan och rikedom, och de hafva äfven i fullaste mått blifvit dig beskärde. Icke i hela Londons stad finnes för närvarande någon enskild person så rik, som just du.”

Richard smålog vemodigt och sade: ”Ja, herr Multon, om medvetandet af att hafva uppfyllt sin pligt kan göra en människa rik, så är jag det visserligen, och om tvenne ädla hjertans kärlek och tillgifvenhet få jemföras med jordiska egodelar, så är i detta ögonblick ingen rikare än jag . . .”

”Bra, gosse, bra!” genmälte Multon; ”men du är äfven rik på gods och guld, ty af detta senare slag har jag med mig till dig nästan en hel skeppsladdning. Men för att blifva förstådd af er allesammans, måste jag i korthet berätta mina öden från den stund jag senast skildes vid er för att afsegla till Ostindien. Det är en berättelse, som liknar en fabel; men hvilken dock är så sann, som att jag älskar er allesammans och nu ånyo befinner mig i er vänliga krets. Hören!”

”Min resa till Ostindien aflopp så lyckligt som man någonsin kunde önska sig. Ingen storm, ingen olyckshändelse hem-sökte oss under hela färden. Med stor vinst sålde jag den rika skeppsladdningen i Calcutta och intog en ny, ännu dyrbarare. Efter fyra månaders förlopp var jag ånyo färdig att gå till segels och vända stäfven mot det kära hemmet. Jag kunde göra det med glädje; ty den vinst, som resan skulle medföra för vår firma, öfverträffade våra djerfvaste förhoppningar. Hela besättningen var fullkomligt frisk. Icke en enda man hade dött för mig

hvarken under resan, eller under vistandet i land. Skeppet var rikligen försedt med lifsmedel, och om några månader hoppades jag att ånyo kunna sluta er i mina armar; men Gud hade annorlunda beslutat, och Hans rådslag kan ingen ändra och får ingen klandra.

Tidigt en vacker morgon afseglade vi från Calcutta, och äfven hemresan lofvade att blifva lika lycklig som bortfärden, ty allt folket fortfor att vara friskt, och gynnande vindar fyllde nästan ständigt våra segel. Detta fortfor ända tills vi passerat Goda Hoppsudden, men snart skulle det blifva annat ljud i pipan, såsom talesättet lyder. Uti en mycket farlig trakt af hafvet öfverraskades vi af en vindstilla, som varade i flere dagar. Skeppet låg som en spån på vattnet, utan att röra sig ur fläcken. En afton förkunnade täta, klara blixtar och en ännu på afstånd mullrande åska, att ett oväder var i annalkande. Knappast hade vi hunnit göra oss i ordning, för att möta den annalkande stormen, innan hafvet kokade som en ofantlig kittel; en förfärlig åskknall hördes och derpå följde en vindstöt, hvilken i ett nu afbröt fokmasten, som om den hade varit gjord af en kålstock. Detta var icke något angenämt förebud. Så skyndsamt som möjligt lät jag kappa masten, så att vi fingo den öfver bord. Nu följde by på by, allt tätare, vildare och starkare. Oaktadt alla våra ansträngningar att hålla skeppet upp i vinden och länsa undan, bröt orkanen af vår stormast, och denna olyckshändelse hade så när vållat fartygets fullkomliga undergång. Till råga på olyekan kom äfven en störtvåg från sidan, spolade öfver däck och bortslet rodet. Vi voro sålunda helt och hållet redlösa. Skeppet vräktes af och an på det fradgande, tjutande hafvet, och vi befarade hvarje ögonblick att det skulle kantra. Sväfvande mellan fruktan och hopp, genomvakade vi en af de förfärligaste nätter, som man någonsin kan föreställa sig. Hvar vi befunno oss, visste vi icke det ringaste; ty natten var mörk som grafven.

Slutligen började det dagas; men vårt hopp att stormen efter soluppgången skulle något stilla sig gäckades; tvärtom tyktes den tilltaga i styrka, ehuru det nu blåste mera jemnt och ej stötvis, som under natten. Då det blef full dager, sågo vi framför oss en låg, obekant kust, bevuxen med tät skog. En stark strömsättning dref skeppsvraket rakt på denna öde kust, och vår

undergång kunde följaktligen, efter all mensklig beräkning, icke undvikas. Skeppets storbåt hade vi om natten måst gifva till pris åt vågorna, emedan den rullat öfver i lä och med sin tyngd krängde fartyget på sidan. Vi hade alltså blott julen kvar, och i den lyckades vi äfven efter ousägliga mödor och ansträngningar att uppnå kusten. Hafsströmmen satte emellertid vraket allt häftigare mot land, och vid middagstiden blef det af en ofantlig bölja slungadt långt upp på stranden.

Det gifves nästan ingen olycka, som ej, om man rätt betraktar densamma, kunde hafva varit större. Så var äfven förhållandet med oss. Det var visst en stor och förfärlig olycka, att vi hade lidit skeppsbrott; men en stor mildring i densamma var dock, att skeppsvraket strandade nästan på samma ställe, der vi gått i land, och det så, att vi under ebttiden mycket väl kunde vada ut till detsamma. På denna vilda, obekanta kust hade vi alla måst omkomma af hunger, om ej denna händelse inträffat. Nu deremot hade vi ej blott lifsmedel, utan äfven tak öfver hufvudet och friskt vatten.

Vi behöfde flere timmars hvila, för att hemta krafter efter de öfveransträngningar, som vi måst göra under den fasansfulla stormnatten. Då vi undersökte fartyget, befanns det väl, att större delen af lasten, äfvensom ganska mycket af de oundärligaste lifsmedlen voro förderfvade af hafsvattnet; men till vår både tröst och förvåning funno vi att sjelfva skeppsskrovet var så godt som oskadadt; hvadan det, om människohjelp till dess bringande i flott vatten stode att erhålla, åter kunde försättas i sådant skick, att vi med det skulle kunna företaga resan till det aflägsna hemlandet. Men hvar finna denna oundgängliga hjelp på en kust, der icke ett enda spår af människor var att upptäcka? . . .

Första frågan var nu: Hvar vi befunno oss? Var det på en stor ö, eller på någon kust af Afrikas fasta land? — Ingen kunde besvara denna fråga. Vi voro emellertid skyldige Herren, den Evige, tack och lof för vår underbara räddning, och detta var vår första handling, sedan våra krafter blifvit stärkte af hvilan i det höga gräset. Vi knäfölla alla i en krets, och jag förrättade tacksägelsebönen. Aldrig har jag tackat och lofvat Gud innerligare, varmare, förhoppningsfullare, än i detta högtidliga ögonblick. Men jag ej blott prisade den Evige, för den nåd, som

Han redan bevisat oss, utan jag bad äfven med brinnande andakt, att Han allt framgent måtte öfver oss hålla sin skyddande hand, hjälpa oss ur vår nöd, visa oss någon utsigt till räddning och äntligen ledsaga oss till målet af vår afbrutna resa. Alla mina olyckskamrater bådo lika varmt och innerligt som jag, och när bönen var slutad, fylldes våra själar af hopp och förtröstan; vi tycktes likson känna att den blifvit hörd af Allförbarmaren, som säkert skulle styra allt till det bästa, ehuru vi för ögonblicket icke förmådde inse, hvarifrån hjälpen i timlig måtto skulle komma.

Då solen gick ned, begåfvo vi oss till skeppsvraket, som nu, sedan stormen fullkomligt upphört, låg på torra landet. Sedan vi intagit en styrkande aftonmåltid, lade vi oss i våra sängställen, inneslöto oss ännu en gång i Guds kärleksrika beskydd och vaknade icke förr, än solen påföljande dagen redan tillryggalagt nära en fjerdedel af sin bana.

Efter en kort rådplägning blefvo vi alla ense om, att hälften af manskpet skulle stanna qvar vid skeppet och den andra hälften tåga inåt landet, för att utforska detsamma.

Vi anträdde alltså vår vandring. Ingenstädes syntes något, som antydde att menniskor någonsin uppehållit sig i dessa öde nejder. Skogen var så tät och så genomväfd af slingerväxter, att vi med yxan i hand måste bana oss väg genom densamma. Då middagen kom, hade vi fördenskull icke tillryggalagt mer än omkring en mil från skeppsvraket. Lifsmedel hade vi med oss; men behöfde föga njuta af dem, emedan på det ställe, der vi befunno oss, växte på höga träd en mängd läskande välsmakliga frukter, hvilkas oskadlighet vi funno af den tallösa mängd foglar, som åto af desamma och knappast flögo i närmaste träd vid vår ankomst.

Sedan vi hade hvilat något, fortsatte vi på nytt vår väg och kommo, då vi ett stycke uppåt följde loppet af en liten bäck, till en af grenar och ris uppförd koja. En gammal qvinna och ett par små barn, alla svarta som korpar och nästan nakna, skreko högt, när de blefvo oss varse, och lupo till skogs. Vid detta skri trädde en ung neger ut ur hyddan, och då han fick se oss, lade han sina händer korsvis på bröstet och nalkades med alla tecken af fridsamhet och välvilja. Han tilltalade oss på ett språk, som vi icke förstodo, och då han märkte det, började han utstöta några osammanhängande holländska ord.

Som du vet, svåger, hade jag förut flere gånger varit i Holland i handelsaffärer för din räkning. Jag kände följaktligen holländska språket, och tackade nu innerligen Gud, att jag träffade någon, för hvilken jag kunde göra mig någorlunda begriplig. Jag inledde genast ett samtal med den unge negern. Till vår lycka förstod han holländska ganska bra; men hade deremot mycket svårt att uttrycka sig på detta språk. Min första fråga var, om det fanns holländare i det land, der vi befunno oss? Denna fråga besvarade han med nej, sade att de hade ett nybygge långt härifrån ute i hafvet och berättade, att han för längre tid sedan varit fången hos dem några år, men lyckats rymma och återkomma till sitt fädernesland.

Han frågade oss nu, hvarifrån vi kommo och hvart vi ämnade oss.

Jag berättade honom då den olycka, som träffat oss, och frågade om inga andra européer funnos i landet.

Äfven denna fråga besvarade han nekande och yttrade, att några sådana aldrig blifvit sedda på den kust, der vi befunno oss. Han var, påstod han, i hela landet den ende, som någonsin sett en hvit man. Tillika berättade han, att konungen der i landet ofta yttrat sin åstundan att en gång få göra de hvite människens bekantskap, och att vi sålunda säkert hos honom skulle blifva mycket välkomne.

På min fråga hvar konungen bodde, pekade han mot vester och lät förstå, att det icke var synnerligen långt till hans vistelseort.

Derefter inbjöd han oss i sin koja och satte fram för oss frukter och matvaror, sådana som han sjelf plägade att äta.

Hvad som isynnerhet öfverraskade oss i denna negerhydda var att finna åtskilliga redskap af guld, hvilka annars pläga vara gjorda af jern eller koppar. Då jag frågade honom, hvarifrån han fått denna ädla metall, svarade han, att den i stor mängd finnes uti sanden i deras bäckar och floder, samt att den i ännu större myckenhet förekomme i några mera aflägsna bergstrakter.

Då vi kort före aftonens inbrott begåfvo oss på vägen till skeppsvraket, beledsagade han oss genom skogen. Kort förrän vi skildes vid honom, sköt jag ett djur, som liknade en hjort. Negern förskräcktes högeligen vid knallen af skottet och ville fly;

men vi lyckades snart att lugna honom, sedan vi skänkt honom en bila — en gåfva, öfver hvilken han blef högligen glad och lofvade, att vi för den skulle i återskänk erhålla guld, när vi härnäst träffades. Derefter skildes han ifrån oss, och vi fortsatte färden till våra kamrater, som snart af vårt skjutna villebråd tillredde en förträfflig och närande rätt.

Påföljande dagen begåfvo vi oss ånyo till vår svarte väns koja; men hvem kan skildra vår förskräckelse, då vi funno den tom och öfvergifven af alla sina innevånare. Sorgsne och modfällde återvände vi till våra kamrater, ty den beskedlige negerns plötsliga flykt lät oss icke ana något godt för framtiden.

Vi började nu oförtöfvadt att fälla träd till reparerande af vårt fartyg, hvilket en hög flod lätt skulle kunna göra flott igen. Vi hade snart nymåne att förvänta, och vid den tiden är floden alltid högst*). För säkerhets skull stucko vi ut tvenne ankare, i händelse floden oförmodadt skulle stiga och derigenom lyfta skeppsvraket.

Om aftonen iakttogo vi den försigtigheten att ladda våra kanoner och gevär. Om natten höllo ständigt två man, som ombyttes hvar fjerde timme, skarp utkik mot landssidan; men ingenting afhöordes, som kunde störa vår ro.

Helt annat blef dock förhållandet påföljande morgonen. Knappast hade vi börjat vårt vanliga arbete, förrän vi sågo ett stort antal negrer komma ut ur skogen och skynda ned till stranden, der skeppet låg. Då vi icke kunde veta om de kommo i vänskaplig eller fiendtlig afsigt, drogo vi oss skyndsamt tillbaka till fartyget, der vi i full slaglordning uppställde oss på däck. För att afhålla vildarne ifrån att komma oss alltför nära, lät jag aflossa ett löst kanonskott, hvilket gaf ett förfärligt genljud mot skogen och klipporna. Vid blixten och knallen deraf kastade sig en stor mängd af vildarne framstupa på jorden och andra flydde under ständiga ångestskri tillbaka in i skogen. Blott en stannade kvar, ropade de andra tillbaka och tycktes hos dem vilja ingjuta mod. Då han kom oss närmare, igenkände vi den neger, med hvilken vi för några dagar sedan gjort bekantskap. Han gick oss

*) Detta hafvets månadliga stigande och fallande kallar sjömannen "springtid" (neap-tide). Högsta floden inträffar $1\frac{1}{2}$ à 2 dygn efter ny- och fullmåne, då äfven ebban är lägre, än vanligt.

nu ensam till mötes och svingade en grön qvist öfver sitt hufvud. Då han kommit inom skotthåll, gick jag emot honom, och han frågade då, om icke äfven hans landsmän, som voro alldeles obehägnade, finge komma ned till oss. Jag bejakade detta, och då han nu vinkade med grenen åt dem, kommo de alla fram ur skogen och samlade sig omkring fartyget, dock utan att söka bestiga detsamma. Alla buro stora, massiva guldringar omkring armar och ben, samt hade omkring höfterna blott ett tygstycke, som nådde dem till knäna.

Vår holländske tolk var anförare för denna skara. Han sade, att hans landsmän kommit blott för att se oss, och medförde som gåfva åtskilliga får, i händelse vi ville emottaga desamma. Då jag tackade för detta anbud, gingo flere af negrerne tillbaka till skogen och återkommo med en sådan mängd får, att vi sågo, det vi åtminstone icke skulle komma att lida brist på färskt kött under de första veckorna af vårt vistande i detta främmande, gästvänliga land.

Tolken berättade nu, att de medförda kreaturen voro en gåfva af landets konung, som högeligen önskade att få se oss, och att han, tolken, erhållit denne monarks uppdrag att bjuda oss vara välkomne på hans område och till oss framföra den önskan, att vi så snart som möjligt måtte hedra hans afrikanske majestät med ett besök. Ryktet, att till landet ankommit män, som voro herrar öfver blixten och dundret, hade redan spridit sig vida omkring, sade han, och hvar och en vore nyfiken att göra deras bekantskap.

Jag lofvade, att någre af oss skulle den nästpåföljande dagen åtfölja honom till konungen, så vida väderleken fortfore att vara vacker, och ej vägen vore alltför lång. Vildarne stannade sedermera hos oss hela dagen, besågo skeppet och dess inredning, alldeles som nyfikna barn; men rörde icke vid något, utan att först hafva erhållit tillstånd dertill. För några små speglar, glasperlor, knifvar, röda klädeslappar o. a. d. bytshandelsartiklar erhöello vi med nöje deras stora guldringar, och de tyckte sig ändock nästan hafva fått dem till skänks. Då de märkte, att det i synnerhet var guld, som vi ville hafva i utbyte, lofvade de, att de en annan gång skulle af denna metall taga mycket med sig till oss.

Påföljande morgon infann sig tolken, för att beledsaga oss till kungen. Då jag frågade honom, hvarföre han så hastigt med de sina lemnat kojor i skogen, svarade han, att han ansett det vara sin pligt att gifva konungen och sina landsmän tillkänna vår ankomst. Någon kärkomnare underrättelse visste han, att han icke kunde bringa, och derföre hade han redan om morgonen efter vårt besök brutit upp, för att personligen framföra densamma.

Jag utstyrde nu mig och de tio man af besättningen, hvilka jag tog med mig, på det allra pråktigaste i röda, guldgalonerade kläder, med trekantiga hattar och svajande plymer — allt sådana saker, som voro vanliga i bytreshandeln med vildarne på de afrikanska kusterna. Så väl jag som manskapet voro dessutom från topp till tå beväpnade med dolkar, sablar, pistoler och bössor. Dem, som qvarstannade på fartyget, ålade jag att vara ytterst försigtige under min frånvaro, som jag sade skulle komma att vara endast tre, högst fyra, dagar. Derefter anträdde jag, i förtröstan på Gud, mitt mod, mina raska sjömän och våra goda vapen, färden till negerkonungen.

Vår färd gick för det mesta genom täta skogar. Först framemot aftonen sågo vi från en kulle stranden af en flod och vid den en mängd orgelmässigt uppförda kojor. Med fröjd utropade då vår ledsagare: ”Se der ha vi kungens stad!”

Stora skaror af folk voro församlade på gatorna och betraktade oss med djup förvåning och en slags vördnadsfull skygghet. Då konungen erfor, att vi nalkades, gick han oss till mötes, smyckad med dybara fjädrar, och höll i handen en staf af massivt guld. Vårt emottagande var lika gästvänligt, som fullt af vördnad.

Konungens boning var lika lätt och enkelt bygd som hans undersåters; men den var rymligare och hade ett skönare läge under de lummiga kronorna af några sköna, högstammiga palmträd, hvilka just nu glödde i den snart nedgående solens strålar.

Vi blefvo genast beledsagade in i denna boning, då äfven drottningen kom oss till mötes och bjöd oss genom vår tolk vara välkomne. Den utomordentliga mängd guld, som här under hvarje-handa former förekom, satte mig i högsta förvåning. Alla kärll voro af denna dyrbara metall, alla redskap förfärdigade af densamma; en sådan rikedom uti ifrågavarande hänseende hade jag aldrig sett på ett enda ställe.

Snart framsattes för oss en riklig och ganska väl tillagad måltid. Efter åtskilliga ceremonier, hvilka alla skulle beteckna den högaktning, som konungen hyste för oss, satte vi oss ned till att spisa; men ingen förmår skildra vår vämjelse, då en mängd råttor, lockade af matlukten, från alla håll kommo fram och nästan ryckte matbitarne ur händerna på oss. Visserligen var ett stort antal af konungens hofbetjening uppställd, som med sina käppar slog ihjel den ena efter den andra af de objudne gästerne; men det hjälpte icke, ty nya skaror af den afskyvärda ohyran intogo alltjemnt de slagnes rum och ville på intet sätt lemna oss matro. Då jag genom tolken lät för konungen gifva tillkänna min förvåning öfver detta förhållande, beklagade han sig bitterligen öfver denna landsplåga, som han på intet sätt var i stånd att hämma.

Då erinrade jag mig, min käre Richard, den katta, som du gifvit oss med, och beslöt att draga den största möjliga fördel af densamma. Hon hade redan under resan gjort oss viktiga tjänster, ty hvarken råttor eller möss, hvilka under mina förra färder ofta åstadkommit stor skada på lasten, hade under den nuvarande synts till. Kort efter vår afsegling från London hade hon fått fem ungar, och äfven dessa behöll jag, emedan de voro din egendom, och jag visste, att du sjelf icke hade hjerta att låta döda något djur. De voro dessutom ganska putslustiga, roade oss ofta med sina krumpsprång och lekar, samt voro nu nästan lika stora som modren. Vårt olyckliga skeppsbrott hade icke utöfvat något inflytande på dessa djur; de voro lika muntra och leksamme nu, som när fartyget, stolt, för fulla segel flög öfver böljorna.

Jag lät nu fråga konungen, om icke han hade något djur, som kunde döda råttorna. Då svaret utföll nekande, yttrade jag, att jag hade ett sådant.

Med stor förvåning emottog han denna underrättelse och lät på det enträgnaste bedja mig, att jag, i händelse djuret funnes i det stora hus, med hvilket jag ankommit dit till landet, måtte låta hemta detsamma, på det att han skulle få se, huru det såge ut.

Detta lofvade jag och lät en af mitt folk, beledsagad af en neger, gå tillbaka till skeppsvraket för att hemta kattan. — Efter måltiden bad mig konungen, att jag en gång skulle låta honom få se, huru det gick till att göra blix och dunder, men tillika, att

jag för all del måtte ställa så till, att hvarken han, eller någon af hans omgifning, derigenom lede någon skada.

Vi begåfvo oss då ut på fria fältet. Såsom I af gammalt torden erinra er, har jag alltid varit en skicklig skytt. Just som vi kommo ut under de höga palmträden, såg jag en stor rof-fogel långsamt kretsa öfver våra hufvuden. Jag frågade då konungen, om han ville, att jag skulle slå ihjel den med min åska, och svaret utföll jakande. Jag sigtade, och nästan i samma ögonblick, som knallen hördes, låg den stora, präktiga fogeln död för konungens fötter, eller, rättare sagdt, bredvid honom; ty både kungen och hela omgifningen hade vid knallen störtat till marken, der de lågo och darrade samt vågade knappast se upp. Folkhopen, som stod ett stycke derifrån, skyndade under höga ångestrop in i sina boningar.

Det varade en god stund, innan konungen och hans svarta hofstat kunde hemta sig från denna sin förskräckelse, och den förre lät genom tolken på det enträgnaste bedja mig, att jag icke en gång till skulle göra blix och dunder. — Ifrån den stunden ansågos jag och mitt folk såsom ett slags öfverjordiska väsenden, dem man icke kunde bevisa tillräcklig aktning och vördnad.

Efter aftonmåltiden anvisade man oss ett särskildt hus, der vi skulle bo och sofva. Konungen beledsagade oss sjelf dit och såg noga efter, att allt var ordnad till vår bekvämlighet. Våra bäddar voro beredda af torra, väluktande örter och betäckta med glänsande hudar af lejon, tigrar och leoparder. De ädlaste frukter i stora, massiva guldkärl voro framsatte på flere ställen i rummet — kortligen: man hade uppjudit allt för att göra vårt vistande i denna boning så angenämt som möjligt. Jern kände inbyggarna alls icke och föllo i största förvåning, när vår tolk med den bila, som han af oss erhållit, i ett hugg afhög unga träd af ett par tums diameter. Sedan alla lemnat oss, vidtogo vi våra försigtighetsmått mot att icke blifva öfverraskade, i händelse vildarne kunde hafva något ondt i sinnet. De laddade gevären ställdes så, att de vid första buller, som kunde förefalla oss misstänkt, voro till hands, och en af besättningen måste turvis hålla vakt under hela natten.

Alla dessa försigtighetsmått voro dock helt och hållet öfverflödiga. Ingen menniska tänkte på att tillfoga oss det ringaste

ondt; men deremot täflade alla, så snart dagen inbröt, att vara oss till tjänst samt förskaffa oss nöjen och förströelser. Genom några halsband af blå och röda glasperlor, som jag skänkte konungen, hade jag i högsta grad vunnit hans ynnest och bevägenhet. Äfven ett par yxor hade han af mig bekommit; men ingen af dessa gåfvor kunde dock, enligt hans tanke, i värde jemföras med en liten, simpel, i en papplåda innesluten handspegel, som jag om morgonen skänkte honom. Då jag första gången drog ut spegeln, och kungen fick i den se sin egen bild, for han förskräckt tillbaka, men hemtade sig dock snart och såg då efter om det icke bakom spegeln stod någon, som liknade honom. Det varade länge, innan jag för honom kunde göra begripligt, att glaset återgaf hans bild på samma sätt, som då han såg sig i ett kärl, fylldt med vatten, eller i en källa. Han kände då på glaset och frågade om icke det vore ett slags vatten i fast form. Då jag nu gaf honom spegeln, så liknade hans glädje ett litet barns, som om julaftonen fått en mängd julklappar och dansar med i ringen omkring den festligt upplysta julgranen. Han lät nu fråga mig, hvad jag ville hafva i återskänk, och förvånades högligen, då jag utbad mig guld; ty denna metall stod hos vildarne icke i synnerligen högt värde. Han lofvade emellertid, att jag skulle få fullt upp af denna metall, innan jag lemnade honom.

Något längre fram på dagen återvände matrosen och hans följeslagare med den gamla stora kattan. Så snart hon blef mig varse, sprang hon till mig, strök sig mot mina ben, spann och satte svansen i vädret. Men nu fick hon se en råtta, och i ett nu var den ihjelbiten. Nu intogs på min begäran ett fat med mat, och strax derefter hvimlade det af råttor i rummet. Då fick gamla Sissa ett ypperligt tillfälle att visa sin natur och tillfredsställa sin mordlystnad. Aldrig har en tiger så rasat i en fårhjord, som hon ibland dessa sina fiender. Under mer än en timmes tid slagtrade hon af hjertans lust, och flere hundrade råttor lågo döda omkring henne på valplatsen. Då slutligen icke någon mera visade sig, hoppade hon upp i mitt knä, der hon lade sig och spann med halftillslutna ögon, då och då med synbar förnöjelse kastande en blick på den plats, der hon skördat så blodiga lagrar.

Det är omöjligt att göra sig någon föreställning om den förvåning och den glädje, som detta katt- och rått-krig väckte hos

konungen och hans omgifning. Nästan med ett slags dyrkan betraktade de det djur, som hade sådana, för dem under förevarande förhållanden ovärderliga, egenskaper. Äfven jag började med ett slags respekt betrakta vår gamla Sissa; ty jag insåg tydligt, att jag för henne skulle af konungen erhålla nästan allt, hvad jag begärde: guld, matvaror, hjälp att få vårt fartyg i flott vatten och annat mera dylikt. Också lät han snart genom vår tolk fråga mig, om jag till honom ville afstå det underbara djuret. Han ville med tacksamhet betala allt, hvad jag för detsamma fördrade. Att genast bevilja denna hans begäran, ansåg jag vara oklokt, och gjorde för den skull åtskilliga svårigheter. Slutligen lät jag dock öfvertala mig, dels, såsom jag lät förstå, för att göra konungen till viljes, dels derföre, att jag på mitt skepp ännu hade kvar fem dylika djur, ehuru de vöro något yngre. Köpesumman, bestämde jag, skulle utgöras af så mycket guld, som åtta män förmådde bära.

Föga fattades, att både konungen och hans omgifning hade utbrustit i ett högljudt skratt öfver denna min begäran, så ringa tyckte de den vara och så högt uppskattade de det underbara djurets egenskap att vilja och kunna utrota råttor. Han befalde nu sina tjenare frambringa allt det guld, som för tillfället fanns i hans ego och uppstapla det framför mig. I början förstod jag ej riktigt hans mening; men den blef mig snart tydlig, då man framför mig hopade en sådan mängd guld af alla möjliga slag och former, att jag uppskattade dess värde till minst tre millioner. Hjertat klappade så i mitt bröst, att jag tyckte man skulle kunna höra det. Slutligen lät kungen genom tolken fråga mig, om jag ansåge detta vara nog såsom bytessumma för min "rått-tiger", såsom de kallade katten. Jag bejakade denna fråga och satte kattan i hans knä, hvarifrån hon dock esomoftast hoppade ned för att döda de råttor, som allt emellanåt, när dörren öppnades, infunno sig i rummet.

Det guld, som jag erhållit för "rått-tigern" och till hvilket konungen ytterligare lade alla de guldkärl, som befunno sig i det hus, der vi bodde, lät jag nu föra ned till fartyget, dit jag sjelf, tillika med mitt folk, öfverhopad af ärebetygelser och ynnestbevis, äfven återvände.

Påföljande dagen besökte oss konungen, dels för att ånyo tacka mig för "rått-tigern", dels för att se det stora hus, på hvil-

ket jag kommit till hans kuster. Han begärde nu att äfven få köpa de "rätt-tigrar", som jag hade kvar, och jag svarade, att jag skulle tänka på saken och måhända äfven sälja honom några af dem, om han tillsade sitt folk att vara oss behjelpige med istånd-sättandet af vårt fartyg, eller rättare med dess bringande i flott vatten. Detta lofvade han genast och gaf äfvenledes befallning att man skulle förse oss med alla de matvaror, som vi under vi-standet i hans land kunde komma att behöfva. Vid afskedet erhöill konungen af mig en scharlakansröd dräkt med invirkade guld-blommor, ett halsband af stora, hvita och blå glasperlor, en tälj-yxa, en sabel och en större spegel. Aldrig har jag sett ett barn glädja sig åt sina leksaker mera, än denne gamle man åt dessa sina af mig erhållna gåfvor. Han visste i ordets hela bemärkelse icke på hvilken fot han skulle stå af bara fröjd. Han speglade sig oupphörligt och tycktes icke kunna se sig mätt på sin nya europeiska dräkt, i hvilken han dock såg ut som en illa kokt kräfte, röd öfver hela kroppen, men svart som sot i ansigtet, på händerna och fötterna. Vi kunde knappast hålla oss från skratt, då vi betraktade honom; men i sina egna och sin hofstats ögon var han säkert ett praktexemplar af alla konungar der i landet sedan urminnes tider tillbaka.

Vi grepo oss nu af alla krafter an med reparerandet af vårt fartyg. Våra timmermän arbetade rastlöst på detta för vår åter-komst till fäderneslandet oundgängliga medel; men i följd af bri-stande insigter i åtskilligt varade det dock vida öfver ett år, innan vi hade skeppet i det skick, att vi vågade sätta det i sjön. In-gen kan göra sig ett begrepp om hvad denna tid föreföll oss lång. Slutligen en gång, då det blef ovanligt hög flod, och en mängd förberedande anstalter med kranar, hissverk och Gud vet allt, blifvit träffade, lyckades det oss att, med tillhjälp af visst två-tusen negrer, som dels sköto på, dels drogo, dels häfde, dels bog-serade, få det i flott vatten. Aldrig glömmar jag de jubelrop, som skallade från alla munnar, när det äntligen flöt fritt på vå-gorna och vi på det kunde hissa ett par segel, för att föra det in i en liten djup vik, der det låg i lä för de svåraste och der på platsen mest herskande hafsvindarne.

Mycket återstod dock ännu att göra, innan vi kunde säga oss vara segelklara. Allra svårast var det att få upp masterna; ty

vi saknade åtskilliga af de redskap, som dertill erfordrades. Det gick dock slutligen, och nu skred det raskt framåt med tackling och lastning. Då vi för första gången efter vårt skeppsbrott hisgade engelska flaggan på stortoppen, föllo vi alla på knä och tackade Gud, hvilken hitintills så underbart styrt och välsignat vårt arbete. Stranden var full med negrer; men då vi med tredubbel engelsk lösen helsade vårt älskade fäderneslands flagga, flydde de hals öfver hufvud in i skogarne och kunde icke förmås att återkomma, förrän tolken å våra vägnar lofvat dem, att vi ej mera, så länge vi befunno oss inom deras område, skulle "göra blix och dunder."

Konungen hade ofta påmint mig om mitt löfte att han skulle få köpa de fem återstående "rätt-tigrarne"; men jag hade alltid förstått draga ut på tiden, tills vi fingo vårt fartyg i sjön och sålunda blefvo mera oberoende af honom och hans folk. Nu deremot hade jag icke mera något skäl till att fördröja afslutandet af vår handel. Konungen, som emellertid nu började frukta att jag ämnade afsegla, utan att hålla mitt löfte, lät säga mig, att jag för de ifrågavarande djuren kunde begära hvad jag ville; han och hans folk vore beredde att gifva mig hvad som helst för desamma. Han lät tillika genom tolken föreställa mig, hvilken omätlig tjänst, jag gjorde hans land derigenom, att jag till honom afstode dessa djur, hvilka, i samma mån som de förökade sig, skulle bidra till utrotandet af den landsplåga, hvaraf jag visste att inbyggarna sedan långliga tider led. Han besvor mig att icke afslå denna hans bön, utan bevilja honom densamma. Jag kunde då vara fullt förvissad om, att hos landets inbyggare lefva i ett ständigt och tacksamt minne.

Nu var den tidpunkt kommen, min käre Richard, då din insats i vårt handelsföretag skulle i ordets hela bemärkelse bära "gyllene frukter." Jag lofvade att till konungen utlemna "rätt-tigrarne" mot en stor båtlast guld och guldsand för hvar och en. Bud utfärdades öfver hela riket, och innan tre veckor voro förflutna, hade jag den öfverenskomna köpesumman, hvilken skulle göra den fattige Richard Wittington till den rikaste man i hela England. När den var erlagd, öfver och icke under, blefvo "rätt-tigrarne" högtidligen utlemnade till konungen och hans råd, som

ansågo sig hafva gjort en utomordentligt god handel; och i sjelfva verket var så äfven förhållandet, hvilket I sjelfve lätt kunnen inse.

Dagen för vår afresa bröt in. Vårt afsked från konungen och de gästvänlige inbyggarna var både hjertligt och rörande. De sade, att de någon tid hade hoppats, att vi skulle bosätta oss ibland dem, men de funno nu med smärta att de irrat sig härutinnan; dock ville de på intet sätt lägga något hinder i vägen för vår afresa. Tillika önskade de, att vi ännu en gång måtte besöka dem och tillföra dem ännu flere rått-tigrar, dem de med tacksamhet ville betala.

Sedan vi ytterligare begåfvat konungen, drottningen, vår tolk och åtskillige andre personer, som under vårt vistande i landet gjort oss stora tjenster, gingo vi om bord på vårt fartyg, beledsagade ända till stranden af konungen och en otalig mängd folk af alla åldrar. Vinden var gynnande; men vi föllo först på våra knän och anropade med brinnande böner Gud om en lycklig resa. Derefter lyftade vi ankar, hissade flaggan och tillsatte så många segel, som erfordrades för att föra oss ut ur hamnen. Från däckets sågo vi, huru en mängd af infödingarne kastade sig ned på marken och strödde stoft på sina hufvuden, för att på det sättet uttrycka sin sorg öfver vår afresa. Kort derefter dånade från de åtta skeppskanonerna vår sista afskedshelsning till det gästvänliga landets inbyggare, och i solnedgången kunde vi af det skönja blott en smal blå strimma vid horisonten.

Våra böner blefvo hörda. En gynnande vind fyllde nästan ständigt våra segel, och fyra månader efter vår afresa hade vi den ousägliga glädjen att se Englands kuster resa sig ur böljorna. Tidigt i dag på morgonen inlupo vi på Themsen. Vid hamnen träffade jag en person, som arbetat på din fabrik och af honom fick jag veta de olyckor, som under min frånvaro hemsökt mina käre anhörige. Då jag kom hit och varseblef folket, som samlat sig på gården, fick jag veta, att det var dina saker, som skulle försäljas. Jag kom tidigt nog för att rädda din gamla stol, käre svåger, och jag hoppas, att du i många år skall i glädje och lugn få sitta i densamma. Väl är allt guldets Richards egendom; men af den last, som jag intog i Calcutta, är dock så mycket kvar, att du, sedan den blifvit försäld, är lika rik som förut. Och nu, käre svåger, och I, mina barn, låtom oss glädjas och tacka Gud,

som älskar och pröfvar, som slår och helar och slutligen leder allt till ett godt ändamål!"

Så slöt den redlige Multon sin berättelse, hvilken Wood, Jenny och Richard med stigande förvåning afhört, utan att en enda gång afbryta densamma med en fråga. När Multon tystnade, hopknäppte Wood sina händer, blickade mot himmelen och ytttrade: "Herre! huru obegripliga äro dina domar och huru outrasakliga dina vägar! Vål dem, som förtrösta uppå dig. Nu, som alltid, finner jag, att du är mitt hjertas tröst och mitt stöd, mitt segerrika värn och mitt beskydd. Lofvadt och prisadt vare ditt heliga namn, nu och i all evighet! Amen!"

Alla instämde i dessa ord, denna stilla bön, och allas hjertan och tungor erkände den godhet, som Gud dem bevisat. — Richard ville emellertid alls icke veta af att han egde någon rikedom, utan sade, att den tillhörde Wood och Multon. Desse åter påstodo, att allt det myckna guldets var hans och att de hade fullt upp det förutan. De till och med visade sig småförtörnade, då han fortfor i förnekandet af sin rikedom, och slutligen måste han lofva dem att emottaga densamma. Derefter åtföljde de kapten Multon till fartyget och togo i betraktande sina omätliga skatter. Snart utbredde sig kring hela London ryktet om den för död ansedde kapten Multons återkomst och om de oerhörda rikedomar, som han till herr Wood medfört. Nu infunno sig hos denne alla de, som förgätit honom i hans nöd, lyckönskade honom och ernrade honom om forna vänskapsförbindelser; men Wood emottog dem så isande kallt, att de snart insågo, att han icke för andra gången skulle låta föra sig bakom ljuset af deras vänskapsförsäkningar. De drogo sig då, fulla af blygsel, tillbaka och lemnade herr Wood och hans närmaste omgifning ensamme med sina skatter och sina fröjder. Vål infunno sig äfven sådana, som friade till den sköna Jennys hand och penningar; men äfven deras antal glesnade snart, ty det såg ut som om herr Multon från det främmande landet icke allenast medfört guld och rikedom, utan äfven ett parti de allra små nättaste korgar.

En dag sutto Wood, Jenny, Richard och Multon tillsammans och gladde sig åt att det lyckats dem att få återköpa det lilla

landtställe utom staden, som var alla så kärt, men hvilket herr Wood i sin olycka måst försälja. ”Hör på, min söta Jenny!” ytttrade då kapten Multon med en skälmaktig min, ”jag har en vigtig sak att tala med dig om; men jag vet knappt om jag förs komma fram med densamma. Ser du saken är den, att jag känner en viss hurtig och rättskaffens ung man, som håller aldeles rysligt utaf dig, mitt lilla murmeldjur, och du blir väl ej ledsen på mig, om jag för honom vågar anhålla om din hand och ditt lilla hjerta”...

Wood satt i sin gamla länstol och betraktade småleende sin gamle vän, men yttrade icke ett enda ord.

Då steg Multon upp, fattade Jennys hand och sade med rörd stämma: ”Ja, jag har länge varit vittne till att du och Richard i tysthet älsken hvarandra. Gud sjelf tyckes hafva bestämt er för hvarandra. Ert äktenskap är redan beslutadt i himmelen, förberedt i motgångens skola, luttradt af den uppriktigaste och oegenlyttigaste kärlek... Må det äfven avslutas på jorden och bereda oss alla en varaktig sällhet och lycka!”

Nu sprang Wood upp från sin stol och utropade: ”Svåger! hvarje ord, som du talat, är taladt ur mitt eget hjerta.”

”Nå, Jenny lilla”, fortfor Multon, ”ger du bönemannen en korg?”

Jenny sänkte, djupt rodnande, sitt sköna hufvud mot bröstet; men lät sin hand förblifva i morbroderns, som hon ömt tryckte.

”Richard!” ropade nu den gladlynte, rättframme sjömannen, ”kom sjelf, min gosse, och gör reda för dig! Jag förstår mig bättre på väder och vind, på storm och böljor, på stiltje och strömsättningar, än på ett kvinnohjerta.”

Med dessa ord drog han med den andra handen Richard till Jenny, och de föllo i hvarandras famn. Wood och Multon välsignade under glädjetårar det knutna förbundet, och redan tre veckor derefter stod bröllopet med fröjd och gamman.

Snart reste sig ånyo den Woodska firmans fabriksbyggnader upp ur gruset, större, ändamålsenligare, vackrare, än före branden, tack vare Richards verksamhet. En stor mängd fattigt folk fann i dem sysselsättning och bröd, och, hvad ännu mera var, de lärde af sin unge husbonde att lefva såsom duglige medborgare och sanne och rätte kristne. Den af hans svärfar i denna

riktning banade vägen beträdde han ånyo och skördade snart lika välsignelsebringande frukter som han. För sina arbetares barn anlade han en skola och försåg den med tvenne utmärkte, fromme, sitt kall varmt hängifne lärare; för de sjuke arbetarne stiftade han en inrättning, der de erhöilo en omsorgsfull läkarevård; för de ålderstigne af sitt folk uppförde han en byggnad, der de på gamla dagar hade sin rikliga utkomst och fingo sysselsätta sig med sådana arbeten, som icke öfverstego deras krafter. Förtjensten deraf blef deras egen; men verksam ansåg han att hvarje menniska borde vara, ty fåfång gå, lärer mycket ondt, var hans ur den heliga skrift hemtade lära.

En obeskriflig glädje var det för Richard Wittington, att han i sin fabrik kunde anställa och väl försörja de ännu lefvande barnen af den fattiga qvinna, som efter hans mors död antagit sig honom så vidt i hennes ringa förmåga stod. Då Wood en gång yttrade sin glädje öfver hans rastlösa verksamhet och goda hjerta, sade Richard: "Jag betalar blott till den lidande menskligheten räntorna på det kapital, som du, min far, en gång uppoffrade på den fattige ynglingen."

Allestädes i London, der en välgörande stiftelse bragtes å bane eller grundades, var Richard Wittington den, som rikligast understödde densamma. Icke nog med att han i den stora staden var en af de rikaste, han var äfven en af dess mest ansedde och älskade invånare. En följd häraf var, att han inom kort blef medlem af Londons magistrat (common council), och sedermera tre gånger efter hvarandra dess förste borgmästare (lord-mayor). Äfven inom denna sin vidsträckta verkningskrets uträttade och stiftade han otroligt mycket godt. Inom hans husliga krets herskade ständigt lycka, kärlek och frid. Gud välsignade Richard och Jenny med många och välartade barn, som trädde i fadrens och morfadrens fotspår. Wood och Multon lefde ännu många år, deltog i sina barns lycka, samt tackade och prisade Gud för allt det goda, Han, både på dessa och dem sjelfva, så rikligen bevisat.

Vi tro oss icke kunna sluta denna vår berättelse bättre, än att lägga våre unge läsare på hjertat följande ord af Sveriges store skald, erkebiskop Wallin:

När verld och vänner lemna dig
Allena med din smärta,
Så ropar Herren: "Kom till mig,
Kom slut dig till mitt hjerta."
Han skiftar både fröjd och nöd,
Han bryter ock i nåd det bröd,
Söm du med suckan äter.
Med allt han syftar till ditt väl:
Förgät ej honom, o min själ!
Han aldrig dig förgäter.

Till sina barn den Gode ser
Med samma fadersöga,
Om ock hans glada sol ej ler
Beständigt från det höga.
Det måste vara moln och regn,
Att ej må felas saft och hägn
Åt jordens ädla gröda;
Det måste vara sorg och gråt,
Att verlden ej och dess försåt
Må trones frukt föröda.

När solens milda strålar snart
Igenom molnen bryta,
År luften frisk och fästet klart,
Och grön står jordens yta.
Förbide Gud hvar sorgsen själ!
Hvad Herren gör är rätt och väl;
Han pröfvar sina trogna;
Men töcknet skingras efter hand,
Och full blir dagen i det land,
Der hoppets skörd skall mogna.

Tänkespråk.

Gör rätt, det är din pligt,

Gör godt, det är din ära!

En dugtig karl hjälper sig sjelf.

Hjelp dig sjelf, så hjälper dig Gud.

Tu ting äro onda:

Falskhet och feghet;

Tre ting vill jag lofva:

Flit, företagsamhet och ett gladt sinne.

Lycklig den,

af Anna Maria Lenngren.

Lycklig den med sorgfritt hjerta

Fridsamt helsar morgonen,

Och förutan ångrens smärta

Återskådar aftonen!

Lycklig den, hvars lefnad flyter

Bäckens lugna bölja lik;

Och, fast lyckans ynnest tryter,

Är af egna dygder rik!

Lycklig den, som orädd lyder,

När hans sista timma slår,

Och hvars graf en blomma pryder,

Vattnad af en ömhetstår!

Aftonpsalm

af Frans Michael Franzén.

Din sol går bort, men du blir när,
 O Gud! du alltid hos oss är;
 I mörkret ser du oss ännu,
 Och, när vi sofve, vakar du.

Allt hvilat under Herrans hand,
 Som hägnat både stad och land,
 Och, till de goda barnens ro,
 Hans goda englar hos dem bo.

Sött sofver den, som fruktat Gud
 Och vandrar efter Herrans bud,
 Med glädje står han upp igen
 Och prisar Gud, sin Far och Vän.

FÖRFATTARE,

af hvilka bidrag till denna julläsning blifvit lånade.

- Gudmund Göran Adlerbeth.* Född i Jönköping d. 21 maj 1751. Kansliråd, friherre. Död på sin egendom Ramsjöholm i Småland d. 7 okt. 1818.
- Hans Christian Andersen.* Född i Odense på Fyen d. 2 april 1805. Konferensråd, diktare och sagoförfattare. Död i Köpenhamn d. 4 aug. 1875.
- Carl Johan von Becker.* Född d. 26 sept. 1775 på godset Traneberg i Västergötland. Lagman. Död på sin egendom Traneberg d. 25 juni 1831.
- Carl Johan Bergman.* Född i Wisby d. 8 juli 1817. Fil. mag., lärare vid Wisby elementar läroverk.
- Johan Gabriel Carlén.* Född i Hasselkärr i Västergötland d. 9 juli 1814. E. o. kanslist, litteratör. Död d. 6 juli 1875 i Stockholm.
- Carl Fredrik Dahlgren.* Född på Stens bruk i Östergötland. Komminister vid Storkyrkoförsamlingen i Stockholm. Död i Stockholm d. 1 maj 1844.
- Richard Dybeck.* Född i Odensvi socken i Vestmanland 1811. Vice borgmästare.
- Carl Magnus Ekbohrn.* Född i Stockholm d. 8 jan. 1807. Fil. mag., tullinspektör vid Blockhusudden i närheten af Stockholm.
- Frans Michael Franzén.* Född i Uleåborg d. 9 febr. 1772. Professor i Åbo, slutligen biskop i Hernösand. Död i Säbrå biskopsgård nära Hernösand d. 14 aug. 1847.

- Jakob Ludvig Grimm.* Född d. 4 jan. 1785 i Hanau i Tyskland. Professor och bibliotekarie i Göttingen. Död d. 20 sept. 1863.
- Wilhelm Karl Grimm,* hans broder. Född d. 24 febr. 1786 i Hanau. Professor i Göttingen. Död i Berlin d. 16 dec. 1859.
- Samuel Johan Hedborn.* Född i Heda socken i Östergötland d. 14 okt. 1783. Kyrkoherde. Död i Askeryds prestgård d. 26 dec. 1849.
- Alexander Fredrik Frans Hoffmann.* Född d. 21 febr. 1814 i Bernburg i Tyskland. Bokhandlare, skriftställare.
- Hermann Kletke.* Född d. 14 mars 1813 i Breslau. Fil. doktor, hufvudredaktör för Vossische Zeitung i Berlin.
- Anna Maria Lenngren.* Född Malmstedt i Upsala d. 18 juni 1754. Gift 1780 med sedermera kommerserådet Carl Lenngren. Död i Stockholm d. 8 mars 1817.
- Elias Lönnrot.* Född i Sammatti kapell af Karislojo socken i Nyland d. 9 april 1802. Professor vid Helsingfors universitet, kansliråd.
- Bernhard Elis Malmström.* Född i Tyslinge socken i Nerike d. 14 mars 1816. Professor vid Upsala universitet. Död i Upsala d. 21 juni 1865.
- Johan Karl August Musæus.* Född 1735 i Jena. Professor vid gymnasium i Weimar. Död d. 28 okt. 1787.
- Elias Wilhelm Ruda.* Född i Vester-Hanninge socken i Södermanland d. 3 sept. 1807. Filosofie magister. Död d. 13 aug. 1833.
- Johan Ludvig Runeberg.* Född i Jakobstad d. 5 febr. 1804. Lektor vid Borgå gymnasium, professor.
- Zachris Topelius.* Född på Kuddnäs gård vid Nykarleby d. 14 jan. 1818. Professor vid Helsingfors universitet.
- Johan Olof Wallin.* Född i Stora Tuna socken i Dalarne d. 15 okt. 1779. Erkebiskop i Upsala. Död i Upsala d. 30 juni 1839.

Lösning af gåtorna.

1. Människan under sina tre åldrar.
2. Fram- och bakhjulen på en vagn.
3. Isen. — Under isen.
4. Eldgnistan.
5. Seglet.
6. Skon.
7. En man till häst.
8. Båten.
9. Trädet.
10. Ägget.
11. Månen.
12. Nystanet.
13. Gärdesgården.
14. Skeppet.
15. Roddaren och båten.
16. Tiden; visaren på ett ur.
17. Hatten eller mössan.
18. Molnet och regnet.
19. Väggspringan.
20. Vinden.
21. Besmanet.
22. Dagperlorna på blomstren.
23. Solskenet.
24. Sjön och isen på densamma.
25. Släden eller skidorna.
26. Forsen.
27. Yxen.
28. Julen.

Ruots. leest. k. 3

Becker

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 102 1527

